

Handschr.
63

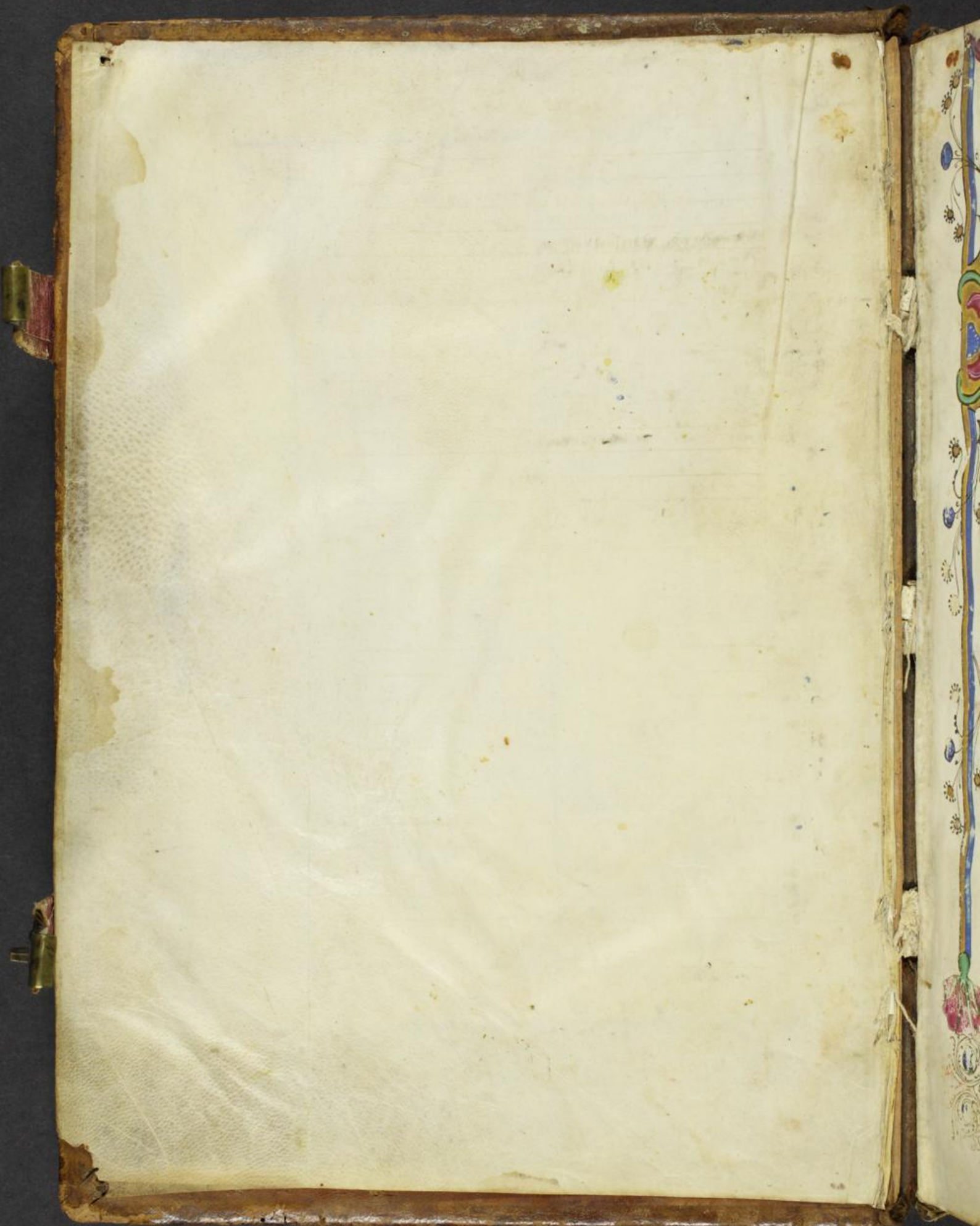

zung
oder
ganz
leben?
ng

P. VIRGILII MARONIS BVCO

LION INCIPIT FELICITER

Melibeus. Egloga prima.

TITYRE TV PA
TVÆ NECV BANS

sub tegmine fagi,
S quæstrem tenui musam
meditaris auena.
Nos patrie fines, & dulcia
linquimus arua:

Nos patria fugimus: tu Tityre lentus in umbra.

Fermosam resonare deces Amygdala silvas.

O Melibee, deus nobis hæc omnia fecit.

Namq; est ille mihi semper deus: illius aram

Sæpe tener nostris ab oculibus imbuet agnus.

Ille meas errare boues ut cernis, & ipm

Ludere que uellem calamo permisit agresti.

Non equidem in iudeo: miror magis, undiq; totis

Vsq; adeo turbatur agris: en ipse capellas

Proinus egerago hanc & uix Tityre duco.

Hæc inter densas Corylos modo namq; gemellos

Sæpe gregis assilice innuda connixa reliquit

Sæpe malum hæc nobis si mens non leua fuisset,

De ælo tactas memini predicere quercus

Sed tamen iste deus qui sit: da Tityre nobis.

Vrtem quam dicunt Romam Melibee putavi.

Sultus ego huic nostre similem: quo sæpe solemus

Pastores ouium teneros depellere senus

Sic canibus catulos similes, sic matribus edos

Noiam: sic paruis componere magna solebam.

Verum hæc tantum inter alias caput extulit urbes.

Quantum lenta solent inter uiburna cupressi.
Et que tanta fuit romam tibi causa uidendi.
Libertas: que sera tamen respexit inertem.
Candidior postquam tondenti barba cadebat.
Respexit tamen; & longo post tempore uenit.
Postquam nos Amarillus habet Galatea reliquit.
Namque fatebor enim dum me Galatea tenebat.
Nec spes libertatis erat nec cura peculi.
Quamuis multa meis exiret uicima septis.
Pinguis & ingrate premeretur caseus urbi:
Non unquam grauius ere domum mihi dextra redibat.
Mihi inabar quid mesta deos Amarilli uocares:
Cui pendere sua paterent in arbore poma
Tityrus hinc aberat. ipse te Tityre pinus.
Ipsi te fontes, ipsa hec arbuta uocabant.
Quid facerem: neque seruitio me exire licebat
Nec tam presentes alibi cognoscere diuos.
Hic illum uidi uiuenem Meliboe quot annis.
Bissenos cui nostra dies altaria fumant.
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti.
Pascite ut ante, boues pueri: submitte tauros.
Fortunate senex ergo tua rura manebunt.
Est tibi magna satis: quam uis lapis omnia nudus.
Limosaque palus obducatur pascua uincto.
Non insueta graues tentabunt pabula fetus.
Nec mala uicini pecoris contagia ledent.
Fortunate senex hic inter flumina nota
Est fontis sacros frigoris captabis opacum
Hinc tibi que semper uicino à limite sepes
Hybleus apibus florem depasta salicem
Saepe leui somnum suadebit inire susurro
Hinc alta sub rupe canet frondator ab auras.
Nec tamen interea rauca tua cura palumbes.
Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

Ante leues ergo pascentur in aethere cerui
 Et freta destituent nudos in litore pisces.
 Ante preratis amborum finibus exui
 Aut Ararim parthos bibet; aut Germania tigrim:
 O^z nostro illius labatur pectore uultus.
 At nos hinc alij sitientes ibimus Affros
 Pars scythiam & rapidum Crete uenimus Oaxem
 Et penitus toto diuisos orbe Britannos
 Nunq^m patrios longo post tēpore fines
 Pauptis & tuguri congestum cespitem culmen
 Post aliquot me regna uidens mirabor aristas
 Impius haec tam culta noualia miles habebit?
 Barbarus has segetes en quo discordia ciues
 Perduxit miseros. en quis consueuimus agros.
 Insere nunc Melibae pyros. pone ordine ~~pauis~~ vites.
 Ite meae quondā felix pecus) ut capelle.
 Non ego post hac uos uiridi proiectus in antro
 Dumola pendere procul de rupe uidebo
 Carmina nulla canam. non me pascente capelle
 Florentem cōbuium: & salices carpetis amaras.
 Hic tamen hac mecum poteris requiescere nocte
 Fronde super uiridi: sunt ^{nobis} mitia poma
 Castaneae moles, & pressi copii lactis:
 Et tiam summa procul uillarum culmina fumant
 Maioresq; cadunt altis de montibus umbræ
 Poeta Coridon. Egloga secunda

FORMOSVM pastor coridon adibat alexum
 Delicias domini: nec quid speraret habebat
 Tantum inter densas umbrosa cacumina fagos
 Assidue ueniebat: ibi haec incondita solus
 Montibus & siluis studio iactabat inani
 Crudelis alexi nihil mea carmina curas
 Nil nostri miserere mori me deniq; cogis

Hunc etiam pecudes umbras & frigora captant
Nunc uirides etiam occultant spineta lacertos
Testius & rapido fessis messoribus estu.
Alia serpillumq; herbas contundit olentes
At mecum riuicis tua dum uestigia lustras
Sole sub ardenti resonant arbuta cicadis
Nonne fuit satius tristis amarilidis uas.
Atq; superba pati fastidia nonne menalca
Quis ille niger: quous tu candidus esses
O formose puer nimium ne crede colori.
Alba ligustria cadunt: uaccinia nigra leguntur
Despectus tibi sum: nec quis sunt queris alexi
Quis diues pecoris niuei quous lactis habundans
Mille mee sicutis errant in montibus agne.
Lac mihi non estate nouum: non frigore desit
Canto: que solitus: si quando armenta lucrabat
Amphion duxus inacteo iacinto.
Nec sum adeo informis: nuper me i litoribus uidi
Cum plaadum uentis staret mare: non ego daphni
Iudice te metuam si nunquam fallat imago
O tantum libeat mecum tibi sordida rina
Atq; humiles habitare casas & figere ceruos.
Hedorumq; gregem uiridi compelle hibisco.
Mecum una in siluis imitabere pana canendo.
Pamprimus calamoscena coniungere plures
Instituit pamprimus oues ouiumq; magistros.
Nec te peniteat calamo triuisse latellum
Hec eadem ut sciret: quid non faciebat amatas.
Preterea duo nec tuta mihi ualle reperti.
Est mihi disparibus septem copata cicutis.
Fistula: dametas dono mihi quam dedit olim:
Et dixit moriens: te nunc habet ista secundum.
Dixit dametas: in uidit stultus amintas
Preterea duo: nec tuta mihi ualle reperti

3
C a p r e g l i . s p a r s i s e t i a m n u n c p e l l i b u s a l b o
B u a d i e s i c a n t o u i s u t e r a . q u o s t i b i s e r u o
I a m p r i d e m a m e i l l o s a b d u c e r e t e s t u l i s o r a t
E t f a c i e n t . q u o n i a m s o r d e n t t i b i m u n e r a n r a .
H u e a d e s o f o r m o s e p u e r . t i b i l i l i a p l e n i s
E c c e f e r u n t n i m p h e c a l a t h i s . t i b i c a n d i d a n a u s
P a l l a n t e s u i o l a s . & s u m m a p a p a u e r a c a r p e n s
H a r a s u m & f l o r e m u n g i t b e n e o l e n t u s a n e t i
T u m c a s i a a t q . a l i s i n t e x e n s s u a u i b u s h e r b i s
M o l l i a l u t e o l a p i n g i t u a c c i n i a c a l c a
I p s e e g o c a n a m l e g a m t e n e r a l a m u g i n e m a l a
C a s t a n e a s q . n u c e s . m e a s q u a s a m a r i l i s a m a b a t
A d d a m c e r a p r u n a . l y n o s e r i t h u i c q u o q . p o m o
E t u o s o l a u r i c a r p a m . & t e p r o x i m a m i r t e
S i c p o s i t e q u o n i a m s u a u e s n u s c e t i s o d o r e s
P u s t i c i u s e s t c o r i d o n . n e c m u n e r a c i n a t . a l e x i s .
N e c s i m u n e r i b u s c e r t e s c o n c e d e t i o l l a s .
H e u h e u q u i d u o l u i m i s e r o m i b i . f l o r i b u s a u s t r u m
P e r d i t u s . & l i q u i d i s i n m i s i f o n t i b u s a p r o s
Q u e m f u g i s a b d e m e n s . h a b i t a r u n t d u i q u o q . s i u i a s
D a r d a n i u s q . p a r i s . p a l l a s q u a s c o n d i d i t a r c e s
I p s a c o l a t . n o b i s p l a c a n t a n t e o m n i a s i l u e
T o r u a l e e n a l u p u m s e q u i t u r . l u p u s i p e c a p e l l a m
F l o r e n t e m c i t h i s u m s e q u i t u r l a s c i u a c a p e l l a
T e c o r i d o n o . a l e x i t a b i c s u a q u e m q . u o l u p t a s
A s p i c e m a t r a u i g o r e f e r u n t s u s p e n s a u u e n c i .
E t s o l c r e s c e n t e s d e c e d e n s d u p l i c a t u m b r a s
M e t a m e n u r i t a m o r q u i s e n i m m o d u s a d s i t a m o r i .
A b c o r i d o n c o r i d o n q u e t e d e m e n t i a c e p i t .
S e m i p u t a t a t b i f r o n d o s a u t i s i n u l m o e s t
Q u i n t u a l i q u i d s a l t e m p o c i u s q u o n i i n d i g e t u s u s
V i m i n i b u s m o l l i q . p a r a s d e x t e r e i u n c o
I n u e n i e s a l u m s i t e h i c f a s t i d i t a l e x i s

Menalcas . Dametas . Palemon . E. gloga . 47

DIC mihi dameta cuium pecus. an mellitet.
Non. uero egonif. nuper m̄ tradidit egon.
Infelix o ſemper ouis pecus. q̄e ueheram.
Dum fouet. ac ne me ſibi preferat illa ueretur.
Hic alienus. ouis cuſtoſ buſ mulget in hora.
Et ſuccuſ pecconi. & lac ſubducitur agniſ.
Partiuſ iſta uiriſ tamen obutienda memento.
Nouimus & qui te tranſuerſa tuentibuſ birquiſ.
Et quo. ſed facileſ nimphe riſere ſacello.
Tum credo cum me arbuiſtum uidere miconiſ.
Atq; mala uitae incidere falce nouellaſ.
Aut hic ad ueteret ſagoſ cum daphnidifartum.
Fregiſti & calamoſ. que tu peruerſe menalca.
Et cum uidiſti puero donata dolebaſ.
Et ſi non aliqua nocuiſſet mortuiſ eſſet.
Quid domini faciunt. audent cum talia fureſ.
Non ego te uidi damoniſ peſſime caprum.
Excapere inſidiſ. multum latante liſa.
Et cum clamarem quo nunc ſe proripit ille.
Tityre coge pecuſ tu poſt carreta latebaſ.
An mihi cantando uictuſ non redderet ille.
Quem mea carminibuſ meruiſſet fiſtula caprum.
Si neſciſ meuiſ ille caper fuit & m̄ damon.
Ipſe fatebatur. ſed reddere poſſe negabat.
Cantando tu illum. aut unq̄ tibi fiſtula cera.
Iuncta fuit. non tu in triuiſſiſ indocte ſolebaſ.
Stridenti miſerum ſtipula diſperde carmen.
Viſ ergo inter noſ. quid poſſit uterq; uiciſſim.
Expeniamur. ego hanc uitulā ne forte reuſeſ.
Biſ uenit ad multram. binof aut utere ſeuſ.
Depono. tu dic mecum quo pignore certeſ.
De grege non auſim quicq̄ deponere tecum.
Eſt mihi nanq; domi pater eſt in iuſta nouerca.
Biſq; die numerant ambo pecuſ. alter & edoſ.

Verum id quod multo tu te ipse fatebere maius.
 Insanire libet quoniam. tibi pocula ponam
 Fagina. celatum diuini opus alcimedontis.
 Lenta quibus torno facili superaddita uitis
 Diffusos hedera uestit pallente corimbos
 In medio duo signa conon & quis fuit alter
 Descripsit radio totum qui gentibus orbem
 Tempora que messor. que curuus arator haberet
 Nec dum illis labra admouit sed condita seruo.
 Et nobis idem alcimedon duo pocula fecit
 Et molli circum est anxas amplexus achanto
 Orpheusque in medio posuit siluasque sequentes
 Nec dum illis labra admouit sed condita seruo.
 Si ad uitulam spectas nihil est quod pocula laudes.
 Nunquam hodie effugies ueniam quocumque uocaris
 Audiatur hec tantum. uel qui uenit ecce palemon
 Effugiam post hac ne quenquam uere laceffas
 Quin age siquid habes. in me mora non erit ulla
 Nec quenquam fugio. tantum uicine palemon
 Sensibus hec imus res est non parua reponas
 Dicite quando quidem in molli consedibus erta
 Et nunc omnis ager nunc omnis parturit artos.
 Nunc frondent silue. nunc formosissimus annus
 Incipe dameta. tu deinde sequere menalca
 Alterius diuitis. amant alterna camene
 Ab ioue principum muse iouis omnia plena
 Ille colit tenas. illi mea carmina cure
 Et me phebus amat. phebo sua semper apud me.
 Munera sunt. lauri. & suaue rubens iacanthus.
 Malo me galatea petit lasciuia puella.
 Et fugit ad salices. & se caput ante uidet
 At mihi se se offert ultro meus ignis amictus
 Notior ut iam sit canibus non delia nostris
 Parata mee ueneri sunt munera. namque noui

I pe locum. aeris quo congersere palumbes
 Q d' potui pueri siluestri exartore lecta
 A urea mala decem misi. cras altera mittam.
 O quociens & que nobis galatea loquuta est
 P artem aliquam uenia diuum referatis ad aures
 Q uid predest qui me ipse aio non spernis aminta.
 S i dum tu sectaris apros ego retia seruo
 P hillida mitte mihi meus est natalis iolla.
 C um faciam uitulam pro frugibus ipse uenito
 P hillida amo ante alias. nam me discedē fleuit
 E t longum formose. uale uale inquit iolla.
 T niste lupus stabulis maturis frugibus imber.
 A rboribus uenti nobis amarillidis ure
 D ulce satis humor depulsis arbutus hedis
 L enta salix feto pecori mihi solus amintas.
 P ollio amat nostiam q̄ uisit rustica muscam
 P erides uitulam lectori pascite uestro
 P ollio etiam ipse facit noua carmina pascite taurum.
 I am cornu petat & pedibus qui spargat arenam.
 Q ui te pollio amat: ueniat quo te quoq; gaudet
 M ella fluant illi. ferat & nubes asper amorum
 Q ui bauum non edidit amet tua carmina meui
 A tq; idem uingat uulpes & mulgeat hircos
 Q ui legitis flores. & humi nascentia fraga
 F rigidus o pueri fugite hic latet anguis i herba
 P arate oues nimum procedere non bene ripe
 C reditur ipse anes etiam nunc uellera siccant.
 T uyre pascentes a flumine reice capellas
 I pe ubi tempus erit omnes in fonte lauabo
 C ogite oues pueri si lac preceperit estus.
 O t nuper frustra pressabimus utera palmis
 E chu q̄ pingui macer mihi taurus in aruo
 I dem amor exitum pecori ē: pecorisq; magistro
 H is certe neq; amor causa est. uix ossibus herent

Nescio quis teneros oculis mihi fascinat agnos
Dum quibus in terris & eris mihi magnus apollo
Tres pateat celi spatium non amplius utnas.
Dum quibus in terris in scripti nomina regum
Nascantur flores & phyllida solus habeto
Non nostrum inter nos tantas componere lites
Est uittula tu dignus & hic & quisquis amores
Aut metus dulces aut experietur amores.
Claudite iam riuos pueri sat prata biterunt

Seculi noui interpretatio. Egloga iiii.

Scelides mihi paulo maiora canamus.
Non omnes arbuta uiuant. humilesque mirice
Si canimus siluas: silue sunt consule digne
Ultima cumet uenit iam carminis etas.
Magnus ab integro seculorum nascitur ordo.
Iam redit & iurgo. redeunt saturnia regna
Iam noua progenies celo dimittitur alto.
Tu modo nascenti puero quo ferrea primum
Desinet ac toto surget gens aurea mundo
Casta faue lucana: tuus iam regnat apollo
Teq; adeo decus hoc eui. te consule iuuit
Pollio. & incipient magni procedere menses
Te duces si qua manent scelestis uestigia nostri
Irrita. perpetua soluent formidine terras
Ille deum uitam accipiet. diuisque uidebit
Permixtos heros: atque ipse uidebitur illis
Peccatumque reget patris uirtutibus orbem
At tibi prima puer nullo munuscula cultu
Errantes hederas passim cum bachare tellus
Mixaque ridenti colo casia fundet achanto
Ipse lacte domum referent distenta capelle
Vbera nec magnos referent armenta leones.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.

O cecidet & serpens & fallax herba ueneni
O cecidet. assirium uulgo nascetur amomum.
A t simul heroum laudes & facta parentis
I am legere & que sit poteris cognosce uirtus.
M olli paulatim flauescet campus arista
I ncultisq; rubens pendebit sentibus uua
E t dure quercus sudabunt rosida mella.
P aua tamen suberunt prisce uestigia fraudis
Q uem tentare thetim ratibus. q̄ angē muris
O pida. que uideant telluri infundere sulcos
A lter erit tum thyphis & altera q̄ uheat argo
D electos heroas. erunt etiā altera bella
A tq; iterum ad troiam magnus mittet achilles
H inc ubi iam firmata uirū te fecerit etas.
C edet & ipse mari uector. nec nautica pinus
M utabit meces. omnis feret omnia tellus
N on rastros patietur humus. non uinea falcem.
R obustus quoq; iam tauris uiga soluet arator
N ec uarios discet mentiri lana colores
I p̄e sed impratis aries iam suaue rubenti
M urice iam cruceo mutabit uellera luto
S ponte sua sandix pascentes uestiet agnos.
T alia secla suis dixerunt currite fusi
C oncordes stabili fatorum numine pare
A ggrederere o magnos adent tum tps honores.
C ara deum soboles magnum iouis incrementum
A spice conuexum nutantem pondere mundum
T errasq; tractusq; maris. celumq; profundum
A spice uenturo letentur. ut omnia seculo
O b mihi tum longe maneat pars ultima uite
S purtus & quantum sat erit tua dicere facta
N on me carminibus uincet. nec tatus orpheus
N ec linus. huic mater q̄ uis. atq; huic pradisit
O rphi caliope lino formosus apollo

P an etiam archadia dicat se iudice uictum
I nape parue puer risu cognoscere matrem
M am longa decem tulerunt fastidia menses
I nape parue puer. cui non risere parentes
N ec deus hunc mensa: nec dea dignata cubili
Menalcas. Mopsus. Egloga. Quinta

C V R non mopsē boni qm̄ conueniemus ambo
Tu calamos inflare leues: ego dicere uersus
Hic corus mixtas inter consedimus ulmos
T u maior. tibi me est equum parere menalca
S ue sub incertis zephyris motantibus umbras
S ue antro potius succedimus. aspice ut antrum
S iluestris raris sparsit labrusca racemis.
M ontibus in nris solus tibi certat amintas
Q uid si idem certet phebū superare canendo.
I nape mopsē prior: si quos aut phyllidis ignes
A ut alcomis habes laudes. aut uirga codri
I nape pascentes seruabit tityrus hedos
I mmo hec in uiridi nuper que cortice fagi
C armīna descripsi & modulans alterna notauī
E xpenar. tu deinde uibeto certet amintas
L enta salix quantum patena cedit oliue
P uniceis humilis quantum saluinea rosetis
I uditio nostro tantum tibi cedit amintas
S ed tu desine plura puer. successimus antro
E x tinctum nymphe crudeli funem daphnim
F lebant. uos coruli testes: & flumina. niphis
C um complexa sui corpus miserabile nati
A tq: deos atq: astra uocat crudelia mater.
N on ulli passos illis egere diebus
F rigida daphni boues ad flumina ulla atq: anmē.
L ibauit quadrupes: nec graminis attigit herbam.
D aphni tuum pēnos etiam ingemuisse leones

I nteritum: montesq; feri silueq; loquuntur
D aphnis & armenias curru subiungē togres
I nstituit. daphnis thvasos inducere bacco
E t folijs lentas intexere mollibus hastas
V itis & arboribus decori est. ut vitibus uue
V t gregibus tauri: segetes ut pinguibus aruis
T u decus omne tuus. postq; te fata tulerint
I psa pates agros atq; ipse reliquit apollo
S iandia sepe quibus mandauimus ordea sulcis
I nfelix lolium: & steriles dominantur auene
P ro molli uiola pro purpureo narciso
C ardius & spinis surgit palurus acutis
S pargite humum folijs. induate umbras
P astores mandat fieri sibi talia daphnis
E t tumultum facite: & tumulto super addite carmen
D aphnis ego in siluis. huic usq; ad syde notus
F omosi pecoris custos formosior ipse.
T ale tuum carmen nobis diuine poeta
Q uale sopor fessis in gramine. quale per estum
D ulas aque saliente situm restinguere nivo
N ee calamis solum equipparas sub uoce magistrum
F ortunate puer tu nunc ens alter ab illo
N ostamen hec quocunq; modo tibi nostra uicissim
D icemus. daphniq; tuum tollemus ad astra.
D aphnim ad astra feremus. amauit nos q; daphnis
A n quicq; nobis tali sit munere maius
E t puer ipse fuit cantari dignus & ista
I am pridem thimaeon laudauit carmina nobis
C andidus insuetum miratur limen olympi
S ub pedibusq; uidet nubes & sidera daphnis
E rgo alacris siluas: & cetera rura uoluptas
P anaq; pastoresq; tenet: dradasq; puellas
N ee lupus insidias pectori: nec retia ceruus.
V lla dolum meditantur. amat bonus oia daphnis

Ipsi leticia uoces ad sidera iac tant
 Intonsi montes. ipse iam carmina rupes.
 Ipsi sonant arbusta deus deus ille menalca
 Si bonus efelixq. tuus. en quatuor aras
 Ecce duas tibi daphni. duo altaria phebo
 Pœcula bina nouo spumantia. quotannis
 Craterasq. duas statuam tibi pinguis oliui
 Et multo in primis hylarans conuiuia baccho
 Ante focum si frigus erit. si messis in umbra.
 Vina nouum fundam calatis aruisia nectar.
 Cantabunt mibi dametas. & lictius egon
 Saltantes satyros imitabitur alfe sibeus.
 Hec tibi semper erunt & cum solemnia uota
 Reddemus nymphis & ci lustrabimus agros.
 Dum iuga montis aper. fluuios dum piscas amabit
 Dumq. thymo pascentur apes. dum rore cicade
 Semper honos nomenq. tuum. laudesq. manebunt
 Ut baccho ceteriq. tibi sic uota quotannis
 Agricole facient. dammabis tu quoq. uotis
 Que tibi que tali reddam pro carmine dona.
 Nam neq. me tantum uenientis sibilus austri
 Nec percussa uiuant fluctu tam littora. nec que
 Saxosâs inter decurrunt flumina uales.
 Hac te nos fragili donabimus ante cicuta
 Hec nos formosum condon ardebat alexim
 Hec eadem decuit cuium pecus. an mellitei.
 An tu summe pedum. quod me cum sepe rogaret.
 Non tulit antigenes erat & tum dignus amari
 Formosum paribusq. nodis atq. ere menalca
 Faunorum. Satyrorum Silenorum delectatio.

Egloga vi.

P R I M A siracusio dignata è ludẽ uersu
 Nra nec erubuit siluas habitare talia
 Cum canerem reges & prelia: cinthius anrem

Vellit & admonuit pastorem tityre pingues
Pascere oportet oues deductum dicere carmen
Nunc ego nanq; super tibi erunt qui dicē laudes
Vire tuas cupiant & tristia condere bella
Agrestem tenui meditabor harundine musam
Non in iussa cano. siquis tñ hec quoq; siquis
Captus amore leget te nostre uare mirice
Te nemus omne canet: nec phebo gratior ulla ē
Q̄ sibi que uari prescripsit pagina nomen
Pergite pperides chronus & nasilus in antro
Silenum pueri somno uidere iacentem
Inflatum externo uenas: ut semper iacho
Serta procul tantum capiti delapsa iacebant
Et grauis attrita pendebat cantarus ansa
Aggressi nam sepe senex spe carminis ambos
Luseiat. intuant ipis ex uincula seruis.
Addit se socam timidusq; superuenit egle
Egle nayadum pulcherima iamq; uident
Sanguineis frontem moris & tempora pingit
Ille dolum ridens quo uincula neccitis inquit
Soluite me pueri. satis est potuisse uideri.
Carmina que uultus cognoscite carmina uobis.
Huic aliud mercedis erit. simul inapit ip̄e
Tum uero in nūm faunos ferasq; uideres
Ludere rigidas motare cacumina quercus.
Hec tanto phebo gaudet parnasia rupes
Hec tantum rhodope minatur & ismarus orphea
Hancq; canebat uti magnum per inane coacta
Semina terrarūq; amineq; marisq; fuissent
Et liquidi simul ignis. ut his exordia primis
Omnia & ip̄e tenet mundi concreuere orbis
Tum durare solum & discludere nereia pontho
Cepent. & rerum paulatim sumere formos
Iamq; nouum terre stupeant lucescē solem.

A ltuſ atq; cadunt ſuſmotis nubibus imbres
 I n apuincilue: cum primum ſurgere: cuiq;
 R ara per ignoſcerent aialia montes
 H inc lapides pite iactos ſaturnia regna
 C aucaſiaſq; refert uolucres ſurtiq; promethi
 H iſ adiungit hilam naute quoſſonte relictum
 C lamaffent ut littus: hila: hila omne ſonaret.
 E t fortunatam ſinunq; armenia fuiſſent
 P baſiphen. niueiq; ſolatur amore iuuenia
 A h uirgo infelix que te dementia cepit
 P reudes impleunt falſis mugitibus agros
 A t non tam turpeſ pecudum: tñ ulla ſequuta eſt
 C oncubiuſ q̄ uis collo timuiſſet antrum
 E t ſepe in leui queſiſſet cornua fronte
 A uirgo infelix: tu nuic in montibus erras
 I lle latuſ nuicum molli ſuffultuſ iacyntho
 I llice ſub nigra pallentes ruminat herbaſ.
 A ut aliqua in magno ſequitur grege: claudite nyphæ
 D ictee nymphe nemorum ià claudite ſaltuſ
 S i qua forte ferant oculiſ ſeſe obuia noſtriſ
 E trabunda bouiſ ueſtigia: forſitan illum
 A ut herba captum uiridi: aut armenta ſequutum
 P erducant aliq;ue ſtabule: ad cortinia uiaæ
 T um canit heſperidum miratâ mala puellam
 E t ſetontrades muſco: circundit amare
 C ortiaſ atq; ſolo prætaſ erigit alnoſ
 T um canit errantem per meſſi ad flumina gallum.
 A onioſ in montes: ut duxerit una ſerorum
 V tq; uiro pbebi chorus aſſintexerit omniſ
 V tlinuſ hec illi diuino carmi paſtor
 F loribuſ atq; apio crineſ ornatuſ amaro
 D ixerit: hoſ tibi dant calamoſ: en acipe muſe
 A ſcreo quoſ ante ſeni quibuſ ille ſolebat
 C antando rigidaſ deducere montibuſ ornoſ

H is tibi grinei nemoris dicatur origo
 H e quis sit lucis quo se plus iacet apollo
 Q uid loquar aut fallam nisi quā fama secuta ē
 C andida succinctam laccantibus inguina monstris
 D ulichias uexasse rates & gurgite in alto
 A b timidos nautas canibus lacraſſe marinis
 A ut ut mutatos terei narrauerit artus
 Q uas illi philomena dapes que dona pararit
 Q uo cursu deferta petierit & quibus ante
 I nfelix sua tecta super uolita uerit alis
 O mnia que ſeſo quondam meditante beatus.
 A udit eurotas. uſſitq. ediscere lauros.
 I lle canit pulſe referunt ad ſidera ualles
 C ogere donec oues ſtabulis nūmq. referre
 I uſſit. & in uito deceſſit ueſper olimpo
Melitus. Coridon. Egloga ſeptima

FORTE ſubarguta confederat uice daphnis
 Compulſantq. greges coridon & tyſis in unum
 Tyſis oues. coridon diſtentat lacte capellas.
 A mbo florentes etatibus archades ambo.
 E t cantare pares. & reſpondere parati.
 H ic mihi dum teneras defendo a frigore mirtos
 V ir gregis ipe caper. decrauerat. atq. ego daphni
 A ſpitio. ille ubi me uidit contra cœus inquit.
 H uc ades o melitee. caper tibi ſaliuus. & edi
 E t ſi quid ceſſare poteſt requieſce ſub umbra.
 H uc ipſi potum ueniunt per prata uiuenti
 H ic uiridis tenera pretextit harundine ripis
 M intus. & ſacca reſonant examina quercu.
 Q uid facere neq. alapen. neq. philida habebam
 D e pulſe a lacte domi que claudet agnoſ.
 E t certamen erat coridon. cum tyſide magnam
 P oſt habui tamen illorum mea ſera ludo.

~ Altenis ~

A liernus igitur contendere uersibus ambo
 C eperit alternos muse meminisse uolebant
 H os coridon illos referebat in ordine torsis
 N imple nra amor libretides. aut in carne
 O uale meo cedro: concedite. proxima phebi
 V ersibus ille facit: aut si non possumus omnes
 H ic arguta sacra pendebit fistula pini.
 P astores hedera nascenti ornate poetam
 A rebades inuidia rumpantur ut illa cedro
 A ut si ultia placidum laudant bacchere frontem
 C ingite: ne nata noceat mala lingua futuro.
 S etosi caput hęc apri tibi delia paruus
 E t ramosa micon uulacis cornua cerui
 S i propnui hęc fuerit leui de marmore tota
 P unice stabis suas euincta coturno
 S inum lactis. & hęc te liba priape quotannis
 E xpectare sat est: custos es pauperis ori.
 N unc te marmoreum pro tempore fecimus. at tu
 S i fenura gregem suppleuerit: aureus esto.
 H erme galatea thimo mihi dilaor ule
 C andidior agnus edera formosior alba.
 C um primum pasci repetunt presepia tauni
 S iqua cura coridonis habet te cura uenito
 I nmo ego sardonius uidear tibi amantior herbis
 O rrideor rusco proiecta uulior alga
 S mihi non hęc lux toto iam longior anno est
 I te domum pasci siquis pudor ite uiuenci
 M uscoli fontes & somno mollior herba
 E t que uos rara uindis tegit arbutus umbra
 S olitum pecori defendite iam uenit estas
 T orrida iam leto turgent in palmit gemme
 H ic focus: & tede pingues hic plurimus ignis
 S emper & assidua postes fuligine nigri
 H ic tantum torree curamus frigora: quantum

6 **U**t numerum lupus: aut torrentia flumina ripas
 S tant uimperi. & castaneae hirsute
 S trata iacent passim sua quaeq. sub arbore poma.
 O mnia nunc rident. at si formosus alexis
 M ontibus his habeat. uideas & flumina sicca.
 A ret ager uicis mones sit acris herba
 L iter pampineas in iudit collibus umbras.
 P hylidis aduentu nostrae nemus omne iurebit
 I upiter & caelo descendet plurimus umbra
 P opulus alade uitis gratissima iacho.
 F ormoſe mirtus ueneri. sua laurea phœbo
 P hylis amat coriſos: illas dum phylis amabit
 N ec mirtus uincet coriſos nec laurea phœbi
 F raxinus in siluis pulcherrima uitis in ortis
 P opulus in fluuijs abies in montibus altis.
 S epius. at sy me lyada fomose reuſas
 F raxinus in siluis cedit tibi pinus in ortis
 H ec memini uictumq. frustra contendere tyrsim
 E x illo coridon. coridon est tempore nobis
 Incipit certamen damonis & Alpheſibi.

.E. 8.
PASTORVM musam damonis et alpheſibi
 Immemor herbarum quos est mirata iuuenca
 Certantes. quorum stupeſacte carmine linceſ
 E t mutata suos requierunt flumina curſus.
 D amonis musam dicemus & alpheſibi
 T u mihi seu magni ſuperas iam ſaxa timani
 S uue horam hylina legis equoris. en erit unq.
 I lle dies. mihi cum liceat tua dicere facta.
 E nerit ut liceat toti miferre per orbem
 S ola ſophocleo tua carmina digna coturno
 A te principium tibi deſinet. accipe iuſſus
 C armina facta tuis. atq. hanc ſine tpre arcum
 I nter uictrices hederam tibi ſerpere lauros

F rigida uix celo noctis decesserat umbra
 C um ros in tenera pecori gratissimus herba
 I ncumbens tereti damon sic cepit oliue
 H ascere preq. diem ueniens age luaser alium
 C onuigis indigno in se deceptus amore
 D um queror. & diuos. quaq. nil testibus illis
 P rofecta extrema moriens tamen alloquor hora
 I nape menalios mecum mea tibia uersus.
 M enalios argutumq. nemus pinosq. loquentes
 S emper h't. semper pastori ille audit amores
 P anaq. qui primus calamos non passus in herbes
 I nape. m. m. m. t. u.
 M opso nisa datur. quid non speremus amantes
 I ungentur iam ghrises equis: euoq. sequenti
 C um canibus timidi ueniunt ad pocula damme
 M opse nouas in ade faces. tibi duatur uxor
 S parge marite nuce. tibi desent esperis etam
 I nape. m. m. m. t. u.
 O digno coniuncta uiro: dum despicias omnes
 D umq. tibi est odio mea fistula dumq. capelle
 H irsutiq. supercilium proluxaq. barba
 N ecurare deum. credis mortalia queng
 I nape. m. m. m. t. u.
 S epibus in nostris paruam te roscida mala
 D uix ego ur' eram uidi cum matre legentem
 A lter ab undecimo: tum me iam ceperat annus.
 I am fragilis poteram a terra contingere ramos
 V t uidi ut perij: ut me malus abstulit error
 I nape. m. m. m. t. u.
 N unc scio quid sit amor duris in contibus illum
 N ec nostri gnus pueri: nec sanguinis edunt
 I smarus aut rodope: aut extremi garamantes
 I nape. m. m. m. t. u.
 S cuius amor docuit natorum sanguine matrem

Comaculare manus crudelis tu quoq; mater
 Crudelis mater magis. an puer improbus ille :
 Improbus ille puer crudelis tu quoq; mater
 Inape . m . m . m . t . u .
 Nunc & oues ultro fugiat lupus aurea dure
 Mala ferant quercus. narasso floreat alnus
 Pinguiâ cornibus sudent electra mirice
 Certent & signis ulule. sit tyranus orpheus
 Orpheus insilius. inter delphinas orion
 Inape . m . m . m . t . u .
 Omnia uel medium fiant mare uiuite silue
 Preceptaerei specula de montis in undas
 Defertur. extremum hoc munus morietis hēto
 Desine menalios iam desine tibia uersus
 Hec damon uosque responde alcesibeus
 Diate pyerides. non omnia possumus omnes
 Efferaquam & molli cinge hec altaria uicta
 Verbenasq; adole pingues & mascula tura
 Coniugis ut magicis sanos auertere sacris
 Experiar sensus. nihil hic n̄ carmina desunt
 Duate ab urbe domum mea carmina duate daphni
 Carmina uel celo possunt deducere lunam
 Carminibus circē scēios mutauit uulxis
 Figidus in pratis cantando rumpitur anguis
 Duate ab urbe domum mea carmina duate daphni
 Terna tibi hec primū triplici diuersa colore
 Licā circumdo. terq; hec altaria circum
 Effigiem duco. numero deus impare gaudet
 Duate . a . d . m . c . d . d .
 Necte tribus nodis ternos amaruli colores
 Necte amaruli mō. & ueneris die uincula necto
 Duate ab urbe . d . m . c . d . d .
 Limus. ut hic dureſcat & hec ut cera liquescat
 Vno eodemq; igni. sic mō daphnis amore

S parge molam. & fragilis incende bitumie lauros
D aphnis me malus urit ego hanc in daphnide laurum
D uate. a. d. m. c. d. d.

T aus amor daphni qualis cum fessa iuuentum
P er nemora atq. altos querendo buccula lucos
P ropteraque riuum uiridi praecumbit in ulua
T alis amor teneat nec sit mihi cura mederi
D uate. a. d. m. c. d. d.

H as olim exuiuas mihi perfidus ille reliquit
P ignora cara siu que nunc ego lumine in ipso
T erria tibi mando. debent hec pignora daphni
D uate. a. d. m. c. d. d.

H as herbas. atq. hec ponto mihi lecta uenena
I pse dedit moeris. nascuntur plurima ponto
H is ego sepe lupum fieri & se condere siluis
M oerim sepe alias unis exire sepulchris
A tq. satas alio uidi trahere menses
D uate. a. d. m. c. d. d.

F er amarili cineres foras riuoq. fluenti
T ranseq. caput iace. ne respexeris his ego daphni
A ggrediar. nihil ille deos. nec carmina curat
D uate. a. d. m. c. d. d.

A spice corripuit tremulis altaria flammis
S ponte sua dum ferre moror. cinis ipse bonum sit
N escio quid certe est. & hilas in lumine latrat
C redimus. an qui amant ipsi sibi somnia fingunt
P arate ab urbe uenit iam carmina parate daphnis.

L iada. Moeris. Egloga. 3.

QUO te moen pedes. an quo te uia duc in urtem.
O liada uiui peruenimus ad uena nostri
Q uo nunq. uentu sumus. ut possessor agelli
D iueret. hec mea sunt. ueteres migraue coloni
N unc uelut tristes. quoniam fors omnia uersat

Hos illi quod nec uertat bene: mittimus edos
Certe equidem audieram quae se subduce colles
Incipiunt. molliq. iugum dimitte diuo
Vsq. ad aquam & ueteris iam fracta cacumina figi
Omnia carminibus uestrum seruisse menaleam
Audieras & fama fuit. sed carmina tantum
Nostra ualent lyrida tela inter maria quoniam
Chaonias dicunt aquila ueniente columbas
Et nisi me quacumq. nouas in adere lites
Ante sinistra caua monuisset ab illice cornix
Nec tuus ille moeris nec uiueret ipse menaleas
Heu cadit in quengua tantum seclus. heu tua nobis
Pene simul tecum solacia rapta menalea
Quis caneret nyphas. quis humi florentibus herbis
Spargeret. aut uiridi fontes induceret umbra.
Vel que sub legi tacitus tibi carmina nuper
Cum te addidit as ferres. amarilida uesthas
Tutius dum redeo breuis est hora pasce capellas.
Et potum pastas age. & inter agendum
Occurrere capro cornu ferit ille caueto
Immo hec que uaro. nec dum perfecta canebar
Varetium nomen superet modo mantua nobis.
Mantua uenit misere nimium uicina cremone
Cantantes sublime ferent ad sidera agni.
Sic tua cinea fugiant examina taxos.
Sic citulo paste distent ubera uacce
Incipe siquid habes. & me fecere poetam
Perides. sunt & mihi carmina. me quoque dicunt
Vatem pastores. sed non ego credulus illis
Nam neq. ad huc uaro uideor. nec dicere cuncta
Digna. sed argutos inter strepere anser olores
Id equidem ago. & tacitus haec mecum ipse reuoluo
Si ualeam meminisse. neq. est ignobile carmen
Huc ades. o. galathea. quis est na ludus in undis

Hic uer purpureum: uarios hic flumina circum
 Fundit humus flores hic candida populus antro
 Imminet. & lente texunt umbracula uites
 Haud adest isam feriant sine litora fluctus.
 Quid que te pura solum sub nocte canentem.
 Audieram numeros memini: si uerba tenerem
 Daphni quid antiquos signorum suscipis ortus.
 Ecce dionei processit cesaris astrum
 Astrum quo segetes gaudent frugibus. & quo
 Duceret apricis in collibus uua colorem.
 Inferi daphni pios. carpent tua poma nepotes
 Omnia fert etas: aium quoq. sepe ego longos
 Cantando puerum memini me condē soles
 Nunc oblita: mihi tot carmina. nox quoq. mœrim
 Iam fugit ipā. lupi merim uidere priores
 Sed tamen ista satis referet tibi sepe menalcas
 Causando nros in longum ducis amores
 Et nunc omē tibi statum silet equor: & omīs
 Aspicite uentosi cecidere murmuris aure
 Hinc adeo media est nobis uia. nanq. sepulchrum
 Inapit a parere bianoris. hic ubi densas
 Agricole stringunt frondes. hic mœri canamus
 Hic edos deponē. tamen ueniamus in urbem
 Aut si nox pluuiā: ne colligat ante ueremur
 Cantantes licet usq. minus uia ledet eamus
 Cantantes ut eamus. ego hœ te fasce leuabo
 Desine plura puer: nunc & quod instat agamus
 Carmina tum melius cum uenerit ipse canemus
 Conquestio agris in gallum. Egloga. x.

EXTREMUM hunc arethusa m
 concede laborem
 Pauca meo gallo. sed q̄ legat ipsa licoris

Carmina sunt dicenda neget quis carmina gallo.
Sic tibi cum fluctus subter labere sicanos
Doris amara sua non intermisceat undam
Inceps solutos galli dicamus amores.
Dum tenera attendent si me uirgulta capelle
Non canimus surdis respondent omnia silue
Que nemora aut qui saltus habuere puelle
Nayades indigno cum galus amore periret
Nam neq. parnasi uobis uiga. nam neq. pindi.
Vlla mora fecere neq. aonie ganippe
Illum etiam lauri. etiam fleuere mirice
Punier illum etiam sola sub rupe iacentem
Menalus & gelidi fleuerunt saxa lycei
Sunt & oues curum nostri nec penitet illas
Nec te peniteat pecoris diuine poeta
Et formosus ouis ad flumina pauit adonis
Venit & opilio tardi uenere subulci.
Viuidus hiberna uenit de claude menalcas.
Omnes unde amor ille rogant tibi uenit apollo
Galle quid insans inquit. tua cura licoris
Perq. niues alium perq. horrida casta sequuta est
Venit & agresti capitis siluanus honore
Florentis ferulas & grandia lilia quassans
Pamdens archadie uenit que uidimus ipsi
Sanguineis ebulli bacas minioq. rulentem
& quis erit modus inquit. amor nec talia curat
Nec lacrimis crudelis amor nec gramina riuus
Nec athiso saturantur apes nec fronde capelle
Tristis at ille tamen cantabit archades inquit.
Montibus hec uestris soli cantare periti
Archades o. mihi tu q. molliter ossa quiescant
Vesta meos olim si fistula dicat amores.
Atq. utinam ex uobis unus uestriq. fuisssem
Aut custos gregis. aut matre uiuitor uue

Certe siue mihi phyllis siue esset amintas
 Seu quicumq. furor. quid tum si fuscus amintas
 Et nigre uiole sunt. & uaccinia nigra
 Mecum inter salices lenta subrupe iaceret
 Serta mihi phyllis legeret. cantaret amintas
 Hic gelidi fontes. hic mollia prata licoris
 Hic nemus. hic ipso tecum posumeret etio.
 Nunc insanus amor duri me martis in armis
 Tela inter media. atq. aduersos detinet hostes
 Tu procul a patria nec sit mihi credere tantum
 Alpinae aduina nives & frigora remi
 Me sine sola uides. at ne frigora ledent
 At tibi ne teneras glacies secet aspera plantas.
 Ibo & calchidico que sunt mihi condita uersu
 Carmina pastoris siculi modulabor cauena
 Certum est in siluis inter spelea ferarum
 Male pati. tenerisq. meos incidere amores
 Arboribus. crescant ille. crescant amores
 Interea mixtis lustrabo menala nymphis
 Aut acris uenabor agros. non me ulla uetabunt
 Frigora parthenos canibus accumbere saltus
 Iam mihi per rupes uideor. lucosq. sonantes
 Ire. libet partho torquere cidonia cornu
 Specula. tanq. hec sit nostri medicina furoris
 Aut deus ille malis hominum misescere discat
 Iam neq. amadriades rursus nec carmina nobis
 Ipsa placent. ipse rursus concedite silue.
 Non illum nunc possunt mutare labores
 Nec frigoribus medius hebruq. bibamus
 Sithoniaeque nives hyemis subeamus aquose
 Nec siccum moriens alta liber ariet in ulmo
 Ethiopum uersemus oues subidere cancri
 Omnia uincat amor. & nos cedamus amori
 Nec sat erit dubie uestrum cecnisse petam

Dum sedet & graculi fiscellam texit hibisco
 Perides hec uos hec facietis maxima gallo
 Gallo cuius amor tantum mihi crescat in horas
 Quantum uere nouo uindis se subiat alnus
 Surgamus. solet esse grauis cantantibus umbra
 Imperi grauis umbra nocent & frugibus umbra
 Ite domum satire. uenit hesperus. ite capelle

OVIDII NASONIS Summa Super libro

Georgiconum Virgilio.

VID FACIAT letas
 segetes. que sidera seruet
 Agricola ut faciem terram
 profandet antris
 semina que uenda meos
 cultusq; locorum
 Et decuit messes magno olim
 federe reddi.

Incipit liber Georgiconum Virgilio Maronis

QUID faciat letas segetes. quo sidere terram
 Vertere mœneas. ulmusq; aduincit uites
 Conueniat: que cava bouum. quis cultus hendo
 Sit pectori: apibus quanta experientia parat
 Hinc canere incipiam. Vos o clarissima mundi
 Lumina labentem celo. que ducitis annum
 Liber & alma ceres. uestro si munere tellus
 Chæoniam pingui glandem mutauit arista.
 Pœcula que uiuentis achelœa miscuit uuis.
 Et uos agrestū presentia numina fauni
 Ferte simul fauniq; pedem driadesq; puellæ

14
 Munera uestia cano. tuq; o cui p̄ma frementem
 Fudit equum magno tellus percussa tridenti
 Neptūne: & cultor nemorum cui pingua chee
 Tercentum nūci tondent dumeta iuueni.
 I p̄e nemus linquens patrum saltusq; licet
 Pan: ouium custos. tua si tibi mēcla cure
 Ad sis. o. agee fauens. oleeq; minerva
 Inuentrix. unciq; puer monstrator aratri.
 Et teneram aradice ferens siliuane cupressum.
 Diuq; deeq; omnes studiumq; que quibus arua tueri.
 Quuq; nouas alutis non nullo semine fruges.
 Quuq; satis largum celo demittitis imbrem.
 Tuq; adeo quem mox que sint hitura deorum
 Conalia incertum est urbis ne in uisere celsi.
 Terranq; uelis cura: & te maximus orbis
 A uigorem frugum tempestatumq; potentem
 Accipiat. cingens materna tempora myrto
 An deus in mensi uenias maris. ac tua naute
 Nūmina sola colant. tibi seruiat ultima thyle
 Teq; sibi generum theus emat omnibus undis
 Amne nouum tardis sidus te mensibus addas
 Qua locus erigonem inter chelasq; sequentis
 Panditur. ipse tibi iam brachia contrahit ardens
 S corpūs: & celi iusta plus parte reliquit.
 Quicquid eris: nam nec te sperent tartara regem.
 Nec tibi regnandi ueniat tam di ra cupido
 O. uanuis eliseos miretur greca campos
 Nec reptura sequi curet proserpina matrem
 Da facilem cursum. atq; audacibus annue ceptis
 Ingnarosq; ue mecum miseriatus agrestes
 Ingrederere. & uotis iam nunc assuesce uocari
 Uere nouo gelidus anis cum montibus humor
 Liquitur. & zephuro patris se gleba resoluit.
 Depresso incipiat iam tum m̄ taurus aratro

I ngemere. & sulco attritus splendescere uomere.
I lla seges demum uotis respondet auari.
A gricole. bisq. solem. bis frigora sensit.
I llus imensae ruperunt horrea menses;
A c prius ignotum ferro q̄ scindimus equor.
U entos & uarium celi prediscere morem.
C ura sit. ac patrios cultus habitusq. locorum.
E t quicquid queq. ferat regio. quid queq. recuset.
H ic segetes. illic ueniunt felicitus uirg.
A rbori fetus alibi. atq. in iussa uirescunt
G ramina. non ne uidet croceos ut molis odores.
I ndia mittit ebur. moles sua tunc satei.
A t calibes nudi ferrum. uirosq. pontus
C astorea. eliadum palmas. epiros equarum;
C ontinuo has leges. eternaq. federa certis
I mposuit natura locis. quo tempore primum
D eucalion uacuum lapides iactauit in ortem
C unde homines nati durum genus. ergo age terre
P ingue solum primis ex templo. amensibus anni
F ortes inuertant tauri. glebasq. iacentes
P uluerulenta coquat maturis solibus estas
A t si non fuit tellus fecunda sub ipm
A rtium tenui sat erit suspendere sulco
I lluc officiant letis. ne frugibus herbe
H ic sterilem exiguis. ne deserat humor arenam.
A lterius idem tonsas cessare nouales
E t segnem patiere situ diulescere campum.
A ut ubi flaua ceres mutato sidere farta
V nde prius lentum siliqua quassante legumen
A ut tenuis fetus uiae tristisq. lupini
S ustuleris fragilis calamos. siluaq. sonantem
V rit enim lini campum seges. uirg. auene
V runt letho perfusa papauera somno
S ed tamen alternis faalis labor. arida tantum

Nec saturare fimo pingui pudeat sola ne ue
 Cffetos anerem in mundum iactare per agros
 Sic quoq. mutabitur requiescunt fetibus arua
 Nec nulla interea est in arate gratia terre
 Sape etiam steriles incendere profuit agros
 Atq. leuam stipulam crepitantibus uerere flammis
 Sive inde occultas uires & pabula terre
 Pingua concipiunt. sine ullis omne per ignem
 Excoquitur uicium atq. exudat in utilis humor
 Sicut pluit calor uis & ceca relaxat
 Spumamenta. nouas ueniat qua succus in herbas
 Sicut durat magis & uenas astringit hyantes
 Nec tenues pluuie rapidi ne potentia solis
 Acror. aut boree penetrabile frigus adiurat
 Multum adeo raris gletas qui frangit in herbes
 Viminisq. trahit grates uia arua nec illum
 Flaua ceres alto ne quicq. spectat olympo
 Et qui pro sasso que suscitatur equore terga
 Rursus in obliquum uerso perimpit aiatro
 Exieratq. frequens telluremq. imparat aruis
 Humida solstitia atq. hiemes orate serenaf
 Agricole. hyberno letissima puluere faria
 Letus aget. nullo tantum semessia cultu.
 Iactat & ipsas mutantur gargare messes
 Quid dicam iacto qui semine cominus arua
 Insequitur cumulosq. ruit male pinguis arene
 Deinde satis flumum inducit riuosq. sequentes
 Et cum exustus ager morientibus extuat herbis
 Ecce superat cluosi tramitis undam
 Elat. illa cadens rauicam per leuia murmur
 Spera aet. scatebris arentia temperat arua
 Quid qui ne grauidis procumbat culmus aristis
 Luxuriam segetum tenera de pascit in herba
 Cum primi sulcos equant sata quicq. paludis

C ollectum humorem bibula deducat arena .
 P resertim incertis si mensibus annis habundans
 E xit & obducto late tenet omnia limo .
 V nde caue tepido sudant humore lacine
 N ec tamen hec cum sint hominum boumq; labores .
 V ersando terram experti nihil improbus anser
 S trimonieq; grues & amaris intib; fibris
 O fficiunt aut umbra nocet . pater ipse colendi
 H aud facilem esse uiam uoluit . primusq; per artem
 M ouit agros . cunctis aciens mortalia corda .
 N ec torpere graui passus sua regna uerterio .
 A nte iouem nulli subigebant arua coloni
 N ec signare quidem aut partiri limite campum
 F as erat . in medium querebant . ipsaq; tellus
 O mnia liberius nullo poscente ferebat .
 I lle malum iurisserpentibus addidit atris
 P recidantq; lupos iussit . pontiq; moueri
 M ellaq; decussit folijs ignemq; remouit .
 E t passim riuus currentia uina repressit
 U t uarias usus meditando extunderet artes
 P aulatim & sulcis frumenta quereret herbam .
 E t filias uenis abstrusum exciuderet ignem .
 T unc ad nos fluuii primum sensere cauatas
 N auia tum stellis numeros & nomina fecit .
 P liadas . iadas . claramq; Licæonis arcton .
 T um laqueis captare feras & fallere uisco
 I nuentum . & magnos canibus circumdare saltus
 A tq; alijs latum funda iam uerterat annem
 A lta petens . pelagoq; alijs trahit humida lina
 T um ferri rigor atq; argute lamina ferre
 N am primum cuneis sandebant fissile lignum .
 T um uarijs uenere artes . labor omnia uincit
 I mprobus . & duris urgens in rebus egestas .
 P rima ceres ferro mortales uertere terram

I nstuit. cum glandes atq. arbuta laeae
 D eficerent silue. & uictum dolona negaret
 M ox & frumentis labor additus. ut mala culmos
 E flet rubigo. segnisq. horreret inanius
 C arduus intereunt segetes subit aspera silua
 L appet. tribulq. interq. nitentia culta
 I nfelix lolium. & steriles dominantur auene
 Q uis & assiduus terram insectare iastris
 E t sonitu terrebis aues. & rursus opa
 F alce premeas umbram. uotisq. uocaueris imbrem
 H eu magnum alterius frustra ^{in hominibus} spectabis aceruum.
 C oncussamq. famem in siluis solabere ^{in hominibus} querqu
 D icendum & que sint ^{in hominibus} duris agrestibus arina
 Q uis sine nec potuere feri. nec surgere messes
 V omis & inflexi primum graue robur aratri
 T ardaq. eleusine matris uoluentia plaustra.
 T ribulq. trahq. & inquo pondere iastri
 V irgea preterea celer. uilisq. supellex.
 A rbutae cautes & mistica uamis iachi
 O mnia que multo ante memor prouisa repones
 S ite digna manet diuini gloria ruris.
 C ontinuo in siluis magna ui flexa domatur
 I n burum. & curui formam accipit ulmus aratri
 H uic asturpe pedes temo protentus in alto
 B me aures. duplia aptantur dentalia dorso
 C editur & tilia ante uigo leuis. atq. sagis
 S tuuq. que currus atego torqueat imos.
 E t suspensa focis explorat rotora fumus.
 P ossum multa tibi ueterum precepta referre
 N i refugis tenuisq. piget cognoscere curas.
 A rea cum primis ingenti equanda cilindro
 E t uertenda manu & creta solidanda tenaci.
 N e subeant herbe. neu puluere uicta fatiscat

Tum uarie illudunt pestes. sepe exiguis mus.
 Sub terris posuitq. domos ac horrea fecit
 Aut oculi capti fodere cubilia talpe
 Inuentusq. cauis bufo. & que plurima terre
 Monstra ferunt. populatoq. ingentem farris acerui
 Surgulio. atq. inopi metuens formica senecta.
 Contemplator item cum se nux pluma siluis
 Induct in florem & ramos curuabit olentes
 Si superant fecit pariter frumenta sequentur
 Magnamq. cum magno ueniet tritura calore
 At si luxuria foliorum exuberat umbra.
 He quicq. pinguis palee teret area culmos.
 Semina uidi equidem multos medicare serentes
 Et nitro prius & nigra perfundē amara
 Grandior. ut fretus siliquis fallacibus esset
 Et q. uis igni exiguo properata maderent
 Vidi lecta diu. & multo spectata labore
 Degenerare tamen in uis humā quotamus
 Maxima queq. manu legeret. sic omnia fati
 In peius ruere ac retro sublapsa referri
 Non aliter q. qui aduerso iux flumine lembum
 Remigis subijt si brachia forte remisit
 Atq. illum in preceps prono rapit alueus amni
 Preterea tam sunt arc tui sidera nobis
 Hedonumq. dies suandi. & luadus anguis
 Quibus in patriam uentosa per equora uectis
 Pontus & offriter faucos tentantur abidi
 Libra die. sortimq. pares ubi fecerit horas
 Et medium lua atq. umbris iam diuidit orbem
 Exerce te uiri tauros. secrete ordea campis
 Vsq. sub extremum brume in tactabilis umbrem
 Nec non & lini segetem. & cereale papauer
 Tempus humo tegere. & iam dudum incitē aratro
 Dum sicca tellure licet. dum nubila pendent

— Vere —

Verfabis satio. tum te quoq. medica putres
 Accipiunt sulci & milio uenit amma cuna
 Candidus auratus aperit tum cornibus annum
 Taurus & aduerso cedens canis occidit astro
 Ve si triticiam in messem robusta q. farra
 Exerebis humum. solusq. instabis aristis
 Ante tibi ecce athlantides abscondantur
 Gnosiaq. ardentis decedat stella corone.
 Debita q. sulcis committas semina q. q.
 Inuere properes anni spem credere terre
 Multa ante occasum maie cepere. sed illos
 Expectata seges uanis elusit auenis
 Si uero uiaamq. seres. uilem q. fasellum
 Nec pelusiace euam aspernabere lentis
 Haud obscura cadens mittet tibi signa boetes
 Inape & ad medias semente extendit pruinas
 Id arcto certis dimensum partibus orbem
 Per duodena regit mundi sol aureus astra
 Quinq. tenent celum gone. quarum una corrusco
 Semper sole rubens & torrida semper abim
 Quam arcum extreme dextra leuaq. trahuntur
 Cerulee glacie concrete atq. ibribus atris
 Has inter mediamq. duc mortalibus egris
 Munere concessit diuum. & uia scita per ambas
 Obliquis qua se signorum uertitur ordo
 Mundus ut ad scitiam riphasq. arduus arces
 Consurgit. premittitq. libie deuexus in austros
 Hic uertit nobis semper sublimis at illum
 Sub pedibus stix atra uidet. manesq. profundi
 Maximus hic flexu sinuoso elabitur anguis
 Circaq. perq. duas in morem fluminis artos
 Aretos oceanum metuentes equore angui
 Illic ut perhibent aut intempesta salet nox
 Semper. & obrita densantur nocte tenebre

A ut redit anobis auroia diemq; reducat
 Nosq; ubi primus equus oriens afflauit anelis
 Illic sera rubens accendit lumina uesper
 Hinc tempestates dubio prediscere celo
 Possumus. hinc messisq; diem tempusq; serendi
 Et quando infidum remis impellere marmor
 Conueniat. qm armatas deducere classes
 A ut tempestuam siluius euertere pinum
 Hec frustra signorum obitus speculamur & ortus
 T pibusq; parem diuersis quatuor annum
 Frigidus agricolam si quando continet imber
 Multa forent que mox celo propeanda sereno
 Maturare datur. durum prociuit arator
 Vomeris obtusi dentē. cauat arbore linter
 A ut pecori signum: aut nūos impressit acutus
 Exaciunt alij uallos: furasq; bicornes
 Atq; amerina parant lente retacula uiti
 Hunc facilis rubea texatur fiscina iuga
 Hunc torrete igni fruges nunc frangite saxo
 Quippe etiam festis quedam exerce diebus
 Fas & iura sinunt. riuos deducere nulla
 Religio uetuit: segeti pretendē sepe
 Insidias auibus moliri. incendē uepres
 Ballantumq; gregem fluuiis mersare salubri.
 Sepe oleo tardi costas agitator asseli
 Vilibus aut onerat pomis. lapidemq; reuertens
 Incaussum aut atre massam pias urbe reportat;
 Ipsa dies alios alio dedit ordine luna
 Felices operum quintam fuge. pallidus ortus
 Eumenidesq; late. tum partu terra nephando
 Eoem iapetumq; creat seuq; typhoea
 Et conuictos celum rescandere fratres
 Ter sunt ornati imponere pelion ossam
 S aliat atq; ossae frondosum inuoluere olumpum

T er pater extructos deiecit flumine montes
 S eptima post decimam felix & ponere uites
 E t prensos domitare boues & hica telae
 A ddere noua fuge melior contraria furtis
 M ulta adeo melius gelida se nocte dedere
 A ut cum sole nouo terras irrorat eous
 N octe lenes melius stipule nocte arida prata
 T ondentur noctis lentus non deficiat humor
 & quidam seros hyberni ad luminis ignes
 P eruigilat foreq; faces inspicat acuto
 I nterea longum cantu solata laborem
 A rguuto coniunx percurrit pectine tellas
 A ut dulcis musti uulcano decoquit humorem
 E t folijs undam tepidi despumat aeni
 A t rubicunda ceres medio subaditur estu
 E t medio tostas estu terit area fruges
 I mutat gemalis hyems. curasq; resoluit
 N udus ara serenudus hyems ignaua colono
 F rigoribus parto agricolae plerumq; fruuntur
 M utua que inter se leti conuiuia curant
 C eu presse cum iam portum tetigerint carne
 P upibus & leti naute imposuere coronas
 S ed tamen & quernas glandes tam stringe q's
 E t lauri bacchas oleamq; crenataq; mirta
 T um grauius pedicas & retia ponere ceruis
 A uritosq; sequi lepores. tum figere dammas
 S tupa torquentem baleas uerba funde
 C um uix alta uet glaciem cum flumina tradunt
 Q uid tempestates autum & sidera dicam
 A tq; ubi iam breuior q; dies & mollior estas
 Q ue iuglanda uiris uel cum ruit imbriferum uer
 S pica iam campis cum messis in horruit & cum
 F numenta in uiridi stipula lactantia turgent.
 S epe ego cum flauis messorum induceret aruis

Agricola & fragili iam stringet ordea culmo
Omnia uentorum concurrere prelia uidi
Que grauidam late segetem ab radiabus imis
Sublime expulsam emierent ita turbine nigro
Ferret hyemis culmumq; stipulasq; uolantes
Sepe etiam inmensum celo uenit agmen aquarum
Et sedam glomerat tempestatem umbribus atris
Collecte ex alto nubes ruit arduus ether
Et pluuia ingenti sata leta boumq; labores
Duluit implentur fossæ caua flumina crescant
Cum sonitum feruetq; fretis spuantibus equor
Ipse pater media nimborum nocte corrusca
Flumina molitur dextra quo maxima motu
Terra tremat. fugere ferre & mortalia corda
Pergentes humilis strauit pavor ille flagrant
Aut athos aut rodomon aut alta herannia telo
Dicit ingeminant hausti & densissimus inter
Nunc nemora ingenti uento nunc littora plaudit
Hæc metuens celi menses & sidera strua
Frigida saturni se se quo stella recepit
Quos ignis celi clementius erret in orbis
Imprimis uenerare deos atq; annua magne
Sacta refer cereri letus operatus inarius
Extremo sub occasu hyemis iam uere sereno
Tunc agni pingues & tam mollissima uina
Tunc somni dulces denseq; in montibus umbre
Cuncta tibi cererem putes agrestis adoret
Cui te lacte fauos & mitti dilue bacho
Terq; nouas arum felix eat hostia fruges
Omnis quam chorus & socij committentur ouantes
Et cererem clamore uacent in tecta neq; ante
Falcem maturis quisq; supponat aristis
Quæ cereri torta redimitus tempora mirto
Det motus in compositos & carmina dicat

19
 A tq. hec ut certus possimus discere signis
 Et stus pluuiasq. & agentes frigora uentos
 I pater statuit quid mestrua lana moneret
 Quo signo caderent hausti quod sepe uidentes
 Agricole propius stabulis armenta tenerent
 Continuo uentis surgentibus aut fixa ponti
 I napiunt agitata tumescere & aridus altis
 Montibus audiri fragor & resonantia longe
 Littora misceri & nemorum iactescere murmur
 I am sibi tum circumspecte temperat unda carinis
 Cum medio celeres reuolant ex equore mergi
 Clamore q. ferunt ad littora cunq. marine
 I n sicco ludunt filice notasq. paludes
 Deserit atq. altam super uolat ardea nubem
 Sepe etiam stellas celo impendente uidebis
 Precipites celo labi natusq. per umbram
 Flammarum longos attingo albescere tractus
 Sepe leuem paleam & frondes uolare caducas
 Aut summa in aqua nantes colludere plumas
 Aut torree de parte truci cum fulminat & ci
 Curi cephinq. tonat domus omnia plenis
 Ruia natant fossis atq. omnis nauita ponto
 Humida uella leget. nunq. imprudentibus imber
 Offuit. aut illum surgentem uallibus imis
 Aeneae fugere grues aut bucula celum
 Suspiciens patulis captauit naribus auras
 Aut arguta lacis circi uolauit harundo
 Ex uerticem in limo rane cecinet querelam
 Sepius & tectis penetralibus extulit oua
 Augustum formica tereus iter & bibit ingens
 A ruf. & epastu decedens agmine magno
 Coruorum increpuit densis exercitus alis
 I am uanas celi uolucres & que asia circum
 Dulabul instagmis rimantur prata capstru

Certam largos humeris infundere rores
Hunc caput obiectare fretis nunc currere iudas
Et studio in cassum uideas gestire leuandi
Tunc cornix plena pluuia uocat improba nocte
Et sola in sicca secum spatatur arena
Nec nocturna quidem carpentes pensa puella
Nesciunt huiusmodi testa cum ardente uiderent
Sintillare oleum & putres concretere fongos
Nec minus ex imbrum soles & aperta serena
Prospectare & certis poteris cognoscere signis
Nam neque tunc stellis acies obtusa uidetur
Nec fratris radius obnoxia surgere luna
Tenuia nec lane per celum uellera ferri
Non tepidum ad solem pennas in littora pandit
Dillecte thetidi alationes non ore solutos
In mundi meminere sues iactare mamplos
At nebule magis ima petunt campoque recombunt
Solis & occasum seruans deculmine summo
Ne quicquam ferros exeret nocturna cantus
Apparet liquido sublimis in aere misus
& pro purpureo penas dat scilla capillo
Quatinus uia leuem fugiens secat ethera pennis
Ecce inimicus atrox magno stridore per auras
Insequitur misus qua se fert misus ad auras
Illa leue fugiens rapti secat ethera pennis
Tum liquidas corui presso ter gutture uoces
Aut quater ingeminant & sepe cubilibus altis
Nescio qua preter soliti dulcedine captos
Intra se in folijs strepitant uiuat imbribus actis
Progenie parua dulcesque reuise midos
Haud equidem credo quod sit diuinitus illis
Ingenium aut rerum fato prudentia maior
Verum ubi tempestas & celi mobilis humor
Mutauere uias & iupiter humidus aethris

20
 D enset erant que rata modo & que densa relaxet
 V ertuntur spes aërorum & pectore motus
 H unce alios alius dum nubila uentus agebat
 C onapiunt hinc ille auum concentus i agris
 E t lete pecudes & ouantes gutture corui
 S i uero solem ad rapidum lunasq. sequentes
 O rdine respicies: nunq. te castina fallet
 H ora. neq. insidius noctis capere serene.
 L una reuertentes cum primum colligit ignes
 S i nigram obscure comprehenderit aëra coram
 M aximus agricolis pellagoq. parabitur imber.
 A t si uirgineum suffuderit ore ruborem
 V entus erit uento semper rubeat aëra plēbe.
 S in ortu quarto: naq. is certissimus auctor
 P uta nec obtusis per celum cornibus ibit
 T otus & ille dies: & qui nascentur ab illo
 E xactum ad mensem pluuia uentisq. carebit.
 V otaq. seruati soluent in littore naute
 S i lauco & pamepe & in eo melicert e.
 S ol quoq. exouens & cum se condit in undas
 S igna dabit. solem certissima signa sequentur.
 E t que manet refert & que surgentibus astris
 I lle ubi nascentem. maculis uariauerit ortum
 C onditus in nubem medioq. refugerit orbe
 S uspecti tibi sint imbres. naq. urget ab alto
 A rbonbus satisq. notus pecorisq. sinister
 A ut ubi sub lucem densa inter nubila sese
 D uersi rumpent radij. aut ubi pallida surgit
 T ichoni cœcum linquens aurora cubile
 H en male tum mites defendet pampinus uuas
 T am multa in siluis crepitans salit horrida grando
 H æ etiam emenso cum iam decedet olimpo
 P ro fuerit meminisse magis. nam sepe uidemus
 I psius in uultu uarios errare colores.

Ceruleus pluuiam denuntiat igneus euros.
S in macule incipient nitido in miscerent igni
Omnia tum pariter uento nimbusq. uidebis
feruere non illa quisq. me nocte per altum
Ire nec a terra moneat diuellere funem
At sicam referetq. diem condetq. relatum
Luadus orbis. erit frustra terrete uentis
Et claro siluas cernes aquilone moueri
Deniq. quid uesper ferus uebat. unde serenas
Ventus agat nubes. quid cogitet hauster
Sol tibi signa dabit. solem quis dicere falsum
Audeat. ille etiam cecos instare tumultus
Sper monet fraudemq. & operta tumesce tella
Ille etiam extincto miseratus cesare romam
Cum caput obscura nitidum ferugine textit
Impia que eternam amuerunt secula noctem
Tempora q. q. ullo tellus quaq. & equora ponti
Obsecumq. canes opportuneq. uolucres
Signa dabant quociens cyclopium efferrere in agros
Vidimus undantem ruptis fornacibus ethnam.
Flammarumq. globos liquefactaq. uolue saxa
Armorum sonitum tota germania celo
Auidyt insolutis tremuerunt montibus alpes
Vex quaq. per lucos uulgo exaudita salentes
Ingens. & simulacra moisi pallentia miris
Visa sub obscurum noctis pecudesq. loquere
Infandum distunt amnes terreeq. debiscunt
Et mestum illacrimat templis ebur eraq. sudant
Proliut insano contorquens uernice siluas
Fluuiorum rex eridamus camposq. per omnes
Cum stabulis armenta trahit. nec ipse eodem
Iustibus haud extis fibre apparuere miraces
Haud puteis manare cruor cessauit. & alte
Per noctem resonare lupis ululantibus urbes

Non aua celo ceciderunt plura sereno
 Fulgura. nec totiens duri arserunt comete.
 Et igo inter se se partibus concurrere tellis
 Romanas aces iterum uidere philippi.
 Non fuit indignum superis bis sanguine nostro
 Et mathia & latos hemi pinguescere campos.
 S alicet & tempus ueniet cum fimbis illis
 Agricola in curuo terram molitus aratro
 C xesa inueniet scabra rubigine pila.
 Aut grauius rathis galeas pulsabit inanes.
 Grandiaq. effosis mirabitur ossa sepulchris.
 D ij patrij indigetes & romule uestiaq. mater
 Quae tuscum tybrim & romana palacia seruas.
 Hunc saltem euerso iuuenem succurre seculo
 Ne prohibere. satis iam pridem sanguine mo
 Laumedontec lumen peritura troie.
 Iam pridem nobis celi te regia cesar
 Inuadet. atq. hominum queritur cure triumphos
 Quippe ubi fas uersum. atq. nephas tot bella porte
 Tam multe scelerum faes. non ullus aratro.
 Dignus honos. squalent abductis arua colonis
 Et curue rigidum falces conflantur in enses
 Hic mouet eufiates. utine germania bellum
 Vane ruptis intra se legibus ueltes
 Arma ferunt. seuit toto mars impius orbe
 Ut cum carceribus se se effudere quadriges
 Addunt in spacia. & frustra retinacula tendens
 Fertur equis. aurga nec audit curtus habenas

Vidu Nasonis summa super li. so geor-
 giorum.

ACTENVS Amorum
cultus & fydere celi
Nunc te hache canam.
Pampineasq; canit ille comas
collisq; uirentes
Descriptasq; locis uires &
dona liet.

A tq; oleo ramos pomorum ex ordine letos.

Inapit secundus Liber Georgicorum

H**ACTENVS** Amorum cultus & fydere celi
Nunc te hache canam nec non siluestria teai

Uigula & prolem tarde crescentis olue.

Huc pater olenee ueni nudataq; musto

Tinge nouo mecum direpas crura coturnis

Principio arboribus uaria est natura creandis

Namq; alie nullis hominum cogentibus ipse

S ponte sua ueniunt camposq; & flumina late

Curua tenent! ut molle siler lentq; geneste

Populus & glauca canentia fronde salicta;

Partes autem posito surgunt de semine / ut alte

Castaneae nemorumq; ioui que maxima frondet

Esculus atq; habitae grauis oracula quercus;

Pululat ab radice atq; densissima silua

Ut cerasis / ulmisq; etiam parnasia laurus;

Parua sub ingenti matris se subiat umbra

Hos natura modos primum dedit his genus omne

Siluarum fruticumq; uiret nemoriq; sacrorum

Sunt alij quos ipse uia sibi reperit usus

Hic plantas tenero abscondens de corpore matris

Deposuit sulcis hic stirpes obruit aruo

Quadrifidasq; fides & acuto robore uallos

Siluarumq; alie pressos propaginis artus

Huc pater olenee tuis h
oia plenis
Muneribus & pampineo
graudus autumno
Floris aces spumat ple
nis uindemia labris.

Expectant & uua sua plantana terra
N u radia segent alie summumq; putator
Haud dubitat terre referens mandare cacumen
O iun & caudicibus sectis mirabile dictu
T ruditur ex sicco radice oleagina ligno
& sepe attenuis ramis impune uidebis
V ertere in alterius mutataq; insita mala
F erre purum & prunis lapidosa rubescere corna
A gricole fructusq; feros mollite colendo
H eu segnes uaceant terre uiuat ismara bacho
C onferere atq; olea magnum uestire taburnum
T uq; ades inceptumq; uua decurte laborem
O decus ofame merito pars maxima nre
M ecenasq; uolans pelago da uella patenti
H on ego cuncta meis amplecti uersibus opto
H ec mihi si lingue centum sint oraq; centum
F erre uox ades & primam lege litoris oram
I n manibus terre non hic te carmine ficto
A tq; per ambages aut longa exorsa tenebo
S ponte sua que se tollunt in luminis auras
I nfecunda quidem sed leta ac fortia surgunt
Q uippe solo natura subest tamen hec quo si quis
I nserat aut sordibus mandet mutata subactis
E xuerint siluestrem aiium cultuq; frequenta
I nquascunq; uoces artes haud tarda sequentur
H ec non & stilis que stirpibus exit ab umis
H oc faciet uacuos si sit digesta per agros
H unc alte frondes & rami matris opacant
C rescentiq; adimunt fetus uruntq; ferente
I amq; semimbus iactis se substituit arbor
T anda uenit sensu factura nepotibus umbram
P omaq; degenerant sucos oblita priores
& turpes auibul predam fert uua racemos
S alicet e omnibus labor ipendendus & omnis

Quare agite o proprios gratum
diserte cultus

Cogende insulcum ac multa mercede domande.
Sed truncis oleæ melius propagine uites
Respondent. solito paphie de robore mirus
Plantis & diue coruli nascuntur & ingens
Fraxinus herculeæq; arbor umbrosa corone
Chaoniæq; patris glandes & iam ardua palma
Hascitur & casus abies uisura marinos
Inseritur uero mias ex fetu arbutus horrida
Et stentiles platani malos gessere ualentes
Castaneæq; fagos ornusq; in canuit albo
Flores puri glandesq; sues fregere sub ulmis
Nam quæ se medio tridunt de cornæ gemme
& tenues rumpunt tunicas angustius in ipso
Fit modo sinus. huc aliena ex arbore germen
Includit. udoq; docent molestare libro.
Aut rursus enodes tunicæ rescantur & alte
Finitur insolidum cuneis uia deinde feraces
Plante immittuntur nec longum tempus & ingens
Exijt ad cælum ramis feliciabus arbor
Mutaturq; nouas frondes & non sua poma
Preterea genus haud unum nec fortibus ulmis
Hec salicis lotæq; aut ideis cyparissis
Hec pingues unam in faciem nascuntur oliue
Orchades & rady & amara pausia baccha.
Pomaq; & alanoi silue & sulcillus idem
Cistumissis sinisq; puris grauiusq; uolemis
Non eadem arboribus pendet uindemia nostris
Quam mechinneo carpit de palmitibus lesbos
Sunt thasie uites sunt & marceuthides alte
Pinguibus hæc terris habiles. leuoribus ille
& passo pscytia utilior tenuisq; lageos
Temptatura pedes olim uinctura linguam
Purpureæ præterq; & quo te carmine dicam
Retica nec celis ideo contende falernis

S unt & amineae uites firmissima uina,
 T imulus assurgit. quibus & ipse planeus
 A rguisq. minor. cui non certauerit ulla
 A ut tantum fluere. aut totidem durare per annos
 H on ego te diis & mensis accepta secundis
 T ransferim radia & tumidis humaste racemis.
 S ed neq. q̄ multe spes nec noia quot sunt
 E st m̄s. neq. enim nuō comprehendere refert
 Q ue. qui scire uelit libia uelit equoris ^{idm}
 D iscere quam multe zephyro turbentur arene.
 A ut ubi nauigis uolentior inadit eurus
 H osce quot iony ueniant ad littora fluctus;
 H ec uero terre ferre omnes omnia possunt
 F lumnibus salices crassis paludibus alni
 H ascuntur steriles saxosis montibus orni
 L ittora murtetis lentissima demiq. apertos
 B acchus amat colles aquilonem & littora taxi
 A spice & extremis domitium cultoribus orbem
 E oasq. domos arabum. pictaq. gelonos
 D iuise arboribus patrie sola india nigrum
 F ert etenim. solis est tinea uirga sabei
 Q uid tibi odorato referam sudantia ligno
 B alsamaq. & baccas semper florentis acanti
 Q uid nemora ethiopum molli canentia lana.
 V ellaq. ut folijs depectant tenuia seres
 A ut quos oceano proprior gerit india lucos.
 E xtrema sinus orbis. ubi aerea uince sumum
 A rboris. haud ulla iactu potuere sagitte
 & gens ulla quidem sumptis non tarda faretis
 F elias mali quo non presentius ullum
 P ocula si quando sceue inferere nouerit
 M iscuerintq. herbas & non innoxia uerba
 A uxilium uenit. ac membris agit atra uenena.
 I psa ingens arbor faecq. simillima lauro

& si non alium late iactaret odorem
 Laurus erat folia. haud uis latentia uentis.
 flos ad prima tenax aëx & olentia medi
 Ora fouent illo & sembus medicantur anelis
 Sed neq. medorum silue diuissima terra
 Hec pulcher ganges. nec auro turbidus hēmus
 L'audibus italicæ certent. non batra. nec indi.
 Totaq. thuriferis panchaia pinguis arenis.
 Hec loca non tauri spirantes naribus ignem
 I^{nuertere} nuertere satis immanis dentibus ydri.
 Nec galeis densis uirum seges horruit hastis.
 Sed grauide fruges & bachi massius humor
 Impleuere. tenent oleæ armenta. q. leta.
 Hinc albo glutime greges & maxima tauri
 Victimæ sepe tuo perfusi flumine sacro
 Romanos ad templa deum duxere quirites. Eumphor
 Hic uer assiduum. atq. alienis mensibus estas
 Bis grauide fruges. bis pomis utilis arbor
 At rapide tigres absunt & seua leonum
 Semina. & miseros fallunt acciuita legentes
 Hec rapit in mensos ortes per humum n. tanto
 S quamens in spiram tractu se colligit anguis
 Adde tot egregias urbes operuq. laborem
 Tot congesta manu prerruptis opida saxa
 Fluminaq. antiquos subter latentia muros.
 An mare quod supra memorem. quod q. aluit ista.
 An ne lacus tantos te lari maxime teq.
 fluctibus & fremitu assurgens benace marino.
 An memore portus. Lucinaq. addita claustra
 Atq. indignatum magnis stridoribus equor
 Iulia quæ ponto longe sonat unda refluxo
 T remisq. fretis in mittitur estus auernis
 Hec eadem argenti riuos ensq. metalla.
 O stendit uentis atq. auro pulcherima fluxit

Hinc bellator equus capto
 sese arduus infert.

Nec genis acie uirum marsos pubemq. sabellâ
 Assuetumq. malo ligurem uulscosq. uerutos
 Et tulit hec decos marios magnosq. camillos
 Scipiadâs duos bello. & te maxime cesar
 Quin nunc extremis asie iam uictor ab oris
 Intellem auertis romanis arcibus indium
 Salue magna parens frugum saturnia tellus
 Magna uirum tibi res antique. landis & artis
 Ingredior sanctos ausus recludere fontes
 A screumq. cano romana per oppida carmen
 Nunc locus auorum ingenisq. robora cuiq.
 Quis color & que sit rebus natua serendis
 Difficiles primum terre, collesq. maligni
 Tenuis ubi argilla & dumosis calculus aruis
 Palladia gaudeat silua uiuacis oliue
 Inditio est tractu surgens oleaster eodem
 Plurimus & strati bacis siluestribus agri
 Atq. pinguis humus dulciq. uligine leta
 Cuiq. frequens herbus & fertilis utre campus
 Qualem sepe caua montis comale solemus
 Despicere hunc sumis liquuntur rupibus amnes
 Felicemq. trahunt limum quiq. editus austro
 & filicem curius inuisam pastit aratri
 Hic tibi preualidas olim multosq. fluentes
 Sufficiet baccos uites. hic fertilis uine
 Hic lacas qualem pateris libamus & auro
 Inflauit cum pinguis ebur tyrenus ad aras
 Lanabus & pandis fumantia reddimus exta.
 Sin armenta magis studium uitulosq. tueri
 Aut ouium fetus aut uentis culta capellas
 Salus & saturi petito longinqua tarenti
 & qualem infelix amisit mantua campum
 Pascens nubes herbosum flumine agnos
 Non liquidi gregibus fontes non grammâ desit

& quantum longis carpent armenta diebus
 Exigua tantum gelidus ros nate reponet.
 Hic fere presso pinguis sub uomere terra
 Et cui putre solum nanq. hoc imitatur arando
 Optima frumentis non ullo ex equore cernes
 Plura domum cardis decedere planstra iuuenas
 Aut unde natus siluam deduxit arator
 Et nemora eueit multos ignaua per annos
 Antiquasq. domos auum ai stirpibus imis
 Eruit ille altum nidis petiere relictis
 Aut rudis emituit impulso uomere campus
 Nam ieuina quidem cliuosi glarea ruris
 Vix humiles apibus casias roremq. ministrat
 Et trophus scaber & mgris exesa chelidris
 Creta. negant alios equis serpentibus agros
 Dulcem ferre cibum & curuas ptere latebras
 Que tenuem exalat nebulam fumosq. uolucres
 Et bibit humorem & cum uult se ipsa remittit
 Queq. suo uiridi semper segramine uestit
 Hec scabie & salsa ledit rubigine ferrum
 Illa tibi letis intexet uitibus ulmos
 Illa ferax olea est. illam expenere colendo
 Talem diues arat capua & uicina ueseno
 Ora uigo & uacuis clauis non equis acerris
 Hunc queq. quamq. modo possis cognoscere dicam.
 Rara sit an supra morem si densa requiras
 Altera frumentis quoniam fauet altera baccho
 Densa magis ceteri rarissima queq. leo
 Ante locum capies oculis atq. uidebis
 In solido puteum demitti omnemq. repones
 Rursus humum & pedibus sumas equabis arenas
 Si decerunt rarum peccoriq. & uitibus alnus
 Aprius uter erit sin in sua posse negabunt
 In re loca & sero bibus superabit terra repletis

.. Spissus ..

S piffus ager glebas octantes crassaq. terga
 E xpecta & ualidis terrā profunde uiuentis
 S alsa autē tellus & que perhibetur amara
 F rugibus infelix. ea nec mansuescat arando
 N ec baccho genus aut pomis sua nomina seruat
 T ale dabit specimen tu sparso uimine qualos
 C ollaq. preloni fumosis duripe tectis
 H uc ager ille malus dulcesq. a fontibus unde
 A d plenum calcantur aqua eluebitur omnis.
 S aliet & grandes ibunt per uimina gutte
 A t sapor indicium faciet manifestus & ora
 T rista tantum sensu torquebit amaror
 P inguis item que sit tellus hoc deniq. pacto
 D isamus haud unq. manibus de uicta fatiscit
 S ed pias in morem ad digitos lentescit hūdo
 H umida maioris herbas alit ipaq. iusto
 L etior. ab nimium. ne sit m̄ fertilis ulla
 H ec se preualidam primis ostendat aristis
 Q ue grauius est ip̄o tacitam se pondere proclit
 Q ueque leuis promptu est oculis prodiscere nigri
 E t quisquis color. at sceleratim exquirere frigus
 D ifficile est. picee tantum taxiq. nocentes
 I nterdum aut hedere pandit uestigia nigre
 H is ammaduersis terrā multo ante memento
 E xcoquere. & magnos scobribus conade montes
 A nte supinatis aquiloni ostendere glebas
 Q uetum infedias uitis genus optima putat
 A rua solo. id uenti auant gelideq. pruine
 E t laetifera mouens robustus uigera fossor
 A t si quos haud ulla uiros uigilantia fugit
 A nte locum similem exquirant ubi nulla paret
 A rboribus seges. & qua mox digesta feratur
 M uita ignorent subito ne semina matrem
 Q uin & iam celi regionem i cortice signant

Vt queq. modo steterat qua parte calores
Austrinos tulerit: que terga obuerterit axi
Restituant adeo in teneris & suescere multū ē
Collibus. an plano melius sit ponere uitem
Quere prius. si pinguis agros metatere campi
Densa sere in denso non segnior ubere bacch'
Sin tumulis ac cliue solum collesq. supinos
Indulge ordinibus. nec secius omnis in unguem
Arboribus positus secto uia limite quadret
Vt sepe ingenta bello cum longa cohortes
Explicuit legio & campo stetit agmine aperto
Directeq. ades: & late fluctuat omnis
Aere renitenti tellus & dum horrida miscent
Prelia. sed dubius medius mars errat in aruis
Omnia sint paribus mūs dimensa uiarum
Non animum uti modo pascat prospectus ianem
Sed quia non aliter uires dabit omnibus equas
Terra. neq. in uanum poterant se extendere rami
Forſitan & scobribus que sint fastigia queras
A usum uel tenui uitem immittere sulco
Altiſ ac penitus terre defigitur arbor.
Esculus in p̄mis que quantum uertice ad auras
Ethreas: tantum radice in tartara tendit
Ergo non hyemes. illam non flabia n̄ imbres
Conuellunt. in mota manet multosq. per annos
Multa uirum uoluens durando secula uinat
Tum fortes late ramos & brachia tendens
Huc illuc media ipsa ingentem sustinet umbra
Ne ue tibi ad solem uergant uincta cadentem
Ne ue intia uites corilum sere. nene flagella
Summa pete. aut summa defringe ex arbore platas
Tantus amor terre neu ferro lede retulo
Semina. ne ue oleæ siluestres insere truncos
Nam sepe in cautis pastoribus exadit ignis

26
 Q uin furtim pingui primum sub cortice tectus
 Robora apprehendit. frondesq. clapsus in altas
 I ngentem celo sonitum dedit inde sequutus
 P er ramos uictor perq. alta cacumina regnat
 E t totum in uoluit flammis nemus & ruit atra
 A d celum picea crassius caligine nubem
 P resertim q̄hi tempestas auertice filius
 I nauit glomeratq. ferens incendia uentus
 H æ tibi non asturpe ualent æseq. reuerti
 P ossunt. atq. ima silens reuiescere terra
 I nfelix superat folijs oleaster amaris
 H ec tibi tam prudens quisq̄ persuadeat autor
 T ellurem borrea rigidam spirante mouere
 R uia gelu tum claudit hyems. nec semine iacto
 C oncretum patitur radice affigere terre
 O ptima uinctis satio cum uere rudenti
 C andida uenit auis longis in uisa colubris
 P rima uel autumnus sub frigora cū rapidus sol
 H ondum hyemē contingit equis iā preterit etas
 V er adeo frondi nemorum uer utile siluis
 V ere tument terre & genitalia semina poscunt
 T unc pater omnipotens fecundis imbris ether
 C onuigis ingenium lete descendit & omnes
 M agnus alit magno commixtus corpore fetus
 A rdua cum resonant auius uirgulta canoris
 E t uentrem certis repetunt armenta diebus
 P arturit almus ager. sephrisq. tepentibus auis
 L axant arua sinus. superat tener omnibus humor
 I nq. nouos soles audent se gramina tuto
 C redere. nec timuit surgentes pampinus austros
 A ut auctum celo magnis aquilombus imbrem
 S ed trudit gemmas & frondes explicat omnes
 H on alios prima crescentes origine mundi
 I llusisse dies. alium uel huius tenorem

C rediderim uer illud erat uer magnus agebat
O rbus & ythernis partebant flatibus euri
C um primum lucem pecudes hausere uirūq;
F errea progemes duris caput extulit aruis
I mīseq; fere filius & sidera celo
H ec res hunc tenere possunt perferre laborem

I nter & excipiet celi indulgentia terras
O d' superest. quecūq; premes uirgulta per agros
S parge fino pingui & multa memor ocule terra
A ut lapidem bibulum: aut squalentes ī fide ciōs
I nter enim latentur aque tenuisq; subibit
A litus. atq; animos tolent sata iamq; reperti
O ui saxo super. atq; ingentis pondere teste
V igerent. hic effusos munitam ad imbres
H ec ubi huīca siti findit canis effluer arua
S emimbus positis superest deducere terram
S epius ad capita & duros iactare bidentes
A ut presso exercere solum sub nouere & ipā
F lectere luctentes inter uincta iuuenctos
T um leues calamos & rase astilia uirge
F raxineasq; aptare iudef. furcasq; bicornes
V iribus emti quarum & stemmere uentos
A sinescant summasq; sequi tabulata per ulmos
A c dum prima nouus adolescat frondibus etas
P arcendum est teneris. & dum se letus adauas
P almes agit laxis per purum in missus habenis
I psa acie falcis nundum tentanda. sed unās
C arpende manibus frondes. intraq; legende
I nde ubi iam ualidis amplexu stirpibus ulmos
E xierint. tum stringe comas. tū brachia tōde
A nte reformidant ferrū. tū demq; dura
E xerce imperia & ramos opesce fluentes
T exende sepes etiā & pecus omne tenendum

P recipue dum frons tenera imprudensq. laborum
 C ui super indignas hyemes solemq. potentem
 S iluestres uri assidue capreeq. sequaces
 I lludunt. pascuntur oues auideq. iuuenæ
 F rigora nec tantum cana concreta pruina
 A ut grauis inambens scopulis arentibus estas
 Q uantum illi nocuere greges duriq. uenenum
 D entis & ad morsu signata in stirpe cicatrix
 H on aliam ob culpam baccho caper omnibus ans
 C editur & ueteres in eunt proscena ludi
 P remiaq. ingentes per agros & spita circum
 T he hie posuere. atq. inter pocula leti
 M ollibus in pratis saliere per utres
 H ec non ausonij troia gens missa coloni
 V ersibus in comptis ludunt risuq. soluto
 H oraq. corticibus sumunt horrenda cauatis
 E t te bacche uocant per carmina leta. tibi q.
 C um stalla exalta suspendunt mollia pini
 H uic omnis largo pubescat uinea fetu
 C omplentur uallesq. caue. saltusq. profundi
 E t quocunq. deus circi caput egit honestum
 E rgo me suum baccho dicemus honore
 C arminibus patrijs q. laesq. & liba feremus
 E t ductus cornu stabit sacer hircus ad aram
 P inguiq. in ueribus torrebimus exta columis
 E st etiã ille labor euandis uitibus alter
 C ui nunq̃ exhausti satis est. nanq. omne quotannis
 T erq. quaterq. solum sandendum glebaq. uersis
 E terminum frangenda bidentibus omẽ leuandum
 F ronde nemus reddit agricolis laboract' iorbe
 A tq. in se sua pernestigia uoluituramus
 A c iam olim seras posuit cum uinea frondes
 F rigidus & silius. aquilo defauit honorem
 I am tum acer curas uementem extendit ianum

Rusticus & curuo saturni dente relictum
Persequitur uir. ad tondens fingitq. putando
Primus humum fodito primus delecta cremato
S armenta et uallos primus sub tecta referto
Postremus merito. his uitisbus ingruit umbra
Vis segetem densis obducant sentibus herbe
Durus utriq. labor. laudato ingentia cura
Exiguam coluit. nec non etiam aspera rursu
Vimina per silua & ripis fluminalis arundo
Ceditur incultis. exeret cura salicis
Iam iuncte uites. iam falce arbuta reponunt
Iam quat effectus extremos uinitor antes
Soluatanda tamen tellus puluisq. mouendus
Et iam maturis metuendus imis iupiter
Contra non ulla est oleis cultura nec ille
Procuruam expectant falcem rastroq. tenaces
Cum semel heserint aruis aurasq. tulerint
Ipsa satis tellus cu dente recluditur unco
Sufficiat humorem & grauidas cum uomere fruges
Hæc pinguem & placidam pia nutritor oliuam
Poma quoq. ut primum truncos sensere ualentes
Et uires habuere suas ad sidera raptim
Vi propria nutuntur opisq. haud indiga nostre
Nec minus interea fetu nemus omne grauescit
Sanguineisq. in culta rubent auuaria bacis
Tondent cithisi tedas silua alta ministrat
Pascunturq. ignes nocturni & lumina fundit
Et dubitant homines ferere atq. impendere cura
Quid maiora sequar. salices humilesq. genestre
Aut tilie pectori frondem aut pastoribus umbras
Sufficiunt sepemq. satis & pabula melli
Et uiuat undantem bulo spectare citherum
Nariaeq. pias lucos uiuat arua uidere
Non rastrois hominum. non ulli obnoxia cure

I pse cautesco steriles & uertice silue
 Quas aiosi euri assidue franguntq; feruntq;
 Dant alios alie fetus. dant utile ligni
 & laugys pinos domibusq; cedrosq; cupressos
 Hinc radios truiere rotis. hic tympana plaustris
 Agricole & pandas ratibus posnere carinas
 Viminibus salices fecunde frondibus ulmi
 At mirtus ualidis astilibus & bona bello
 Cornus ethereos. taxi torquentur in arcus
 Nec tilie leues. aut torno rasile buxum
 Non formam accipiunt ferroq; carantur acuto
 Nec non & torrentem undam leuis innatat almus
 Nulla pado. nec non & apes examina odunt
 Corticibusq; cauis uicoseq; uicis alio
 Quid memorandū eque bachea dona tulerit
 Bachus & ad culpam causas dedit ille furentes
 Centauros leto dormit. rethumq; polumq;
 Et magno hyleum laphitis craterē minantem
 O fortunatos nimium sua si bona norint
 Agricolas. quibus ipsa procul discordibus armis
 Fudit humo facilem uictum iustissima tellus
 Si non ingentem foribus domus alta superbis
 Mane salutantur totis uomat edibus undam
 Nec uarios inbiant pulchra testudine postes
 Illusas auro uestes ephireaq; aera
 Alba neq; assirio fuscatur lana ueneno
 Nec casia liquidi corrumpitur usus oliui
 At secura quies & nescia fallere uita
 Dues opum uariarum ac latis otia fundis
 Spelunche uiuiq; lacus. ac frigida tempe
 Mugitusq; boum. molesq; sub arbore somni
 Non absunt illic silui & lustra ferarum
 Et patiens operum paruoq; assueta uiuentis
 Sacra deum sanctiq; præs extrema per illos

Iustitia excedens terris uestigia fecit
Me uero primum dulces an omnia muse
Quarum sacra fero ingenti percussus amore
Accipiunt celiq: uias & sidera monstrent
Defectus solis uarios. luneq: labores
Vnde tremor terris. qua ui maria alta timescunt
Obiabus ruptis. rursusq: in se ipsa residant
Quid tantum oceano. pperirent se tingere soles
Hyberni uel que tardis mora noctibus obstet
Sin has ne possim nate accedere partes
Frigidus obstiterit circum precordia sanguis
Ruina in & rigui placeant in ualibus amnes
Flumina ameni siluasq: in glorius o ubi campi
Sperchiusq: & uuginibus lachata lacenis
Caeta o qui me gelidus in uallibus Ixmi
Sistat & ingenti ramorum protegat umbra
Felix qui potuit rerum cognoscere causas
Atq: metus omnes & in exorabile fatum
Subiecit pedibus strepitumq: adhaerens auari
Fortunatus & ille deos qui nocuit agrestes
Panaq: siluanuq: senem. nymphasq: sorores
Illum non populi fasces non purpura regum
Fleuit & infidos agitant discordia fratres
Aut coniurato discedens dachus abythro
Non res romane perituraq: regna: nec ille
Aut doluit miserans in opem aut inuidit hnti
Quos rami fructus quos ipsa ualentia rura
Sponte uilere sua carpit nec fereca uia
Insanumq: forum aut populi tabularia uidit
Solicitant alij remis freta ceca ruinaq:
Inferi penetant aulas & limina regum
Hic petit excidit artem. miseruq: penates
Vt gemma bibat & sarrario dormiat ostro
Condit opes alius defosso incubat auro

Hic stupet attonitus rostris hunc plausus hiantem
 Per cuneos gemmatus enim plebisq; patrumq;
 Compuit gaudent p̄fusi sanguine fratrum
 Exilioq; domos & dulcia limina mutant
 Atq; alio patriā querunt sub sole iacentem
 Agricola in curuo terram dimouit aratro
 Hinc anni labor. hinc patriam paruosq; nepotes
 Sustinet hinc armenta bouum meritosq; iuuenctos
 Nec requies quin aut pomis exuberat annus
 Aut fetu pecorum. aut cerialis mergite culmi
 Prouentuq; oneret sulcos atq; horrea uincat
 Venit hyems tentur sicconia bacha trapeis
 Et lande sues redeunt leti dant arbuta filue
 Et uarios ponit fetus autumnus & alte
 Mitis in apricas coquitur uindemia saxi
 Interea dulces pendent circum oscula nati
 Casta pudicitiam seruat domus ubera uacae
 Lactea dimittunt pingues in gramine leto
 Inter se aduersis luctantur cornibus ede
 Ip̄e dies agitat festos fususq; per herbam
 Iḡnis ubi in medio & socij cratera coronant
 Te libens lenec uocat pecorisq; magistris
 Ve locas iaculi certamina ponit in ulmo
 Corporaq; agresti mudant p̄dura palestra
 Hanc olim ueteres uitam coluere sabini
 Hanc remus & frater. sic fortis et iuria creuit
 Siliet & rerum facta est pulcherrima roma
 Septemq; una sibi muro circumdedit artes
 Ante etiam septimum dicti regis & ante
 Impia q̄ celsis gens est epulata iuuenctis
 Aureus hanc uitam interitis saturnus agebat
 Nec dum etiā audierant inflari classica. nec dum
 Impositos dunt crepitare incudibus enses
 Sed nos in mensum spaci cum fecimus equor

Et iam tempus equum fumantia soluere colla.

*Quidū Natōis summa super libro Tertio
georgicorum.*

E. QVOQ: MAGNA

pales & pastor memoranda porte
Et pecorum cultus &
gramina pascua leta
Quis habitant armenta locis
stabulentur & agni

Omnia diuino monstrauit carmine uates

P. Virgilij. georgicorum li. iij. explicat

T

E. QVOQ: magna pales & te memorande
canemus

Pastor ab amphriso uos silue amnesq; licet
Cetera que uacuas tenuissent carmina mentes
Omnia iam uulgata quis aut euristea durum
Aut uiaudati nescit busiridis aras
Qui non dictus hilas puer & latomia delos
Hypodomeq; humeroq; pelopsq; in signis eburno
Ac er equis temtenda uia est qua me q̄ possum
Tollere humo. uictorq; iurum uolitare per ora
Primus ego in patria mecum modo uita superfit
Aonio rediens deducam uertice musas
Primus hydy meas restam tibi mantua palmas
Et uiridi in campo templum de marmore ponam
Preter aquam tardis ingens nisi flexibus eriat
Mintus & tenera pretextit arundine ripas
In medio m̄ cesar erit templum q; tenebit
Illi uictor ego & tunc conspectus inostro
Centum quadriungos agitando ad flumina currus
Cuncta mihi alphenm. linques lucos q; molortbi

Cursibus & crudo decertet greca cestu
 I p̄ caput tonse folys ornatus oliue
 Dona feram iam nunc solemnes deducere pompas
 Ad delubra iuuat cesosq; uidere iuuenicos
 Vel scena ut uersis discedat frontibus utq;
 Purpurea intexti tollant aulea britanni
 In foribus pugnam ex auro solidoq; elefanto
 Gangaridum faciam uictorisq; arma quirini
 Atq; huic undantem bello magno q; fluentem
 Nilum ac nauali surgentes ere columnas
 Adam urbes asie domitas pulsum miphatem
 Fidentemq; fuga parthum uersisq; saguis
 Et duo rapta manu diuerso ex hoste trophea
 Bisq; triumphatas utroq; ab littore gentes
 Stabunt & pari lapides spuantia signa
 Assiran proles dimisseq; ab ioue gentis
 Nomina trosq; parens & troie cuius auctor
 Inuidia infelix furias armemq; senerum
 Cœti metuet. tortosq; ideo angues
 In manemq; rotem & non ex superabile saxum
 Interea diadum siluas saltusq; sequamur
 In tactos tua mecenat haud mollia iussa
 Te siue nil altum mens inchoat en age segnes
 Rumpere moras. uocat ingenti clamore citheron
 Tageti q; comes domitriq; epidauros equorum
 Et uox assensu nemorum ingeminata remugit
 Mox tñ ardentes accingar dicere pugnās
 Cesaris & nomen fama tot fere per annos
 Titoni prima quotus est ab origine cesar
 Scui quis olimpiace miratus p̄ma palme
 Pasat equos. seu quis fortes ad aratia iuuenicos
 Corpora precepue matri legat optima torue
 Forma bouis cui turpe caput tua plia ceruix
 Et crurum tenus amento palentia pendent

Tum longo nullus lateri modus omnia magna
Pes etiam & camuris hyrte sub cornibus aures
Hec mihi displiceat maculis in signis & albo
Aut nigra detractans interdumq. aspera cornu
Et faciem tauro propior queq. ardua tota
Et gradient vna uertit uestigia cauda
Etas lucinam iustosq. pati hymeneos
Desinet ante decem post quattuor incipit annos
Cetera nec fetux habilis nec fortis aratrix
Interea superat gregibus dum leta uiuentis
Solue mares mitte in uenerem pectus primus
Atq. aliam ex alia generando suffice prolem
Optima queq. dies miseris mortalibus cui
Prima fugit subeunt morbi tristisq. senectus
Et labor & dure rapit inclementia mortis
Semper erunt quantum mutari corpora malis
Semper refice ac ne post amissa requiras
Ante ueni & sobolem armento sortire q̄t amas
Hec non & peccon est idem delectus equino
Tu modo quos in spem statuas summittere gentis
Precepuum iam inde ateneus impende latorem
Continuo pecoris generosi pulsus in aruis
Alius ingreditur & mollia crura reponit
Primus & ire uiam & fluuios tentare minaces
Audet & ignoto se se committere ponti
Nec uanos orret strepitus uel ardua ceruix
Argutumq. caput breuis alius obsequia terga
Luxurat thoris adosum pectus honesti
Spadices glauaq. deterimus albis
Et gilio tum siqua soni procul arma dedere
Sic tunc loco nescit micat aunibus & tremunt artus
Collectumq. premens uoluit sub nanibus ignem
Densa uerba & dextro iactata recumbit in armo
At duplex agitur per lumbos spina cauaturq.

T ellure & solido grauius sonat ungula cornu
 T alis amidei domitus polutis halemis
 C ullarus & quorum graui meminere poete
 Martis equi biuges & magni currus achilis
 T alis & ipse iudam ceruice effudit equina
 C oniuigis aduentu puer saturnus & altum
 P ellion hynmitu fugiens impleuit iauto
 H unc quoq; ubi aut morbo grauius aut segmorant
 D effiat abde domo nec turpi ignosce senectē
 F rigidus in uenerem senior frustra q; laborem
 I ngratum trahit & si qñ ad prelia uentum est
 V t quondam instipulis magnus sine uiribus ignis
 I ncasum fuit ergo aias cuiq; notabis
 P reapue hinc alias artes prolemq; parentum
 E t quis cuiq; dolor uictor q; gloria palme
 H onne uidet cum precipiti certamine campum
 C orripuere ruunt q; effusi carcere currus
 C um spes arecte iuuenum exultantia q; auxit
 C orda pauor pulsans uili instant uerbere torto
 E t promi dant lora uolat uili feruidus axis
 I amq; humiles iamq; clari sublimē uidentur
 A era per uacuum ferri atq; assurgē in auras
 H ec mora nec requies ac fulue nimbibus harena
 T ollitur humescant spumis flatusq; sequantur
 T antus amor laudum tante uictoria cure
 P rimus erichonius currus & quattuor ausus
 I ungere equos rapidus q; rotis insistere uictor
 F rēna pletremi lapide girosq; dedere
 I mposita dorso atq; equitem hūere sub armis
 I nsultare solo & gressus glomerare superbos
 E quis utiq; labor eque iuuenumq; magni
 E xquirunt calidumq; aīs & cursibus aērem
 Q uis sepe fuga uersos uile egerit hostes
 E t patriam epitum referat fortesq; micenas

Nepauniq. ipsa deducat origine gentem.
Hil aduersis instant sub tempus & omnes
Impediunt curas densò distendere pingui
Quem legere diuam & pectori dixere maritum
Florentesq. secant herbas fluuiosq. ministrant
Farrag. ne blando nequeat superesse labori
Inualidiq. partum referant ieiunia nati
Inpà autē macie tenuant armenta uolentes
Atq. ubi paucitus primos iam nota uoluptas
Soliatat. frondescq. negant fontibus arcent
Sēpe etiā quatunt cursu & sole fatigant
Cum grauius tonsis gemit area frugibus & cum
Surgente ad sephirim paleae iactant inanes
Haec faciunt nimio ne luxu obtusior usus
Sit genitali aruo. & sulcos obliuiscit merces
Sed rapiat sitiens uenerem interiusq. recondat
Rursus cura patrum cadere & succedere matrum
Inaput exactis grauide cum mensibus errant
Non ulla grauius quisq. iuga duce plaustris
Non saltu superare uiam sit passus & acri
Carpere prata fuga. fluuiosq. inarte rapaces
Saltibus & uacuis pascant & plena secundū
Flumina muscis ubi et ueridissima gramīe ripa
Spelunaeq. regunt & saxa procubet umbra
Est lucos uari curam ulcibusq. uerentem
Plurimus alburnum uolitans cui nomen a filo
Romanum est cestrum gray uertere uocantes
Asper acerba sonans quo tota extata siluis
Diffugiunt armenta furit mugitibus ether
Concussus. silueq. & fici ripa tanagri
Haec quondam monstro horribiles exercuit iras
Inachie uno pestem meditata iuuenice
Hunc quoq. nam medus fauoribus acrior istar
A roebis grauido pectori armenta q. pascet

Sole recens orto aut noctem ducentibus astris
 Post partum cuna in uitulos traducatur omnis
 Continuoq. notas & nomina gentis inuunt
 Et quos aut peccori malint summittere hindo
 Aut aris seruare sacris aut scandere terram
 Et campum horentem fractis inuerte glebis
 Cetera pascuntur uirides armenta per herbas
 Tu quos ad studium atq. usum formabis agreste
 Iam uitulos ortare uiamq. insiste domandi
 Dum faciles ai uiuenti. dum mobilis etas
 Ac primum saxos tenui de uimine circlos
 Ceruina sub nocte. de hinc ubi libera colla
 Seruicio assentit ipis etorquibus aptos
 Iunge pares & coge gradum iungere iuuenos
 Atq. illis iam sepe rote ducuntur manes
 Per terram. & summo uestigia puluere signat
 Post ualido nitens sub pondere saginus axis
 Instrepet & uinctos temo trahat erectus ortes
 Interea pubi indomite non gramina tantum
 Hæc uescas saluam frondes uluamq. palustrem
 Sed frumenta manu carpes lata nec tibi fere
 More patrum mæca implebunt mulgaria uacæ
 Sed tota indulces iument utera natos
 Sin ad bella magis studium turmasq. feroces
 Aut alpha rotis prelabi flumina pise
 Et iouis in lacto carrus agitare uolentis
 Primus equi labor est. aios atq. arma uidere
 Bellanti. lituosq. pati tractuq. gerentem
 Ferre rotam. & stabulo frenos audire sonantes
 Tum magis atq. magis blandis gaudere magri
 Laudibus. & plausu somni ceruicis amare
 Atq. hæc iam primo depulsus ab utere matris
 Audiat inq. uicem det molibus ora capistris
 Invalidus. & iamq. & mens & iā inscius cui

A t tribus exactis ubi quarta accesserit etas
 C ompoitis sinuetq; alterna uolumina crurum
 S itq; laboranti similis tum cursibus auris
 P rouocat ac peraperta uolans. ceu liber harenis
 A equora uis summa uestigia ponat arena
 Q ualis hyperboreis aquilo cum densus ab oris
 I nauibus sithieq; hyemes atq; arida difert
 H ubila tū segetes salix campi; natantes
 L euius horescunt flabris summeq; sonorem
 D ant silue longiq; uigent ad littora fluctus
 I lle uolat simul arua fuga simul equora uertens
 H ic ad elegi metas & maxima campi
 S udabit spacia et spumas ager ore cruentas
 B ergica uel molli melius feret ascula collo
 T um demum crassa magnum farragine corpus
 C rescere iam dominis simto iamq; ante domandum
 I ngentis tollent aios. pressiq; negabunt
 V erbera lenta pati & duris parere lupatis
 S ed non ulla magis uires industria firmat
 Q uā ueneris & ceca stimulos auertere amoris
 S ue boum. siue est cui gravior usus equorum
 A tq; ideo tauros procul atq; insula relegant
 P ascia post motem oppositum & trāssilia lata
 A ut intus clausos satira ad presepia huant
 C arpit enim uires paulatim uritq; uidendo
 F emina nec nemorum patitur meminisse n̄ herbe
 D ulabus illa quidem ullecebris & sepe superbos
 C ornibus inter se subigit decernere amantes
 P asatur in magna silua formosa iuuenca
 I lli alternantes multa ui prelia miscant
 V ulnibus crebris. lauit ater corpora sanguis
 V ersa in obnixos urgentur cornua uasto
 C um gemitu reboant silueq; & magnus olympus
 H ec mox bellantes una fabulare. s; alter

- victus.

V ictus abire longe q̄ ignotis exulat oris
 M ulta gemenſ ignominiam plagasq; ſuperbi
 V ictoris. tum quos amiſit in ultus amores
 E t ſtabula aſpectantſ regnis exceſſit auuſ
 E rgo enim cura uires exercet & inter
 D uia iacet permix inſtrato ſaxa cubili
 F rondibus irſuſ & carice paſtus acuta
 E t tentat ſe ſe atq; naſci in cornua dixit
 A rboris obnixus trunco uentoſq; lacſat
 H ictibus & ſpiſſa ad pugnam proludit harena
 P oſt ubi collectum robur uiresq; recepte
 S igna mouet precepsq; oblitum fertur i hoſtem
 F luctus ut in medio cepit cum albeſcē ponto
 L ongius ex alto ſinum trahiturq; uolutus
 A t terras i mane ſonat per ſaxa: neq; ipſo
 M onte minor præcubit ac rura extuat unda
 V erticibus. nigramq; alte ſubuertat harenam
 O mne adeo genus in terris hominuq; ferarūq;
 E t genus equoreum. pecudes picteq; uolucres
 I nſuſas ignemq; ruunt. amor omnibus idem
 T p̄e non alio catulorū oblita leena
 S emor errauit campis. nec funera uulgo
 T am multa informes uirſi ſtragemq; dedere
 P er ſiluaſ. tum ſenuſ aper. tum peſſima tigris
 H eu male tum libie ſoliſ erratur in aruiſ
 H on ne iudeſ ut tota tremor per tentet equorū
 C orpora ſi tantū notaſ odor attulit auraſ
 A c nereſ iam frena uirum neq; uertera ſena
 H onſcopuli rupes q; caue atq; obiecta retardant
 F lumina correptosq; nuda torquentia montes
 I pſe ruit dentesq; ſabeliaſ exacuit ſuſ
 E t pede pro ſubigit terram & fricat arbore coſtaſ
 A tq; hinc atq; illie humeroſ ad uulnera firmat
 Q uid uiuent magnam cui uerſat i oſſib; ignem

Durus amor. nempe abruptis turbata procellis
Hæte natat ceca serus ficta quem super ingens
Porta tonat celi & scopulis illisa reclamant
Equora nec miseri possunt renocare parentes
Hæc moritura super crudeli funere uirgo
Quid linceus bachi uariem. & genus acre luporum
Atq; canum: quoq; in belles dant prelia cerui
Siliet ante omnes furor est insignis equarum
Et mentem uenis ipsa dedit quo tempore glauca
Pothinades malis mibra assumpsere quadrigæ
Illas duat amor transgargara transq; sonantes
Ascanium superant montes & flumina tranant
Continuoq; audis u subdita flama medullis
Vere magis. q; uere calor. redit ossibus ille
Ore uerse omnes inge phiri stant rapibus altis
Exceptantq; leues auras & sepe sine ullis
Coniugis uento grauide. mirabile dictu
Saxa per & scopulos & depressas uales
Diffugiunt non care tuos neq; solis adortus
In boream: chauri. aut unde nigerrim' auster
Masatur. & pluuio stringit frigore celum
Hinc demum hypomanes ueroq; noie dicunt
Pastorem lentu distillat ab inguine iurus
Hypomanesq; sepe male legere nouerit
Mischuerniq; lervas & non innoxia uerba

SED fugit interra fugit irreparabile tempus
Singula dum capti circuectamur amore
He satis armentis. superat pars altera cure
Lanigeros agitare greges hircasq; capellas
Hinc labor. hinc laudem fortes sperare colom
Nec sum animi dubius uerbis ea uincere magnum
Quam sit & angustis huic adde rebus honore
Sed me parnasi diserta per ardua dulcis

Raptat amor. uiuat ire iugis qua nulla priorum
 Castalum molli diuertitur orbita cliuo
 Hinc ueneranda pales magno nunc ore sonandum
 Incipiens stabulis edico in mollibus herbam
 Carpere oues. dum mox frondosa reducat estas
 Et multa dura stipula siluamq. mamplis
 Sternere subter humum glacies ue frigida ledat
 Mole pecus scabiemq. fetat turpesq. podagras
 Post hinc digressus iubeto frondentia capris
 Arbuta sufficere & fluuios prebere recentes
 Et stabula auentis hyberno opponere soli
 Ad medium uersa die. cum frigidus olim
 Jam cadit extremq. irrorat aquanuis amo
 Hec quoq. non cura nobis leuiore tuende
 Nec minor usus erit q̄uis millesia magno
 Vellera mutantur tyrios in cocta rubores
 Densior hinc soboles. hic largi copia lactis
 Quam magis p̄ssis manabunt uetera mannis
 Nec minus interea barbas in canaq. menta
 Ciniplexq. tendent hura setasq. comantes
 Vsum in castrorum & miseris uelamina nautis
 Pascuntur uero siluas & summa licet
 Horrentesq. rubes & amantes ardua dumos
 Atq. ip̄e memores redeunt intacta suosq.
 Ducunt & gaudio suprant uix ubere limen
 Ergo omni studio glacem uentosq. niualet
 Quo minor est illis cure mortalis egestas
 Auerter uictumq. feres & uigra letus
 Pabula nec tota claudes feralia brumas
 At uero gephus cum leta uocantibus estas
 Insaltus utrunq. gregem atq. in pascua mittes
 Luaseni primo cum sidere frigida rura
 Carpatum. dum mane noui. dū gramina canent
 Et ros in tenera peccori grauisimus herba

I nde ubi quarta sitim celi collegent hora
E t cantu quernle rumpent arbuta cacide
A d puteos: aut alta greges ad studia iubero
C uentem iliguis potare canalibus undam
E stibus at medijs umbrosam exquirere uallem
S icubi magna iouis antiquo robore quercus
I ngentes tendat ramos aut sicubi nigrum
I lliabus crebris sacra nemus accubet umbra
T um tenues dare rursus aquas & pascere rursus
S olis ad occasum cum frigidus aera uesper
T emperat & saltus reficit iam rosida luna
L utroaq. altionem resonant athlatida dum
Q uid tibi pastores libie quid pascua uersu
P rosequar & raris habitata mapalia tectis
S epe diem noctem & totum ex ordine menses
P ascitur utq. pecus longa in deserta. sine ullis
H ospitijs. tantum campi iacet omnia secum
A rmentarius aser agit tectumq. latemq.
A rmaq. amideiq. canem crellamq. pharetram
N on secus. ac pris. acer romanus in armis
I niusto sub fasce uiam cum carpit & hostem
A nte expectatum poinis stat in agminis castris
A t non qua sitibie gentes meotidaq. nuda
T urbida & torquens flauentes hister harenas
Q uaq. redit medium redope porrecta sub axe
I llic claua tenent stabulis armenta neq. ulle
A ut herbe campo apparent. aut artore frondes
S ed iacet aggenbus niuis informis & alto
T erta gelu late septemq. assurgit in ulnas
S emper hyemis semper spirantes frigora chauri
T um sol pallentes. haud unq. discaussit umbras
H ec tamen inuectus equis altum petit ethera. nec tum
P reapitem occam rubro lauit equore aurum
C oncrescunt subite currenti in flumine cruste

Vndaq. iam tergo ferratos sustinet ortes
 Pupibus illa prius patulis nunc hospita plaustris
 Etq. dissoluit vulgo uestesq. rigescunt
 Indute ceduntq. securibus humida uina
 Et totē solidam in glaciem uertere lacine
 Suraq. i pexis induruit horrida barbis
 Intera toto non secus aere nungit
 Intereunt peudes stant arcifusa pruinis
 Corpora magna bouum fertq. agmine cerui
 Torpent mole noua & sumis uix cornibus extant
 Hos non in missis cambus non casibus ullis
 Puma ue agitant pauidos formidine pemne
 Sed frustra oppositum tridentes pectore montem
 Commis obtruncant ferro grauiterq. rudentes
 Cedunt & magno leti clamore reportant
 Ipi indefossis specibus secua subalta
 Oca agunt terra coeptaq. robora totas
 Ad uoluerē fecis ulmos igniq. dederē
 Hic noctem ludo ducunt et pœula leti
 Fermentaq. aadis imitantur uiter sorbis
 Talis hyperboreo septem subiecta trioni
 Gens effrena uirum riplœq. tenditur euro
 Et pœdum fuluis uelantur corpora setis
 Sibi laniam cure. primum aspera silua
 Iapeq. tribuliq. absint fuge pabula leta
 Continnoq. greges uilis lege mollibz albos
 Illum autem q. uis aries sit candidus ipe
 Hic subest uia tantum cui lingua palato
 Reat ne maculis infuset uellera pullis
 Nascentum plenq. alium arcuspice campo
 Munere sic niueo laue succē digni est
 Pan deus archadie captam te luna fefellit
 In nemora alta uocans nec tu aspernata uocantem
 At cui lactis amor athusum lothosq. frequentes

Ille manu salisq. ferat p̄sepibus herbas
 Huc & amant fluuios magis ac magis litora tendit
 Et salis occultum referunt in lacte saporem
 Multi iam exartol prohibent amatribus edos
 Primaq. ferratis prefigunt ora capistris
 Qd' surgente die mulcere horisq. diurnis
 Nocte premunt. q. iam tenebris & sole cadente
 Sub lucem exportant calathis adit oppida pastor
 Aut parco sale stinguunt. hiemiq. reponit
 Non tibi cura canum fuerit postrema. sed una
 Veloces sparte catulos acremq. molosum
 Pisce sero pingui minq. custodibus ullis
 Nocturni stabulis furem incautusq. lupoz
 Aut in pacatos atego horrebis hiberos
 Sepe etiam cursu timidus agitabis onagros
 Et cambus leporem canibus uenale damas
 Sepe uolutaberis pullos siluestribus apros
 Lattratu turbabis agens montesq. per altos
 Ingentem clamore premes ad retia ceruum
 Disce & odoratam stabulis accendere cedrum
 Garganeq. agitare gresses nitore chelidros
 Sepe sub imotis p̄sepibus. aut mala tactu
 Viperam delituit celumq. exterrita fugit
 Aut recto assuetus coluber succedere umbre
 Pestis acerba bouum pecoriq. asperge uirus
 Fodit humi cape saxa manu. cape rotora pastor
 Tollentemq. minas & sibila cola tumentem
 Dicat iamq. fuga timidum caput abdedit alte
 Cum medij nexus extremeq. agmina caude
 Soluuntur tardosq. trahit sinus ultimus ortes
 Est etiam ille malus calabris in saltibus anguis
 Squamea uolucens sublato pectore terga
 Atq. notis maculosus longam grandibz alui
 Qui dum amnes ulli rumpunt fontibus & dum

V ere madent udo terre ac pluuiabuf austris
 S tagna colit. ripisq. bitans hic pisabus atam
 I mprobis in glauiem ramisq. loquacibus explet
 P ostq. ex austa palus teneq. ardore debiscunt
 E xijt in sicum & flamentis lumina torquens
 S euit agris. asperq. siti atq. exterritus estu
 H e in tum molles sub cliuo carpere somnos
 H eu dorso nemoris libeat iacuisse per herbas
 T am positus nouis exauis tundusq. uiuenti
 V oluitur ante catulos tectis: aut oua relinqns
 A rduus ad solem & linguas micat ore trifidas
 M ortoniq. te causas & signa docebo
 T urpis tentat scabies ubi frigidus vmber
 A ltius ad uinum p̄sedir & orida cano
 B rima gelu uel cum tonsis in lotus adhesit
 S udor insuta secuerunt corpora uepres
 D ulabus id arto fluuiis pecis omne magistri
 P erfundunt. udisq. aries in gurgite uilis
 M ersatur missusq. ho defluit anni
 A ut tonsum tristi contingunt corpus amara
 E t spumas miscent argenti ac sulfura uua
 I deasq. p̄ces & pingues unguine ceras
 S allasq. eleborosq. graues mgrim q. bitumen
 N on tñ ulla magis p̄sens fortuna laboris
 Q uam si quis ferro potuit rescindere suum
 U lceris os alitur uicium uiuitq. tegendo
 D um medicis adhibere manus aduulneta pastor
 A bnegat & meliora deos sedet omnia poscens
 Q uin etiam yma dolor balantum lapsus ad ossa
 C um fuit atq. artus depascitur arida febris
 P ro fuit in censos estus auertere & inter
 Y ma ferre pedis salientem sanguine uenam
 B isalte quo more solent aetq. gelomas
 C um fugit in rodo pen. atq. in deserta getarum

E t lac secretum cum sanguine potat equino
Quam praeul aut molli succedere sepius umbre
Videntis. at summas carpentem ignauus herbas
Extremamq. sequi aut medio praecumbere campo
Pascantem & scire solam decedere nocti
Continuo culpam ferro pectus priusq.
Dua per incantum serpent & tagia uulgi
Non tam arbor agens hyeme ruit equore turbo
Quam multe pectorum pestes nec singula morbi
Corpora compiunt. sed tota estua repente
Sperniq. gregemq. simul & tamq. ab omni gentem
Tum sciat aërial. alpes & uorica siquis
Castella in tumultis & lapidis arua timani
Hunc quoq. post tanto uideat disertaq. regna
Pastorum & longe saltus lateq. uacantes
Hic quondam morbo celi miserianda cohors est
Tempestas totoq. autumni incanduit estu
Et genus omne nec peccidum dedit omne ferarii
Corripuitq. lacus infectat pabula talo
Hec uia mortis erat simplex si ubi ignea uentis
Omnibus acta sitis miseris abduxerat artus
Rursus habundabat fluidus liquor omniaq. inse
Ossa minutatim morbo colapsa trahabat
Sperem honore deum medio stans hostia ad nam
Lancea dum murea circumdatur insula uitta
Inter & stantes cecidit moribunda ministros
Aut siquam ferro maculauit ante sacerdos
Inde neq. impotens ardent altaria sibiris
Hec responsa potest & sultus reddere uates
Aut uix suppositi tinguntur sanguine cultu
Summaq. ieiuna fame infuscatur barena
Hinc lentis uituli uulgo moriuntur in herbis
Et dulces aëras plena ad praesepia reddunt
Hinc blandis casibus rabies uenit & quatit egros

Tussis anhelus sues. ac faucibus augur obesus
 Labitur infelix studiorum atq. in memor herbe
 Victor equus. fontesq. auertitur & pede teriam
 Crebra ferit. dimisse aures incertus ibidem
 Sudor & ille quidem moriturus frigidus aet
 Pellis & ad tactum tractanti dura resistit
 Sim in processu cepit crudescere morbus
 Tum uero ardentis oculi atq. attractus ab alto
 Spiritus interdum gemitu grauius ymaq. longo
 Illa singultu tendunt ut naribus ater
 Sanguis & obsessas fauces premit aspera lingua
 Prostratus inserto latens infondere cornu
 Leneos ea uisa salus morientibus una
 Mox erat hec ipse exitio furisq. repleti
 Ardeant. ipsiq. suos iam morte sub egra
 Dij meliora pijs hectoremq. hostibus illum
 Discessos undis lamabant dentibus artus
 Ecce autem duro fumans sub uomere taurus
 Condidit & mixtum spumis uoluit ore cruorem
 Extremosq. aet gemitus ut tristis arator
 Merentem ab mergens fraterna morte iuuenam
 Atq. opere in medio defixa reliquit aratra
 Non umbre alto ni nemorum non mollia possunt
 Prata mouere animi non qui per saxa uolutus
 Prius electo campum petit amnis at ima
 Soluuntur latera. atq. oculos stupor urget inertes
 At terramq. fluit deuero pondere ceruix
 Quid labor aut bifida uiuant. quid uomere trahat
 Inuertisse graues. atq. non massica luebi
 Munera non illis epule nocuere reposte
 Fiondibus & uictu pascentur simplices herbe
 Præcula sunt fontes liquidi atq. exerata cursu
 Flumina nec somnos abruptit cura salubres
 Tunc præ non alio duant regionibus illis

Q uesitas ad sacra boues iunonis & uris
I mpanibus ductos alta ad donaria currus
E rgo egre rastrois tena rimantur & ipis
V nguibus infodiunt fruges motesq; per altos
C ontenta ceruice trabunt stridentia plaustra.
H on lupus insidias explorat ouilia arcum.
H ec gregibus nocturnus obambulat acrior illi
C uia domat. timidi dame ceruq; fugaces
H uinc inter canes. & circum tecta uagantur.
I am maris in mensi prolem & gen' de natanti
L itture in extremo seu naufragia corpora fluct'
P roluat in solite fugiunt in flumina phoe.
I nterit & curuis frustra defensa latebris
V ipera & attoniti squamis astantibus odri.
I mpius est auibus aer non equus & ule
P recipites alta uitam sub nube relinquit.
P reterea nec iam mutari pabula refert.
Q uesiteq; nocent artes cessare magni
P hilides chiron amethoniussq; melampus
S euit & in lucem stigis emissâ tenebris
P allida thesiphone morbos agitante metumq;
I nq; dies audum surgens caput altius effert.
B alatu pecorum & crebris mugitibus annes.
A rentesq; sonant ripe collesq; supini
I amq; cateruatim dat strage atq; agerit ipis
I nstabulis turpi dilapsa cadauera tabo
N on nec humo tegere. ac foueis abscondere discit.
N am n3 erat dixi usus nec viscera quisq;
A ut undis abolere pot. aut uincere flama
H ec tondere quidem morbo illuueq; presa
U ellera nec tellas possunt attinge putres.
U erum etiam in uisof si quis tentaret. muctus.
A rdentes popule atq; i mundus olentia sudor
M embra sequebantur. nec longo deinde morante

T. pie tractos artus sacer ignis edebat.

Quid nasonis summa super libro quarto georgicorum Virgilii

ROTINVS aerii mellis
redolentia regna
Hibentq; apes aliorum &
certa tecti
Quidq; albi flores examina
queq; legenda

Indicat humentesq; fauos celestia dona

P. Virgilii georgicorum. li. quartus incipit

P ROTINVS aerii mellis celestia dona
Exequar. hanc etiam mecenat aspice parte
Admiranda tibi leuium spectacula rerum
Magnanimosq; duces totiusq; ex ordine gentis
Mores & studia ipsos & prelia dicam
Intenui labor, ac tenuis non gloria si quem
Humina leua sinunt: auditq; uocatus apollo
Principio sedes apibus statq; petunda est
Quo neq; sit uentis aditus. nam pabula uenti
Ferre domum prohibent. neq; oues ediq; petulci
Floribus insultent. aut ereus buccula campo
Decuat rorem & surgentes atterat herbas
Ab sint & picti squalentia terga lacti
Pinguibus astabulis: meropesq; alieq; uolucres
Et manibus pge pectus signata cruentis
Omnia nam late uastant ipsaq; uolantes
Ore ferunt dulcem nidis imitantes escam
Et liquidi fontes & stagna uirentia musco
Ad sint. & tenuis fugiens per gramina riuus
Palmaq; uestibulum: aut ingens oleaster obumbret.

Ut cum prima noui decet examina reges.
 Cre suo ludit fauis emissâ iuuentus.
 Ciana inuitet decedere ripa calori
 Obuiâq. hospitius teneat frondentibus arbor.
 In medium seu stabit iners seu profluet humor.
 Transuersas salices & grandia conice saxa.
 Pontibus & crebris possint consistere. & alas
 Pandere ad estuum solem si forte morantes
 Parsent aut preceps neptuno in mersent curus.
 Hec arcaicas uirides & olentia late
 Serpilla & grauius spirantis copia tumbre
 Floreat. unguisq. bibant uiolaria fontem.
 Ipa autem seu corticibus tibi suta cauatis
 Seu lento fuerint alucaria uimine texta.
 Angustos heant aditus. nâ frigore mella
 Cogit hyemis. eademq. calor liquefacta remittit.
 Vtraq. uis apibus paniter metienda. neq. ille
 Hec quicq. inter his certatim tenuia cera
 Spiramenta linunt. fisco & floribus oras
 Explent. collectumq. hec ipa ad munera gluten.
 Et uisco & frigie seruant pice lentius ide.
 Sape etiam effossis si uera est fama latebris
 Sub terrâ fouete lauem. penitusq. reperte
 Pumiabusq. cauus exeseq. arboris antro.
 Unde fouens arcum & raris superimee frondes.
 Neu proprius tectis. taxum sine. ue ue ruborem
 Cre fisco caneros. alte neu crede paludi.
 Aut ubi odor ceni est grauis aut ubi cana pulli
 Saxa sonant. uocisq. offensa resultat omago.
 Quid superest. ubi pulsam hyemem sol aureus egit
 Sub terram. celumq. estiuâ luce reclusit.
 Ille continuo saltus siluasq. peragitant.
 Purpureosq. metunt flores & flumina libant
 Summa leues. hinc nescio qua dulcedine lete.

32
 P rogeniem nudosq; fouent / hunc arte recentes
 E xcludunt ceras & mella tenentia figunt.
 H inc nisi iam emissum calueis ad sidera celi
 N are per estatem liquidam suspexeris agmen /
 O bscuramq; trahi uento minabere nubem.
 C ontemplator aquas dulces & frondea semper
 T ecta petunt. huc tu iussos & sparge sapes.
 T rita mellisphila ceruite ignobile germen.
 T imitisq; cie & matris quate ambala circum.
 I pse osident medicatis sedibus ipse
 I ntima more suo sese incinabula odent.
 S in autem ad pugnam exeant. nam sepe duobus
 R egibus inessit magno discordia motu.
 C ontinuo aios uulgi & trepidentia bello
 C orda luet longe prediscere. nanq; morantes
 M arcus ille ens raua canor inceptat & uox
 A uiditur fractos sonitus imitata tubarum.
 T um trepide inter se cecunt / pennisq; coruscant.
 S piculaq; exacuunt rostris aptantq; lacertos.
 E t cava regem atq; ipsa ad pretoria dense
 M iscentur. magnisq; uocant clamoribus hostem.
 E rgo ubi uer nocte sudum / camposq; patentef
 E rumpunt portis concurrunt ethere in alto.
 F it sonitus. magnum mixte glomeratur in ortem.
 P recipitesq; cadunt. non densior aere grando.
 N ec de concussa tantum pluit illice glandis.
 I pi pemedias aces insignibus alis.
 I ngentis aios angusto pectore uersant.
 C sq; adeo obnixi non credere dum grauis. aut lxx
 A ut hos uersa fuga / uictor dare terga subegit.
 H i motus aiorum atq; h certamina tanta
 P ulueris exigui uactu compressa quiescent.
 C erum nisi ductores aae renouabis amtos
 D eterior qui uisus cum ne prodigus oblit

Neque nea melior uacua siue regnet in aula.
Alter erit maculis auro squalentibus ardens.
Iam duo sunt genera. hoc melior insignis & ore
Et rutilis claris squamis: ille oridus alter
Desidia. Latamque natens in gloriis alium.
Ut bina regum facies: ita corpora plebis
Nam alie turpes horrent: ceu puluere ab alto
Cum uenit & terram sicco spuit ore uiator
Aridus. elucet alie & fulgore coruscant
Ardentes auro & paribus lita corpora guttis.
Hec peior soboles. hinc celi tempore certo
Dulcia melle premes: nec tantum dulcia quantum
Et liquida. & durum bachi domitura saporem.
At cum incerta uolant: celoque examina ludunt.
Contemuntque fauos. & frigida tecta relinquunt.
Instabiles aios ludo perhibebis inani
Hec magnus prohibere labor. & tu regibus alas
Eripe. non ullis quisque petantibus altum
Ire iter: aut castris audebit uellere signa.
Inuident croceis balantes floribus orti.
Et custos finum atque auum cum falce saligna.
Clespontiaci seruet tutela priapi
Ipse timum pinosque ferens de montibus altis
Tecta ferat: late arcum cui talia cure
Ipse labore manum duro tetat: & ipse feraces
Fingat humo plantas: & amicos uriget umbres.
Atque equidem extremo non iam sub fine laborum
Vela traham & terris festina aduertere proam.
Forfitan & pingues ortos quacuna colendi
Ornaret caneram. bibensque rosaria pesti
Quoque modo potius gaudeant in tibia riuus.
Et uirides apio ripe: tortusque per herbam
Cresceret in uentrem ciuicis: nec hoc comantes
Nauisum aut flexi tacuissent uimen achanti.

Pallentisq; hederae & amantes litora mirtos
 Namq; sub cecale memini me turtibus altis
 Quia uiger humectat flauentia culta galesus
 Cornu uidiſſe ſenem. cui pauca relict
 Iugera ruriſ erant. nec fertilis illa iuuenas
 Nec pecori oportuna ſeges. nec comoda bacho
 Hic rariſ tamen indumiſ. holuſ albaq; curcum
 Lilia uerbenas q; premens ueſciq; papauer
 Regum equabat opes aiſ. ſeraq; reuertens
 Hæte domum dapibuſ menſaſ onerabat mepuſ
 Primuſ uere roſam atq; autumnno carpere poma
 Et cum triſtiſ hœmiſ etiâ nunc frigore laxa
 Rumpere & glaciſ curſuſ frenaret aquarum
 Ille comam molliſ. iam tum tondebat achanti
 Eſtatem increpitaſ ſeram. cephiriſq; moranteſ
 Ergo apibuſ feſiſ idem atq; examine multo
 Primuſ habundare & ſpumantia cogere pſſiſ
 Mella fauiſ illiſ tiliæ atq; uterrima pinuſ
 Quotq; in flore nouo pomuſ ſe fertilis arbor
 Indueret totidem autumnno matura tenebat
 Ille etiâ ſeraſ in uerſum deſtulit ulmoſ
 E duramq; piruſ & ſpinoſ iam prima ferenteſ
 Iamq; miniſtrantem platanuſ potantibuſ umbrâſ
 Cerum hæc ipſe equidem ſpatiſ excluſiſ inquit
 Pectore atq; aliſ poſt h memoranda relinquo
 Nunc age naturaſ apibuſ quaſ iupiter ipſe
 Adidit expediam pro qua mercede canoroſ
 Turretum ſonituſ. crepitantia q; era ſecute
 Dictoſ reliſgem pauere ſb antro.
 Sole comineſ natoſ. conſortia tecta
 Cribuſ hnt. magnuſq; agitant ſub legibuſ euum.
 Et patriam ſole & certoſ nouere penateſ
 Venturæq; hœmeſ memoreſ eſtate laborem
 Experunt. & in mediū queſita reponunt.

Namq. alie uictu in uigilant. & federe pacto
 Exercentur agris pars intra scepta domorum
 Harasi lacrima & lentum de cortice gluten
 Prima fauis ponunt fundamina deinde tenaces
 Suspendunt ceras. alie spem gentis adultos
 Educunt fetus. alie purissima mella
 Sipant & liquido descendunt nectare cellas
 Sunt quibus ad portas cecidit custodia sorti.
 Inque uicem speculantur aquas & nubila celi.
 Aut onera accipiunt uementum aut agmine facto
 Ignavum fucos pecus a praesepibus arcent.
 Feruet opus redolent q. thimo fragrantia mella
 At ueluti lentis olopes flumina massis
 Cum properant. alij taurinis follibus aurat
 Accipiunt redeunt q. alij stridentia tingunt
 Aerea laei gemit i pons inuidibus ethna.
 Illi iter se se magna ui brachia tollunt.
 Innum. uersant q. tenaci forpice ferrum.
 Non aliter si parua licet ponere magnis.
 Cecropias innatus apes amor urget hndi
 Munere q. q. suo grande uis oppida cure
 Et munire fanos. & dedala fingere tecta.
 At fesse multa referunt se nocte minores.
 Cuncta thimo plene pascuntur & arbuta passim
 Et glaucas salices. cassiamq. crociq. rulentem
 Et pinguem aliam & ferugineos iacintos.
 Omnibus una quies operum. labor oibus unus.
 Mane ruunt portis nunq. mora. rursus eadem
 Vesper ubi epastu tandem decedere campis
 Ammonuit. cum tecta petunt. tu corpora curant
 Fit sonitus. misatq. oras & lumina circum.
 Post ubi iam thalamis se posuere. siletur
 Innoctem. fessosq. suus sapor occupat artus.
 Nec uero a stabulis pluuia impendente recedunt

~ Longius..

Longius aut credunt celo aduentibus curis.
 Sed arcum ante sub menibus urbis aquantur
 Excursusq. brevis tentant & sepe lapillos
 Ut cymbe instabiles fluctu iactante saburram
 Tollunt. his se se per mania nubila librant
 Illum adeo placuisse apibus mirabile more
 Quid nec concubitu indulgent. nec corpora segnes
 Inuenerem soluit. ante fecit nexibus edunt
 Utrum ipse efolys natos misuibus herbis
 Ore legunt. ipse regem paruosq. quiritas
 Sufficiunt. aulastq. & cerea regna refigunt.
 Sepe etiam duris erando in cotibus alas
 Attrivere. utroq. aiam sub fasce dedere.
 Tantus amor florum & gnandi gloria mellis.
 Ergo ipsas quod uis angustis terminus cui
 Excipiat. neque ei plus septima duatur estas
 Et genus in mortale manet. multosq. per annos
 Stat fortuna domus & aui munerantur auorum.
 Preterea regem non sic egiptus & ingens
 Libia nec populi parthorum. aut medus ydaspes
 Obseruant. regem columi mens omnibus una est.
 Amisso rupere fidem. instructaq. mella
 Diripere ipse & crates soluere fauorum.
 Ille opum custos. illum amiratur & omnes
 Constant fremitu. denso stipantq. frequentes.
 Et sepe attollunt humeris. & corpora bello
 Obiectant pulchraque petunt uulnera mortem.
 His quidam signis. atq. hec exempla secuti
 Esse apibus partem diuine mentis & augustas
 Ethereos arserunt deum. namque ire per omnes
 Terrasq. tractusq. maris celumq. profundum.
 Hinc pecudes armenta uirum genusq. ferarum
 Quaque sibi temes nascentem arcessere uitas
 Sicut huc reddi. deinde hac resoluta referri

O mnia nec morti eē locum sed uiua uolare
S ideris i nūm: atq; alto succedere celo.
S i qm sedem angustam. seruataq; mella
T hesauris relines. prius austis supatus aquaz
V re foue. fumosq; manu pretende sequaces.
B is grauidos cōgunt fetis. duo tpra messis.
T aige simul os terris ostendit honestum
P leas & occam spretos pede repulit amnes
A ut eadem fidus fugiens. ubi pisas. aquosi
T ristior hibernas celo descendit in undas.
I llus uia modum supra est. leseq; uenenum.
Morsibus inspirant. & spicula ceca relinquunt.
A ffixe uenis amulasq; in uulnere pomunt.
S in diuā metues hremē/ partesq; futuro.
C ontusosq; aios. & res miserabere fractas.
A ut suffire thimo. cerasq; recidere manes
Q uis dubitet. nam sepe fauos ignotis adedit
S tellio. lucifugis. & gesta cubilia uatams
I mmunisq; sedens. aliena ad pabula fuit.
A ut asper ciabro in paribus se in miscuit armis
A ut durum tunc genus aut in uulsa minerue
L axos in foribus suspendit aranea casses.
Q uo magis exhauste fiunt. hactenus omnis
I ncumbent gnīs lapsi sarare ruinas.
C omplebuntq; foros. & floribus horrea texent
S i uō qm casus. apibus quoq; nostros
V ita tulit. tristi langueunt corpora morbo.
Q d' iam non dubius poteris cognoscere signis.
C ontinuo est egris. alius color. orrida uultum
D eformat macies. tum corpora luce tarentum
E xportant tectis & tristia funera ducunt.
A ut ille pedibus & nexē ad limina pendent.
A ut intus clausis cūtantur in edibus omnes.
I gnaueq; fame & attracto frigore piger.

Tum sonus auditur grauior. tractum inq. susurat.
Frigidus ut quondam silus in murmurat auster.
Vt mare solutum stridet refluentibus undis.
Estuat ut clausis rapidus fornacibus ignis
Hic iam gabaneos suadebo incedere odores.
Mellaq. arundineis inferre canalibus ultro /
Orantem & fessas ad pabula uota uocantem
Proderit & tunsu galle admisce saporum.
Arentesq. rosas aut igni pingua multo
Defricta & sicchia passos de uite racemos.
Cetropiumq. thimum. & graue olentia centauria
Est etiam flos in pratis. au nomen amello
Fecere agricolae. facili quicquid herba
Idamq. uno ingentem tollit de cespite silua
Aureus ipse. s. in folijs que plurima arum
Fundendus uiole sub lucet purpura nigre.
Sepe deum nexis ornate torquibus. ar.
Asper more sapor. tonsis in uallibus illum
Pastores & curia legunt prope fluuia melle
Huius odorato radices incoque bacho.
Pabulaq. inforibus plenis appone canistris
Sed si quem proles subito defecerint omnis
Nec genus unde noue stirpis reuocetur habet.
Tempus & archadii memoranda iuuenta magri
Pandere quoq. modo cessis iam sepe iuuenas
Insinatus apes tulerit cruor. altius omne
Expeditam primam repetens ab origine famam
Nam qua pelles gens fortunata canopi
Attolit effuso stagnantem flumine millum
Et circumpectis uebitur sua rura phaselis
Qua. pharetrate uicinia perfidis urget.
Et iundem egiptum nigra fecundat barena.
Et diuersa riuens septem discurrit in hora
Usq. coloratus annus deuexus ab indis

fe

O mnes in hac certam regio iacet arte salutem
Exiguus primum atq; ipsos contractus ad usus
Eligitur locus. hunc augustiq; imbrice tecti
Pancibusq; premunt artis & quattuor addunt
Quattuor auentis obliqua luce fenestras
Tum uittulus bina curuans iam cornua fronte
Quentur. huic gemine nates & spiritus oris
Multa reluctanti obstruitur plagisq; pereunto
Tusa per integram soluantur uiscera pellem.
Sic positum in clauso linquunt & ramea costis
Subiciunt fragmenta thymum / casiasq; recentes.
Hæc geritur sepbiris primum impellentib; undas
Ante nouis rubeant q̄tam prata coloribus ante
Sarula quâ tignis indum suspenda hyundo.
Interea teneris tepesfactus in ossibus humor
Estuat. & uiscenda moïs aialia miris.
Trunca pedum primo: mox & stridentia pennis
Miscantur tenuemq; magis ac magis aerea carpit
Donet. ut estuius effusus iuubus imber
Erupere. uelut neruo pulsante sagitte
Prima lenes incunt si qñ prelia parthi.
Quis deus hanc muse: quis nobis extulit artem
Unde noua ingressus hominum experientia cepit.
Pastor aristeus fugiens peneia tempe.
Amisus ut fama apibus mortoq; fameq;
Tristis ad extremum sacri caput astitit annis
Multa querens atq; talisq; affatus uoce parente e.
Mater atene. materq; gurgitis huius
Ima tenes. quid me preclara stirpe deorum.
Simò quē phibes pater est tumbreus apollo
Inuisum satis genuisti. aut quo tibi mī
Pulsus amor. quid me celum sperare iudebas
En etiam hunc ipm uite mortalis honorem
Quem mihi iux frugum & pecudis custodia solers

Omnia tentati extulerat te matre relinquo
 Quinage & ipa manu felices erue siluas
 Fer stabulis inimicum ignem atq; interfice messes
 Ore fata & ualidam in uites mollire bipernē
 Tanta mee rite ceperunt tedia laudis
 At mater sonitum thalamo sub fluminis alti
 Sensit eam arcum mellefia uellera nimble
 Carpebant hilari saturo fucata colore
 Dirmoq; xantoq; legea q; philidoteq;
 Cesanem effuse iuindem p candida colla
 Hisee ac spioq; thaliaq; comodoq;
 Cidiphe flaua licornas altera uirgo
 Altera tum primum luane experta labores
 Clioq; & terce soror occantides ambe
 Amte auro pictis in anctis pellibus ambe
 Atq; ephire atq; opis & asia deopria
 Et tandem positus uelox arethusa sagittis
 Intet quas curam climene narrabit inanem
 Uulcani martusq; dolos & dulcia furta
 Atq; chaos densos diuum numerabat amores
 Carmine quo capte dum fufis mollia pensa
 Deuolunt iterum maternas impulit aures
 Luctus anistei uitreisq; sedibus omnes
 Obstupere sed ante auas aretusa sorores
 Prospiciens summa flauum caput extulit unda
 Et procul agemidi non frustra ex terita tanto
 Cene soror ipse tibi tua maxima cura
 Tristis aristus pinei genitoris ad unda
 Stat lacrimas & te crudele nomine dicit
 Huc percussa noua mentem formidie mater
 Duc age duc ad nos fas ulli lumina diuum
 Tangere ait simul alta iubet discedere late
 Flumina qua iuuenis gressus inferret at illum
 Curiata in facem montis circundedit unda

A cepitq. sinu uasto misitq. sub annem
I amq. domum mirans gemitibus & hūida regna
S peluncisq. lacus clausos lucosq. sonantes
I bat & ingenti motu stupefactus aquarii
O mnia sub magna latentia flumina terra
S pectabat diuersa locis phasimq. luci
E t caput unde altus p̄mum erupit em̄p̄eus
U nde pater I tberinus & unde amigena fluētia
S axosumq. sonans. hipanul̄ misitq. calcas
E t gemina auratus taurino corpora cornua
E ridanus. quo non alius per pinguiā culta
I n mare purpureum uiolentiōr influit amnis
P ostq̄ in thalami pendentia pumice tecta
P eruentum & nati fletus cognouit manes
C uene manibus liquidos dant ordine fontes
G ermane tonsisq. ferunt mantelia uilis
P arsi onerant epulis mensas & plena reponunt
P aula. pentheus adoleſcunt ignibus are
E t mater cape meony carthēsia bachi
O ceano libemus aut simul ipsa precatur
O ceanumq. p̄m̄ rerum niphās q. sorores
C entumq. siluas centumq. flumina seruant
T er liquido ardente profudit uictare uictam
T er flamma ad summū tecta subiecta reluxit
O mine quo firmans aium sic inapit ip̄i
E st in carpathio neptuni gurgite uates
C eruleus p̄theus. magni qui piscibus equor
E t iuncto bipedum curru metatur equorum
H ic nūc emathie portus patriam q. reuſit
P alenem hunc & m̄m̄p̄e ueneramur & ip̄e
G randeuus nereus nouit namq. omnia uates
Q ue sint que fūnt. q̄ mox uentura trahantur
Q uippe ita neptuno uisum est in mania cuius
A rmenta & turpes pascat sub gurgite phocas

Hic tibi nate prius uinculis capiendus & omne
 Expediat morbi causam euentusq; secundet
 Nam sine ui non ulla dabit precepta: n3 illum
 Orando flectes. uini duram & uincula capto
 Tende doli cutum h3 demum frengentur inanes.
 I p3a ego te medios. cum sol accenderit estus
 Cum sitiunt herbe & pectori i3a gratioꝝ umbra est.
 In secreta senis duam quo fessus in undis
 Se recipit facile: ut somno aggrediare iacentem.
 Verum ubi correptum manibus uinculisq; tenebit
 Tum uane elludent sp3s: atq; ora ferarum
 Fiet enim subito sus orridus. atraq; tigris
 Squamosusq; draco: & fulua ceruice leena
 Aut acrem flammæ sonitum dabit atq; ita uinculis
 Excidet. aut in aquas tenues dilapsus abibit
 Se quanto ille magis formas se uertit in omnes
 Tanto nate magis contende tenacia uincula
 Donec talis erit mutato corpore qualem
 Videris incepto tegeter cum lumina somno.
 Hec ait & liquidum ambrosiæ diffundit odorem
 Quo totum nati corpus perduxit at illi
 Dulcis oppositis spirauit crinibus aura
 Atq; habilis membris uenit uigor: e3 specus ingens
 Exe3si latere in montis quo plima uento
 Cogitur inq; sinus scandit se se unda reductos.
 De pressis olim statio tutissima nautis
 Innot se nasti protheus tegit obice saxi
 Hic iuuenem in latebris auersum a lumine n3pha
 Collocat ip3a procul nebulis oscura resistit
 Tam rapidus torres sitientes siri3s indos
 Ardebat celo & medium sol igneus ortem
 Hauserat arebant herbe & caua flumina siccas
 Faucibus ad lumen radij tepesfacta coquebant.
 Cum pheus 3sucta petens in fluctibus antra.

I bat cum uasti circum gens humida ponti
 Exultans rorem late dispserat amarum
 S ternunt se somno diuerse in littore phœæ
 I pē uelut stabuli custos in montibus olim
 Uesper ubi epistula uiculis interta reducat.
 A uditq. lupos acuiunt balatibus agni
 C onscendit scopulo medius nūq. recenset
 C uius aristeo quomā est oblata facultas
 Uix defessa senem passus sponere membra
 C um clamore ruit magno. uinctisq. uacentes
 O ccupat. ille siue otia non inmemor artis
 O mnia transformat se se in miracula rerum
 I gnemq. horribilemq. feram fluuium q. linquentem
 U erum ubi nulla fugam reperit fallacia uictis
 I n se se redit: atq. hominis tandem ore locutus
 H am quis te iuuenem confidentissime nris
 I ussit adire domos. quid ne hinc petis igit at ille
 S as pthēu scis ipē. neq. ē te fallere auq.
 S ed tu desine uelle deum precepta secuti
 U enimus huc lapsis qisum oracula rebus
 T antum ad hec effatus uates uidemq. multa
 A identes oculos intorsit lumine glauco
 E t grauius frendens sic fati ora resoluit
 M onte nullius exerceat numinis ne
 M ulta lues comissa tibi. has miserabilis orpheus
 H aud quāquā ob mentum penas uisitata resistat
 S uscat & rapta grauius pro coniuge seuit.
 I lla quidem dum te fugeret per flumina pceps
 I mmanem ante pedes idrum moritura puella
 S eruantem ripas alta non uidit in herba
 A t chorus equalis diadumi clamore supremis
 I mplerunt montes fletum rodopie artes
 A lūq. panthera & resi mauortia tellus
 A tq. gete atq. ebrus & actias erichias

45
 I pe caua solans egrum testudine amorem
 Et dulcis coniunx te solo in littore secum
 Te uemente die te decedente canebat
 Tenanas & fauces alta hostia diuis
 Et caligantem magna formidine Lucam
 Ingressus/manesq; adiut/regemq; tremendum
 Hecstaq; humanis precibus mansuere corda
 At cantu commote hiebi de sedibus ymis
 Umbre ibant tenues simulacraq; luce carentum
 Quam multa insiliis auum se milia edunt
 Vesper aut ubi hibernus agit de montibus ymber
 Matres atq; uini defunctaq; corpora uita
 Magnanimum heroum pueri in nupteq; puellae
 Impositaq; regis iuuenes ante ora parentum
 Quos circum liuius niger & de formis arundo
 Cuncta tarda palusq; in amabilis unda
 Alligat & noues stix interfusa cohercet
 Quam ipse stupueret domus atq; intima leti
 Tartara ceuleosq; amplexu criminibus angues
 Eumenides tenuitq; in hians tria certare hora
 Atq; ysiouei uento rota constitit orbis
 Iamq; pedem referens casus euaserat omnes
 Redditaq; euidice/superas ueniebat ad auras
 Pone sequens namq; hanc deerat pserpina legem
 Cum subita incautum clementia cepit amantem
 Ignoscenda quidem scirent sed ignosce manes
 Restituit euidicemq; sua iam luce sub ipsa
 Immemor heu uictusq; ai respexit ubi omnis
 Confusus labor atq; in mitis rupta tyranni
 Fedeia terq; fragor stagnis auditus auernis
 Illa quis & me inquit miseram & te perdidit orphen
 Quis tantus furor en uerum crudelia retro
 Fata uexant edutq; natantia lumina somnis
 Iamq; uale feror ingenti circumdata nocte

I nualidas q. tibi tendens heu non tua palmas
D ixit. & ex oculis subito cœu fumus in auras
C omixtus tenuis fugit diuersa. neq. illum
P restentem ne quicq. umbras & multa uolente
D icere preterea uidit. nec portitor orchē
A mplius obiectam passus transire paludem
Q uid faceret quo se rapta bis uirge ferret
Q uo fletu manes qua minima uoce moueret
I lla quidem stigma nabat iam frigida cimba
S eptem illum totos prohibent ex ordine menses
R upe sub aerea deserti ad strimōis undam
F leuisse & gelidis h. enoluissē sub antris
M ulcentem tigris & agentem carmine quercus
Q ualis populei merens philomena. sub umbra
A missos queritur fetus quos durus amator
O bseruans nido in plumis detraxit. at illa
F let in noctem. ramoq. sedens miserabile carmen
I ntegrat & mestis late loca questibus implet
N ulla uenus. non ulli aiū flexere hymenei
S olus per boreas glacies tanaiq. niualem
A ruq. ripheis nunq. uidiuata pruinis
I ustabat raptam euridicē atq. irrita ditis
D ona querens sprete aconum quo minere matres
I nter sacra deum. nocturna q. onda bachi
D iscreptum uiuenem latos sparsere per agros
T u quoq. marmorea caput aceriuce reuulsum
G uirgite cum medio portans œagrius ebrus
V olueret euridicē uox ipsa & frigida lingua
M iseram euridicē aiā fugiente uocabat
E uridicē toto referebant flumine rype
H ec protheus & se iactu dedit equor ialtum
Q uaq. dedit spumantē undam sub uertice torsit
A t non crene. nanq. ultro fata timentem
N ate licet tristis animo deponere curas

Hec omnes morbi causa huic miserabile nix
 Cum quibus illa choros lucis agitabat in altis
 Et riuum misere apibus tu munera supplex
 Tende petens pacem & faciles uenerare napeas
 Namq. dabunt ueniam uotis uasq. remittent
 Sed modus orandi quis sit prius ordine dicam
 Quattuor eximios praenti corpore tauros
 Qui tibi nunc uiridis depascunt summa lycti
 Delige & intacta totidem ceruice iuuenas
 Quattuor his aras alta ad delubra deorum
 Constituere sacrum iugulis dimitte crucem
 Corporaq. ipsa bouum frondoso desere luto
 Post ubi noua suos aurores ascenderit ortus
 Inferias orphaei lethea papauera mittes
 Et nigram mactabis ouem lucumq. reuises
 Placatam euriadem iutula uenerabile celsa
 Hanc mora continuo matris precepta facessit
 Ad delubra uenit monstratas excitat aras
 Quattuor eximios praestanti corpore tauros
 Duct. & intacta totidem ceruice iuuenas
 Post ubi nona suos aurores duxerit ortus
 Inferias orphaei misit lutumq. reuisit
 Hic uero subitum ac dictu mirabile monstrum
 Aspicunt liquefacta bouum per uiscera toto
 Sordere apes. utero & ruptis effluere costis
 Immensasq. trahi nubes iamq. arbore summa
 Confluere & densis uiam demittere ramis
 Haec super aruorum cultu pecorumq. canebant
 Et super arboribus celsarum maximus altum
 Fulminat eufratem bello uictorq. uolentes
 Per ipsos dat uia uiamq. affectat olimpo
 Illo uigilium me tpre dulcis alebat
 Parthenope studiis florentem ignobilis ori
 Carmina qui lusi pastorum audaxq. iuuenta

Tire te patule cecini sub tegmine fagi.

synopsis libri primi
aeneidos virg. lib. I

ROMA VIRVH9

CANO TROVE Q

PRIVS ABORIS

Italiam fato profugus
laumaq. uenit
Littora. multum ille
tenis iactatus ex alto

Di superum. seu memorem iunonis ab nam
Multa quoq. ex bello passus dum oderit urtem
Inferretq. deos lato genus unde latinum
Aethamq. patres atq. alte membra rome
Musa in causas memora quo numine lesa
Quid ue dolens regina deum tot uoluere casus
Insignem pietate uirum tot adire labores
Impulerit. tante ne animas celestibus ire
Vrbis antiqua fuit. tury tenuere coloni
Carthago. italiam contra tyberina q. longe
Hostia diues opum studiisq. asperima belli
Quam uino fertur terris magis omnibus unam
Post habita coluisse samo. hic illius arma
Hic currus fuit. huc regnum dea gentibus esse
Si qua fata sinant. iam tum tenditq. fouetq.
Pregenem. sed ei troiano asanguine dua
Audierat tyrias olimq. uerteret arces
Hinc populum late regem. belloq. superbum
Centurum exadio lybie. sic uoluere parcas
Id metuens ueterisq. memor saturma belli
Prima qd ad troiam pro caris gesserat aris
Nunc dum etiam cause uarum seuq. dolores
Exaderat animo. manet alta mente repostum
Iudicium paridis spretq. iniuria forme
Et genus iuilem. et rapti gammedis honores

H is accensa super iactatos equore toto
Troas reliquias danaum atq; imitis achilli
Arcebat longe latio multosq; per annos
Errabant acti fati maria omnia archum
Tante mollis erat romanam odere gentem
Vix ^{in hunc} conspectu sicule telluris in altum
Vela dabant leti & spumas salis ere ruebant
Cum iuno eternum seruans sub pectore uulnus
Hec secum ^{in hunc} me ne incepto desistere uictas
Nec posse italia teucroni auertere regem
Quippe uetor fati pallas ne exurere classem
A rguui atq; ipos potuit submergere ponto
Vnius ob noxam & funas ayasoulei
I pa iouis rapidum iaculata e nubibus ignem
Disiecit rates euertitq; equora uentis
Illum expirantem transfixo pectore flamas
Turbine compuit scopuloq; infixat acuto
Ast egoq; diuum incedoq; regina iouisq;
Et soror & coniunx una cu gente tot annos
Bella gerio & quisq; numen iunonis adoret
Preterea haud supplex aris imponit honorem
Talia flammato secum dea corde uolutans
Nimboru i patriam loca feta furentibus austris
Eoliam uenit hic uasto rex eo lus antro
Luctantis uentos tempestatesq; sonoras
Imperio pmit ac uinculis & caedere frenat
Illi indignantes mago cu murmure montis
Cuncti claustra fremunt celsa sedet edus arte
Sceptra tenens mollitq; aios & temperat uas
Nefariat maria ac terras celumq; profundum
Quippe ferant rapidi seci ueriantq; pauas
Sed pater omnipotens speluncas abdidit atris
Hæ metuens molemq; & montes insupaltos
Imposuit regemq; dedit qui federe certo

Et premere & laxis sciret dare iussus habenas
 At quem cum iuno supplex his uocabus usa est
 Eole nanq. tibi diuum pater atq. hoium rex
 Et mulcere dedit fluctus & tollere uento
 Sens inimica in tuium nauigate quor
 Yluum in italiam portans uictosq. ^{atq. domesticos} penates
 Incute uim uentis submersasq. obrue pupes
 Aut age diuersas & dissice corpora ponto
 Sunt mihi his septem prestanti corpore nix
 Quarum que forma pulcherrima deiopiea
 Connubio iungam stabili propriamq. dicabo
 Omnis ut tecum meritis protalibus annos
 Exigat & pulchra faciat te prole parentem
 Eolus hec contra tuus o regina quid opres.
 Explorare labor mihi iussa capessere fas est
 Tu in quocumq. hec regni tu sceptra iouemq.
 Conualias tu das epulis accumbere diuum
 Himborumq. facis tempestatiq. potentem
 Hec ubi dicta cauum conuersa cuspide montem
 Impulit in latus ac uenti uelut agmine facto
 Qua data porta ruunt & terras turbine pflant
 Incubere mari totumq. a sedibus ymis
 Vna eurusq. notusq. ruunt creberq. procellis
 Affricus & uastos uoluunt ad littora fluctus
 Insequitur clamorq. iurum stridorq. uidentur
 Eripiunt subito nubes celumq. diemq.
 Teucroni ex oculis ponto nox incubat atra
 Into nuere polli & crebris micat ignibus ether
 Presentemq. iuris intentant omnia mortem
 Ex templo enee soluantur frigora membra
 Ingemit & duplices tendens ad sidera palmas
 Talia uoce refert oterq. quaterq. beat
 Quis ante ora patrum troie sub membris alus
 Contigit offetere o danaum fortissime gentis

Tunc me ne yliacis occumbere campis
 Hō potuisse: tuaq. aiām hanc effundere dextra
 Scelus ubi eade telo iacet hec tor ubi ingens
 Sarpedon: ubi tot symois correpta subundis
 Scuta unum galeasq. & corpora fortia uoluit
 Talia iactanti stidens aquilone procella
 Velum aduersa ferit fluctusq. ad sidera tollit
 Franguntur remi. tum proa auertit & undis
 Dat lauis. i sequitur cumulo praeceptus aque mons
 His summo in fluctu pendent. his unda de hiscent
 Terram inter fluctus aperit. sunt estus arenis
 Tis nothas areptas in saxa latentia torquet
 Saxa uocant itali medys qī in fluctibus aras
 Dorsum in mare mari summo triscurus ab alto
 Imbrema & furios urget miserabile iusu
 Illiditq. uadis. atq. aggere angit arene
 Unamq. litos fidumq. uehebat oronem
 Ipsius ante oculos ingens auertitae pontus
 In pupim fent excutitur pronusq. magister
 Velutur incaput. ast illam inter fluctus ibidem
 Torquet agens curam & rapidus uorat eq̃re uter
 Apparent rari nautes in gurgite uasto
 Arma iurim tabuleq. & troia gaza p undas
 Iam ualidam ylionci nauem iā fortis abates
 Et qua nectus abas. & qua grandemus aletes
 Vicit remis. lassis laterum spagibus omnes
 Accipiunt inimicum imbrem. rimisq. fassant
 Interea magno misceri murmure pontum
 Emisamq. hyemē sensit neptunus & imis
 Sagna refusa uadis graunter motus. & alto
 Prospiciens summa placidum caput extulit unda
 Disiectam enee toto uidet equore classem
 Fluctibus oppressos troas celiq. ruina
 Nec latuere doli fratrem iunonis & ire

.. Eurum ..

Tanta ad uos generis tenuit fiducia uestri
 E unum ad se gēphumq. uocat de hinc talia fatur
 I am celum terramq. meo sine numine uenti
 Misere & tantas audetis tollere moles
 Quos ego si motos prestat sponere fluctus
 Post mihi non simul pena commissā luetis
 Maturate fugam regi. hęc diate uirō
 Non illi imperium pelagi seuumq. tradente
 Sed mihi sorte datum tenet ille imania saxa
 Vestras eue domos. illa se iacet in aula
 Eolus & clauso uentorum carcere regnet
 Sic ait & dicto acius tumida equora placat
 Collectasq. fugat nubes. solemq. reducit
 Cunothe simul & triton admixus acuto
 Detrudent naues scopulo. leuat ipse tridenti
 Et uastas aperit syetel. & temperat equor
 Atq. rotis summas lenibus perlabitur undas
 Ac ueluti in magno pplo cum sepe cohorta est
 Seditio. seuitq. animis ignobile uulgus
 Iamq. facies & saxa uolant. furor arma ministrat
 Tum pietate grauem ac meritis si forte iurūque
 Conspexere. silent arrectisq. aunbus astant
 Ille regit dictis aīos & pectora mulcet
 Sic amict pelagi fragor equora postq.
 Prospiciens genitor. celosq. inuectus aperto
 Flectit equos. eumq. uolans dat lora ho
 Defessi eneade que proxima littora cursu
 Contendunt petere & libie uertuntur adoras
 Est in secessu longo locus insula portum
 Effiat obiectu laterum. quibus omnis ab alto
 Frangitur inq. sinus sandit se se unda reductos
 Hinc atq. hinc uaste rupes geminūq. minantur
 In celum scopuli. quorum sub uertice late
 Equora tuta silent tum silus scena conusas

De super. horrentiq. atrum nemus imminet umbra
Fronte subaduersa scopulis pendentibus antri
Intus aque dulces uinoq. sedilia saxo
Nimpharum domus. hic fessas non uinclâ nauis
Vlla tenent unco non alligat anchora morsu
Huc septem eneas collectis nauibus omni
Ex numero subit. ac magno telluris amore
Egressi optata potiuntur tress arena
Et sale tabentes artus in littore pomunt
Ac primum filias sanctillam excudit achates
Suscepitq. ignem folijs atq. anda circum
Nutrimenta dedit. rapuitq. in fomite flammâ
Tum cererem corrupta undis cerealiaq. arma
Expediunt fessi verum frugesq. receptasq.
Et torrere parant flâmis & frangere saxo
Eneas scopulum interea ascendit & omnem
Prospectum late pellago petit antea liquem
Iactatum uento uideat. phrigiasq. biremes
Aut capyn. aut celsis in pupibus arma cava
Hauum in conspectu nullâ. tres littore ceruos
Prospectat errantes. hos tota armenta sequuntur
A tergo & longum per ualles pasatur agmen
Constitit hic. arcumq. manu celerisq. sagittas
Corripuit. fidusq. telagerebat achates
Ductoresq. ipsos primum capita alta ferentes
Cornibus arboreis stermit. tum uulgus & omnem
Miscet agens celis nemora inter frondea turbam
Hec prius absistit q̃ septem ingentia uictor
Corpora fundat humi. & nim cum nauibz equet
Hinc portum petit & socios partitur in omnis
Vna bonus que deinde cadis oneratur aestes
Littore trimacio dederatq. abeuntibus heros
Diuidit & dictis merentia pectora mulcet
O socij neq. enim ignari sumus ante malorum

O passi grauiora dabit deus his quoq; finem
 Vos & scilleam rabiem penitusq; sonantis
 A caestis scopulos. uos & cyclopea saxa
 Experti reuocate aid. mestumq; timorem
 Mittite. forsam & hec oli meminisse uiuabit
 Per uarios casus. per tot discrimina rerum
 Tendimus in Latium sedes ubi fata quietas
 Ostendunt. illic fas regna resurgere troie
 Diuare & uos met rebus seruate secundis
 Talia uoce refert curisq; ingentibus eger
 Sperm uultu simulet premit altu corde dolore
 Illi se prede acangunt. dapibusq; futuris
 Tergora diripiunt costis. & uiscera nudant
 Pars in frustra secant. ueribusq; trementia figunt
 Litore aena locant. alij flamasq; ministrant
 Tum uictu reuocant uires fusi. per herbam
 Implentur ueterisq; bachi pinguisq; farine
 Postq; exempta fames epulis mensq; remote
 Amistis longo scaos sermone requirit
 Sperm metuq; inter duby. seu uiuere credant
 Siue extrema pati. nec iam exaudire uocatos
 Preapue fuisset enee. nunc acris oronti
 Nunc amya casum gemit & crudelia secum
 Fatalia fortemq; gvan. fortemq; cloantium
 Et iam finis erat. cum iupiter ethere summo
 Despitens mare uel uolunt terrarq; iacentis
 Littoraq; & latos pplōs. sic uertice celi
 Constat. & libie defixat lumina regnis
 Atq; illum talis iactantem pectore quas
 Tristior & lacrimis oculos suffusa nitentis
 Alloquitur uenus. o qui res. hominūq; deumq;
 Eternis regis imperijs. & flumine terres
 Quid meus enee. in te comittere tantum.
 Quid trices potuere. quibus tot funera passis
 Cunctas ob ytaliam terrarum cluditur orbis

Certe hinc romanos olim uoluentibus annis
Hinc forte ductores reuocato sanguine teuctri
Qui mare qui terras omni ditione tenerent
Polliat. que te genitor sententia uertit.
Hæc equidem occasum troie tristisq. ruinas
Solabar. fati contiana fata rependens
Hunc eadem fortuna uiros tot casibus actos
Insequitur. quæ dat finem rex magne laborum
Antenor potuit medijs clapsus achuis
Vlucos penetrare sinus atq. intima tutus
Regna liburnorum & fontem superare thimani
Vnde per ora nouem uasto cum murmure montis
Lit mare proruptum & pelago premit arua sonanti
Hic tamen ille urbem paduu sedesq. locauit
Teuctorum. & genti nomen dedit armaq. fixit
Troia. nunc placida postus pax quiescit
Hostia progenies celi quibus annuis arcem
Hauius infandum amissis unius obuiam
Produmur. atq. italæ longe disiungimur oris
Hic pietatis honos sic nos in sæptia reponis
Oli subridens hoium sator atq. deorum
Vultu quo celum tempestatesq. serenat
Oscula libauit. nate de hinc talia futur
Patre metu cythæra manent in motuorum
Fati tibi. cernes urbem & promissa lauam
Mœnia. sublimeq. feres ad sidera celi
Magnanimum encam. neq. me snia uertit
Hic tibi labor enim. quando hec te cura remordet
Longius euoluens fatorum archana mouebo
Bellum ingens geret ytalæ p̄p̄osq. feroces
Contundet moresq. iuris & mœnia p̄net
Tertia dum latq. regnantem uiderit estas
Ternaq. transferint rutilis hyberna subactis
At puer aschamius cum nunc cognomen iulo
Additur. illus erat dum res stetit ylia regno

T riginta magnos uoluendis mensibus orbis
 I mperio explebit. regnumq. abscede lauum
 T ransferet & longam multa ui muniet alba
 H inc iam tertentos totos regnabitur annos
 G ente sub hectora. donec regina sacerdos
 M arte grauis geminam partu dabit vlia prolem
 I nde lupo fuluo nutricis tegmine letus
 R omulus exapiet gentem & mauortia pdet
 M ema. romanosq. suo de nomine dicet
 H is ego nec metas rerum nec tempora pono
 I mperium sine fine dedi. quin aspera iuno
 Q ue mare nunc terrasq. metu celumq. fatigat
 C onsilia in melius referet. mecumq. fouebit
 R omanos rerum dominos gentemq. togatam
 S ic placatum uemet lustris labentibus etas
 C um domus allaria puthiam claramq. mecenat
 S enatio premet ac uictis dnabitur argis
 H ascetur pulchra trojanus origine cesar
 I mperium oceano famamq. terminet astris
 I ulius a magno demissum nomen iullo
 H unc tu olim celo spoliis orientis onustum
 A ccipies secura uocabitur hic quoq. uotis
 A spera tum positis mutescent secula bellis
 C ana fides. & uesta remo cum fratre quirinus
 I ura dabunt. dire ferro & spagibus a rtis
 C laudentur belli porte furor impius intus
 S ceua sedens super arma & centum iunctus abenis
 P ost trigum nodis fremet horridus ore auento
 H ec ait & maie genitum demittit abalto
 O t terre utq. noue pateant cartaginif. artes
 H ospitio teneat ne fati nescia dido
 F inibus arceret. uolat ille per aerea magnum
 R emigio alarum ac libie citus ashtit oris
 E tiam uissa facit ponuntq. ferrea poeni

Corda uolente deo: in primis regina quietum
 A caput intencos aium mentemq. benignam
 A t pius enea per noctem plurima uoluent
 Vt primum lux alma data est exire locosq.
 E xplorare nouos quas uento accesserit oris
 Qui teneant. nam inculta uidet hoies ue fere ue
 Querere constituit. sociisq. exacta referre
 C lassem in connexo nemorum sub rupe cauata
 A rboribus clausam circum atq. horrentibz umbris
 O ccult. ipse uno graditur comitatus achate
 B ina manu lato crispans hostilia ferro
 C ui mater media se se tulit obuia filia
 U irginis os. habitumq. gerēs & uirginis arma
 S partane. ul' qualis equos trepassa fatigat
 H arpalice. uolucemq. fuga peruertitur hebrum
 H anq. humeris demore habilem suspenderat arcum
 U enatrix: dederatq. comas diffundere uentis
 H uida genu. nudosq. sinus collecta fluentis.
 A c por heus inquit. uiuenes monstrate mearum
 V idistis siquam hic errantem forte sororum
 S uccinctam pharetra & maculose tegmine linas
 A ut spumantis apri cursum clamore pmentem.
 S ic uenit & uenens ostra sic filius orsus
 N ulla tuarum audita m neq. uisa sororum
 O quam te memorem uirgo. nanq. haud tibi uult?
 M ortalis. nec uox homine sonat o dea certe.
 A n phebi soror. an nimpharum sanguinis una
 S is felix. nrimq. leues quecunq. laborem.
 E t quo sub celo tandem quibus orbis inoris
 I actemur doctas. ignari hominumq. locori
 E namus. uento huc uastis. & fluctibus acti.
 M ulti tibi ante aras nra cadet hostia dextra
 T um uenit haud equidem tali me dignor honore:
 U irgimbus tuijs mox est gestare pharetram

P urpureoq. alte fural uincere coturno.
 P umica regna uidet tyrios & agenoris urbem
 S ed fines libiti genus intractabile bello
 I mperium dido tiria regit urbe profecta
 S ermanum fugiens longa est in uina longe
 A mbages sed summa sequar fastigia rerum
 H inc uinx sycheus erat ditissimus agri
 P hemicum & magno misere dilectus amore
 C ui pater in tactam dederat primisq. iugarat
 O mnibus sed regna tyri germanus habet
 P igmalion scelere ante alios innamor omnes
 Q uos inter mediis uenit furor ille sycheum
 I mpius ante aras atq. auri cecus amore
 C lam ferro incautum superat securus amorum
 S ermane factumq. diu celauit & egram
 M ulta malus simulans uana spe ludit amantem
 I pa sed in somnis in humati uenit ymago
 C oniugis ora modis attollens pallida miris
 C rudelis aras traectatq. pectora ferro
 H uclauit. cecumq. domus scelus omne retexit
 T um celare fugam patriaq. excedere suadet
 A uxiliumq. uie ueteres tellure recludit
 T hesuros. ignotum argenti pondus & auri
 H is comota fugam dido sociosq. parabat
 C onueniunt. quibus autodium crudele tyranni
 A ut metus acer erat. nauis que forte patate
 C oncipiunt. onerantq. auro. portantur auari
 P igmationis opes pelago. dux femina facti
 D euenere locos ubi nunc ingentia cernes
 M enia. surgentemq. noue kartaginis artem
 M etatq. solum facti de nomine byrsam
 T aurino quantum possint arcundare tergo
 S ed uos qui tandem. quibus aut uenistis ab oris.
 Q uo ue tenetis iter. querenti talibus ille

Suspirans imoq; trahens a pectore uocem
O dea si prima repetens ab origine pergam
Et uacat annalis mrorum audire laborum
Ante diem clauso componet uesper olimpo
Hos troia antiqua si uestras forte per aures
Troxe nomen ut diuersa per hectora uectos
Forte sua lybias tempestas appulit oris
Sumpius enead raptos qui ex hoste penates
Casse ueho mecum fama super ethera notus
Vt aliam quero patriam & genus ab ioue sumo
Bis demis phrygium descendit nauibus equor
Matre dea monstrante uiam data fata sequit
Vix septem uulse undis euroq; supersunt
Ipse ignotus egens lybie deserta per ego
Europa atq; asia pulsus nec plura querentem
Passa uenus medio sic inter fata dolore est
Quisquis es haud credo in uisus celestibus auras
Oitalis carpis tyriam qui adueneris urbem
Perge modo atq; hinc te regine ad limina perfer
Namq; tibi reduces socios classemq; relata
Hincio & in tutum uersis aquilombus actam
Hi frustra augurium nam deciere parentes
Aspice bis senos letantes agmine agnos
Ethere quos lapsa plaga iouis ales aperto
Turbatat celo nunc terras ordine longo
Aut capere aut captas iam despectare uidentur
Ut reduces illi ludunt stridentibus alis
Et cœtu anxere polum cantusq; dedere
Haud aliter pupes q; tue pubesq; tuorum
Aut portum tenet aut pleno subit hostia uelo
Perge modo & qua te uia ducat digne gressum
Dixit & auertens rosea ceruice refulsit
Ambrosieq; come diuinum uertice odorem
Spirauere pedes uestis de fluxit ad imos

82
Et uera mœssu pagant dea. ille ubi matrem
Agnouit rau fugientem est uoce secutus
Quid natum totiens crudelis tu quoq. falsis
Ladis ymaginibus cur dexte iungere dextram
Hondatur ac ueras audire & reddere uoces
Talibus incusat. gressumq. ad mema tendit
Atuenus obscuro gradientes aere sepsit
Et multo nebule circum dea fudit amictu
Cerne ne quis eos. neu quis tangere posset
Molin ue moram. aut uemendi poscere causas
Ipaphum sublimis abit sedesq. reuisit
Leta suas. ubi templum. centumq. saluo
Thure calent are. fertusq. recentibus halant
Corripuere uiam interea qua semita monstrat
Iamq. ascendebant collem qui plimurbi
Imminet aduersasq. aspectat de super arces
Muatur molem eneas. magalia quondam.
Muatur portas. strepitumq. & strata uiarum
Instant ardentes tyri pars ducere muros
Molinq. arcem & manibus subuoluere saxa.
Pars optare locum tecto & concludere sulco
Iura magistratusq. legunt. sanctum senatum
Hic portus alij effodiunt. hic alta theatri
Fundamenta locant. alij imanesq. columnas
Rupibus exadunt. scenis decora alta futuris
Qualis apes estate noua per florea rura
Exerit sub sole labor cum gentis adultos
Educant fetus. aut cum liquenna mella
Sutnant & dulci distendunt nectare cellas
Aut onera accipiunt uementium aut agmine fœdo
Ingnauium fucos pecus apesq. sepibus arcent
Fœtuet opus. redolentq. thimo fragantia mella
O fortunati quorum iam mema surgunt
Eneas aut. & fastigia suspicit urbis

Infert se septus nebula mirabile dictu
Per medios miset q. uiris. neq. cernitur ulli
Lucus in urbe fuit media letissimus umbra
Quo primum iactata undis & turbine poti
Effodere loco signum quod regia iuno
Monstrat caput atris equi. nam sic fore bello
Egregiam & facilem uictu per secula gentem
Hic templum iunoni ingens sidonia dido
Condebat domis opulentum & numine diue
Ere cui gradibus surgebant lumina nexeq.
Ere tates foribus cardo stridebant aenis
Hæc primū in ludo noua res oblata timorem
Lemjit. hic primum enee sperate salutem
Ansus & afflicti s. melius confidere rebus
Nanq. sub ingenti lustrat dum singula templo
Reginam opperiens dumq. fortuna sit urbi.
Arificūq. manus inter se operumq. laborem
Matur uidet vtiacas ex ordine pugnas
Bellaq. iam fama totum uulgata per orbē
Atridas priamūq. & seuum ambobus achilem
Constitit & lacrimans quis iam locus inquit achate.
Que regio interitis nostri non plena laboris
En priamus sunt hic etiam sua p̄mia laudi
Sunt lacrimæ rerum & mentē mortalia tangunt
Solue metus feret hæc aliquam tibi fama salutē
Sic ait atq. aium pictura pascat inani
Multa gement largiq. humectat flumie uultum
Hanc uidebat uti bellantes pergama circum
Hæc frigerent gray premeret troyana iuuentus
Hæc friget. instaret curru cristatus achiles
Haud procul. hinc ressi niueis tentoria uelis
Agnoscat lacrimans primoq. predita somno
Totides multa uastabat cede cœuentis
Ardentēq. auertit equos in castra priusq.

44
 P abula gustassent troye . xantumq. bibissent
 P arata fugiens amissis troilus armis
 I nfelix pur. atq. impar congressus achilli
 F ertur equis. curuq. hebet resupinus in armi
 L ora tenens tam. hinc ceruix comeq. trahuntur
 P er terram & uersa puluis inscribitur hasta
 I nterea ad templum non eque palladis Ibant
 C rimbus yliades passis. peplumq. ferebant
 S uppliciter tristes & tunc pectora palmis.
 D iua solo fixos oculos auersa tenebant
 T er circum yliacos raptauerat hec tora muros
 E xaminumq. auro corpus uendebat achiles.
 T um uero ingentem gemitum dat pectore abimo
 V t spolia ut curtus utq. ipm corpus amia
 T endentemq. manus priami aspexit in ermes
 S equoq. principibus mixtum cognouit achillis
 E aosq. aces & mgi menomis arma
 D uat amagondum lunatis agmina pelus
 P enthesilea furens. mediusq. in milibus ardet
 A urea subnectens exerte angula mamme
 B ellatrix audetq. uiris concurrere uirgo
 H ec dum dardamo cnee miranda uidentur
 D um stupet obtutuq. hebet defixus in uno
 R egina ad templum forma pulcherrima dido
 I ncessit magna iuuenum stipante caterua
 Q ualis in eurote ripis & per iuga cynthi
 E xeret diuina choreas quam mille sequute
 H inc atq. hinc glomerantur orchades illa pharetra
 F ert humero. gradiensq. deas super eminet omnes
 L atone tactum pertentant gaudia pectus
 T alis erat dido. talem se leta ferebat
 P er medios instans operi regnisq. futuris
 T um foribus diue media testudine templi
 S epta armis solioq. alte submexa resedit

I uia dabat legesq. uiris opertiq. latorem
P artibus equabat iustis aut sorte traher
C um subito enee concursu accedere magno
A nthea. sergestumq. uidet forteq. cloanthum
T eucroiumq. alios ater equos equore turbo
D ispulerat. penitusq. alias annexerat oras
O bstupuit simul ipse. simul percussus achates
L etitiaq. metuq. audi contingere dextras
A rdebat. sed res animos incognita turbat
D issimulant. & nute caua speculantur amici
Q ue fortuna uiris. classem quo litore linquant
Q uid ueniant. cuncti nam lecti nauibus ibant
O rantes ueniam. & templum clamore petebant
P ostq. introgressi. & coram data copia fandi
M aximus ylionens placido sic pectore cepit
O regina nouam cui condere iupiter urbem
I ustitiaq. dedit gentes frenare superbas
T rices te miseri uentis maria omnia uecti
O ramus. prohibe infandos anauibus ignes
P are pio gñi. & proprius res aspice mäs
N on nos aut ferro lybicos populare penates
U eminus aut raptas ad littora uertere predas
H on ea uis aio. nectanta superbia uictis
E st locus. hesperiam graij cognomine dicunt
T erra antiqua potens armis atq. ubere glebe
E notrij coluere uiri nunc fama minores
V taliam dixisse duas de nomine gentem
H ue cursus fuit
C um subito insurgens fluctu nimbusus oron
I nuada ceca tulit. penitusq. precebus austris
P erq. undas superante salo perq. inuia saxa
D ispulit. huc pauca uiris aduuiatumus oris
Q uod genus hee hominum. que ue hee tä turbata more
P er mittit patria. hospita prohibimur arene

99
 B ella acient primaq. uetant consistere terram
 S i genus humanum & mortalia tenmitis arma
 A t sperate deos memores fandi atq. nefandi
 R ex erat eneis nobis. quo iustior alter
 N ec pietate fuit. nec bello maior & armis
 Q uem si fata uirum seruant si uestitur aura
 E thra. neq. adhuc crudelibus occupat umbris
 N on metus. offitio. nec te certasse priorem
 P eniteat. sunt & siculis regionibus urbes
 A rnaq. troyamq. asanguine clarus accestes
 Q uassatam uentis. licet subducere classẽ
 E t filius aptare rates & stringere remos
 S i datur ytaliam secus & rege recepto
 T endere. ut ytaliam leti letumq. petamus
 S in absumpta salus & te pater optime teucum
 P ontus hĩ lybie nec spes iam restat iulli
 A t fieta sycame saltem sedesq. paratas
 U nde huc aduecti regemq. petamus accestem
 T alibus ylioncus cincti simul ore fremebant
 D ardamide
 T um breuiter dido. uultum demissa pphatur
 S oluite corde metum teucum & secludite anas
 R es dura & regni nouitas me talia cogunt
 M oliri & late fines custode tueri
 Q uis genus eneadum. quis troie nesciat urbem.
 U rtutesq. uirosq. aut tanti incendia belli
 N on obtusa adeo gestamus pectora pmi
 H ec tam auersus equos taria sol iungit ab urbe
 S en uos hesperiam magnam saturnia q. aua
 S ue enas fines regemq. optatis accestem
 A uulso tutos dimittam opibusq. iuuabo
 V ultas & his mecum panter sustere regnis
 U rtem quam statuo uestra est. subduate naues
 T ros turusq. mihi nullo discrimine agetur
 A tq. ut rex ipse notho pulsus eodem

Afforet eneas. equidem per littora certos
Dimittam & libe lustrare extrema uilebo
Siquibus eiectus siluis aut urbibus eriat
His animum arrechi dictus & fortis achates
Hate dea que nunc aio sententia surgit
Omma tuta uidet classem socosq. receptos
Vnus abest medio in fluctu quem uidim' ipi
Submersum. dictus respondent cetera matris
Vix ea fatus erat. cum circumfusa repente
Scindit se nubes. & in ethera purgat apertum
Restitit eneas claraq. in luce refulsit
Os humerosq. deo simile. namq. ipsa decoram
Celsare nato genitrix lumenq. iuuante
Purpurei. & letos oculis afflatat honores
Quale manus addunt obori deas. aut ubi flauo
Argentum paruusq. lapis circumdatur auro
Tunc sic reginam alloquitur. contesq. repente
Improvisus ait. coram quem queritis adsum
Troius eneas lybias ereptus ab undis
O sola infandos troye miserata labores
Quae nos reliquas danaum terreq. marisq.
Omnibus exhaustos iam casibus oium egenos
Urbe domo socias grates persolvere dignas
Non opus est nostre dido. nec quidquid uq. est
Gentis dardanide magnumq. sparsa per orbem
Dij tibi. si qua pio respectant numina siquid
Vsq. iustitiae est. & mens sibi ipsa recti
Praemia digna ferant. q. te tam leta tulerunt
Secula qui tanti talem genuere parentes
Infreta dum fluij currunt dum montibus umbrae
Lustrabunt connexa. polus dum sidera pascet
Et pater eneas iam dudum erumpere mitem
Ardebant prior eneam compellat achates
Semper honos nomenq. tuum laudesq. manebunt
Quae mecumq. uocant terre sic fatus amicum

V lonea petit dextra. leuaq. fereſtum
 Poſt alioſ. fortemq. cloantum
 Obſtupuit primo aſpectu ſidonia dido
 Caſu deinde uiri tanto & ſic ore loquuta eſt
 Quis te nate dea per tanta pericula caſus
 Inſequitur. que uis in manibus applicat oris.
 Tu ne ille eneaſ quem dardamo anchiſ
 Alma ueniſ phrygi genuit ſimocintuſ ad undam
 Atq. equidem teucrum memini ſidona uenire
 Finibus expulſum apatryſ noua regna potentem
 Auxilio belli. genitor tum bellis opimam
 Viſtabat cyprium & uictor ditione tenebat
 Tunc iam ex illo caſus incognituſ urbiſ
 Troiane nomenq. tuum regesq. pelasgi
 In preſentia teucros inſigni laude ferebat
 Sedq. ortum antiqua teucrorum aſtirpe uolebat
 Quare ap te o tectiſ iuuenes ſuccedite miſ
 Me quoq. per multoſ ſimiliſ fortuna labores
 In actata ac demum uoluit conſidere terra
 Non ignara mali miſeriſ ſuccurrere diſco
 Sic memorat. ſimul eneam in regia ducit
 Tecta. ſimul diuum templiſ indicit honorem
 Hec minuſ interea ſociſ ad littora mittit
 Viginti tauruſ magnorum hortentia centum
 Terga ſuum. & pinguiſ centum cum macbuſ agnoſ
 Munera letitiamq. dei
 At domuſ interior regali ſplendida luxu
 Inſtruitur. mediuſq. parant coia tectiſ
 Ante laborate uesteſ oſtroq. ſuperbo
 Ingeniſ argentum menſiſ. celataq. in auro
 Fortia facta patrum. ſerieſ longiſſima rerum
 Per tot ducta uiroſ. antiq. ab origine gentiſ
 Eneaſ neq. enim patriuſ conſiſtere mentem
 Paſſiuſ amor rapidum ad nauis premitur achatem

A schanio ferat hec ipinq. ad mema ducat
 Omnis in aschamio caristat cura parentis
 Munera preterea vltimas crepta ruinis
 Ferre iubet. pallam signis auroq. rigentem
 Et arcum textum croceo uelamen achanto
 Ornatus argive helene. quos illa mycenis
 Pergama cum peteret in concessosq. himeneos
 Ex tulerat matris lede mirabile donum
 Preterea sceptrum yllione quod gesserat olim
 Maxima natarum priami. colloq. monile
 Baccatumq. & duplicem gemmis auroq. coronam
 Hec celans iter ad naues tendebat achates
 At citherea nouas artes noua pectore uersat
 Consilia ut faciam mutatus & ora cupido
 Pro dula aschamio ueniat. domisq. furentem
 Incendat reginam atq. ossibus implicet ignem
 Quippe domum timet ambiguam tyrosq. biligues
 Vntatrox uno & sub noctem cura reuertat
 Ergo his aligerum dictis affatur amorem
 Hanc mee vires mea magna potentia solus
 Hanc patris summi qui tella typhoea tenet
 At te confugio & supplex tua numina posco
 Fater ut ercas pellago tuus omnia circum
 Littora iaceturq. odys iunonis acerbe
 Hota tibi & nostro doluisti sepe dolore
 Hunc plenissima tenet dido blandisq. moratur
 Vocibus & uereor quo se iunonia uertant
 Hospicia. haud tanto cessabit cardine rerum
 Quo cetera capere ante dolis & angere flamma
 Regina meditor. nequo se numine mutet
 Sed magno enee mecum teneatur amore
 Quo facere id possis nam nunc accipe mentem
 Regis acati cari genitoris aduultem
 Syconiam puer ire parat mea maxima cura

.. Dona ..

47
 Dona ferens pelago & flammis restantia troje
 Hunc ego sopitum somno super alta cythera
 A ut super idaliū sacra sede recondam
 Nequa scire dolos mediū ue occurrere possit
 Tū faciem illius noctem non amplius unam
 Fate dolo & notos puen puer indue uultus
 Cum te gremio accipiet letissima dido
 Regalis inter mensas laticemq; licum
 Cum dabit amplexus atq; oscula dulcia fiet
 Occultum inspiret ignem fallasq; ueneno
 Pareat amor dictis care gemitibus & alas
 Exiit & gressu gaudens incedit iuli
 At uenit ascanio placidam per membra quietem
 Irrigat & fotum gremio dea tollit in altos
 Idalie lucos ubi mollis amareus illum
 Floribus & dula aspirans complectitur umbra
 Iamq; ibat dicto parens & dona cupido
 Regia portabat tyris duce letus achate
 Cum uenit auleis iam se regina superbus
 Aurea composuit sponda mediaq; locauit
 Iam pater enee etiam trojana iuuentus
 Conueniunt. statq; super discumbitur ostro
 Dant manibus famuli lymphas ceteremq; capistis
 Expediunt. tonsisq; ferunt mantelia uillis
 Quinquaginta intus famule quibus ordine longo
 Cura penum struere & flammis adolere penatis
 Centum alie totidemq; pares etate ministri
 Quidapibus mensas onerent & pocula ponant
 Necnon & tyri per lumina leta frequentes
 Conuenere thoris iussi discumbere pictis
 Mirantur dona enee mirantur uultum
 Flagrantisq; dei uultus simulataq; uerba
 Pallamq; & pictum cecce uelamen achanto
 Preapue infelix pesti deuota future

C xpleri mentem nequit ardesatq. tuendo
P lenissa & panter puero domisq. mouetur
I lle ubi complexu enee colloq. pependit
E t magnum falsi impleuit genitoris amorem
R egnam petit hęc oculis hęc pectore toto
H eret & interdum gremio fouet inscia dido
I nsideat quantus misere deus at memor ille
M atris acydalie paulatim atolere sycheum
I ncipit & uino tentat puertere amore
I am pridem resides aumos desuetaq. corda
P ostq. prima quies epulis mensq. remote
C rateras magnos statuunt & uina coronant
F it strepitus tectis uocemq. per ampla uolitant
A tria dependent lychni laquearibus aureis
I ncensi & noctem flammis funalia uincunt
H ic regina grauem gemmisq. auroq. poposat
I mpleuitq. mero pateram qua belus & omnes
A bello soluti tum facta silentia tectis
I uppiter hospitibus. nam te dare uirra loquuntur
H unc letum tyrisq. diem troyaq. profectis
E sse uelis miosq. huius meminisse minores
A d sit letitie bachus dator & bona uino.
E t uos oetum tyrii celebrate fauentes
D ixit. & in mensum laticum libauit honorem
P rimaq. libato summo tenus attigit ore
T umbinae dedit increpitans ille ipiger hausit
S um autem pateram. & pleno se proliuit auro
P ostalli proceres athara crinitus yopas
P ersonat aurata. dociutque maximus athlas
H ic canit errantem lunam. solisq. labores
U nde hominum. genus & pecudes. unde umber & ignes
A returum plyadasq. hyadas geminosq. triones
Q uid tantum oceano properent se tingē soles
H yberni. uel quę tardis mora noctibus obster

42
Ingeminant plausu tyrii troesq. sequuntur
Nec non & uario noctem sermone trahebat
Infelix dido. Longumq. bibeat amorem
Multa super priamo c. rogans super hectore multa
Nunc quibus aurore uenisset filius armis
Nunc quales diomedis equi. nunc quantus achilles
Imo age & aprima die hospes origine nobis
Insidias inquit danaum. casusq. tutorum
Et troesq. tuos. nam te iam septima portat
Ommibus eriantem terris ac fluctibus estas

COntingere omnes. tum sic fortissimus heros
Funera dardanie narrat. fletumq. suorum
Fata recenset at troye. casusq. suorum
Fallaces grauos simulataq. dona minervae
Laocoontis penam & laxantem claustra synonem
Sommum quo monitus. acceperat hectoris attum
Iam flammis celi. troum patrieq. ruinas
Et regis priami fatum miserabile semper
Impositumq. patrem collo dextraq. prehensum
Ascanium. frustra tergo comitante creusa
Ereptam hanc fato scios in monte reptos

CONTINGERE omnes
intenuq. ora tenebant
Inde timore pater enee sic
orsus ab alto
Infandum regina uides
renouare dolorem

Trojanas utopes & lamentabile regnum
Et ruerint danai. queq. ipse miserrima uidi
Et quorum pars magna fui. quis talia fando
Mirmidonum dolorem ue. aut diui nullis ulxer
Temperet alacrimis. etiam nox humida glo

Precipitat suadentq. cadentia sydera somnos
Sed si tantus amor casus agnosceret nostros
Et breuiter troie supremum audire laborem
Quang. animus meminisse horret. Luctuq. refugit
Incipiam. siac. ti bello fatiq. repulsi
Ductores danaum. tot iam labentibus annis
Instar montis equi diuina palladis arte
Edificant. sectaq. in texunt abiecce costas
Votum pro reditu simulant ea fama uagatur
Huc delecta uirum sortiti corpora furtim
Includunt ceco lateri. penitusq. cauernas
Ingentis utrumq. armato milite complent
Est in conspectu tenedos notissima fama
Insula diues opum. priami dum regna manebat
Nunc tantum sinus & statio male fida carinis
Huc se peruecti deserto in littore condunt
Hos abuisse rati & uento petysse mycenas
Ergo omnis longo soluit se teucra luctu
Panduntur porte. uiuat ire & dorica castra
Desertosq. uidere locos. litusq. relictum
Hic dolopum manus hic seuus tendebat achiles
Cassibus hic locus. hic acies certare solebant
Pars stupet in nupte donum exitiale minerue
Et molem mirantur equi. primusq. thimetes
Duci intia muros hortatur. & arte locari
Sine dolo. seu iam troie sic fata ferebant
At capis & quorum melior sententia menti
Aut pelago danauit insidias suspectaq. dona
Precipitare iubent. subiectisq. urere flammis
Aut terebrare cauas. utri & tentare latebras
Scinditur incertum studia in contraria uulgus
Primus ibi ante omnes magna comitante caterua
Laocoon ardens summa decurrit ab arce
Et precul o miseri que tanta insana ciues

C reditis auctos hostes. aut ulla putatis
 D onacere dolis danaum sic notus ulxes
 A ut hec inclusi ligno occultantur achiui
 A ut hec in nr̄os fabricata est machina muros
 I nspectura domos. uenturaq. desuper urbi
 A ut aliquis latet error. equo ne credite reucri
 Q uicquid ideo tunc danaos & dona ferentes
 S ic fati ualidis ingentem uiribus hastam
 I n latus inq. feri curiam compagibus aluum
 C ontorsit stetit ulla tremens. uteroq. reufo
 I nsonuere caue gemitumq. dedere cauerne
 E t si fata deum si mens non leua fuisset
 I mpulerat ferro argolicas fedare latebras
 T royaq. nunc stares priamq. arx alta maneres
 E cce manus iuuenem interea post terga reuictum
 P astores magno ad regem clamore trahunt
 D ardamide qui se ignotam uementibus ultro
 H ec ipm ut strineret troyamq. apiret achiuis
 O brulerat. fidens animo atq. in utrumq. paratus
 S euersare dolos. sen certe occumbere morti
 U ndiq. uiuendi studio trojana iuuentus
 C ircauisa ruit certantq. illudere capto
 A ccepe nunc danaum insidias & crimine ab uno
 D iste omnes
 N amq. ut compertu in medio turbatus in ermis
 C onstitit atq. oculis phrygia agmina circumspexit
 H eu que nunc tellus inquit. que me equora possunt
 A ccepe aut quid iam misero m̄i demq. restat
 C ui neq. apud danaos usq. locus & super ipi
 D ardamide insens. penas cum sanguine poscunt
 Q uo gemitu conuersi animi compressus & omnis
 I mpetus. hortamur fari. quo sanguine cretus
 Q uid ue ferat memoret que sit fiducia capto
 I lle hec de posita tandem formidine satur

Cuncta equidem tibi rex fuerint quaeque fatebor
Cura inquit neque me argolica de gente negabo
Hæc primum. nec si miserum fortuna si non est
Fœdus inicit trauum etiam mendacemque improba finget
Fando aliquid si forte uas peruenit ad aures
Belide nomen palamedis & indita fama
Gloria. quem falsa sub produtione pelasgi
Insontem infando inditio quia bella uetabat
Demisere neca nunc cassum lumine lugent
Illi me comitem & consanguinitate propinquum
Pauiper in arma pater primis huc misit ab annis
Cum stabat regno incolumis regnumque uigebat
Consilius & nos aliquod nomenque decusque
Sessimus. inuidia postquam pellacis ulixi
Haud ignota loquor superis concessit ab oris
Afflictus uitam in tenebris luctuque traheram
Et casum insontis mecum indignabar amica
Nec tacui demens. & me fors si qua tulisset
Sipatnos unquam remeassem uictor ab argos
Promisi ultorem. & uerbis odia aspera moui
Huc mihi prima mali latebat. huic semper ultres
Criminibus terrere nouis. huic spargere uoces
In aulam ambiguas & querere osculus arma
Nec requieuit enim donec calcante ministro
Sed quid ego hec autem nec quicquam ingrata reuoluo
Quid ue moror. si non me summo ordine hœtis adiuuor
Idque audire sat est iam dudum sumite penas
Hæc itacum uelit. & magno mercen turat inde
Tum uero ardemus satari & querere causas
Ignari scelerum tantorum artisque pelasge
Prosequitur pauitans & ficto pectore fatum
Sæpe fugam danai troia cupiere relicta
Moliri. & longo fessis discedere bello
Fœdissentque utinam sæpe illos aspera ponti

Interclusit hyems & terruit auster euntes
Precipue cum iam hic trabibus contextus acernis
Statet equus. toto sonuerunt ethere mimbi
Suspensi curipulum scrutantem oracula phœbi
Mittimus. hisq. aditis hec tristia dicta reportat
Sanguine placastis uentos & uirgine cesa
Cum primum diacas danai uenistis ad oras
Sanguine querendi reditis. aiâq. litandum
Argolica uulgi. que uox ut uenit ad aures
O stupuere animi gelidusq. per ima cucurrit
Ossa tremor. cui fata parent quem poscat apollo
Hic itacul uatem magno calcante tumultu
Prothit in medios. que sint ea numina diu
Flagitat. & mibi iam multi crudele canebant
Artificas scelus & taati uentura uidebant
Dis quinos silet ille dies. tectusq. reclusat
Prodere uoce sua quenq. aut opponere morti
Cis tandem magnis yta clamoribus actus
Composito rumpit uocem & me destinat are
Assensere omnes & que sibi quisq. timebant
Cum in miserum exitium conuersa tulere
Iamq. dies infanda aderat mibi sacra parati
Et false fruges. & arcum tempora uite
Enpui fateor leto me & uincula rupi
Limosq. lacu per noctem obscurus in ulua
Delitui dum uela darent. si forte dedissent
Nec mibi iam patriam antiquam spes ulla uidendi
Nec dulces natos. exoptatumq. parentem
Quos illi fors & penas ob nostra reposcent
Effugia. & culpam hanc miserorum morte piabunt
Quod te per superos. oro miserere laborum
Tantorum miserere animi non digna ferentis
Hic lacrimis uitam damus & miserescimur ultro
Ipse uiro primus manicasatq. arta lenari

Vincta iubet priamus dictisq. ita fatatur amicos
 Quis quis es. amissos hinc iam obliuiscere graios
 Noster ens. mihiq. hæc edissere uera roganti
 Quo molem hanc imanis equi statuere quis auctor.
 Quodue petunt. quæ religio. aut quæ est machina belli
 Dixerat. ille dolis instructus & arte pelasga
 Sustulit exutas uinclis ad sidera palmas
 Vos eterne ignes & non uiolabile nestrum
 Testor numen aut nos are ensesq. nefandi
 Quos fugi o uiteq. deum. quas hostia gessi
 Falsi mihi graiorum sacraata resolvere iura
 Falsi edisse uiros atq. omnia ferre si auras
 Si qua tegunt teneor patrie nec legibus ullis
 Tu mo' promissis maneat. seruataq. serues
 Troia fidem. si uera feram. si magna rependam
 Omnis spes danaum & cepti fiducia belli
 Palladis auxiliis semper fletit impius ex quo
 Tyndes sed enim scelerumq. inuentor ulixes
 Fatale aggressi sacroto auellere templo
 Palladium. celsis summe custodibus arcis
 Corripuere sacram effigiem manibusq. ouentis
 Uiginti asausi diue contingere iuas
 Ex uolo fluere ac retro sub lapsa referri
 Spes danaum. fracte uires auersa dedement
 Nec dubius caligna dedit tritoma monstris
 Uix positum castris simulacrum arserit corusce
 Lumimbus flamme arrectis salsusq. per artus
 Sodor ut. terq. ipsa solo mirabile dictu
 Emicuit. parmamq. ferens hastamq. trementes
 Ex templo tentanda fuga. amiteq. noracalchas
 Nec posse argolicis excindi pergama telis
 Omnia ni repellant argis. numenq. reducant
 Quod pelago & curuis secum auexere carinis
 Et nunc quod patrias uento petiere mycenae

Arma deosq; parant comites. pelagoq; remenso
Improvisi aderunt ita dixerit omnia calcas
Hanc pro palladio moniti pro numine leso
Effigiem statuere. nephasq; triste paret
Hanc tamen unmenfam calchas attollere mollem
Rotoribus textis. celoq; educere iussit
Nec recipi portis. aut dua in moenia posset
Heu populum antiqua sub religione tueri
Nam si nostra manus uiolasset dona minetur
Tum magnum exitum quod dū prius omen i ipm
Conuertant priami imperio phrygiibusq; futuri
Sin manibus uestris nestram ascendisset in urbem
Utio asyam magno pelopeia ad moenia bello
Venturam & nostros ea fata manere nepotes.
Tallibus insidus peruruiq; arte synomis
Credita res. captiq; dolis. lacrimisq; coacti
Quos neq; tyndes. nec laryseus achiles
Non anni domuere decem. non mille carine
Hic aliud maius miseris multoq; tremendum.
Obiatur. magis atq; improvida pectora turbat
Laocoon ductus neptuno sorte sacerdos
Solemnes taurum ingentem mactabat ad aras
Ecce autem gemini atenedo tranquilla peralta
Honesco resserens in mensis orbibus angues
Incumbunt pelago. pariterq; ad litora tendunt.
Pectora quorum inter fluctus arrepta iuteq;
Sanguineae superant undas. pars cetera pontum
Pone legit. sinuantq; in mensa uolumine terga
Fit sonitus spumante salo. iamq; arua tenebant
Arduentesq; oculos suffecti sanguine igni
Sibila lambebant linguis uibrantibus ora
Diffigimus iusu exangues illi agmine certo
Laocoon ta petunt & primum pacua duorum
Corpora natorum serpens amplexus uterq;

Implicat & miseros morfu depascitur artus
Post ipsum auxilio subeuntem ac tela ferentem
Cerripiunt. spiritusq. ligant ingentibus & iam
Bis medium amplexi. bis collo squa mea cutem
Terga dati superant capite & ceruicibus altis
Ille simul manibus tendit diuellere nodos
Perfusus sauiem uital atroxq. ueneno
Clamores simul horrendos ad sydera tollit
Quales mugitus fugit cum saucius animam
Taurus. & incertam excussit ceruice secum
At gemini lapsu delubra ad summa dracones
Effugiunt. seueq. petunt tritomis arcem
Sub pedibusq. deo clipeiq. sub orbe teguntur
Tum uero tremefacta nouus per pectora cunctis
Insinuat pauor & scelus expandisse merentem
Laocoonta ferunt. sacrum qui cuspide robur
Lacerit & tergo sceleratam intorserit hastam
Ducendum ad sedes simulacrum orandaq. diue
Humina conclamant.
Diuidimus muros & moenia pandimus urbis
Accingunt omnes operi pedibusq. rotarum
Subiciunt lapsus & stupea uinacula collo
Intendunt. scandit fatalis machina muros
Leta armis. pueri cunctum in nupte puellae
Sacta canunt. funemq. manu contingere gaudent
Illa subit. medietq. minans illabitur urbi
O patria odium domus ilium & inclita bello
Moenia dardanidum quater ipso in limine porte
Subsistit. atq. utro sonitum quater arma dede
Instamus tamen in memores. ceciq. furore
Et monstrum infelix sacra sustinuit arce
Tunc etiam fatis aperit cassandra futuris
Ora dei iussu non nunq. credita te uenit
Hos delubra deum miseri quibus ultimus eet

Ille dies festa uelamus fronde per urtem
 Cernitur interea celum & ruit oceano nox
 Inuoluens umbra magna terramq. polumq.
 Mirmidonumq. dolos fusi per moenia teuci
 Conticuiere sopor fessos complectitur artus
 Et iam argiua falanx instructis nauibus ibat
 Atenedo taate per amica silentia lune
 Littora nota petens flamas cum regia pupis
 Extulerat. fatiq. deum defensius iniquis
 Inclusos utero danaos. & pinea furtim
 Latat claustra synon. illos patefactus ad auras
 Reddit equus. letiq. cauo se robore promunt
 Telandrus schenelusq. duces & diris ulixes
 Demissum lapsi per funem athamasq. thoasq.
 Pelidesq. neoptolomus. primusq. machaon
 Et menelaus. & ipse doli fabricator ephens
 Inuadunt urbem somno iunoq. sepultam
 Ceduntur uigiles. portisq. patentibus omnes
 Accipiunt socos. atq. agmina conscia iungunt
 Tempus erat quo prima quies mortalibus egris
 Inapit & dono diuum gratissima serpit
 In somnis ecce ante oculos mestissimus hector
 Visus adesse mihi largosq. effundere fletus
 Raptatus bigis ut quondam aterq. cruento
 Puluere. perq. pedes traiectus lora tumentis
 Eymibi qualis erat. quantum mutatus ab illo
 Hectore qui redit exuias indutus achilis
 Vel danaum phrigios iaculatus pupibus ignes
 Squalentem barbam & concretos sanguine crines
 Ulneraq. illa gerens que citum plurima muros
 Accipit patrios. ultro fletis ipse uidebar
 Compellare iurum & mestas ex promere uoces
 O lux dardame spes o fidissima teucrum
 Que tante tenuere more quibus hector ab oris

Expectate uenis. ut te post multa tuorum
Fœdera post uarios. hominumq. urbūq. labores
Defectū aspiciamus. que causā indigna serenos
Fœdauit uultus. aut cur hec uulnera cerno
Ille nihil nec me querentem uana moratur
Sed grauius gemitus imo de pectore ducens
Heu fuge nate dea. teq. his agit eripe flammis
Hostis habet muros. ruit alto aculmine troja
Sed patre priamq. datum si pergama dextra
Defendi possent & iam hac defensa fuissent
Sacta suosq. tibi comēdat troja penates
Hos cape factorum comites. his moenia quere
Magna per errato statuesq. demq. ponto
Sic aut & manibus uitas uestamq. potentem
Eternūq. adiuu effert pene talibus ignem
Diuerso interea miscentur moenia luctu
Et magis atq. magis quāq. secreta parentis
Anchise domus arboribusq. obtecta recessit
Clarescunt sonitus armorūq. ingruit horror
Excitator somno & summi fastigia tecti
Ascensu supero. atq. arrectis auribus asto
Insegetem ueluti cum flamma fiurentibus austris
Inadit aut rapidus montano flumine torrens
Stermit agros. stermit sata leta. boumq. labores
Precepitq. trahit siluas stupet. inscius alto
Accipiens sonitum saxi de ueracē pastor
Tum uero manifesta fides. danaūq. patefcunt
Insidie. iam deiphēbi dedit ampla ruinam
Ulcāno superante domus iam proximus ardet
Ulcāgon. sigea ignifreta litta relucet
Exoritur clamorq. iurum clangorq. tubarum
Arma amens cupio. nec sat rationis in armis
Sed glomerare manum in bello & concurrere in arcem
Cum sociis ardent animi furor utraq. mentem

P recipiant. pulchrumq. mori succurrit in armis
 C ece autem telus panthus elapsus. echium
 P anthus otryades aras plebiq. sacerdos
 S aga manu uictosq. deos paruumq. nepotem
 I pse trahit cursumq. amens ad limina tendit
 Q uo res summa loco panthu quam prendimus arcem
 U x ea fatus etiam gemitu cum talia reddit
 A lleuit alma dies & inductabile tempus
 D ardame. fuimus tites. fuit ilium & ingens
 G loria teucorum. ferus omnia iuppiter argos
 T ranstulit incensa danai dominantur in urbe
 A rduus armatos medius in menibus astans
 F undit equus. uictorq. synon incendia miscet
 I nsultans. portis alii biperatentibus ad sunt
 M ilia quot magnis nunq. uenere mycenis
 O bsedere alii telus augusta uarum
 O ppositus. stat ferri aces mucrone corrusco
 S trecta. parata nequo uix primi preliatentant
 P ortanum uigiles & teco marte resistunt
 T alibus othryade dictis & numine diuum
 I nflammas & in arma feror. quo tristis eris
 Q uo fremitus uocat & sublatu ad ethera clamor
 A ddunt se socos rypheus & maximus armis
 E pytus oblata per lunam. hypamisq. dymasq.
 E t lateri adglomerant nostro iuuenisq. dorebus
 M igdomides illis ad troiam forte diebus
 U enereat insano cassandre incensus amore
 E t gener auxilium primo phngibusq. ferbat
 I nfelix qui non sponse precepta furentis
 A udierat
 Q uos ubi confertos audere in prelia uidi
 I n apio super his iuuenes fortissima frustra
 P ectora. si uobis audentem extrema cupido est
 C erta sequi que sit rebus fortuna uidetis

Excessere omnes adius arisq. relictis
D u quibus imperium huc steterat succurritis urbi
I ncense. moriamur & in media arma ruamus
U na salus uictis. nullam sperare salutem
S ic ai. s iuuenum furor additus inde lupi ceu
R aptores atra in nebula quos improba uentris
E xegit cecos rabies. catuliq. relictu
F aucibus expectant sicis. per tela per hostes
U adimus haud dubiam in mortem. medieq. tenemus
U rbis iter uox atra caua circumuolat umbra
Q uis cladem illius noctis quis funera fando
E xplicet. aut possit lacrimis equare labores
V rbs antiqua ruit multos dominata per annos
P lurima perq. uias sternuntur merda passum
C orpora. perq. domos & religiosa deorum
L umina. nec soli penas dant sanguine teuci
Q uondam etiam uictis redit in precordia uirtus
U ictoresq. cadunt danai. crudelis ubiq.
L uctus. ubiq. pauor. & plurima mortis imago
P nimus se danaum magna comitante caterua
A ndrogeus offert nobis. sacra agmina credens
I nsaus. atq. ultro uerbis compellat amicus
F estinate uiri. nam que tam sera moratur
S enitens. alii rapiunt incensa feruntq.
P ergama. uos celsis nunc primum anauibus itis.
D ixit & ex templo neq. enim responsa dabantur
F ida satis. sensit medios dellapsus in hostes
O bstupuit retroq. pedem cum uoce. repressit
I mprouissum aspris ueluti qui sentibus anguem
P ressit humi nitens trepidusq. repente refugit
A ttollentem iras & crura colla timentem
H aud secus androgeus uisu tremefactus abibat
I nuimus. densis & circumfundimus armis
I gnatisq. loca passim & formidine captos

S ternimus. aspiat primo fortuna labori
 A tq. hic successu exultans animisq. chorebus
 O socii qua prima inquit fortuna salutis
 Monstrat iter. quaq. ostendit se dextra sequamur
 M utemus clipeos danaumq. insignia nobis
 A premus. dolus an uirtus quis in hoste requirat
 A rma dabunt ipsi sic fati deinde comitem
 A ndrogi galeam clipeiq. insigne deorum
 I nduit. lateriq. argenteum accomodat ensen
 H ec ripheus. hoc ipse diuina omnesq. uiuentis
 L eta facit. spoliis se quisq. recentibus armat
 C adimus in mixti danais. haud numine nostro
 M ultaq. perccam congressi prelia noctem
 C onferimus. multos danaum demittimus orco
 D iffugiunt alii ad nauis & litora cursu
 F' ida petunt pars ingentem formidine turpi
 S candunt rursus equum & nota conduntur ialuo
 H eu nihil in uitis fas quenq. fidere diuis
 E cce trahatur passis priameia uirgo
 C rimibus a templo cassandra. ditiq. minerie
 A d celum tendens ardentia lumina frustra
 L umina. nam teneras arcebant & macula palmas
 N on tulit hanc spectem furcata mente chorebus
 E t se se medium iniecit ^{THOTI} pectus in agmem
 C onsequimur cuncti & densis inaurimus armis
 H ic primum ex alto delubri culmine telis
 H ostrorum obrui mur. orturq. miserrima cedes
 A rmore fac. & graiarum errore iubarum
 T um danai gemitu atq. crepte uirginis ira
 C ndiq. collecti in uadunt acerrimus aiax
 E t gemini atride dolopumq. exeratus omnis
 A diuersi nupto ceu quondam turbine uenti
 C onfligunt cepheusq. nothusq. & letus eous
 E urus equus. stridunt silue. senutq. tridenti

Spumens atq; imo nereus aet equora fundo
 Illi etiam si quos obscura nocte per umbram
 Fudimus insidius totaq; agitauius urbe
 Apparent. primi clipeos mentitaq; tela
 Agnoscent atq; ora sono discordia signant
 Illi et obruiuntur numero primusq; chorebus
 Penelei dextra diue amipotentis ad arm
 Procumbit. cadit & riplus iustissimus unus
 Qui fuit in reuatis & sematissimus equi
 Dux aliter iussum. percutit ipanisque dimasq;
 Confixi alocus. nec te tua plurima panthu
 Latentem pietas. nec appolimis in fida textit
 Illa cineres & flamma extrema meorum
 Testor in occasu nostro. nec tela. nec ullas
 Citauisse vias danaum & si fata fuissent
 Ut caderem meruisse manu diuellimur inde
 Iphitus & pelias mecum quorum iphitus euo
 Iam grauior. pelias & uulnere tardus ulixi
 Protinus ad sedes priami clamore uocati
 Hic uero ingentem pugnam cum cetera nusq;
 Bella forent. nulli tota moreretur in urbe
 Sic martem in domitium danaosq; ad tela uictis
 Cernimus. obsessum scale. postesq; sub ipso
 Hiuntur gradibus clipeosq; ad tela sinistris
 Protechi obiciunt. prensant fastigia dextris
 Dardanide contra turris ac tecta domorum
 Culmina conuellunt. his se quando ultia cernunt
 Extrema iam morte patant defendere telis
 Aueratasq; rates ueterum decora alta parentum
 Deuoluunt. alii strictis mucromibus imas
 Obsedere fores. has seuant agmine denso
 Instaurati animi regis succurrere tectis
 Auxilioq; leuare uiros. uimq; addere uictis
 Imen erat. ecceq; fores & paruius usus

.. Tectorum ..

64
Tectorum inter se priami postesq; relict
 A tergo infelix qua sedum regna manebant
 S epius andromache fere in comitata solebat
 A d sœceros & auo puerum aschînacta trahēbat
 C uado ad summi fastigia culminis. unde
 T ela manu miseri iactabant irrita teuari
 T urrim in precipiti stantem stimisq; sub astra
 C ductam tectis unde omnis troya uideri
 E t danaum solite naues & achaya castra
 A ggressi ferro circum qua summa labantur
 I uncturas tabulata dabant conuellimus altis
 S edibus. impulimusq; ea lapsa repente ruina
 C um sonitu trahit & danaum super agmina late
 I ncidit. ast alii subeunt. nec saxa nec ullum
 T elorum interea cessat genus
 U estibulum ante ipm primoq; in lumine pyrrus
 C xultat telis & luce corruscus aena
 Q ualis ubi in lucem coluber magna gramina pastus
 F rigida sub tera timidum quem bruma tegerat
 N unc posuit nouus exuuus nitidusq; iuuenta
 L ubrica conuoluit sublato pectore terga
 A rduus ad solem. & linguis micat ore trisulcis
 U na ingens peryphaset equorum agitator achilis
 A rmiger antomedon una omnes syria putes
 S uccedunt tecto & flammæ ad culmina iactant
 I p̄e inter primos correpta dura bipenni
 L umina pre rumpit postesq; acardine uelit
 E ratos. iamq; exarsa trabe firma cauauit
 R obora & ingentem lato dedit ore fenestram
 A pparer domus intus & atria longa patefuit
 A pparent priami & ueterum penetralia regum
 A rmatosq; uident stantis in lumine primo
 A t domus interior gemitu miseroq; cumulat
 M iscenit. penitusq; caue plangoribus edes

Femineis ululant ferit aurea sidera clamor
Tum pauide tectis matres ingentibus errant
Amplexq; tenent postis atq; oscula fingunt
Instat in patria pyrus nec claustra nec ipsi
Custodes sufferre ualent. labat ariete acbro
Ianua & emoti procumbunt cardine postes
Fit uia uirumpunt aditus. primosq; trina dant
Immissi danai & late loca milite complent
Non sic aggeribus ruptis cum spumeus amnis
Exit oppositasq; euit gurgite moles
Fertur inatua furens cumulo camposq; per omnes
Cum stabulis armenta trahit. uidi ipse furentem
Cede neoptolomum. geminosq; lumine atridas
Uidi hecubam. centumq; nurus. priamiq; peraras
Sanguine fedantem. quos ipse sacrauerat ignes
Quinquaginta illi thalami sps tanta nepotum
Barbarico postes aurospoliisq; superbis
Prociudere. tenent danai qua de fuit ignis.
Forsitan & priami fuerint que fata requias
Urbis ubi capte casum conuulsaq; uidit
Lamina tectorum & medius in penetralibus hostem
Arma diu seuor desueta timentibus euo
Circundat ne quicq; humeris & inutile ferrum
Cingitur ac densos fertur inorturus in hostis
Edibus in medius. indeq; sub etheris axe
Ingens ara fuit iuxtaq; ueterrima laurus
Incumbens are atq; umbra complexa penates
Hic euba & nate ne quicq; altaria circum
Precipites atra cen tempestate columbe
Condense & diuum amplexu simulacra sedebant
Ipsum aut sumptis priamum iuuenilibus armis
Vt uidit que mens tam dira miserrime conuinx
Impulit his angustis telis. aut quo ruis. inquit
Non tali auxilio nec defensoribus istis

T empus eget. non si ipse meus nunc afforet hector
 H uc tandem cede. hec ara tuebitur omnis
 A ut moriere simul sic ore affata recepit
 A d se se & sacra longeuum in sede locauit
 E cce autem elapsus pyrrus de cede polutes
 U nus natorum priami per tela per hostis
 P ortibus longis fugit & iacia atria lustrat
 S aucius. illum ardens infesto uulnere pyrrus
 I nsequitur. iam iamq. manutinet. & pmit hasta
 U t tandem ante oculos euasit & ora parentum
 C oncidit ac multo uitam cum sanguine fudit
 H ic priamus quamq. in media iam morte tenetur
 N on tamen abstiniuit nec uocareq. pepercit
 A t tibi pro scelere exclamat pro talibus ausis
 D ii si qua est celo pietas que talia curet
 P erseuant grates dignas & premia reddant
 D ebita. qui nati coram me cernere letum
 F ecisti. & patrios fedasti funere uultus
 A t non ille satum quote mentiris achiles
 T alis in hoste fuit priamos sed iura fidemq.
 S upplicat erubuit. corpusq. exangue sepulcro
 R eddidit hectorum meq. in mea regna remisit
 S ic fatus senior telumq. intelle sine ictu
 C oniecit rauco. quod protinus ere repulsum
 E t summo clipei nec quicq. umbone pependit.
 C ui pyrrus. referes igitur hec & nuntius ibis
 P elide genitori illi mea stria facta
 D e genereq. neoptolemum narrare memento.
 H unc morere. hec dicens altaria ad ipsa trementes
 T raxit & in multo lapsantem sanguine natu
 I mplicauitq. comam leua dextraq. corruscum
 E xtulit ac lateri capulo tenus abdidit ensem.
 H ec finis priami fatorum hic exitus illum
 S orte tulit troiam incensam & prolapsa uidentem

Pergama tot quondam terris plisq; superbum
 Regnatorem asye. iacet ingens luctore truncus
 A uulsumq; humeris caput & sine nomine corpus
 At me tum primam seuus circumstitit horror
 Obstupui subit can genitoris ymago
 Vt regem equicuum crudeli uulnere uidi
 Vitam exhalantem subit deserta creusa
 Et direpta domus & parua casus iuli
 Respicio & que sit me circum copia luctro
 Deserere omnes defessi & corpora salta
 Ad terram misere aut ignibus egra dedere
 Namq; adeo super unus eram cum lumina ueste
 Scruantem & tacitam secreta in ueste latentem
 Tyndanda aspicio dant clara incendia lucem
 Errant passimq; oculos per cuncta ferenti
 Illa subi infestos eversa obpergama teucros
 Et danaum penam & deserti coniugis iras
 Pre metuens troye & patrie communis erinis
 Abdiderat sese. atq; aris in uisa sedebat
 Exarsere ignes animo. subit ira cadentem
 Uulsa patriam & sceleralas sumere penas
 Sicut ex partem incolumis patriasq; mycenae
 Aspiacet. partemq; ibit regina triumpho
 Coniugiumq; domumq; patres natosq; iudebit
 Vliadum turba & phrygiis comitata ministris
 Occident ferro priamus. troya arserit igni
 Dardanium totiens sudarit sanguine latus
 Non ita. namq; & si nullum memorabile nomen
 Feminea in pena est. nec habet uictoria laudem
 Extrixisse nephas tamen & sumpsisse merentis
 Laudator penas. auumq; expleisse iuuabit
 Alcidis famam & cineres suaasse meorum
 Talia iactabam & furata mente feretor
 Cum mihi se non ante oculis tam clara uidedam

Obtulit & puraper noctem in luce refulsit
 Alma parens confessa deam. qualisq. uideri
 Cœlicolis & quanta solet. dextraq. prehensum
 Continuit. roseq. hæc insuper addidit ore
 Nate quis indomitas tantus dolor furor exatat uas
 Quid fuis. aut quonam tibi nostri cura recessit
 Non prius aspicias ubi fessum etate parentem
 Iliquetis anchisen. ^{uicem dedit} super & coniunx ue creusa
 A scaniusq. puer quos omnes undiq. græue
 Curam eriant aces & in mea cura resistat
 Iam flamme tulerint inimicus exhaustent ensis
 Non tibi tyndandis facies inuisa lagene
 Culpatus ne paris. uerum inclementia diuum
 Hascuerit opes. sternitq. aculmine troyam
 Aspice. namq. omnem. que nunc obducta tuenti
 Mortales hebetat uisus tibi & humida circum
 Caligat nitem. eripiam. tu nequa parentis
 Iussa time neu preceptis parere recusa.
 Hic ubi disiectas moles auulsq. saxis
 Saxa uidet. mixtoq. undantem puluere fumum
 Neptunus muros magnæq. emota tridenti
 Fundamenta quatit. totamq. ab sedibus urbem
 Cuius. hic uino scælas seuissima portas
 Prima tenet. sociumq. furens anauibus agmen
 Ferro accincta uocat
 Iam summas arces tritonia respice pellas
 Insedit numbo effulgens & gorgone seua
 Ipse pater danais annos uiresq. secundas
 Sufficit ipse deos in dardana suscitât arma
 Cripe nate fugam. finemq. impone labori
 Nusq. abero. & tutum patrio te limine sistam.
 Dixerat & spissis noctis se condidit umbris
 Apparent dure fauces inimicaq. troye
 Numina magna deum

Tum uero omne mihi uisum considerare in ignis
 Illum & eximouerti neptuna troya
 Ac ueluti summis antiquam in montibus ortum
 Cum ferro accalam crebrisq; bipennibus instant
 Cruere agricolae certatim illamq; minatur
 Et treme facta comam concusso uertice mittat
 Vulneribus donec paulatim euicta supremum
 Congemuit. traxitq; uigis auulsa ruina
 Descendo ac ducente dea flammam inter & hostis
 Expedior: dant tela locum flammæq; recedunt
 Ast ubi iam patrie peruentum ad limina sedis
 Antiquasq; domos genitor quem tollere in altor
 Optabam primum montis. primumq; petebam
 Abnegat excisa uitam producere troya
 Exiliumq; pati. uos o quibus integer eui
 Sanguis aut. solideq; suo stant robore uires
 Uos agitate fugam
 Me si cecile uoluissent ducere uitam
 Has mihi seruassent sedes. satis ima superque *Me est s. sedes aut. iuxta legem*
 Uidimus exadia & capte superaurum urbi
 Sic o sic positum. affari discedite corpus
 Ipse manu mortem inueniam miserebitur hostis
 Excubiasq; petet facilis iactura sepulchri
 Iam pridem in uisus diuis & inutilis annos
 Demoror ex quo me diuum pater atq; hominum rex
 Fulminis afflauit uentis & contingit igni
 Talia perstabat memorans fixusq; manebat
 Nos contra effusi lacrimis coniunxq; creusa
 Ascaniusq; omnisq; domus nec uertere secum
 Cuncta pater. fatoq; urgenti inambere uellet
 Abnegat. inceptoq; sedibus heret in isdem
 Rursus in arma feror. mortemq; miserimus opto
 Nam quod consilium. aut que iam fortuna dabatur.
 Me ne ferte pedem gemitor te posse relicto

68
 S perasti tantumq. nephas patrio exadit ore
 Si mihi extanta superis placet uir relinqui
 Et sedet huc animo perituraeq. addere troys
 Teq. tuosq. uiuat. patet istuc ianua leto
 Iamq. adent multo priami de sanguine pyrrus
 Genatum ante ora patris patrem qui obtineat aduas
 Hoc erat alma parens. q. me per tela perignis
 Cnps. ut medius hostem in penetralibus utq.
 A scanum. patremq. meum iuxtaq. creusam
 Alterum in alterius mactatos sanguine cernam
 Arma uiri ferre arma uocat lux ultima uictos
 Reddite me danais sinite instaurata reuisam
 Pyla nunq. omnis hodie moriemur inulta
 Hinc ferro accingor rursus clipeoq. sinistram
 Inserabam aptans. meq. extra recula ferebam
 Ecce autem complexa pedes in limine coniunx
 Herbat paruunq. patri tendebat iulum
 Spenitus abis & nos rape in omnia tecum
 Sin aliquam expertus sumptis spern ponis in armis
 Hanc primum tutare domum cui paruus iulus
 Cui pater & coniunx quondam tua dicta relinquer
 Talia uaciferans gemitu tecum omne replebat
 Cum subitum dictuq. oritur mirabile monstrum
 Namq. manus inter messorumq. ora patentum
 Ecce leuis summo de uertice uisus iuli
 Fundere lumen apex tactuq. innoxia malis
 Lambere flamma comas & arcum ipia pasc
 Nos pauidi trepidare metu auemq. flagrantem
 Exortere & sanctos restringere fontibus ignes
 At pater anchises oculos ad sidera letus
 Extulit & celo palmas cum uoce tetendit
 Iupiter omnipotens precibus si flecteris ullis
 Aspice nos. hec tantum si pietate meremur
 Da inde auxilium pater atq. hec omnia firma

Synecdoche pro toto
 ut ferrum pro gladio

*Sinistra tonitrua prospera
erant. Fortassis hic alludit
ad comitatu Julij Caesaris.*

Vix ea fatus erat senior subitoq. fragore
Intonuit leuum & de celo lapsa per umbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit
Illam summa super latentem culmina tecti
Cernimus. ydea claram se condere silua
Signantemq. uias tum longo limite sulcus
Dat lucem & late arcum loca sulfure fumant
Hic uero uictus genitor se tollit ad auras
Affaturq. deos. & sanctum sydul adorat
Iam iam nulla mora est. sequor & qua ductus ad sum
Dii patrum. seruate domum seruate nepotem
Uestrum hic augurium utraq. in numine troya est
Cedo equidem. nec nate tibi comes ire recuso
Dixerat ille & iam per moenia clarior ignis
Auditur propiusq. effus incendia uoluunt
Ego age care pater ceruici imponere mæ
Ipse subito humeris nec me labor iste grauiabit
Mefis Quo rescunq. cadant unum & comune periculum
Una salus ambobus erit mihi paruus iullus
Sit comes & longe seruet uestigia coniunx
Uos famuli que dicam animis aduertite uestris
Est urbe egressus timulus templumq. uetustum
Deserte cereris. iuxtaq. antiqua cypressus
Religione patrum multos seruata per annos
Hanc ex diuerso sedem ueniemus in unam
Tu genitor cape sacra manu patrosq. penatis
Me bello atanto digressum & cede recenti
Attractare nephas. donec me flumine uiuo
Abluero
Hec fatus latos humeros subiecitq. colla
Ueste super. fuluq. insternor pelle leonis
Succedoq. oneri. dextre se paruus iullus
Implicuit. sequiturq. præm non passibus equis
Pone subit coniunx. ferimus per opaca locorum

67
Et me quem dudum non ulla iniecta mouebant
 Tella. nec aduerso glomerati examine graui
 Hunc omnes terrent aure sonus excitat omnis
 Suspensum & pariter comitq. oneriq. timentem
 Iamq. propinquabam portus omneq. uidebar
 Et ualisse uiam. subito cum creberadaures
 Uisus adesse pedum sonitus genitorq. per umbram
 Prospiciens nate exclamat. fuge nate propinquant
 Ardentes clipeos. atq. eramicantia cerno
 Hic mihi nescio quod tepido male numen amicum
 Confusam eripuit mentem. namq. auia cursu
 Dum sequor. & nota excedo regione uiarum
 Heu misero coniunx fato ne crepta creuisa
 Substitit. errauit ne uia seculassa resedit
 Incertum nec post oculis est reddita nostris
 Hec prius amissam respexi animum ue reflexi
 Quam trimulum antiquæ cereris. sedemq. sacratam
 Uenimus hic demum collectis omnibus una
 Desuit. & comites nantq. uirumq. fefellit
 Quem non uicissim amens hominumq. deorumq.
 Aut quid in euersa uidi crudelius urbe
 A scamium anchisemq. patrem teucrosq. penatus
 Comendo sociis & curia ualle recondo
 Ipse urbem repeto & cingor fulgentibus armis
 Stat casus renouare omnis omneq. reueri
 Per troiam & rursus caput obiecitare piclis
 Principio muros obscura lumina porte
 Quægressum ex tuleram repeto & uestigia retro
 Obscuata sequor per noctem & lumine lustris
 Horror ubiq. animos simul ipsa silentia terrent
 Inde demum si forte pedem si forte tulisset
 Me refero. irruerant danai & tectum omne tenebant
 Illicet ignis edax summa ad fastigia uento
 Uoluit. exuperant flammæ. fuit estus adauras

Procedo & priami sedes artemq. reuiso
 Et iam portibus uacuis iunonis a sillo
 Custodes lecti phonice & dirus ulixes
 Predam asservabant. huc undiq. troja gaza
 Inensis crepta adus mensq. deorum
 Catereq. auro solidi captivaq. uestis
 Congentur: pueri & pauide longo ordine matres
 Stant arcum & tactis implent mugitibus aras
 Ausus quin etiam uoces iactare per umbram
 Impleui clamore uas mestusq. creusam
 Hec quicq. ingeminans uterumq. uocauit ^{interimq. h}
 Querenti & tectis urbis sine fine furenti
 Infelix simulacrum atq. ipsius umbra creuse
 Uisa mihi ante oculos & non maior ymago
 Obstupui. Isteruntq. comae & uox fanabul Ixite
 Tum sic affari & curas his demere dictis
 Quid tantum insano uiuat indulgere dolori
 O dulcis coniunx. non hec sine munimine diuum
 Eueniunt nec te comitem hinc auferre creusam
 Fas. haud ille sunt superi regnato olimpi
 Longa tibi exilia & uastum maris equor arandum
 Et terram hesperiam uenies ubi lydius arua
 Inter opima uinum leui fluit agmine tybris
 Illic res lete regnumq. & regia coniunx
 Porta tibi. lacrimas dilecte pelle creuse
 Non ego mirmidonum sedes dolopum ue superbas
 Aspiciam aut graui seruitium manibus ibo
 Dardanis & diue ueneris nurus
 Sed me magna deum genitrix his detinet oris
 Iamq. uale & nati serua communis amorem
 Hec ubi dicta dedit lacrimantem & multa uolentes
 Dicere deseruit. tenuisq. recessit in auras
 Ter conatus ibi collo dare brachia arcum
 Ter frustra comprehensa manus effugit ymago

Par leuibus uentis. uolueriq; similima somno
 Sic demum socios consumpta nocte reuiso
 Atq; hic ingentem comitum affluxisse nouorum
 Inuenio admirans numerum matresq; uirosq;
 Collectam exilio putem miserabile uulgus
 Undiq; conuenere animis opibusq; parati
 In quascunq; uelum pellago deducere terras
 Iamq; iugis summe surgebat lucifer ide
 Dicebatq; diem danaïq; obsessa tenebant
 Limina portarum nec spes opis ulla dabatur
 Cessi & sublato montem genitore petiit.

POST euersa phrygiæ regē fuga cepta moueri
 Utq; sit intraeam primo deuectus ibiq;
 Mœnia condiderat polidori acde putat
 Regis ad hospitium & phœbi responsa canebat
 Ceptum iter in cœtem rursus noua fata reperta
 Hæstus agnus. utq; foret strophadas compulsus ad undas
 Inde fugam. atq; ennariat præcepta celeno
 Liquerit. utq; helenum perceptus ordine fatis
 Supplicem achamenidem poliphemo urgente rēpit
 Amisumq; patrem drepanis deinde quærit

OSTÆ RES ASIE

Antisthenes p. 10. 11.

priamq; euertere gentem
 Immeritam uisum superis
 Ceciditq; superbum
 Ilium & omnis hūmo fumat
 neptunia troya.

D uersa exilia & desertas querere terras
 Auguris agimur diuum classemq; sub ipsa
 Antandro & phrygiæ molimur montibus. Ide
 Inceiti quo fata ferant ubi sistere detur

C ontrabimusq; uiros. uix prima inceptat estas
 C t pater anchises dare fati uela iubebat
 L ittora cum patrie lacrimans portusq; relinquo
 C t campos ubi troya fuit feror exul in altum
 C um scis natoq; penatibus & magnis dul
 T eria procul uastis collitur mauortia campis
 T races arant. acri quondam regnata ligurgo
 H ospitum antiquum troye. sociiq; penates
 D um fortuna fuit. feror huc & litore curuo
 M aenia prima loco satis ingressus iniquis
 C neadasq; meo nomen de nomine fingo
 S acta dionee matris diuisq; ferebam
 A uspiabus ceptorum operum superoq; uidentem
 C hicolium regi maculabam in litore taurum
 F orte fuit iuxta tumulus. quo cornea summo
 U rgulta & densis hastilibus horrida myrtus
 A ccessi. uiridemq; ab humo conuellerē situlam
 C onatus ramis tegerem ut frondentibus aras
 H orrendum & dictu uideo mirabile monstrum
 N am quę prima solo ruptis radiabus arbo
 U ellitur hinc atro liquuntur sanguine gutte
 C t terram tabo maculant, in frigidus horror
 M embra quatit gelidusq; coit formidine sanguis
 R ursus & alteri lentum conuellerē nimen
 I nsequor & penitus causas tentare latentes
 A ter & alterius sequitur de cortice sanguis
 M ulta mouens animo nimbos ueneratur agrestes
 S radiuumq; patrem. getias qui preside aris
 R ite secundarent iussus. omenq; leuarent
 T ertia sed postq; maiore hastilia nifi
 A ggreddior. gemitusq; aduersę obliuctor harena
 C loquar an fileam. gemitu lacrimabuis imo
 A uditur tumulo & uox reddita fertur ad aures
 Q uid miserum. enea lacerat. iam parce sepulto

*Martem a grauiand.
 quia bello grauiatur.*

71
 Parce pias scelere manus non me tibi troja
 Extremum tulit. haut cruor hic de stipue manat
 Hec ut fuge crudelis tenas. fuge litus avarum
 Ham polidorus ego. hic confixum ferrea textit
 Tellorum seges & iaculis increvit acutis
 Tum uero accipiti mentem formidine pressus
 Obstupui. steterantq. comē. uox fauabus hesit
 Hunc polidorum auri quondam cum pondere mag^o
 Infelix priamus furtim mandarat alendum.
 Treicio regi cum iam diffideret armis
 Dardanie. angiq. urbem obsidione uideret
 Iue ut opes fracte teucrū & fortuna recessit
 Res agamēnonias uictriciaq. arma secutus
 Fas omne abruptu. polidorum obruncat & auro
 Uiponitur quid non mortalia pectora cogit
 Aui sacra fames. postq. pauor ossa reliquit
 Delectos ppli ad proceres primūq. parentem
 Monstra deum refero & que sit sententia posco
 Omnibus idem amnis scelerata excedere terra.
 Linqui solutum hospitium & dare classibus austros
 Ego instauramus polidoro firmus & ingens
 Aggeritur tumulo tellus. stant manibus are
 Ceruleis ingstis uitis atq. cupressō
 Et circum uiades crinem de more solute
 Inferimus tepido spumantia cymbia lacte
 Sanguis & sacri pateras. aīamq. sepulchro
 Condimus. & magna suppreum uoce ciemus
 Inde ubi prima fides pelago placataq. uenti
 Dant maria & lenis crepitans uocat auster in altum
 Educunt secū nauis & littora complent.
 Prouehimur portu teriq. urbesq. recedunt
 Sacra mari medio collitur grauiissima tellus
 Nereidum matris & neptuno ego
 Quam pius architenens oras & littora circum.

Amphipol.

Erantem myconae celsa gyaroq. reuinxit
 Immotaq. coli dedit & contemere uentos
 Huc feror: huc fessos tuto placidissima portu
 Accipit. egressi ueneramur appollinis urbem
 Rex anius rex idem hominum. ^{En} ubiq. sacerdos
 Cuius & sacra redimitus tempora lauro
 Occurrit ueterem anchisemagnoscit amicum
 Iungimus hospitio dexteras & tecta subimus
 Tempia dei saxo uenerebar structa uetusto
 Da propriam tymbree domum. da menia fessis
 Et genus & mansuam urbem. serua altera troie
 Pergama reliquias danaum atq. inmittis achilli
 Quem sequimur quo ue ire iubes. ubi pone sedes?
 Da pater augurium atq. animis illabere nostris
 Cui ea factus eram tremere omnia uisa repente
 Lmina. que laurusq. dei totusq. moueri
 Mons arcum & mugire adius cortina reclusis
 Summissi petimus terram & uox fertur ad aures
 Dardanide duri que nos astirpe parentum
 Prima tulit tellus. eadem uos ubere leto
 Accipiet reduces antiquam exquirite matrem
 Hic domus enee cunctis dominabitur oris
 Et nati natorum & qui nascentur ab illis
 Hec plebus mixtoq. ingens exorta tumultu
 Letitia & cincti que sint ea moenia querunt
 Quo plebus uoxet errantes uibeatq. reuerti
 Tum genitor ueterum uoluens monimenta uirom
 Audite o preceres ait & spes disate uestras
 Creta iouis magni medio iacet insula ponto
 Mons ydeus ubi & gentis amabula nostrae
 Centum urbes habuant magnas uterrima regna
 Maximis unde pater si rite audita recordor
 Teucrus rhoeas primum est aduectus ad oras
 Optauitq. locum regno. nondum illum & arces

Apposito

Pergamee steterant habitabant uallibus imis
 Hinc mater cultrix cybele coëbantiaq. era
 Indeumq. nemus. hinc fida silentia sacris
 Et iuncti currum domine subduere leones
 Ego agite & diuum duant qua iussa sequamur
 Placemus uentos & gnoscite regna petamus
 Nec Longo distant cursu. mo iupiter adsit
 Tertia lux classem creteis sistet inoris
 Sic fati meritos aris mactauit honores
 Taurum neptimo taurum tibi pulcer apollo
 Higram yhem pecudem zephyris felicibus albam
 Fama uolat pulsum regnis cessisse paternis
 Idomeneia ducem defertaq. littora crete
 Hoste uacare domos. sedesq. astare relictas
 Linguimus origie portus pellagoq. uolamus
 Baccatamq. iugis nason uiridemq. domitam
 Olearon muremque pharon spelasq. perequor
 Cycladas & crebris legimus freta conata terris
 Nauticis exontur uarto certamine clamor
 Mortantur socii cretam proanosq. petamus
 Prosequitur surgens apupi uentus euntis
 Et tantem antiquis curetum allabimur oris
 Ego auidius muros optate molior urbis
 Pergameamq. uoco & letam cognomine gentem
 Hortor amare focos artemq. attollere tectis
 Idamq. fere sicco subducto litore pupes
 Conubusq. artusq. nouus operata uiuentis
 Iua domosq. dabam subito cum tabida membris
 Corrupto celi tractu miserandaq. uenit
 Arbonibusq. satisq. ues & letifer annus
 Languetantq. duces animas. aut egia trahabant
 Corpora. tum steriles exurere sirius agros
 Ardebant herbe & uictum seges egra negabat
 Rursus ad oraculum origie phebumq. remenso

Hortatur pater ire mari ueniamq. precari
 Quam fessis finem rebus ferat unde laborum
 Tentari auxilium uideat quo uertere cursus
 Moxerat & terris animalia somnus hēbat
 Effugies sacæduum phrigiūq. penates
 Quos mecum atroya medusq. exigibus urbis
 Extuleram nisi ante oculos astare uacantis
 In somnis multo manifesti lumine. quā se
 Plena per insertas fundebat luna fenestras
 Tunc sic affari & curas his demere dicitur
 Quod tibi delato orygiam dicitur apollo est
 Hic camit & tua nos en ultro ad lumina mittit
 Nos te dardania incensa tuaq. arma sequuti
 Nos tumidum sub te p̄mensi classibus equor
 Idem uenturos tollemus in astra nepotes
 Imperiumq. urbi dabimus tu mœnia magnis
 Magna para. longumq. fuge ne linque laborem
 Mutande sedes. non hec tibi littora suaser
 Delius aut crete iussit confidere apollo
 Est locus hesperiam graij cognomine dicunt
 Terra antiqua potens armis atq. utere glebe
 Enotrii coluere uiri nunc fama minores
 Italiam dixisse ducis de nomine gentem
 Hec nobis proprie sedes hinc dardanius ortus
 Casiusq. pater genus aquo principe nostrum
 Surge age & hec letus longeuo dicta parenti
 Haud dubitanda refer corithum terrasq. requirat
 Ausomas dicta negat tibi iupiter arua
 Talibus attonitus uisis & uoce deorum
 Nec sopor illud erat. sed coram agnoscere uultus
 Velatasq. comas presentiaq. ora uidebat
 Tum gelidus toto manabat corpore sudor
 Corripio estratus corpus tendoq. supinas
 Ad celum cum uoce manus & munera libo

.. Intemerata ..

Inmemorata fecit perfecto letus honore
 Anchisem facio certum. remq. ordine pando
 Agnouit prolem ambiguam. geminosq. parentes
 Seq. nouo ueterum. deceptum errore laetorum
 Tum memorat. nate iliacas exerate fati
 Sola mihi talis casus cassandra canebat
 Nunc repeto hęc generi portendere debita nostro
 Et sepe hesperiam sepe italia regna uocare
 Sed quis ad hesperie uenturos litora teucros
 Crederet. aut quem tum uates cassandra mouent
 Cedamus pheto & moniti meliora sequamur
 Sic ait & cuncti dictis paremus ouantes
 Hanc quoq. deserimus sedem & paucosq. relictos
 Caela damus uastumq. cana trite currimus equor
 Postq. altum tenuere rates nec iam amplius ille
 Apparent terre. celum undiq. & undiq. pontus
 Tum mihi ceruleus supra caput astitit imber
 Noctem hyememq. ferens & in orruit unda tenebr
 Continuo uenti uoluunt mare magna. surgunt
 Equora. dispersi iactamur gurgite uasto
 Inuoluere diat mihi abruptis nubibus umbres
 Excitumur cursu & cecis eriamus in undis
 Ipse diem noctemq. negat discernere celo
 Nec meminisse uic media palinurus inunda
 Tris adeo incertos ceca caligine soles
 Erramus pelago totidem sine sidere noctes
 Quartoterra die primum se attollē tandem
 Ut ita aperire procul montis ac uoluere fumum
 Uella cadunt uelis insurgimus. haud mora naute
 Adnisi torquent spumas & cerula uerrunt
 Seruatum exundis strophadum me litora primus
 Accipiunt strophades grato stant nomine dicte
 Insule ionio in magno quas dira celeno
 Harpieq. colunt alie. phmeia postq.

Clausa domus. mensasq. metu liquere priores
Tristius haud illis monstrum nec seuior ulla
Pestis & ita deum stigis se se extulit undis
Uirginis uolucrum uultus fedissima uentris
Proluines. unceq. manus & pallida semper
Ora fame
Huc ubi delati portum intrauimus ecce
Leta bouum passim campis armenta uidemus
Caprigenumq. pecus nullo custode per herbas
Irruimus ferro & diuos ipmq. uocamus
In partem predamq. iouem. tum littore curuo
Extruumusq. thoros dapibusq. epulamur opimis
At subite horrifico lapsu de montibus ad sunt
Arpie & magnis quatunt clangoribus alas
Diripiuntq. dapes. contactuq. omnia fedant
Immundo tum uox tetrum dua inter odorem
Rursum in secessu longo sub rupe cauata
Arboribus clausa curum atq. horrentibus umbris
Instruimus mensas. arisq. reponimus ignem
Rursum ex diuerso celi censq. latebris
Turba sonans predam pedibus artonuolat unas
Poluit ore dapes. sociis tunc arma capescant
Edico & dua bellum cum gente gerendum
Haud secus ac iussi faciunt rectosq. per herbam
Disponunt enses & scuta latentia condunt
Ergo ubi dilapse sonitum per curua dedere
Littora dat signum specula missemus abalta
Ere cauo. inuadunt. seci & noua pericla tentant
Obstinas pelagi ferro sedare uolucres
Sed neq. uim plumis ullam nec uulnera tergo
Accipiunt. celeriq. fuga sub sydera lapsæ
Semelam predam & uestigia feda relinquunt
O na in preclsa consedit rupe celeno
Infelix uates rumpitq. hanc pectore uicem

Bellum etiam progrede boum stansq. iuuenas
 Laomedontiade bellum ne inferre paratis.
 Et pater arpias insonitis pellere regno.
 A capite ergo animis atq. hec mea figite dicta
 Que plebo pater omnipotens. mihi plebus apollo
 Prederit. uobis furiarum ego maxima pando
 Italiam cursu petitis. uentisq. uocatis
 Ibitis italiam portusq. intrare licet
 Sed non ante datam cingetis membris urbem
 Quam uos dura fames. nostreq. iniurie cedis
 Ambas subigat malis assumere mensas
 Dicit & in siluam pennis ablata refugit
 At foris subita gelidus formidine sanguis
 Dirigit cecidere animi. nec iam amplius armis
 Sed uotis precibusq. uident exposcere pacem
 Sive dec. seu sint diti obsceneq. uolucres
 Et pater anchises passis de littore palmis
 Numina magna uocat meritisq. indiat honores
 Di prohibere minas. diu talem auertere casum
 Et placidi seruate pro. tum littore funem
 Diripere exaussoq. uilet laxare rudentis
 Tendunt uela nothi fugimus spumantibus undis
 Quia cursum uentisq. gubernatorq. uocabat
 Iam medio apparet fluctu nemorosa yacinthos
 Bulicrumq. - sameq. & ueritos ardua saxis
 Effugamus scopulos ithace laertia regna
 Et terram altricem seui execramus ulixis
 Mox & leucate nimbo caecumina montis
 Et formidatus nautis aperitur. apollo
 Hunc petimus fessi & parue succedimus urbi
 Ancora de prora iacitur stant littore pupes
 Ergo insperata tandem tellure positi
 Lustramurq. ioui uotisq. incendimus aras
 Actiaq. diuas celebramus littora ludis

Exercent patrias oleo latente palestras
Nudati socii. iuuat euasisse tot urbes
Argolicas. mediosq. fugam tenuisse per hostes
Intera. magnum sol circumuoluitur annum.
Et glacialis hyemis. aquilonibus asperat undas
Cretauo clipeum. magni gestamen habantis
Pestibus aduersis figo. & rem carmine signo
Sceneas hęc de danais uictoribus arma
Inquire tum portus iuteo & considere transtris
Certatim feriunt socii mare & equora uerrunt
Protinus acrias phaeon abscondimus arces
Littoraq. epyri legimus portuq. subimus
Chao mo & celsam buthyra accedimus urbem
Hic incredibilis rerum fama occupat aures
Priamidem helenum grauis regnare per urbes
Coniugio catide pyri sceptrisq. potitum
Et patrio andromachen iterum celsisse marito
Obstupui miruq. incensum pectus amore
Sonipellare uirum & casus agnoscere tantos
Progredior portu. classes & littora linquens
Solemnis cum forte dapes & tristia dona
Ante urbem in lucu falsi symo eundas ad undam
Lubabat cineri andromache. manesq. uocabat
Hec torum ad tumulum uiridi quę incepiste ianem.
Et gemmas causam lacrimis sacra uerat aras
Ut me consperat uenientem & troia carum
Arma amens uidit magnis exterrita monstros
Denuit uisu medio. calor ossa reliquit
Labitur & longo uix tandem tempore fatur
Cera ne te fatēs uerus mihi nuntius afferi
Nate dea. uiuis ne. aut si lux alma recessit
Hector ubi est. dixit lacrimasq. effudit & omne
Impleuit clamore lectum uix pauca furenti
Subito. & raris turbatus uocibus hisco

279

Viuo equidem uitamq; extrema per omnia ducō
 Ne dubita. nam uera uidet
 Heu quis te casus delectam conuige tanto
 Et rapit. aut que digna satis fortuna reuisit
 Hectoris andromache pyrrin conubia seruas.
 Nec erat uultum & demissa uoce loquuta est
 O felix una ante alias priameia uirgo
 Hostilem ad tumultum troye sub membris altis
 Iussa mori que sortitur non protulit ullos
 Nec uictoris hen tetigit captiua cubile
 Host incensa diuersa per equora uecte ^{pria}
 Strepis achillee fastus uiuenemq; superbum
 Strepit emixte tulimus. qui deinde secutus
 Ledeam hermionem laedemomiosq; hymeneos
 Me famulam famuloq; heleno transmisit hūdam
 Ast utulum crepte magno inflamatus amore
 Coniugis & scelus furis agitat horestes
 Et rapit incautum patriasq; obtruncat ad aras
 Morte neoptolomi regnorum reddita cessit
 Pars heleno qui chaonios cognine campos
 Chaomiamq; omnem troyano achione duxit
 Pergamamq; yliacamq; iugis hanc addit arcem
 Sed tibi qui cursum uenti que fata dedere
 Aut quisnam ignarum nris deus appulit oris.
 Quid puer aseanius. superat ne. & uesatur aura
 Quid tibi iam troya natum firmante reliqui
 Et qua tamen puero est amisse cura parentis
 Et quid. manequam uirtutem animosq; uiriles
 Et pater. eneias & auunculus exorat hector
 Talia fundebat lacrimans longosq; agebat
 Incassum fletus. cum sese amenibus heros
 Pernamides multis helenus comitantibus affert
 Agnoscatq; suos. letusq; ad lumina ducat
 Et multum lacrimas uerba inter singula fundit

P
P
A
H
I
A
I
I
U
H
T
Q
E
F
R
I
S
P
O
Q
H
C
S
I
A
S
P
C
S
P
V
P
A
g
n
e
c
n
o
n
e
t
e
u
c
i
s
c
e
a
s
i
m
u
l
u
r
b
e
f
i
u
n
t
u
r
r
e
x
a
c
c
i
p
i
e
b
a
t
i
n
a
m
p
l
i
s
u
l
a
y
m
e
d
i
o
l
i
b
a
n
t
p
e
c
u
l
a
b
a
c
h
i
i
m
p
o
s
i
t
i
s
a
u
r
o
d
a
p
i
b
u
s
p
a
t
e
r
a
s
q
t
e
n
e
b
a
n
t
i
a
m
q
d
i
e
s
a
l
t
e
r
q
d
i
e
s
p
r
o
c
e
s
s
i
t
&
a
u
r
e
u
e
l
a
u
c
a
n
t
t
i
m
i
d
o
q
i
f
l
a
t
u
r
c
a
r
b
a
s
i
u
s
a
u
s
t
r
o
h
i
s
u
a
t
e
m
a
g
g
r
e
d
i
o
r
d
i
c
t
i
s
a
c
q
u
e
s
o
t
a
l
i
a
t
r
o
i
u
g
e
n
a
i
n
t
e
r
p
r
e
s
d
i
u
u
m
q
u
i
n
u
m
i
n
a
p
l
e
b
i
q
u
i
t
r
i
p
o
d
a
s
c
l
a
u
i
l
a
u
r
u
s
q
u
i
s
i
d
e
r
a
s
e
n
t
i
s
e
t
u
o
l
u
c
r
u
m
l
i
n
g
u
a
s
&
p
r
e
p
e
t
i
s
o
m
n
i
a
p
e
r
m
e
f
a
c
e
a
g
e
n
a
m
q
o
m
n
i
s
c
u
r
s
u
m
i
n
p
r
o
s
p
e
r
i
d
i
c
i
t
r
e
l
i
g
i
o
&
a
m
b
i
t
i
s
u
a
s
e
r
u
n
t
n
u
m
i
n
e
d
i
u
i
t
a
l
i
a
m
p
e
t
e
r
e
&
t
e
r
r
a
s
t
e
n
t
a
r
e
r
e
p
o
s
t
a
s
o
l
a
n
o
u
u
m
d
i
c
t
a
q
n
e
p
h
a
s
a
r
p
p
a
c
e
l
e
n
o
p
r
o
d
i
g
i
u
m
c
a
n
i
t
&
t
r
i
s
t
i
s
d
e
m
u
n
t
i
a
t
u
a
s
o
b
s
c
e
n
a
m
q
f
a
m
a
m
q
u
e
p
r
i
m
a
p
e
r
i
c
u
l
a
u
i
t
o
u
i
d
u
e
s
e
q
u
e
n
s
t
a
n
t
o
s
p
o
s
s
i
m
s
u
p
e
r
a
r
e
l
a
b
o
r
e
s
h
i
c
h
e
l
e
n
u
s
c
e
f
u
s
p
r
i
m
u
m
d
e
m
o
r
e
i
u
u
e
n
c
i
a
s
c
o
r
o
r
a
t
p
a
c
e
m
d
i
u
i
u
m
u
i
t
a
s
q
r
e
s
o
l
u
i
t
s
a
c
r
a
t
i
c
a
p
i
t
i
s
i
n
e
q
a
d
t
u
a
l
i
m
i
n
a
p
l
e
b
e
i
p
s
e
m
a
n
u
m
u
l
t
o
s
u
p
e
n
s
u
m
n
u
m
i
n
e
d
u
a
t
a
t
q
h
i
c
d
e
i
n
d
e
c
a
n
i
t
d
i
u
i
n
o
e
x
o
r
e
s
a
c
e
r
d
o
s
n
a
t
d
e
a
n
a
m
t
e
m
a
i
o
r
i
b
u
s
i
r
e
p
e
r
a
l
t
i
u
m
a
u
s
p
i
t
u
s
i
n
a
m
i
f
e
s
t
a
f
i
d
e
l
s
i
c
f
a
t
a
d
e
u
m
r
e
x
s
o
r
t
i
t
u
r
u
o
l
u
i
t
q
u
i
u
i
c
e
s
i
f
u
e
r
t
a
t
u
r
o
r
d
o
p
a
u
c
a
t
u
b
i
e
m
i
l
i
t
u
s
q
u
o
t
u
t
i
o
r
h
o
s
p
i
t
a
l
u
s
t
r
e
s
c
u
o
r
a
&
a
u
s
o
n
i
o
p
o
s
s
i
s
c
o
n
s
i
d
e
r
e
p
o
r
t
u
c
x
p
e
d
i
a
m
d
i
c
t
i
s
p
r
o
h
i
b
e
n
t
n
a
m
c
e
t
e
r
a
p
a
r
t
e
s
c
u
r
e
h
e
l
e
n
u
m
f
a
r
i
q
u
e
t
a
t
s
a
t
u
r
n
a
i
u
n
o
p
r
i
n
c
i
p
i
o
i
t
a
l
i
a
m
q
u
a
m
t
u
a
m
r
e
r
e
p
r
o
p
i
n
q
u
a
m
u
i
c
i
n
o
s
q
i
g
n
a
n
t
e
p
a
r
a
s
u
i
u
a
d
e
r
e
p
o
r
t
u
s

Longa procul longis uia diuidit in uia terras
A nte & trynactia lentandus remus in unda
E t salis ausoni lustrandum nauibus equor
I nfernaq. lacus. aeceq. insula ante
Q uam tuta possis urbem componere terra
S igna tibi dicam tu condita monte teneto
C um tibi sollato secreti ad fluminis undam
L ittoris ingens iuuenta sub ullaabus suis
T riginta capium fetus enixa iacebit
A lba solo recubans. albi arcum ubera nati
I s locus urbis erit. requies ea certa laborum.
H ec tu mensarum morsus horesse futuros
F ata uiam inuement. adentq. uocatus apollo
H as autem terras. utiq. hanc litoris oram
P roximaq. nostri perfunditur equoris estu
E ffige. cuncta malis habitantur moenia grauis
H ic & nariu posuerunt moenia laeti
E t salentinos obsedit milite campos
L uctus idomeneus. hic illa ducis melibea
P arua philothete submixa petilia muro
Q uin ubi transisse steterint trans equora classes
E t positis ans iam uota in litore solues
P urpureo uelare comas ad opertus amictu
N equa inter sanctos ignis in honore deorum
H ostilis fauces occurrat. & omnia turbent
H unc socii morem sacrorum hunc ipse teneto
H ac casti maneant in religione nepotes
A st ubi digressum sicule te admouerit ore
O ntus & angusti rarefcent claustra pelori
L eua tibi tellus & longa leua petantur
E quora arcutu. dextrum fuge litus & undas
H ec lcea in quondam & uasta conuulsa ruina
T antum cui longinqua ualet mutare uetustas
D isiluisse ferunt cum protinus utraq. tellus

Una foret. uerat in medio in pontus & undis
 H eperum sicillo latus absadit aruaq. & urbes
 L ittoze deductas angusto interluit estu
 D extrum scylla latus leuum implacata cœydis
 O bsidet atq. ymo baratri tergugite uastos
 S orbet in abruptum fluctus rursusq. subauras
 E uigit alternos & sydera uerberat unda
 A t scyllam cœas cohibet spelunca latebris
 O ra exertantem & nauis insæxa trahentem
 P rima hominis faties & pulcro pectore uirgo
 P uibe tenus postrema inmani corpore puatrix
 D elphinum caudas utero comissa luporum
 P restat trinacry metas lustrare pachini
 C essantem longos & circumflectere cursus
 Q uam semel informem uasto uidisse sub antro
 S cyllam & æruleis cambus resonantia saxa
 P reterea siqua est heleno prudentia uati
 S iqua fides animum si uersis implet apollo
 U nam illud tibi nate dea præq. omnibus unum
 P redicam & repetens iterumq. iterumq. monebo
 I nnoui magne præ te numen adora
 I unoni canē uota libens dñamq. potentem
 S upplicibus supera domus sic demiq. uictor
 T rinacria finis italos mittere relicta
 H uc ubi delatus eumeam accesseris urbem
 D iuinosaq. lacus & auerna sonantia silus
 I nsanam uatem aspicias que rupe sub una
 F ata canit. folijsq. notas & nomina uocat
 Q uecunq. in solus descripsit carmina uirgo
 D igerit in numerum atq. antro seclusa relinquit
 I lla manent in mota locis neq. ab ordine cedunt
 C erum eadem uerso tenus cum cardine uentus
 I mpulit & teneras turbauit iam a frodes
 H unq. deinde cauo uolitantia prendere saxo

Nec reuocare litus aut iungere carmina curat
I non sulta aberint sedemq; odere sibile
Hic tibi nequa more fuerint dispendia tanti
Quam uiuus inaeperit secum & in cursus in altum
Cela uocet possisq; sinus implere secundos
Quam adeas uatem preabusq; oracula poscas
I pa canat uocemq; uolens atq; ora resoluat
Illa tibi italie populos uenturaq; bella
Et quo quemq; modo fugiasq; ferasq; laborem
Expedit. cursusq; dabit uenerata secundos
Hec sunt que nostra liceat te uoce moneri
Cade age & ingentem factis fer ad ethera troiam
Que postq; uates sic ore affatus amico est
Dona de hinc auro graua & lectoq; elephanto
I mparat ad naues ferri. stipatq; carinis
I ngens argentum. dodoneosq; leletas
Loricam consertam hamis auroq; triliem
Et conum insignis galee crustasq; comantes
Arima neoptolemi sunt & sua dona parenti
Addit equos. additq; duces
Remigium supplet. socios simul instruit armis
I nterea classem uelis aptare iubebat
Anchises. fieret uento mora nequa ferenti
Quem phebri interpres multo compellat honore
Coniugio anchisa uenis dignate superbo
Cura deum bis pergameis erepte ruinis
Ecce tibi ausonie tellus. hanc arripe uelis
Sed tamen hanc pellago. ut preter latere necesse est
Ausonie pars ulla preat quam pandit apollo
Cad ait o felix nati pietate quid ultra
Prouchor & fando sugentes demoror austros
Hec mirus andromache digressu mesta supremo
Fert picturas auri sub tegmine uestes
Et phrigiam a scario clamidem nec addit honori

am
to
quit
dunt
uis

T exalibusq. onerat donis. ac talia fatir
A cipe. & hec manuum tibi que munimenta mearu
S int puer & longum andromache testentur amorem
C oniuget hectoris. capere dona extremi tuorum
O mibi sola mei superastinactis ymago
S ic oculos. sic ille manus. sic ora ferebat
E t nunc equali tecum pubesceret euo
H os ego digrediens lacrimis affabar aborris
U iute felices quibus est fortuna peracta
I am sua. nos alia ex aliis in fata uocamur
U obis parva quies. nullum maris equor arandum
A tua neq. ausonie semper cedentia retro
Q uerenda. effigiem xanti troyamq. uidetis
Q uam uestre fecere manus melioribus opto
A uspitius. & que fuerint minus obuia grauis
S i quando tibi uicinaq. tibi dis arua
I ntaro. gentiq. mee data in cerna cernam
C ognatas urbes olim populosq. propinquos
E pyro hesperiam quibus idem dardanius auctor
A tq. idem casus unam fatiemus utranq.
T royam animis. maneat mors caeca nepotes
P rouehimur pellago uicina ceramina iuxta
V nde iter italiam. cursusq. breuissimus undis
S ol ruit interea & montes umbrantur opaci
S terminur optate gremio telluris ad undam
S orta remos passimq. in litore sicc
C orpora curamus fessosq. sopor uirgat artus
N eedum urbem medium nex horis acta subibat
H aud segnis strato surgit palinurus & omnis
E xplorat uentos. atq. auribus aethera captat
S idera cuncta notat taeto latentia celo
A rc turum plyadasq. hyadasq. geminosq. triones
A rmatumq. auro circumspicit oriona
P ostq. cuncta uidet aethere constare sereno

Dat clarum epupi signum. nos castra mouemus
 Tentamusq. uiam & uelorum pandimus alas
 Iamq. rutilisibat stellis aurora fugatis
 Cum praeul obscuris collis humilem q. uidemus
 I taliam. italiam primus conclamarachates
 I taliam leto socii clamore salutant
 Tum pater anchises magnam cratera corona
 Induit impleuitq. mero diuoscq. uocauit
 Stans aethra in pupi
 Diuinae & terrae tempestatumq. potentes
 Ferte uiam uento faciem & spirare secundi
 Crebrescunt optatae aures portusq. patefat
 Iam propior templumq. apparet in arce minervae
 Caela legunt socii & proras ad littora torquent
 Portus ab eo fluctu circumatus in arcum
 Obiecta salta spumant aspergine cautes
 Ipse latet gemino dimitunt brachia muro
 Turrati scopuli refugitq. ab littore templum
 Quatuor hic primum omen equos in gramine uidi
 Tendentes campum late candore iuuale
 Et pater anchises bellum o terria hospita portas
 Bello armantur equi bellum haec armenta minantur
 Sed tamen idem olim curru succedere iuncti
 Quadripedes & frena uigo concordia ferre
 Spes est pax aut. tum numina sancta precamur
 Palladis armisone. quae prima accipit ouantes
 Et capita ante aras phrygio uelamur amictu
 Proceptisq. heleni dederat quae maxima rite
 Iunoni arguere iussos adolemus honores
 Haud mora continuo perfectus ordine uotis
 Cornua uelutatum obuertimus antennarum
 Et raui genumq. domos suspectaq. liquimus arua
 Huc finis herculei suera est fama tarenti
 Cernitur attollit se diua laetitia contra

C aulomisq; arces & naufragium stilla caelum
 T um procul e fluctu trynachria cernitur ethna
 E t gemitum ingentem pelagi pulsataq; saxa
 A udimus longe fractasq; ab litore uoces
 E xultantq; uada atq; estu miscentur arene
 E t pater anchises. nimirum hec ulla canebat
 H os helemus scopulos hec saxa horrenda canebat
 E ripite o socij. pariterq; insurgite remis
 H aud secus ac uisli faciunt primusq; nudentem.
 C ontorsit leuis proram palimirus ad undas
 I eam cuncta cohors remisq; uentusq; petunt
 T olluntur in celum cincto giugite & idem
 S ubducta ad naues imos descendimus unda
 T er scopuli clamorem inter caua saxa dederit
 T er spumam elisam & tanta uidimus astra
 I nterea fessos uentus cum sole reliquit
 I gnariq; uie cyclopium allabimur oris
 P ortus ab accessu uentorum in motus & ingens
 I pe. sed horridas instat tonat ethna ruinas
 I nterdumq; atra pronimpit ad ethera nube
 T urbine fumantem piceo & candente fauilla
 A ttollitq; globos flammatarum & sidera lambit
 I nterdum scopulos auulsaq; uiscera montis
 E rigit eructans liquefacta saxa per auras
 C um gemitu glomerat. fundeq; exestuat imo
 F ama est encheladi semiustum fulmine corpus
 C irgueri mole hac. ingentemq; insuper ethnam
 I mpositam ruptis flammam expuare caninus
 E t fessum quonens inueter latus intremere omnem
 M urmure trinacriam & celum subtexere fumo
 H astem illam recti filius numina monstra
 P erferimus. nec que sonitum det causa uidemus
 H am neq; erant astrorum ignes nec lucidus ethra
 S ydera nulla solus obscuro sed nubilla celo

E t lunam in nubilo uox intempesta tenebat
 P estera iamq. dies primo surgebat eoo
 H umentemq. auroa polo dimouerat umbram
 C um subito e filius mace confecta suprema
 I gnora noua forma uiri miserandaq. cultu
 P rocedit. supplexq. manus ad littora tendit
 P respiciamus dira uluues inmissaq. barba
 C onsertum tegmen spinis. at cetera grauis
 E r quondam patrius ad troyam missus marmis
 I sq. ubi dardaniol hitus & troya uidit
 A rma precul paulum aspectu conterritus hesit
 C ontinuitq. gradum. mox se se ad littora preceps
 C um fletu precibusq. tulit. per sydera testor
 P et supplex. atq. hec æli spirabile lumen
 T ollite me reuerti in quasq. abducite terras
 H æc sat erit. scio me danais e classibus unum
 E t bello yliacos fateor petisse penatis
 P ro quo si scelus tanta est in uina nostri
 S pargite me influxus uastq. i mergite ponto
 S i preo me lymphum manibus petisse iuuabit
 D iixerat & gemia amplexens genibusq. uoluntas
 H erebat. quis sit fari quo sanguine cætus
 H oriamur. que deinde aguet fortuna faten
 I pe pater dextram anchises haud multa moratus
 D at iuueni. atq. animum presenti pignore famat
 I lle hec deposita tandem formidine fatur
 S um patria ex ytaca comes infelias ulixis
 H omine achamenides troyam genitore adamasco
 P aspere mansissetq. utinam fortuna profectus
 H ic me dum trepidi crudelia limina relinquunt
 I mmemores socii uasto ælepis inantro
 D eseruire. domus fame dapibusq. auentas
 I ntus opaca ingens ipse arduus. altaq. pulsar
 S ydera. diu talem terris auertite pestem

Nec uisu facilis. nec dictu effabilis ulli
Visentibus miserorum. & sanguine uestitur atro
Uidi egomet duo de numero cum corpora nostro
Prensa manu magna medio resupinus in antro
Frangeret ad saxum saniemq. aspersa natarent
Limina uidi atro cum membra fluentia tabo
Manderet & tepidi tremere sub dentibus artus
Haud impue quidem. nec talia passus ulces
Oblitus ne sui est status discrimine tanto
Nam simul expletis dapibus uinoq. sepultus
Cervicem in flexu posuit iacuitq. per antium
Immensus. famem eructans & frustra cruento
Per somnum commixta mero. nos magna precati
Numina. sortitq. uoces una undiq. arcum
Fundimur. & telo numen terebramus acuto
Ingens. quidem torua solum sub fronte latebat
Argolia clipei. aut phebre lampadis instar
Et tandem letis sciorum ulasamur umbras
Sed fugite omiseri fugiteq. ab litore funem
Rumpite
Nam qualis quantusq. cauo poliphemus in antro
Lanigeras claudit pedes. atq. utera prestat
Centum alii curua. huc habitant ad littora uulgo
Infandi cyclopes & altis montibus errant
Tertia iam lunc se cornua lumine complent
Cum uitam in siluis inter deserta fetarum
Lustra domosq. trabo uastosq. abrupit cyclapas
Prospero. sonitumq. pedum uocemq. tremesco
Uictam infelicem bacas lapidosaq. corna
Dant rami & uulsis pascunt radicibus herbe
Omnia collustrans hanc primum ad littora classem
Prospexi uenientem hinc me quocunq. fuisset
Adduxi satis est gentem effugisse ne phrydam
Uos animam hanc potius quocunq. absumite leto

Vix ea situl' erat summo cum monte uidemus
 4 psum inter peudes uasta se molle mouentem
 P asterem poliphemum & litora uota petentem
 Monstrum horrendum informe ingens cui lumē adēpti
 Trunca manum pñus regit & uestigia firmat
 Lanigere comitantur oues. ea sola uoluptas
 Solamenq. mali de collo fistula pendet
 Postq. altos tenget fluctus & ad equora uenit
 Luminis effossi fluidum lauat inde cruorem
 Dentibus infrendens gemitu gradiuntq. per equor
 lam medium nec dum fluctus latera ardua cinxit
 Nos procul inde fugam trepidi celerare recepto
 Supplicae sic merito cauti q. inadent finem
 Certamus & promi certantibus. equora remis
 Sensit & ad sonitum uocis uestigia torsit
 Utinam ubi ulla datur dextra affectare potestas
 Nec potis xamos fluctus equare sequendo
 Clamore inmensum tollit. quo pontus & omnes
 Intremuere unde penitusq. exterrita tellus
 I talie. circuisq. in mugit ethra cauerms
 At genus esilius cyclopum & montibus altis
 Exatim ruit ad portus & litora complet
 Cernimus astantes nec quicq. lumine torue
 Ethneos fratres glo capita alta ferentes
 Conalium horrendum quales cum uertice celsō
 Aene quercus. aut confere cyparissi
 Constitierant silua alta iouis. locus ue diane
 P recipites metus acer agit. quocumq. ridentis
 Exaltare. & uentis intendere uela sedis
 Contra uisā monent helem. scyllamq. caribdim
 Inter utraq. uiam leti discrimine paruo
 N. tenent cursus. certum est dare linea retro
 Et cæ autem boreas angusta ab sede pelori
 Missus adest. uino preter nehor hostia saxo

Pantagie megarosq. sinus. thapsunq. iacentem
 Talia monstrabat relegens errata retrorsum
 Littora achamenides comes infelix ulixis
 Sic cano praetenta sinu iacet insula contra
 Pleumunium undosum. nomen duxere priores
 Origiam alpheum. fama est huc elydis amnem
 Cecutal egisse uias sicut mare qui nunc
 Ore arethusa tuo siculis confunditur undis
 Iussu numina magna loci ueneramur & inde
 Crupero prepingue solum stagnantis helori
 Hinc altas cautes proiectaq. saxa pachini
 Radimus & satis nunq. concessa moueri
 Apparet camerina paxul campi. q. geloi
 Immanisq. gela fluij cognomine dicta
 Arduus inde agraganis ostentat maxima longe
 Memma magnanimum quondam generator equorum
 Teq. datis linquo uentis palmosa selymis
 Et uada dura lego saxis lylibria atas
 Hinc drepani portus atq. uletabilis ora
 Accipit hic pelagi tot tempestatibus actus
 Heu genitorem omnis auct. casusq. leuamen
 Amitto anchisem. hic me pater optime fessum
 Desens. heu tantis nec quicq. erepte periculis
 Nec uates helenus cum multa horrenda moneret
 Hos mihi predixit luctus nisi dira celeno
 Hic labor extremus. longarum hec meta uiarum
 Hinc me digressum. uestris deus appulit oris
 Sic pater eneas intentis omnibus unus
 Fata renarrabat diuinum aususq. docebat
 Contiaut tandem factaq. hic fine quieuit

A Regina graui ueneris iam carpitur igni
 Consultitur soror. amma placet succilare amor
 Fiunt sacra deis onerantur numina donis

81
Iur uenatum ueneris clam federa iungunt
Facti fama uolat. monitus cum nomine diuum
Cneal classemq. fuge sociosq. parabat
Sentur amans dido precibus conata morari
Postq. fata uident nec iam datur ulla uoluptas
Conscendit pyram dixitq. nouissima uerba

T REGINA Graui

iam dudum suaq. aura
Vulnus alit uenus & cito
carpit igni

Multo uiri uirtus. animo
multusq. recurfat.

Ge
P
omum
er
m
ni
amori
nis
G
erbaq. nec placidam membris dat cura quietem
Postera phœbia lustrabat lampade terras
Humentemq. aurora polo dimouerat umbram
Cum sic unanimen alloquitur male sana sororem
Ama soror. que me suspensam in somnia terrens
Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes
Quem se se ore ferens. q. forti pectore & armis
Credo equidem. nec uana fides genus eē dectum
Degenere animos arguit. heu quibus ille
Iactatus fans. que bella. ex hausta canebat
Si mihi nisi animo fixum immotumq. maneret
Necui me uinclo uellem sciare iugali
Postq. primus amor deceptam morte fefellit
Si non pertesum thalami tedeq. fuisset
Huic uni forsam potui succumbere culpe
Ama fatebor enim miseri post fata sichei
Coniugis & sparos fraterna cede penatis
Solus hic inflexat sensus. animumq. labantem
Impulit. agnosco ueteris uestigia flamme
Sed mihi. uel tellus optem prius una dehiscat

Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras
Pallentis umbras herbi noctemq. profundam
Ante pudor q̄ te uolo. aut tua iura resolu
Ille meos primus qui me sibi iunxit amores
Abstulit ille habet secum. seruetq. sepulcro
Sic effata sinum lacrimis impleuit abortis
Arima refert o luce magis dilecta sorori
Sola ne perpetua merens carpere iuuenta
Hec dulces natos ueneris nec premia noris
Id cinerem aut manus credis curare sepultos
Esto. egram nulli quondam flexere mari
Non lybie. non ante tyro despectus yarbaf
Ductoresq. alij quos affrica tera triumphis
Dives alit. placito ne etiam pugnabis amori
Nec uenit in mentem quorum confederis arius
Hinc getule urbes gemis in superabile bello
Et numide infremi angunt et in hospita syrtis
Hinc deserta siti regio. lateq. furentes
Barthi. quid bella tyro surgentia dicam
Germaniq. minas
Duis equidem auspicibus reor. & iunone sa
Huc cursum utiacas uento tenuisse carinas
Qualem urbem soror. hanc cernes. que surgē regna
Coniugio tali. te uicini comitantibus armis
Punica sequentis attollet gloria rebus
Tu modos des ueniam. sacrisq. ex more litatis
Indulge hospicio. causasq. innecte morandi
Dum pellago deseuit hyems. & aquosus oron
Quassateq. rates. dum non tractabile celum
His dictis iensum aium inflamauit amore
Spernitq. dedit dubie menti. soluitq. pudorem
Principio delubra adeunt pacemq. per aras
Exquirunt. mactant lectas de morte bidentis
Legifere ceteri. pleboq. patri de more lyeo

Iunem ante emis cui uincta iugalia cure
 Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima dido
 Candentis uacæ media inter cornua fundit
 Aut ante ora deum pinguis spatatur ad aras
 Instauratq; diem. pecudum q; reclusis
 Pectoribus inhians spirantia consulit extra
 Hec uatum ignare mentis. quid uota furentem
 Quid delubra uiuant est mollis flamma medullas
 Interea & tacitum uiuit sub pectore uulnus
 Citatur infelix dido. totaq; uagatur
 Urbe furens qualis coiecta cerua sagitta
 Quam procul incautam nemora inter æthesia fixit
 Pastor agens tellus. liquitq; uolatile ferrum
 Hæc uis illa fuga fluuias saltusq; peragrat
 Ductos. hebet lateri letalis harundo
 Nunc media eneam secum per mœnia ducit
 Sydoniasq; ostentatq; opes utlemq; paratam
 Incipit effari. mediaq; in uacæ resistit
 Hunc eadem latente die conuiuia querit
 Liacosq; iterum demens audire labores
 Exposit pandetq; iterum narrantis ab ore
 Post ubi digressi lumenq; obscura uiassim
 Luna premit. suadentq; cadentia sydera sonnes
 Sola domo meret uacua statiq; relictis
 Incubat. illum absens absentem auditq; uidetq;
 Aut gremio ascanium genitoris imagine capta
 Dænet infandum si fallere possit amorem
 Non apte assurgunt turres non arma iuuentus
 Exercet portus ue. aut propugnacula bello
 Tuta parant pendent opera interrupta. nunq;
 Mitorum ingentes equataq; machina celo
 Quam simul ac tali per senlit peste tenen
 Cæra iouis conuinx nec famam ob stare furori
 Talibus aggreditur uenerem saturnia dictis

Egregiam uero laudem & spolia ampla referas
Tuq; puerq; tuus magnum & memorabile numen
Vna dolo diuum si femina uicta duorum est
Hæc me adeo fallit ueritam te mœnia nostra
Suspectas habuisse domos kartaginis alte
Sed quis erat modus aut quo nunc certamine tanto
Quin potius pacem eternam pactosq; hymeneos
Exercemus habes tota quod mente petisti
Ardet amans dido traxitq; perossa furorem
Communem hunc ergo populumq; paribusq; regamus
Auspitiis liceat phrigio seruire marito
Dotalisq; tue tyrios per mittere dextre
Olli sensit enim simulata mente lequutam
Quo regnum italie lybias aduerteret oras
Sic contra est ingressa uenus quis talia demens
Abnuat aut tecum malit contendere bello
Si modo quod memoras factum fortuna sequatur
Sed satis incerta feror si iupiter unam
Cisse uelit tyris turtem troiaq; profectis
Miseri ne prolet populos. aut federa iungi
Tu coniunx tibi fas animum tentare precando
Perge sequar. tunc sic excepit regia uino
• Mecum erit iste labor nunc qua ratione quod instat
Cum fieri possit paucas aduerte docto
Venatum enee unaq; miserrima dido
In nemus ire parat ubi primos crastinus ortus
Extulerit atq; radusq; reterent urbem
His ergo nigrentem commixta grandine rubrum
Dum trepidant aie. satiusq; indagine angunt
Desuper infundam & tonitru celum omne aetho
Diffugient comites & nocte regentur opaca
Speluncam dido dux & trojanus eandem
Deuenient adero & tua si mihi certa uoluntas
Connubio iungam stabili propriamq; dicabo

87
Hic hymeneus erit non aduersata petenti
 A muir. atq. dolis risit cytherea repertis
 Oceanum interea surgens aurora reliquit
 Et portas iurare exorto delecta uiuentis
 Recta raris plage lato uenabula ferro
 Missilisq. ruunt equites & adora canum uis
 Reginam thalamo cunctantem ad limina primi
 Penor expectant ostroq. insignis & auro
 Stat sompes. ac frena ferox spumantia mandit
 Tandem progreditur magna stupante cetera
 S ydomiam picto clamidem circumdata limbo
 Cui saretra ex auro crines nodantur in aurum
 A uita purpuream subnectit fibula uestem
 Hec non & tyru comites & letus iulus
 Incedunt ipse ante alios pulcherrimus omnes
 Infert se socium enee: atq. agmina iungit
 Qualis ubi hibernam litam xantiq. fluenta
 Desentac delum. maternam inuulsi apollo
 Instauratoq. choros mixtaq. atana circum
 Creteq. dryopesq. fremunt. pictiq. agathyrsi
 Ipse iugis antbi graditur. moliq. fluentem
 Frode pigmit crinem fingens atq. implicat auro
 Tela sonant humens. haud illo segnior ibat
 Eneae. tantum egregio decus enutet ore
 Postq. altos uentum in montis atq. in uia lustra
 Ecce fere sacri deiecte uertice capre
 Decurrere iugis alia de parte patennis
 Transmutant cursu campos atq. agmine cerui
 Puluerulenta fuga glomerant montesq. relinquunt
 At puer ascanius medus in ualibus agris
 Gaude equo iamq. hos cursu iam preterit illos
 Spumantemq. dari pecora intus inertia uotis
 Opta aprum aut filium descendere monte leonem
 Interea magnomiseri murmure celum

Incipit. insequitur commixta grandine nimbus
E t tyrū comites passim & trojana iuuentus
D ardanusq. nepos ueneris diuersa peragros
T ecta metu petiere. ruunt de montibus amnes
S peluncam dido. dux & trojanus eandem
D eueniunt. prima & tellus & pro nubi iuno
D ant signum. fulsere ignes & conscius ether
C onubus summoq. ulularunt uertice nimphe
I lle dies primus leti primusq. malorum
C ausa fuit. neq. enim spece fama ue mouetur
H eciam furtiuum dido meditatur amorem
C onuugium uocat. hoc preterit nomine culpam
E xtemplo lybie magna fit fama per urbes
F ama malum quo non aliud uelocius ullum
M obilitate uiget uiresq. acquirit eundo
P arua metu primo. mox sese attolunt auras
I ngrediuntq. solo & caput inter nubila condit
I llam terra parens ira irritata deorum
E xtremam cœo encheladaq. sororem
P rogeniunt pedibus celerem & pernicibus alas
M onstrum horrendum ugens. auquot sunt corpore plumæ
T ot uigiles oculi subter mirabile dictu
T ot lingue totidem ora sonant. tot subrigit aures
N ecte uolat celi medio terreq. per umbram
S tridens. nec diuisa declinat lumina somno
L uce sedet cistes. ac summi culmine tecti
T urribus aut altis & magnas territat urbes
T am ficti prauiq. tenax q̃ nuntia ueri
H ec tuum multiplici p̃p̃los sermone replebat
E audens & pariter facta atq. infecta canebat
U enisse eneam troiano a sanguine cœtum
C ui se pulchra uiro dignetur iungere dido
N unc hyemem inter se luxu q̃ longa fouere
R egnorum in memores turpiq. cupidine captos

Hec passim dea feda uirum diffundit in ora
 Protinus ad regem cursus de torquet parbam
 Incenditq. animum dictis atq. aggerat iras
 Hic amore satius rapta garamantide nimpha
 Templata ioucentum latis immania regnis
 Centum aras posuit uigilemque sacrauerat ignem
 Excubias diuum eternal pecudumque cruore
 Pingue solum & uanis florentia lumina ferris
 Isque amens animi & rumore accensus amore
 Dicitur ante aras media inter numina diuum
 Multa iouem manibus supplex orasse supinis
 Iupiter omnipotens cui nunc maurusia pictus
 Sens epulata thons lencum libat honorem
 Aspicias hec ante genitor cum fulmina torques
 Hec quicque horremur æaq. in nubibus ignes
 Terefiant animos & inania murmura miscent
 Feminaque nostris extans in sinibus uellem
 Exiguam preao posuit cui litus arandum
 Cuique loci leges dedimus conubia nostra
 Repulit ac dominum eneam in regina recepit
 Et nunc ille patris cum semiuero comitatu
 Meonia mentium nutra crinemque uidentem
 Subnixus raptu potitur nos munera templis
 Quippe tuus ferimus famamque fouemus inanem
 Talibus orantem dictis arasque teneatam
 Auduit omnipotens oculosque ad menia torsit
 Regia & oblitos fame melioris amantes
 Tum sic mercurium alloquitur ac talia mandat
 Uade age nate uoca sephiros & latere pennis
 Dardaniumque duces tyria cartagine qui nunc
 Expectat fati que datas non respicit urbes
 Alloquere & celeris defer mea dicta per auras
 Non illum nobis genitrix pulcherrima talem
 Promisit grauiumque ideo bis uendicat armis

Sed fore qui grauidam imperiis lelloq. frementem
I talliam generet genus alto asanguine teuari
P roderet ac totum sub leges mitteret orbem
S i nulla accendit tantarum gloria rerum
H ec super ipse sua molitur laude laborem
A scanio ne pater romanas inuideret arces.
Q uid struit. aut quamam spe inimica ingente moratur
N ec prolem ausoniam nec laurina respiciat arua
N auiget. hec summa est. hic nostri munitus esto
D ixeit. ille patris magnum parere parabat
I mperio & primum pedibus talana nec hie
A urea que sub lumen alis sue equora supra
S eu terram rapido pariter cum flamine portant
T um uirgam caput. hac animas orto uocat ille
P allentis alas sub tartara stigia mittit
D at seminos adimitq. & lumina morte resignat
I lla fretus agie uentos & turbina trahat
N ubila iamq. uolans apicem & latera ardua creuit
A thlanas euictum assidue cum nubibus atris
P umferum caput & uento pulsatur & imbri
H ix humeros infusa tegit tum flumina mento
P recapitant senis & glacie riget horrida barba
H ic primum paribus nitens cylemniis alis
C onstitit hinc toto preceps se corpore ad undas
M isit aut similis que arcum litora curum
P ilcosos scopulos. humilis uolat equora iuxta
H aud aliter terras inter celumq. uolabat
L itus arenosum ac lybie uentosq. secabat
M atero ueniens ab euo cylema proles
V t primum alatis tetigit magalia plantis
C neam fundantem arces ac tecta nouantem
C onspicit atq. uili stellatus yaspide fulua
C nsis erat tyroq. ardebat murice leua
D emissa ex humeris diues que munera dudo

Fecerat & tenui telas discreuerat auro
C ontinuo inuadit tu nunc cartaginis alte
F undamenta locas pulchramq. uxoris urtem
E xteus. heu regni rerumq. oblite tuarum
I pse deum tibi me claro demisit olympo
R egnator. celum & terras qui numine torquet
I pse hec terre iubet celeris mandata per auras
Q uid feruis. aut qua spe lybias tris oia terris
S i te nulla mouet tantarum gloria rerum
H ec super ipa tua molieris laude laborem
A scanium surgentem & spes heredis iuli
R espice. cui regnum italie romanaq. tellus
D ebentur. tali cylenius ore loquutus
M ortalis uisus medio sermone reliquit
E t procul in tenuem exculis euauit autam
A t uero enee aspectu obmutuit amens
A necq. horrore come & uox faucibus hesit
A rdet abire fuga dulcisq. relinquere terras
A ttonitus tanto monitu impioq. deorum
H eu quid agat quo nunc reginam ambire furentem
A udeat affatu. que prima exordia summat
A tq. animum nunc huc celerem. nunc diuidit illuc
I n partesq. rapit uanas. per que omnia uersat
H ec alternatim potior sma uisa est
M uelicha sergestumq. uocat fortemq. serestum
C lassum aptent taciti socios ad litora cogant
A rma parent & que rebus sit causa nouandis
D issimulent. se se interea quando opama dido
H esitat & tantos rumpi non sperat amores
T entaturum aditus & que molissima fandi
T empta quis rebus dexter modus ois omnes
I mpeno leti parent ac iussa facessant
A t regina dolos quis fallere possit amantem.
P resensit motusq. excepit prima futuros

Omnia tuta timens eadem in pia fama furenti
Detulit armari classem cursumq; parari
Scuit inops animi totamq; incensa per urbem
Bachatur: qualis commotus exata sacris
Thyas ubi audito stimulant trieterea bacho
Orgya. nocturnusq; uocat clamore cythron
Tandem his eneam compellat uocibus uitro
Dulsi simulare etiam sperasti perfide tantum
Posse nephas tacitusq; mea decedere teria.
Nec te noster amor: nec te data dextera quondam
Nec mortura tenet crudeli funere dido
Quin etiam bitemo moliris sydere classem
Et mediis proprias aquilonibus ire per altum
Crudelis quid: si non arua aliena domosq;
Ignosas peteres & troya antiqua maneret.
Troya per undosum peteretur nauibus equor
Me ne fugis: per ego has lacrimas dextraq; maq;
Quando aliud mihi iam misere nihil ipsa reliqui
Per connubia nostra per inceptos hymeneos
Sic bene quid de te merui fuit aut tibi quicq;
Dulce meum. miserere domus labentis & istam
Oro si quis adhuc precibus locus exue mentem
Te propter lybie gentes nomadumq; tyanni
Odere. infensi tyrii te propter eundem
Extinctus pudor & quas sola sydera adhibam
Fama prior. cui me moribundam deseris hospes.
Hæc solum nomen quoniam de coniuge restat
Quid moror: an mea pigmalion dum moema frater
Destruat. aut captam ducat getulus yarbis
Saltem si qua mihi dete suscepta fuisset
Ante fugam soboles si quis mihi paruulus aula
Luderet eneas qui te tantum ore referet
Non equidem omnino capta ac deserta uiderer
Dixerat. ille iouis monitis in mota tenebat

L umina. & obnixus curam sub corde premebat
 Tandem pauca refert. ego te quæ plurima fando
 E numerare uales. nunq̃ regina negabo
 P ro meritam nec me meminisse pigebit clyse
 D um memor ipse mei. dum spiritus hos regetartus
 P ro te pauca loquar neq̃ ego hanc abscondẽ furto
 S perauit. nec finge fugam nec coniugis unq̃
 P rendi telas aut hec infedera ueni
 M e si fata meis paterentur ducere uitam
 A uspitius & sponte meas componere curas
 O rlem troyanam. primum dulcesq̃ meorum
 R eliquias colerem. priami tecta alta manerent
 E t recidua manu posuissem perigama uictis
 S ed nunc italiam magnam gryneus apollo
 I taliam litæ iussere reposcere sortes
 H ic amor. hec patria est si te cartaginifantes
 P benissam lybiceq̃ aspectus detinet urbis
 Q ue tandem ausonia te uocet considere terra
 I nuudia est. & fas nobis externa querere regna
 M e patris anchise quotiens astra ignea surgunt
 A mmonet in somnis & turbida terret imago
 M e puer ascanius capitisq̃ in iura cari
 Q uem regno hesperide frando & fatalibus aruis
 N unc etiam interpres diuum ioue missus ab ipo
 T estor utrunq̃ caput celeris mandata perauras
 D e tulit. ip̃e deum manifesto in lumine uidi
 I ntantem muros. uocemq̃ his auribus ausi
 D e sine meq̃ tuus incendere teq̃ querelis
 I taliam non sponte sequor
 T alia dicentem iam dudum auersa tnetur
 H uc illuc uoluens oculos. totumq̃ pererrat
 L uminibus tactis & sic accensa prophatur
 N ec tibi diua parens generis. nec dardanus auctor
 P er fide sed duris genuit te. cautibus horrens

Caucasus hyrcanæq. ad moriunt ubera tigres
Hæc quid dissimulo. aut que me ad maiora reseruo
Hæc fletu ingemuit nostro. num numina. flexit
Hæc lacrimas uictus dedit. aut miseratus amante est
Que quibus ante feram. iam iam nec maxima uino
Hæc saturnius hæc oculis pater aspiat equis
Nusq. tanta fides. cunctum litore egentem
Eccepi & regni demens in parte locauit
Amisam classem socios amore reduxi
Heu furis incensa feror. nunc augur apollo
Hæc litæ sortes. nunc & ioue missus ab ipso
Interpres diuum fert horrida iussa per auras
Siccat is superis labor est ex cura quietos
Solllicitat. neq. te teneo. neq. dicta refello
Ite sequere italiam uentis. pete regna per undas
Speret equidem mediis si quid pia numina possunt
Supplicia hausurum scopulis & nomine dido
Speret uocaturum sequar attus ignibus absens
Etiam frigida mors anima seduxerit artus
Omnibus umbra locas adero. dabis i prope penas
Audiam & hæc manus ueniet mihi fama sub imos
Hæc medium dictis sermonem abrupit & auras
Erga fugit seq. ex oculis auertit & aufert
Linquens multa metu cantantem & multa puerantem
Dicere suscipiunt famule collapsaq. membra
Marmoreo referunt thalamo stansq. reponunt
At puer encas q. q. lenire dolentem
Solando cupit & dictis auertere curas
Multagemens magnoq. animum latefactus amore
Iussa tamen diuum exequerit classemq. reuisit
Tum uero teuci incumbunt. Huore cessat
Deducunt toto naui. natat uncta carina
Frendentesq. ferunt remos & robora siluis
Infabricata fuge studio

H igrantis cernas totaq. ex urbe mentis
 A c uelut ingentem formice farris acervum
 C um populant hyemis memores tectq. reponunt
 I t nigrum campis agmen predamq. per herbas
 C um uectant calle augusto pars grandia tridunt
 O bnix frumenta humeris pars agmina cogunt
 C astigat q. moras opere omnis semita feruet
 Q uis tibi tum dido cernenti talia sensus
 Q uos ue datat gemitus. cum littora feruere late
 P rospiceret arce ex summa totumq. uideret
 M iserante oculos tantis clamoribus equor
 I mprobe amor quid non mortalia pectora cogis
 I re utrum in lacrimas. utrum tentare precando
 C ogitur & supplex animos summittere amor
 H e quid inceptum frustra moritura relinquit
 A rma uides toto properari littore arcum
 U ndiq. conuenere uocat iam carbasus auras
 P upibus & leti naute imposuere coronas
 H unc ego si potui tantum sperare dolorem
 E t perferre soror potero misere hec tamen unum
 E xequere anima mihi solam nam perfidus ille
 T e colere archanos & iam tibi credere sensus
 S ola uiri molis aditus & tempora noras
 I soror atq. hostem supplex affare superbum
 H on ego cum danais troyanam exadere gentem
 A uide iuuu classem ue ad pergama misi
 H ec patris anchise cineres manes ue reuelli
 C ur mea dicta negat duras dimittere in auras
 Q uo ruit extremum hec misere de minus amanti
 E xpectet faulemq. fugam uentosq. ferentas
 H on iam coniugium antiquum quod predidit oro
 H ec pulchro ut latio careat regnumq. relinquit
 T empus mane peto. requiem spadamq. furori
 D um mea me uictam doceat fortuna dolore

Ex tremam hanc oro ueniam miserere sororis
Quam mihi cum dedit cumulatam morte remitti
Talius orabat talisq. miserrima fletus
Fertq. refertq. soror sed nullus ille mouetur
Fletibus aut uoces ullas tractabilis audit
Fata obstant placidasq. uiri deus obstruit aures
Ac uelut amosam ualido cum robore quercum
Alpini boree nunc hinc nunc flatibus uline
Crucere inter se certant ut stridor & alte
Consterunt terram concusso stupite frondes
Ipsa erat scopulis & qua tum uertice ad auras
Cereas tantum radice in tartara tendit
Haud secus assiduus hinc atq. hinc uocibus heros
Tunditur & magno persentit pectore auras
Mens immota manet lacrimae uoluuntur inanes
Tum uero infelix fatus exterrita dido
Mortem orat. tedet celi connexa iucri
Quo magis inceptum pagat lucemq. relinquat
Udit thuricremis cum dona imponeret aris
Horrendum dictu lauces nigrescere sacros
Fusaq. in obscenum se uertere uina cruorem
Hæc uisum nulli non ipsi effata sorori est
Preterea fuit intectus de marmore templum
Coniugis antiqui miro quod honore colebat
Uelleribus niueis & festa fronde reuinctum
Hinc exaudiri uoces & uerba uocantis
Uisa uiri nox cum terras obscura teneret
Solaq. culminibus ferale carmine bubo
Sepere queri & Longas infletu ducere uoces
Multaq. præterea uatum prædicta priorum
Terribili monitu horrificant agit ipse furem
In formis ferat eneas semperq. relinqui
Sola sibi semper longam in comitata uidetur
Ire uiam & tyrios deserta querere terra

88
 H eum eidum uelut demens uidet agmina pentheus
 Et solem geminum duplices se ostendere thebas
 A ut agamemnonius scenis agitatae horestes
 A rmatam facibus matrem & serpentibus atris
 C um fugit ulcrasq; sedent in limine dire
 E rgo ubi concepit furas euicta dolore
 D eceruitq; mori tempus sciam ipsa modumq;
 E xigit & messam dictis aggressa sororem
 C onsilium uultu tegit. ac spem fronte serenat
 I nuem germana uiam gratare sorori
 Q ue mihi reddat eum: ualeo me soluat amantem
 O ceani finem iuxta solemq; cadentem
 U ltimus ethiopum locus est ubi maximus athlas
 A xami humero torquet stellis ardentibus aptum
 H inc mihi massilie gentis monstrata sacerdos
 H espidum templi custos epulasq; draconi
 Q ue datat & sacros seruat in arbore ramos
 S pargens humida mella sopori ferumq; papauer
 H ec se carminibus promittit soluere mentes
 Q uas uelit ast alius duras immittere curas
 S istere aquam fluuiis & uertere sydera retro
 N æturnosq; mouet manis mugire uidebis
 S ub pedibus terram & descendere montibus ornos
 T estor cara deos & te germana tuumq;
 D ulce caput. magicas inuitam acinger artus
 T u secreta pyram tecto interiore sub aras
 E rige. & arma uiri thalamo que fixa reliquit
 I mpius exuiasq; omnes lectumq; iugalem
 Q uo pij sub impone iam abolere nefandi
 C uncta uiri monumenta. iacet monstratq; sacerdos
 H ec effata silet. pallor simul occupat ora
 H on tamen anna nouis prætendere funera sacris
 S ermanam credit. nec tantos mente furores
 C onapit haud grauiora timet q̃ morte fidei

Ergo iussa parat
 At regina pyra penetrati in se de sub auras
 Cuncta ingenti tectis atq; ulice secunda
 Intenditq; locum fertis & fronde coronat
 Fumera de super exuiuas ensemq; relictum
 Effugiemq; thoro locat haud ignarra futuri
 Scantare circum & crines effusa sacerdos
 Ter centum tonat ore deos herbamq; chaosq;
 Ter geminamq; hec haten. tria uirginis ora diane
 Sparsat & latices simulatas fontis auerni
 Falabus & melle ad lunam queruntur aenis
 Pucentes herbe nigri cum lacte ueneni
 Quentur & nascentis equi de fronte reuulsus
 Et matri preceptus amor
 Ipa mola manibusq; pius altaria iuxta
 Cum exuta pedem uinclis & ueste reancta
 Testatur moritura deos & conscia fati
 Sydera. tum si quod non equo federe amantes
 Cure numen habet iustumq; memorq; patur
 Mox erat & placidum carpebant festa soporem
 Corpora per terras silueq; & seua quierunt
 Equora cum medio uoluuntur sydera lapsu
 Cum tacet omnis ager pecudes pieq; uolucres
 Queq; lacus late liquidos queq; aspera dumis
 Lenibant curas & corda oblita laborum
 Rura tenent somno posite sub nocte silenti
 At non infelix animi premissa nec nunq;
 Soluitur in somnos. oculis uel aut pectore noctem
 Accipit ingeminant ante rursusq; resurgens
 Seuit amor magnaq; uarum fluctuat estu
 Sic adeo insistit secumq; ita corde uoluitat
 En quid ago. rursus ne procos irrisa priores
 Experiar. nomadumq; petam connubia supplex
 Quos ego sum totiens iam dedignata maritos

.. Illas ..

Iliacas igitur classes atq; ultima teucrum
 Iussa sequar. quia ne auxilio uiuat ante leuatos
 Et tene apud memores ueteris stat grana facti
 Quis me autem fac uelle sinet iatibus ne superbis
 Inuisam accipiet. nescis heu perdita. nec dum
 Leomedontee scutis per iuria gentis
 Quid tuum. sola fuga nautas comitabor ouantis
 An turis omniq; manu stipata meorum
 Inferar & quos sydoma uix urbe reuelli
 Rursus agam pelago & uentis dare uella iubebo
 Quin morem ut merita es. feratq; auerte dolorem
 Tu lacrimis euecta meis tu prima furentem
 His germana malis oneras atq; obias hosti
 Non licuit thalami exptem sine crimine uitam
 Degere more fere. talis nec tangere curas
 Non seruata fides aneri promissa sicti
 Tanta uia suo rumpebat pectora questus
 Cneas celsa in pupi iam certus eundi
 Carpebat somnos rebus iam rite paratus
 Hinc se forma dei uultu redeuntis eodem
 Obtulit in somnis. rursusq; ita uisa mouere est
 Omnia mercuno similis uicemq; coloremq;
 Et cernes flauos & membra decora iuuenite
 Hæc dea potes hæc sub casu ducere somnos
 Hæc quæ te circūstent deinde pericula cernis
 Demens nec gephuros audis spirare secundos
 Illa dolos durumq; nephas in pectore uersat
 Certa mori uariq; uarum fluctuat estu
 Non fugis hinc præceps dum præcipitare portas
 Iam mare turbare turbibus seuisq; uidebis
 Collucere facies iam feruere littora flammis
 Si te his attingent terris auroa morantem
 Cyæ age rumpe moras uarum & mutabile semper
 Femina sic fatus nocti se in miscuit ætre

Tum uero, eneeas subitus exterritus umbris
Corripit /e somno corpus sociosq; fatigat
Precipites uigilate uiri confidite transitis
Soluute uela citi deus ethere missus ab alto
Festinare fugam tortosq; inadere fines
Ecce iterum stimulat. sequimur te sancte deonuz
Quisquis es imperioq; iterum paremus ouantes
Ad sis o plaadusq; nubes & sydera celo
Dextra feras dicit. uaginaq; eripit ensen
Fulmineum strictoq; ferit retinacula ferro
Idem omnes simul ardor habet rapiuntq; ruuntq;
Littora deseruere. latet sub classibus equor
Ad nixi torquent spumas & cerula uerrunt
Et iam prima nouo spargebat lumine terras
Tithoni crecum linquens aurora cubile
Regina e speculis ut primum albescere lucem
Uidit & equatis classem procedē uelis
Littoraq; & uacuos sensit sine remige portus
Terq; quaterq; manu pectus percussa decorum
Flauentisq; absassa comas probo iupiter ibit
Hic aut & nostris illuserit aduena regnis
Non arma expedient. tota q; ex urbe sequentur
Dimpientq; rates. alii naualibus ire
Ferte citi flammis. date tella impellite remos
Quid loquor. aut ubi sum. que mentem insania mutat
Infelix dido. nunc te fata impia tangunt
Tum decuit cum septa dabas. en dextra fidesq;
Quem secum patrios auunt portare penatis
Quem subiisse humeris confectum etate parentem
Non potui arreptum diuellere corpus. Tundis
Spargere. non socios non ipm assumere ferro
A scamum patrisq; epulandum ponere mensis
Verum anceps pugne fuerat fortuna. fuisset
Quem metu morita faces in castra tulissem

I mpleſſemq; ſuiros flammis. natumq; patremq;
 C um genere extinxem. me met ſuper ipſa deduſſem
 S ol qui terrarum flammis opera omnia luſtras
 Tuq; harum interpres anarum & conſcia iuno
 H æturmiſq; hecate triuiſ ululata per urbeſ
 E t dæ uultricæ. & dū morientis eluſſe
 A capite hæc. meritumq; malis aduertite numen
 E t noſtraſ audite preceſ ſi tangere portus
 I nſandum caput ad terras ad mare neceſſe eſt
 E t ſic fata iouis poſcant hic terminuſ heret
 A bello audaas populi uexatiſ & armis
 F inibuſ extorris complexu auulſuſ iuli
 A uxilium imploret. uideatq; indigna ſuorum
 F unera. nec cum ſe ſub leges paas inique
 T radiderit regno haud optata luce fruatur
 S ed cadat ante diem mediaq; in humatuſ arena
 H æc precor hanc uocem extremam cum ſangne fido
 T um uoſ o tyrū ſtirpem & genus & omne futurum
 E xercete odiis. aneriq; hæc mittite noſtro
 M unera nulluſ amor populis nec federa ſunto
 E xeriare aliquiſ noſtris ex oſſibus ultor
 Q ui facit dardaniuſ ferroq; ſequare coloniſ
 H unc olim quocunq; dabunt ſe tpre uiueſ
 L itora litoribuſ contraria fluctibus undaſ
 I mprecor. arma armis. pugnent ipi; nepoteſ
 H ic ait & parteſ animum uerſabat in omniſ
 I nuſam querens q̄ primū abrumperet lucem
 T um breuiter barcem nutricem affatata ſychey
 H amq; ſiam patria antiqua cinis ater habebat
 A nnam caia mihi nutrix huc ſiſte ſororem
 D ic corpus properet fluuiali ſpargere limpha
 E t pecudeſ ſecum & monſtrata piaula ducat
 S ic ueniat. tuq; ipſa pia tege corporuſ uita
 S acta ioui ſtigio que rite incepta parauit

P
erficere est animus. finemq. imponere curis
Dardaniq. rogi capitis permittere flamme
Sic ait. illagradum studio celerabat anilem
At trepida & ceptis in manibus effera dido
Sanguineam uoluens. aciem maculisq. trementes
Interfusa genas & pallida morte futura
Interiora domus irumpit limina & altos
Conscendit furibunda rogos. ensemq. recludit
Dardanium non hos questum munus in usus
Hic postq. illac uestes notumq. cubile
Conspexit paulum lacrimis & mente morata
Incubuitq. thoro dextrq. nouissima uerba
Dulces exuue dum fata deusq. sinebat
A capite hanc animam meq. ex his exoluere curis
Cui & quem dederat cursum fortuna peregi
Et nunc magna mei sub terras ibat imago
Cuius preclaram statui mea moenia uidi
Cuius uicem penas inimico astitisse recepi
Felix heu nimium. felix si litora tantum
Nunq. dardanie tetigissent nostra carine
Dixit & os impressa thoro moriemur in ulte
Sed moriamur ait sic sic uiuat ne sub umbras
Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto
Dardanus & nostre secum ferat anima mortis
Dixerat. atq. illam media inter talia ferro
Collapsam aspiciunt conites ensemq. cruore
Spumantem sparsasq. manus. ut clamor ad alta
Atria. concussam bachatur fama per urbem
Lamentis gemituq. & femineo ululatu
Tecta fremunt. resonat magnis plangoribus ether
Non aliter q. si inmissis ruat hostibus omnis
Hic arago. aut antiqua tyros flammeq. furentes
Culmina perque hominum uoluantur perque deorum
Auidit exanimis trepidaq. exterrita cursu

Vnguibus ora soror fedans & pectora pugnis
 Per medios ruit ac morientem nomine clamat
 Hæc illud germana fuit. me fraude petebas
 Hæc rogis iste mihi ignes atq; parabant
 Quid primum deserta quætar. comitem ue sororem
 Spreuisti moriens. eadem me ad fata uocasses
 Idem ambas ferro dolor. atq; eadem hora tulisset
 His etiam struxi mambus patrioq; uocau
 Væ deos. sic te ut posita crudelis abessem
 Extinxi te meq; soror populumq; patresq;
 S idonios urtemq; tuam. date uulnera limphs
 Abliuam & extremus siquid super alitus errat
 Ore legam. sic fata gradus euaserat altos
 Semianimemq; sinu germanamq; amplexa fouebat
 Cum gemitu atq; atro siccabat ueste cruores
 Illa grauis oculos conata attollere rursus
 Deficit. infixum stridit sub pectore uulnus
 Ter se se attollens cubitoq; admixta leuauit
 Ter reuoluta thro est. oculisq; errantibus alto
 Quæsiuit ælo lucem. ingemuitq; repertam
 Tum iuno omnipotens longum miserata dolorem
 Difficilisq; obitus. ynim demittit olimpo
 Quæ luctantem animam nexosq; resolveret artus
 Nam quia nec fato merita nec morte peribat
 Sed misera ante diem subitoq; accensa furore
 Nondum illi flauum pro serpina uertice crinem
 Abstulerat stigioq; caput damnauerat orco
 Ergo yniscroæis per celum rosada penmis
 Mille deus uarios aduerso sole calores
 Deuolat & supra caput astitit. hunc ego diti
 Sacrum iussa fero teq; isto corpore soluo
 Sciait & dextra crinem secat omnis & una
 Dilapsus calor. atq; inuentos uita recessit.

Quintus habet ludos & classem corripit ignis
Nauigat enea. siculae deferitur ad oras
Hic manes celebrat patrios una hospes acesces
Ludos ad tumultum faciunt certamina ponunt
Ius nutrem bercei habitu menata senili
Incendit naus. subitus quae uindicat imber
Prodigium cunctis ardens ad lapsa sagitta
Tunc natum anchises solatur noctis in imbris
Insomnis pater anchises que bella gerenda
Quoq. duce ad manes possit descendere narrat.
Transcribit mores urbis populumq. uidentem
Et placidum enea palinurum querit in undis.

INTEREA MEDIVM

enea iam classe tenebant
Cetus iter fluctusq. atros
aquilone seccabat
Mœnia respiciens que iam
infelias elysse

Collucet flammis. que tantum accenderit ignem
Causa latet. dari magno sed amore dolores
Polluto notumq. furens quid femina possit
Triste per augurum tectorum pectora ducunt
Ut pelagus tenuere rates nec iam amplius ulla
Occurrit tellus. celum undiq. & undiq. tempus
Olli cenileus supra caput astitit imber
Hætem hyememq. ferens & inhorruit unda tenebris
Ipse gubernator pupi palinurus ab alta
Hæc quia non tanti ceperunt æthera nimbis
Quid uide pater neptime paras sic deinde locutus
Colligere arma iubet ualidisq. incumbere remis
Obliquatq. simul in uentum. ac talia fatum
Magnanime enea non si mihi iuppiter auctor
Spondeat hæc sperem italia contingere glo

Hutatu transuersa fremunt & uespere ab alto
 Confurgunt uenti atq; in nubem cogitur aer
 Hec nos obniti contra nec tendere tantum
 Sufficimus superat quoniam fortuna sequamur
 Quocq; uocat uertamus iter: nec littora longo
 Fida reor fraterna eris portusq; sicanos
 Simodo rite memor seruata remetior astra
 Tum pius gneae equidem sic poscere uentos
 Iam dudum & frustra cerno contendere contra
 Flecte uiam uelis an sit mihi gravior ulla
 Quae uel magis fessas optem dimittere naues
 Quam quae dardanum tellus mihi seruat acessem.
 Et patris anchise gremio complectitur ossa
 Hec ubi dicta petunt portus & uela secundi
 Intendunt gephiri fertur cita gurgite classis
 Et tandem leti note aduertuntur arene
 Et procul excelso miratus uertice montis
 Aduentum sociasq; rates occurrit acesstes
 Horridus in iaculis & pelle lybistidis urse
 Troia crinise conceptum flumine mater
 Quem genuit ueterum nisi in memor ille parentum
 Stratatur reduces & gaga letus agresti
 Excipit ac fessos opibus solat amas
 Postera cum primo stellas oriente fugarat
 Clara dies socios in aeternum luctore ab omni
 Adducat eneeas. tumuliq; ex aggere fatir
 Dardanide magni genus alto a sanguine diuum
 Animus exactis completur mensibus orbis
 Ex quo reliquas diuumq; ossa parentis
 Condidimus terra mestasq; sacra uimus aras
 Iamq; dies nisi falor adest quem semper acerbum
 Semper honoratum sic diu uoluistis habeo
 Hunc ego getulis agerem si sychibus exul
 Argolico uel mari deprensus & urbe mycene

Annua uota tamen sollemnisq. ordine pompas
Exquerer. Strueremq. suis altaria donis
Hinc ultro ad cineres ipsius & ossa parentis
Haud equidem sine mente reor siue numine diuum
Adsumus & portus delati intramus amicos
Ergo agite & letum cuncti celebremus honorem
Pescamus uentos atq. hec mea sacra quotannis
Orbe uelit posita templis sibi ferre dicatis
Dina bouum nobis troia generatus aestes
Dat numero capita in nauis adhibere penatis
Et patrios epulis. & quos colit Ixipes aestes
Præterea si noua diem mortalibus alium
Aurora extulerit radiisq. retexerit orbem
Prima cite teucris ponam certamina classis
Quisq. pedum cursu ualeat & qui uiribus audas
Aut iaculo incedit melior leuibusq. sagittis
Sic crudo fidit pugnam committere æstu
Cuncti adsint. meriteq. expectent premia palmæ
Ore fauete omnes & cingite tempora ramis
Sic fatus uelat materna tempora mirto
Hæc helymus facit. hæc enim maturus aestes
Hæc puerascamus sequitur quos cetera pubes
Ille et conatio multis cum nubibus ibat
Ad tumultum magna mediis comitante caterua
Hic duo rite mero libans cartesia bacho
Fundit humi duo lacte nouo duo sanguine sacro
Purpureosq. iacet flores. ac talia fatitur
Salue sancte patris. iterum saluete recepti
Hæc quicq. cineres animæq. umbraeq. paterne
Non licuit fines ytalos fataliaq. arua
Nec tecum ausonium quicunq. est querere tybrim
Dixerat hæc. aditus cum lubricis anguis abimis
Septem ingens giro septena uolumina traxit
Amplexus placide tumultum lapsusq. per aras

C erulee aut terga note maculosus & auro
 S quamam incendebat fulgor cen nubibus arcus
 M ille iacet uarios aduerso sole colores
 O bstupuit uisū gneas ille agmine longo
 T andem inter pateras & leuia pecula serpens
 L ibauitq; clapes rursusq; innoxius ymo
 S uccessit tumulo & de pasta altaria liquit
 H æ magis inceptos genitori instaurat honores
 I ncertus gemi ne loci famulum ne parentis
 C esse putet. cedit binas de more bidentis
 T otq; sues totidem nigrentis terga iuuenctos
 U maq; fundebat patris ammamq; uocabat
 A ndisæ magni manusq; acheronte remissos
 H ec non & socii que cuiq; est copia leti
 D ona ferunt onerantq; aras mactantq; iuuenctos
 O rdine aena locant. alii fusi per herbam
 S ubiciunt uerubus primas & uiscera torrent
 C xpectata dies adierat nouamq; serena
 A utrotam phætontis equi iam luce uehebant
 F amaq; finitimos & clari nomen æeste
 C xcierat leto complebant litora ceti
 U siri gneadas pars & certare parati
 M imeia principio ante oculos araq; locantur
 I n medio sacri tripodes uiridesq; corone
 C r palme pæum uictoribus armaq; & ostro
 P ertusæ uestes. argenti auriq; talenta
 C r tuba cõmissos medio canit aggere ludos
 P rima pares ineunt grauibus certamina remis
 Q uatuor ex omni delecte classe carine
 U elacem inuehens agit aciem remige pistrum
 M ox italus mnescheus genus a quo. nomine menij
 I ngentemq; gyas ingenti mole chimeram
 U rbis opus tæplici pupes quam dardana uersu
 I mpellunt terno consurgunt ordine remi

Sergeſtusq; domus tenet aquo ſergia nomen
Centauro inuehitur magna ſcillaq; cloanthus
Cerulea. genus unde tibi romane cloenthi
Eſt procul in pelago ſaxum ſpumantia contra
Littora. quod tumidis ſummersum tunditur olim
Fluctibus hiberni condunt ubi ſydera cari
Tranquillo ſilet admotaq; attollitur unda
Campus & aprias ſtatio gratiſſima mergis
Hic uiridem gneas frondenti ex ilice metum
Conſtituit ſignum nauis pater. unde reuerſi
ſciant & longos ubi curam flectere curſus
Tunc loca ſorte legunt ipſiq; in pupibus auro
Ductores longe effulgent oſtroq; decori
Cetera pupulea ualatur fronde uiuentis
Nudatoſq; humeros oleo perſuſa nitet
Conſidunt tranſiſ. intentaq; barchia remis
Intenti expectant ſignum exultantq; haurit
Corda pauor pulſant. laudumq; arrecta cupido
Inde ubi clara dedit ſonitum tuba ſimbis omnis
Haud mora proſiluere ſuis ſent ethera clamor
Nauiculis adductis ſpumant freta uerſa lacertis
Infundunt panter ſulcos. totumq; dehinc
Conuiſum remis roſtrisq; ſtudentibus equor
Non tam precipites biuigo certamine campum
Conſpuere ruunt effuſi cetera curruſ
Nec ſic immiſſis. auge undentia lora
Concuſſere uigil. proniq; in uertera pendent
Tum plauſu fremituq; uram ſtudiſq; fauentum
Conſonat omne nemus. uocemq; incluſa uolitant
Littora. pulſanti colles clamore reſultant
Effugit ante alioſ. primuſq; dabitur undiſ
Turbam inter fremitumq; gias. quem deinde cloanth?
Conſequitur remis melior. ſ. pondere pinuſ
Tarda tenet poſt hoſ equo diſcrimine piſtriſ

Centaurusq; locum tendunt superare priorem
 Et nunc pistris habet. nunc uictam preterit ingens
 Centaurus. nunc una ambe uinculisq; feruntur
 Fretibus & longe fulcant uada salsa carine
 Iamq; propinquabant scopulo metamq; tenebat
 Cum princeps medioq; gras ingurgite uictor
 Rectorem nauis compellat uoce menethen
 Quo tantum mihi dexterabis: huc dirige gressum
 Litus ama & leuas stringat sine palmula cautes
 Altum alii teneant. dixit. sed ceca menethes
 Saxa tinnens proram pelagi detorquet ad undas
 Quo diuersus abis: iterum pete saxa menethes
 Cum clamore gyas reuocabat & ecce cloanthum
 Respiat instantem tergo & propiora tenentem
 Ille inter nauemq; gye scopulosq; sonantes
 Radit iter leuuium interior subitoq; priorem
 Preterit & mens tenet equora tuta relictis
 Tum uero exarsit uiuere dolor ossibus ingens
 Hec lacrimis caruere gene. segnemq; menethen
 Oblitus decorisq; sui sociumq; salutis
 In mare preaptem pupi detrahat ab alta
 Ipse gubernaculo rector subit. ipse magister
 Hortaturq; uiros. clauumq; ad litora torquet
 At grauis ut fundo uix tandem redditus imo est
 Iam senior madidaq; fluens in ueste menethes
 Summa petit scopuli. sicq; in rupe resedit
 Illum & latentem teueri & risere natantem
 Et salsof vident reuolumentem pectore fluctus
 Hic leta extremis spes est accensa diobus
 Sigeusto in nelscheoq; gyam superare morantem
 Sigeustus capit ante locum scopuloq; propinquat
 Nec tota tamen ille prior precaute carina
 Parte prior partum rostro premit emula pistris
 At media socios incendens naue per ipsos

Hortatur mnescheus. nunc nunc insurgite remis
Hec tene locu. troys quos sorte suprema
N elegi comites. nunc illas promitte vires
Hunc animos quibus in getulis syrtibus usi
I onioq. man. maleq. sequaabus undis
H on iam prima peto. mnescheus. nec vincere certo
Q uanq. os supent quibus hec neptune dedisti
E xtremos pudeat iadyssse hec uinate ciues
E t prohibite nephas olli certamine summo
P roximbunt. uastis tremuit ictibus erea pupis
S ubtrahiturq. solum tum creber anhelitus artus
A ridaq. ora quatit. sudor fluit undiq. riuis
A ttulit ipse uiris optatum casus honorem
H amq. furens animi dum proiam ad saxa suburget
I nterior spacioq. subit sergestus iniquo
I nfelix saxis in praetentibus hesit
C oncuisse cautes & acuto in murice remi
O bnixi crepuere illisq. proxa pependit
C onfurgunt naute & magno clamore morantur
F erratasq. trudes & acuta cuspide contos
E xpediunt fractosq. legunt ingurgite remos
A t letus mnescheus successuq. actor ipso
A gmine remorum celeriq. uentisq. uocatis
P rona petit maria & pelago decurrit aperto
Q ualis spelunca subito commota columba
C ui domus & dulces latebroso in punice mudi
F ertur in arua uolans. plausumq. ex territa pennis
D at tecto ingentem. mox aere lapsa quieto
R adit iter liquidum. celeris. neq. commouet alas
S ic mnescheus sic ipsa fuga sciat ultima pistris
E quora. sic illam fert impetus ipe uolentem
E t primum in scopulo luctantem. deseruit alto
S ergestum. breuibuscq. uadis frustra. uocantem
A uxilia & fractis discentem currere remis

Inde gyam ipsamq; ingenti mole chineta
 Consequitur. cedit quoniam spoliata magistro est
 Solus iamq; ipso superest in fine cloanthus
 Quem petit & summis amixtus uiribus arget
 Tum uero ingemmat clamor amictiq; sequentem
 Instigant studus resonat fragoribus ether
 Hi primum decus & partum indignantur honorem
 Hi teneant uitamq; uelint pro laude pacis
 Hos successus alit. possint. qz posse uidentur
 Et fors equatis cepissent premia rostris
 Hi palmas ponto tendens utraq; cloanthus
 Fudissetq; pices diuosq; in uota uocasset
 Di quibus impium est pelagi quorum equora curro
 Vobis letas ego cudentem in litore taurum
 Constituam anteanas uoti reus extaq; falsos
 Proitum in fluctus & uina liquenta fundam
 Dixite uinq; imis sub fluctibus audit omnis
 Nerey dum phoraq; chorus panapeiaq; uirgo
 Cetera ipse manu magna portunus euntem
 Impulit. illa notho ciuis uolucraq; sagitta
 Ad terram fugit & portu se condidit alto
 Tum satus mebis a cunctis ex more uocatis
 Uictorem magna piceonis uoce cloanthum
 Declinat. uiridq; aduelat tempora lauro
 Muneraq; in nauis ternos optare iuuenes
 Uinaq; & argenti magnum dat ferre talentum
 Ipsis precipuos ductoribus addit honores
 Uictori clamidem auratam q; plurima arcum
 Purpura meandro duplici melitea cucurrit
 Intextuq; puer frondosa regius unda
 Veloces iaculo ceruos. cursuq; fatigat
 Acer anhelanti similis quem prepes ab yda
 Sublimen pedibus rapuit iouis armiger unas
 Longeu palmas nec quicq; ad sidera tendunt

Custodes seu itq. canum latratul in auraf
At qui deinde locum tenuit uirtute secundum
Lenibus huius hamis confertam auroq. calicem
Loricam quam demoleo detraxerat ipse
Victor apud rapidum symeenta sub uion alto
Donat habere uito decus & tutamen in armis
Vix illam famuli plexgeus sagarisq. ferebant
Mutilaplicem conuicti humeris indutus atolim
Demoleus cursu palentis troas agebat agebat
Tertia dona facit geminas ex ere lebetes
Cymbiaq. argento perfecta atq. aspera signis
Iamq. adeo donata omnes opibusq. superbi
Punicis ibant euincti tempora tenis
Cum seuo escopulo multa uix arte reuulsus
Amisil remissatq. ordine debilis uno
Irisam sine honore tatem sergestus agebat
Clualis sepe uis deprensus inaggere serpens
Erea quem obliquum rota transit aut grauis ictu
Seminem liquit saxo lacerumq. uiator
Nec quicq. longos fugiens dat copore tortus
Parte ferox ardensq. oculis & sibilla colla
Arduus attollens pars uulnere clauda retentat
Hexantem uodis seq. in sua membra plicantem
Talis remigio naus se tarda mouebat
Uela facit tamen & uelis subit hostia plenis
Sergestum eneas promisso munere donat
Seruata obnauem letus sociosq. reductos
Olli serua datur opum haud ignaria minerue
Cressa genus ptolee geminiq. sub utere nati
Hec pius eneas missio certamine tendit
Caminum in campum. quem collibus undiq. amans
Cingebant silue mediaq. in ualle theatri
Circus erat. quo se multis cum milibus heros
Confessu medium tulit extructaq. resedit

Hic qui forte uelint rapido contendere cursu
 Innuat precys animos & premia ponit.
 Undiq; conueniunt teuci mixtaq; sicam
 Nilus & curialis primi
 Eurialis fōma insignis uiridiq; iuuenta
 Nilus amore pio pueri quos deinde secutus
 Regius egregia priami de stirpe clyores
 Hunc saluus simul & pitton quorum aliteracharnam
 Alter ab archadio tegere sanguine gentis
 Tum duo tynactii iuuenes helymus panopsq;
 Assueti filius comites senioris aeste
 Multi preterea quos fama obscura recondit
 Enas quibus in medijs sic deinde lectus
 A capite hec animis. letasq; aduertite mentes
 Nemo ex hec numero mihi non donatus abibit
 Enosia bina dato leuato lucida ferro
 Spicula celatamq; argento ferre bipennem
 Omnibus hic erit unus honos. tres premia primi
 Accipient. flauaq; caput noctentur oliua
 Primus equum fallens insignem uicto habeto
 Alter amazoniam pharetram plenamq; sagittis
 Tercius. lato quam cutum amplectitur auro
 Baltheus & tereti sub nec sit fibula gemma
 Tercius argolica. hac galea contentus abito
 Hec ubi dicta locum capiunt. signoq; repente
 Corripunt spatia audito limenq; relinquunt
 Effusi mimbo similes. simul ultima signant
 Primus abit. Longeq; ante omnia corpora missus
 Emicat & uentis & fluminis cioralis
 Proximus huic longo. sed proximus intervallo
 Insequitur saluus spatio post deinde relicto
 Tertius curialis
 Eurialumq; helynius sequitur quo deinde sub ipso
 Ecce uolat calcemq; tenit iam calce clyores

Incumbens humeris. spatia & si plura supersint
 Transeat ellapsus prior. ambiguq. relinquat
 Iamq. fere spacio extremo fessiq. sub ipm
 Finem aduentabant. leni tum sanguine missus
 Labitur infelix. celsis ut forte iuuenas
 Fusus humum uiridesq. super madefecit herbas
 Hic iuuenis iam uictor ouans uestigia presso
 Haud tenuit titubata solo. si pronus in ipso
 Conadit immundaq. fimo. sacroq. cruore
 Non tamen curiali non ille oblitus amorum
 Nam sese opposuit saluo per lubrica sugens
 Ille autem spissa iacuit reuolutus arena
 Emicat curialis & munere uictor amici
 Prima tenet plausuq. uolat fremituq. secundo
 Post helymis subit & tunc tertia palma clyores
 Hic totum cauee consensum ingentis & ora
 Prima patrum magnis saluus clamoribus implet
 Creptumq. dolo reddi sibi poscat honorem
 Tutatur fauor curialium. lacrimaq. decore
 Orator & pulcro ueniens in corpore uirtus
 Adiuuat & magna praelamat uoce clyores
 Qui subiit palme frustra. ad premia uenit
 Cuncta. si primi saluo redduntur honores
 Tum pater & neas nra inquit munera uolunt
 Certa manent pueri & palmam mouet ordine nemo
 Me licet casum miserari infontis amica
 Sic fatius tergum getuli in mane leonis
 Dat saluo nullis onerosum atq. unguibus aureis
 Hic missus si tanta inquit sunt premia uictis
 Et te lapsorum miseret que munera russo
 Digna dabis. primam merui qui laude coronam
 Nunc me que salui fortuna inimica tulisset.
 Et simul his dictis faciem ostentabat & udo
 Lubrica membra fimo. usit pater optimus omni

.. Cr ..

Et clipeum efferri iussit didymaonis arcem
 Neptuni sacro damais de poste refixum
 Hæc iuuenem egregium præstanti munere donat
 Post ubi confecti cursus & dona peregit
 Hinc si cui uirtus animusq; in pectore præsens
 Adsit & euinctus attollat brachia palmis
 Sic ait & geminum pugne proponit honorem
 Victori uelatum auro uitisq; iuuenenum
 Censum atq; insignem galeam solatio uicto
 Hæc mora continuo uastis cum uiribus effert
 Ora daret magnosq; uirum se murmure tollit
 Solus qui paridem solitus contendere contra
 Idemq; ad tumulum quo maximus acubat hector
 Victorem buten in mani corpore qui se
 Bebritha ueniens amica degente ferebat
 Perailit & fulua moribundum extendit arena
 Talis prima daret caput altum in prelia tollit
 Ostenditq; humeros latos alternaq; iactat
 Brachia protendens & uerberat ictibus auras
 Quæritur huic alius nec quisquis exagmine tanto
 Audet adire uirum manibusq; inducere cestus
 Ergo alacris cinctosq; putans excedere palma
 Nec stetit ante pedes nec plura moratus
 Tum leua taurum cornu tenet atq; ita fatir
 Hæc dea sinemo audet se credere pugne
 Quæ finis standi quo me decet usq; teneri
 Ducere dona iute cuncti simul ore fremebant
 Dardanide reddiq; uiro promissa utebant
 Hic grauis cutellum dictis castigat acestes
 Proximus ut uiridante thoro confederat herbe
 Cntelle heroum quondam fortissime frustra
 Tanta ne tam patiens nullo certamine tolli
 Dona fines ubi nunc nobis deus ille magister
 Hæc quicq; memoratus erix ubi fama per omnem

Trynacriam. & spolia illa tuis pendentia tectis
Ille sub hec non laudis amor. nec gloria cessat
Pulsa metu. sed enim gelidus tardante senecta
Sanguis haret. fugentq. effete in corpore vires
Sic mihi que quondam fuerat. q̄. q̄. improbus iste
Exultat fident. si nunc foret illa iuuentus
Haud equidem predo inductus pulcroq. iuuento
Venissem nec dona moror. sic deinde locutus
In medium geminos in mani pondere cestus
Proiecit. quibus acer erix in prelia suctus
Ferre manum duroq. intendere brachia tergo
Obstupere animi tantorum ingentia septem
Terga totum plumbo insuto ferroq. rigebant
Ante omnes stupet ipse dares. longeque recusat
Magnanimusq. anchisiades & piros ipsa
Huc illuc uinculorum immensa uolumina uersat
Tum senior tales referebat pectore uoces
Quid si quis cestus ipsius & herculis arma
Uidisset. tristemq. hec ipso in luctore pugnam
Hec germanus erix quondam tuus arma gerebat
Sanguine cernis adhuc sparsoq. infecta cerebro
Hic magnum aladem contra stetit his ego suctus
Dum melior vires sanguis dabat emula nec dum
Temporibus geminis canebat sparsa senectus
Sed si nostra dares. hec herouis arma recusat
Idq. pio sedet enee. probat auctor acestes
Equemus pugnas erias tibi terga remitto
Solue metus. & tu troianos exue cestus
Hec factus duplicem ex humeris reiecit amictum
Et magnos membrorum artus magna ossa lacertos
Exiit atq. ingens media consistit arena
Tum satis anchisa cestus pater extulit equos
Et paribus palmas amborum inexit armis
Constitit in digitos ex templo arrectus utiq.

Brachiaq. ad superas interitus extulit auras
 Abduxere retro longe capita ardua ab ictu
 Immiscentq. manus manibus. pugnamq. laceffunt
 Ille pedum melior motu. fretusq. uuenta
 Hic membris & mole ualens. sed tarda trementi.
 Senia labant. uastos quatit eger anhelitus artus
 Multa uiri nec quicq. inter se uulnera iactant
 Multa cauo lateri ingeminant & pectore uastos
 Dant sonitas. erratq. aures & tpiria circum
 Crebra manus. dum crepitant sub uulnere male
 Stat grauis antellus iussuq. in motus eodem
 Corpore tela modo atq. oculis uigilantibus exit
 Ille. uelut celsam oppugnat qui mollibus urbem.
 Aut montana sedet arcum castella sub armis
 Hinc hos nunc illos aditus omniemq. pererrat
 Arcem locum & uanis ad sultibus irritus urget
 Ostendit dextram insurgens antellus & alte
 Extulit ille ictum uementem auertit uelox
 Preuidit. celeriq. elapsus corpore cessit
 Antellus uires inuentum effundit & ultro
 Ipse grauis grauiusq. ad terram pondere uasto
 Concidit ut quondam. caua concidit aut herymanto
 Aut yda in magna radiabus eruta pinus
 Consurgunt studiis teuci & trinactia pubes
 Et clamor celo. primusq. occurrit aestes
 Et que uunq. ab humo miserans attolit. anniam
 At non tardatus casu neq. territus heros
 Acrior ad pugnas rediit ac uim suscitatur ira.
 Tum pudor incendit uires & conscia uirtus
 Preapitemq. darem ardens agit equore toto
 Nunc dextra ingeminans ictus. nunc ille sinistra
 Hec mora nec requies. quam multa grandis mibi
 Culminibus crepitant sic densis ictibus heros
 Creber utraq. manu pulsat uersatq. daretha.

Cum pater eneeas procedere longius uas
Et ferire animis antellum haud passus acerbis
Sed finem imposuit pugne fessumq; daretha
Erripuit mulcens dictis. ac talia fatuit
Infelix quæ tanta animum clementia cepit
Non uires abas conuersaq; numina scutus
Cede deo dixitq; & prelia uoce diremit
Ast utrum fide & quales genua egrotalientem
Iac tantemq; utroq; caput. cassumq; anorem
Ore reiectantem mixtosq; in sanguine dentes
Ducunt ad naus galeamq; ensesq; uocati
Accipiunt palmam antello taurumq; relinquunt
Hic uictor superans animis tauroq; superbus
Hæte dea. uosq; hæc inquit cognoscite tenet
Et mihi quæ fuerint iuuenili in corpore uires
Et qua senectus reuocatum a morte daretha
Dixit & aduersi contra stetit ora iuuenti
Quid donum a stabat pugne duosq; reducta
Librauit dextra media inter cornua cestus
Arduus. effractosq; uisit in ossa cerebro
Sternitur exanimis tremens præcumbit humi bos
Ille super tales effundit pectore uoces
Hanc tibi erix meliorem animam pro morte darethis
Per soluo. hic uictor cestus. artemq; repono
Potinus eneeas celeri certare sagitta
Innuat qui forte uelint & premia ponit
Ingentemq; manu malum de naue seresti
Crigit & uolucem traiecto in fune columbam
Quo tendant ferrum malo suspendit ab alto
Crigit & uolucem traiecto in fune columbam
Conuenere uiri. deiecit tamq; erea sortem
Accipit galea. & primus clamore secundo
Hyrta de ante omnes exit locus ypcodontis
Quem modo nauali misteius certamine uictor

C onsequitur. uiridi mnestheus cunctus olua
 T ercius euryaon tuus oclarissime frater
 P andere qui quondam iussus confundere fedus
 I n medios tellum torsisti primus achuos
 E xtremus galeaq. una successit aestes
 A usus & ipse manu iuuenum tentare laborem
 T um ualidis flexos incuruant uiribus arcus
 P ro se quisq. iuri & depromunt tela pharetis
 P rimaq. per celum neruo stridente sagitta
 H yrtacide iuuenis uolucres diuerberat auris
 E t uenit aduersiq. infigitur arbore mali
 I ntemuit malus timuitq. exterrita pennis
 A les & ingenti sonuerunt omnia plausu
 P ost aer mnestheus adducto constitit arcu
 A lta petens. pariterq. oculos tellumq. retendit
 A st ipsam miserandus auem contingere ferro
 H on ualiuit. nodos & uincula lineae rupit
 Q uis innexa pedem malo pendeat ab alto
 I lla nothos atq. acta uolans in nubula fugit
 T um rapidus iam dudum arcu contenta parato
 T ela tenens frēm euryaon in uota uocauit
 I am uacuo letam celo speculatus & alis
 P laudentem. figit nigra sub nube columbam
 D ecidit exanimis. uitamq. reliquit in astris
 A erul fixamq. refert delapsa sagittam
 A missa solus palma superabat aestes
 Q ui tamen aerias telum contorsit in auras
 O stentans artem pariter arcumq. sonantem
 H ic oculus subito obiicitur magnaq. futurum
 A uigurio monstrum docuit post exitus ingens
 S eraq. terrefacti ceciderunt omnia uates
 H aq. uolans liquidis in nubibus arsit harundo
 S ignauitq. uiam flammis tenuisq. recessit
 C onsumpta inuentos celo ceu sepe refixa

Transcurrent cinemq; uolantia sydera duant
 A tonitus hēfere animis. superosq; precati
 T rynacriū te uenq; uiri. nec maximus omen
 A bnuūt eneas. sed letus amplexus acēstem
 M uneribus cumulat magnis. ac talia fatur
 S umme pater nam te uoluit. rex magnus olimpi
 T alibus auspiis exortem ducere honorem
 I psiū anchisē longeuū hoc munus habebis
 C ratera impressum signis quem traciū olim
 A nchisē genitori in magno munere cyllēus
 F erre sui dederat monumentum & pign' amoris
 S ic fatiū angit uindanti tempora lauro
 E t primum ante omnes uictorem appellat acēste
 N ec bonus euryriāon prelato in uidit honori
 Q uam uis solus auem debeat ab alto
 P roximus ingreditur donis qui uincula rupit
 E xtremus uolūci qui fixit arundine malum
 A t pater eneas nodum certamine misso
 C uistodem ad sese comitemq; impubē iuli
 E pytidem uocat & fidum sic fatur ad aures
 U ade age. & ascanio suam puerile pharetrum
 A gmen habet secum cursusq; instruxit equorum
 D ucat alio turmas & sese ostendat in armis
 D ic ait. ipse omnem longo decedere circo
 I nfluxum populū & campos iubet ēē patētis
 I ncedunt pueri pariterq; ante ora parentum
 F renatis lucent in equis quos omnes euntis
 T rynacrie mirata fremit troyeq; iuuentus
 O mnibus in morem tonsa coma pressa corona
 C ornea bina ferunt prefixo hastula ferro
 P arslēuis humero pharetras & pectore summo
 F lexilis obtorti per cōlum ita cūctus auri
 T res equitum numero turme. tantūq; uagant
 D uctores pueri bissenū quēq; secuti

Igmine partito fulgent paribusq; magistris
 Unacres iuuenum ducit quam paruus ouantem
 Homenaui referens priamus tua clara polite
 Progenies auctura italos. quem trachus albus
 Portat equus bicolor maculis uestigia primi
 Albapedis frontemq; ostentans ardius albam
 Aliter atys. puerq; puer dilectus iulo
 Extremus formaq; ante omnes pulcher iulius
 Sidomo est inuectus equo quem candida dido
 Esse sui dederat monumentum & pignus amoris
 Cetera trinacris pubes senions acertes
 Fertur equis
 Exapiunt plausu pauidos. gaudentq; tuentes
 Dardamides. ueterumq; agnoscunt ora parentum
 Postq; omnem leti confessum oculosq; suorum
 Lustrauere in equis signum clamore paratis
 Epytides longe dedit insonitq; flagello
 Olli discurrere pares. atq; agmina termini
 Diductis soluere choris. rursusq; uocati
 Conuertere uias. infestaq; tela tulere
 Inde alios ineunt cursus aliosq; recursus
 Aduersis spatii. alternos orbibus orbes
 Impediunt. pugneq; aent simulacra sub armis
 Et nunc terga fuga nudant. nunc spicula uertunt
 Inensi. facta pariter nunc pace feruntur
 Ut quondam creta fertur laterinitus in alta
 Panielibus textum cecis iter ancipitemq;
 Mille uis habuisse dolum. qua signa sequendi
 Falleret indensus quoq; & irrimabilis error
 Haud aliter nati teutonum uestigia cursu
 Impediunt. texuntq; fugas & prelia ludo
 Delphinum similes qui per maria humida nando
 Carpathum lybicumq; secant. luduntq; per undas
 Nunc morem cursus. atq; h' certamina primus

Ascanius longam muris cum cingeret albam
Retulit & priscos docuit celebrare latinos
Quo puer ipse modo secum quo troia putes
Albam docuere suos. hinc maxima porro
Accipit roma & patrum seruauit honorem
Troiaq. nunc pueri trojanum diatur agmen
Hac celebrata temus sancto certamina patri
Hic primum fortuna fidem mutata nouauit
Dum uariis tumulto referunt solemnia ludis
Irim de celo misit saturnia iuno
Iliacam ad classem: uentusq. aspirat eunti
Multa mouens. nec dum antiquum saturata dolore
Illa uiam celebrans per mille coloribus aram
Nulli uisa cito decurrit tramite uirgo
Conspiciat ingentem concursum & littora lustrat
Desertosq. uidet portus classemq. relictam
At procul insolo secrete troades acta
Amisum anchisem flebant funeteq. profundum
Pontum asperabant flentes. heu tot uada fessis
Et tantum superesse maris uox omnibus una
Urtem orant. redet pelagi perferre laborem
Ergo inter medias esse haud ignarra docendi
Comiat & faciemq. de uestemq. reponit
Fit borae. & quondam nomen. natiq. fuissent
Ac sic dardanidum mediam se matribus infert
O misere quas non manus inquit achaea bello
Traxerit ad letum patrie sub menibus. o gens
Infelix cui te exitio fortuna reseruat
Septima post troie exadium iam uertitur estas
Cum freta cum terras omnes tot in hospita saxa
Sideraq. emenssem ferimur. dum per mare magnis
Italiam sequimur fugientem & uolumur undis
Hic eras fines fraterni. atq. hospes aestes
Quis prohibet muros iacere & dare ciuibus urbem

O patria & rapti: nec quicq̃ ex hoste penates
 Nulla ne iam troye. dicentur moenia nusq̃
 Hæc toros amnes xantum & si moeonta iudebo
 Quin agite & mecum infauistas exunte pupes
 Nam mihi callandre per somnum natus ymago
 Ardentes dare. uisa facies. hic quente troyam
 Hic domus est inquit uobis. iam tempus agi res
 Hæc tantis mora prodigiis / en quatuor are
 Neptuno. deus ipse facit. auumq. ministrat
 Hæc memorans prima infensum ui corripit ignem
 Sublataq. præul. dextra commixa corruscat
 Et iacet. Arrecte mentes stupefactaq. corda
 Liadum. hic una e multis que maxima natu
 P virgo. tot priami natorum regia nutrix
 Non horre nobis. non hæc rohetria matres
 Est doridi coniunx diuini signa decoris
 Ardentesq. notate oculosque spiritus illi
 Quis uultus uocisq. sonus uel gressus eunti
 Ipsa egomet dudum berenidigressa reliqui
 Egram indignantem tali q. sola cerneret
 Munere: nec meritos anchise inferet honores
 Hæc effata
 At matres primo anapues oculisq. malignis
 Ambigue spectare rates miserum inter amorem
 Presentis terge. fatiq. uocantia regna
 Cum dea se paribus per celum sustulit alis
 Ingentemq. fuga secuit sub nubibus arcum
 Tum non attonite monstris acteq. furore
 Conclamant. rapiuntq. focis penetratibus ignem
 Pars spoliant aras fronde. ac uirgulta faciesq.
 Comitant. furit inmissis ulcanus hateris
 Transiit per & remos & pictas abiire pupes
 Huntul anchise ad tumultum cuneosq. theatu
 Inuentas per fert naues eumelus & ipsi

Respiciunt atram in nimbo uolitare fauillam
Primus & ascanius cursus ut letus equestres
Ducebat sic acer equo turbata petunt
Caela nec exanimis possunt retinere magistri
Quis furor iste nouus: qua nunc quo tenditis iqt
Hec misere ciues non hostem inimicaq; castra
Arguunt uestras spes uitae. en ego uester
Ascanius. galeam ante pedes proiecit inanem
Qua ludo indutus belli simulacra dabat
Accelerat simul eneeas simul agmina teucrum
Ast ille diuersa metu per litora passim
Diffugiunt. siluasq; & sic ubi concaua furtim
Saxa petunt piget incepti. lucasq; suasq;
Mutate agnoscunt. excussa. pectore uino est
Sed non id circo flamme atq; incendia uires
Indomitas posuere. udo sub robore uiuit
Stuppa uomens tardum fumum lentq; carinas
Est uapor & toto descendit corpore pestis
Hec uires heroum infusa. flumina prosunt
Tum pulsenear humeris abscondere uestem
Auxilioq; uocare deos & tendere palmas
Iuppiter omnipotens si nondum exosus adunum
Troianos siquid pietas antiqua labores
Respiciat humanos da flammam euadere clami
Hunc pater & temeres teucrum res eripe leto
Vel tu quod superest in festo fulmine morti
Si mereor dimitte tuaq; hic obtrunc dextera
Oix hec ediderat arm effusis umbris atra
Tempestas sine more ferit. tonitruq; tremisunt
Ardua terrarum & campi nunt ethere toto
Turbidus imber aqua. densisq; uigerrimus austris
Implenturq; super pupes. semiusta madescunt
Robora. restinctus donec uapor omnis & omes
Quatuor amissis seruate a peste carine

Nunc pater geneas casu concussus acerbo
 Nunc huc ingentes. nunc illuc pectore curas
 Mutabat uersans siculis ne resideret aruis
 Oblitus fatorum ytalas ne capesseret oras
 Tum senior nantes unum tritonia pallas
 Quem docuit multa. insignem reddidit arte
 Hec responsa dabat. uel que perpenderet ira
 Magna deum. uel que fatorum posceret ordo
 Isque his geneam solatus uocibus insit
 Nate dea quo fata trabunt. retrahuntque sequamur
 Quicquid erit superanda omnis fortuna ferendo est
 Est mihi dardanius diuine stirpis accessus
 Nunc cape consilii. socium & coniunge uolentem
 Huc trade amissis superant qui nauibus & quos
 Per te sum magni incepta rerum. tuarumque
 Longeuosque senes. ac fessas equore matres
 Et quicquid tecum inualidum metuensque periculi est
 Delige. & his habent terris sine moenia fessi
 Urbem appellabunt promisso nomine accessam
 Talibus incensus dictis seuoris amica
 Tum uero in curas animum deductur omnis
 Et nox atra polum his subuecta tenebat
 Uisa dehinc celo facies delapsa parentis
 Anchise subito tales effundere uoces
 Nate mihi uita quondam dum uita manebat
 Care magis nate yluas exerceat fatis
 Imperio iouis huc uenio qui classibus ignem
 Depulit. & celo tandem miseratus ab alto est
 Consilium pare que nunc pulcherrima nautes
 Dat senior letos iuuenes fortissima corda
 Difer in italiam gens dura atque aspera cultu
 Debellanda tibi latio est. dius tamen ante
 Infernas accede domos & auerna per alta
 Congressus petet uate meos. non me impia nanque

Tartara habent. tristes umbre. sed amena piorum
Conata elisiumq. colo. huc casta sibylla
Nigianum multo peccidum te sanguine ducet
Tuum genus omne tuum & que dentur maena dufes
Iamq. uale. torquet medios. nox humida curfus
Et me seuus equis oriens afflauit anhelus
Dixerat. & tennes fugit ceu fumus in auris
Cneas quo deinde ruis. quo proripis inquit.
Quem fugis. aut quis te nostris complexibus ardet
Hec memorans cinerem & sopitos suscitatur ignes
Pergameumq. larem & cane penetralia ueste
Farte pio. & plena supple ueneratur acerra
Ex templo socios. pinumq. arcessit aestem
Et iouis imperium & cari precepta parens
Edoet & que nunc animo sententia constet
Haud mora consilii nec iussa recusat aestes
Tribuntur urbi matres. populumq. uolentem
Deponunt animos nil magne laudis egentes
Ipsi temista nouant flammisq. ambela reponunt
Rolora. nauigii aptant remosq. rudentes
Exiguu numero. sed bello niuida uirtus
Interea gens urbem designat aratro
Sonnurq. domos. hec ilium & hec leca troye
Esse iubet gaudet regno troyanus aestes
Indicaturq. forum & patribus dat iura uocatus
Tuum uiana astris eryano in uernice sedes
Fundatur ueneri. idalie tumultuq. sacerdos
Ac lucas late sacer additur anchises
Iamq. dies epulata nouem gens omnis & aris
Factus honos plaadi stauerunt equoquenti
Cerber & aspirans. nirsus uocat auster in altum
Exoritur prourua ingens per littora fletus
Completi inter se. noctemq. diemq. morantur
Ipsi iam matres. ipsi quibus aspera quondam

Quia manus faties. & non tollerabile numen
 Ire uolunt. omnemq; fuge pferre laborem
 Quos bonus enee dictus solatur amicis
 Et consanguineo lacrimans comendat accesse
 Tres eria uitulos & tempestatibus agnam
 Cedere deinde iubet. soluiq; ex ordine funem
 Ipse caput tonse solus euinctus oliue
 Stans procul in proa pateram tenet. extraq; salfos
 Perouat influctus & uina liquentia fundit
 Prosequitur surgens apupi uentus euntes
 Certatum socii ferunt mare & equora uertunt
 At uenus interea neptimum exercita curis
 Alloquitur. talisq; effundit pectore questus
 In omnis grauis ira: nec exaurabile pectus
 Cogunt me neptune preces descendere in omnes
 Quam nec longa dies pietas. nec mitigat ulla
 Nec iouis imperio fatiq; infracta quiescit
 Non media de gente phrygum meduisse nefandis
Obem eductus fatus est. nec penam trasse per omnem
 Reliquas troye cineres super atq; perempte
 Insequitur. causas tanti saet illa furoris
 Ipse mihi nuper libias tu testis in undis
 Quam molem subito exierit maria omnia celo
 Misit colus. nec quicq; freta proceffis
 In regnis hec causa tuis implere & timuit
 Proh scelus ecce nam troyanis matribus actus
 Culsit fede pupes & classe subegit
 Amissa socios ignote linquere terre
 Quod superest oro. liceat dare tuta per undas
 Velatibi licet laurentem attingere tybrim
 Si concessa peto. fidant ea moenia parce
 Tum saturnus huc domitor maris edidit alti
 Falsomne est cythra meis te fidere regnis
 Unde genus duas merui quocq; sepe furores

Compressi & rabiem tantam. celiq. marisq.
Hec minor in terris xantum symoentaq. restor
E nee mihi cura tu cum troya achilles
Exanimata sequens in pingeret agmina muris
Milia multa daret leto gemerentq. repleti
Amnes. nec reperire uiam. atq. euoluere posset
In mare se xantus pelide nunc ego forti
Congressum & neam. nec diis. nec uinibus equis
Habe caua rapui. cuperem cum uertere ab imo
Sincta meis manibus per iure moenia troye
Hunc quoq. mens eadem perstat mihi pelle timores
Tutus quos optas portus accedet auerni
Unus erit tantum amissum quem gurgite queres
Vnum pro multis dabitur apur
His ubi leta deo permulsi pectora dictis
Iungit equos auro genitor spumantiaq. addit
Frena feris manibusq. omnes effudit habenas
Ceruleo per summa leuis uolat equora curru
Subsidunt unde tumidumq. subaxe tonanti
Sternitur equor aqius fugiunt uasto ethere mibi
Tum uarie comitum facies in mania cethe
Et senior glauca chorus inouusq. palemon
Tritonesq. ati phorciq. exercitus omnis
Leua tenent thetis & inclite penopaq. uirgo
Hysaceq. sploq. thaliaq. cinoq. deaceq.
Hic patris enee suspensam blanda uiassem
Gaudia pertentant mentem uulset oculis omnis
At toli malos intendi brachia uelus
Unus omnis fecere pedem. pariterq. sinistros
Hunc destruos soluere sinus una ardua torquent
Cornua. de torquentq. ferunt sua flamma. classem
Princeps ante omnis rursus palimirus agebat
Agmen. adhuc alii cursum cōtendere iussi
Iamq. fere mediam celi nox humida metam

C ontingerat placide laxabant membra quieti
 S ub remis fusi per dura sedula naute
 C um leuis ethereis delapsus somnus ab astis
 A era dimouit tenebrosium et dispulit umbras
 T e palmure petens tibi tristia somnia portans
 I n fonti pupiq. deus confedit in alta
 P hordanti similis fuditq. has ore loquelas
 I a side palinure ferunt ipi equora classem
 E quate spirant aure datur hora quieti
 P one caput fessosq. oculos sutare labori
 I pse ego paulisper pro te tua munera inibo
 C ui uix attollens palinurus lumina satur
 Mene salus placidi uultum fluctusq. quietos
 I gnorare uides me ue huic confidere monito
 C neam credam quid enim fallacibus austris
 E t celi totiens deceptus fraude sereni
 T alia dicta dabat clauumq. affixus & herens
 N usq. amittebat oculos q. subasta tenebat
 E cce deus tamum lethæo rore madentem
 H iq. soporatum stigma super utraq. quassat
 T empora q. cuncta latentia lumina soluit
 U x primos inopina quies laxauerat artus
 E t super incombens cum pupis parte reuicta
 C umq. gubernaculo liquidas proiecit in undas
 P reapitemq. ac socios nec quicq. sepe uocantem
 I pse uolans tenuis sustulit ales adauras
 C urrit iter tutum : non signus equore classis
 P romissisq. pris neptuni interrita fertur
 I amq. adeo scopulos syrenum aduicta subibat
 D ifficiles quondam multorumq. ossibus albos
 T um rauca assiduo longe sale saxa sonabant
 C um pater amisso fluitantem errare magistro
 S ensit & ipse ratem nocturnis rexit in undis
 M ulta gemens casuq. animum concussus amici

O nimum celo. & pelago confise sereno
H uidus in ignota palinure iacebis arena

Q Veruntur sexto manes & tartara dius
Cum as deinde uenit fert hinc responsa sibille
M ussenum sepellit mons seruat nomen humani
R amum & iam ante deum placato numine potat
A d uas tecta atq; una descendit auernum
A gnoscat palinurum & ibi solatur elysa
D eyphebumq; uidet lacrum crudeliter ora
U mbrarum penas disat narrante sibilla
C onuenit anchisem penitusq; in ualle uiuenti
A gnoscatq; suam prolem narrante parente
H ec ubi percepit graditur sciosq; reuifit.

IC FATOR LACRI
MANS CLASSIQ;
INMITTIT H abenas

E t tandem eutrocas cumarum alabatur oris
O buertant pelago proraf. tum dente tenaci
A nchora fundabat naues & littora curue
P rotexant pupes iuuenum manus emicat ardens
L itus in hesperium querit pars semina flamme
A bstrusa in uenis filias pars densa ferarum
T ecta rapit siluas. inuenta q; flumina monstrat
A t pius eneas arces quibus altus apollo
P residet horrendeq; procul secreta sibille
A ntrum in mane petit magnam cui mentem aumq;
D elius in spirat nates aperit q; futura
I am subeunt triuie lucos atq; aurea tecta
D edalus ut fama est fugiens mynoya regna

.. prepetibus ..

Prepetibus pennis ausus se credē celo
 Insuetum per iter gelidas enauit ad arethos
 Calchidicaq. leuis tandem super astitit arce
 Redditus his primum terris tibi phebē sacrauit
 Remigium alarum posuitq. in mania templa
 Inforibus letum androgei tum pandere penas
 Cycropide uulsi miserum septena quot annis
 Corpora natorum stat ductis sortibus urua
 Contra elata mari respondet gnosis tellus
 Hic crudelis amor tauri suppositaq. furto
 Palsiphe mixtumq. genus prolesq. biformis
 Motaurus inest ueneris monumenta nefande
 Hic labor ille domus & inextricabilis error
 Magnū regine sed enim miseratus amorem
 Dotalus ipse dolos tecti ambagesq. resoluit
 Ceca regens filo uestigia tu quoq. magnam
 Partem opere in tanto sineret dolor ycare herens
 Bis conatus erat casus effingere in auro
 Dilectae cecidere manus quin protinus omnem
 Perlegerent oculis nū iam pmissus achates
 Afforet atq. una phebē trineq. sacerdos
 Dilectae gloria futurūq. talia regi
 Non hūc ista sibi tempus spectacula possit
 Hūc grege de intacto septem mactare iuuenctos
 Perstitit totidem lectas de more bidentis
 Talibus affata encam. nec facta morantur
 Iussa uiri & tenebros uocat alta in templa sacerdos
 Cxasum euboice latus ingens rapis in antrum
 Quolati ducunt aditus centum hostia centum
 Unde riuunt totidem uoces responsa sibille
 Centum erat ad lumen cum uirgo poscere fati
 Tempus ait deus ecce deus cui talia fanti
 Ante fores subito non uultus non color unus
 Non compe mansere come sed pectus anhelum

Et rabie fera corda tument maiorq; uideri
Nec mortale sonans afflata est mimine quando
Iam propiore dei cessas? inuota precasq;
Tros aut enea cessas? neq; enim ante debiscunt
Attonite magna ora domus & talia fata
Conticuit gelidus tencris per dura cucurrit
Ossa tremor funditq; preces rex pectore ab uno
Phebe grauius troye semper miserate labores
Dardana qui pandis direpti tela manusq;
Corpus in eade magnas obeuntia terras
Tot maria intraui duce te penitusq; repostas
Massillum gentis pretentaq; syrtibus arua
Iam tandem italie fugietis prendimus oras
Hac trojana tenus fuerit fortuna secuta
Uos quoq; pergamee iam fas est parcere genti
Dumq; deeq; omnes quibus obstitit uiuum & inges
Gloria dardame tuq; o sanctissima uates
Presca uenturi da non indebita posco
Regna meis fatis latius confidere teucros
Errantq; deos agitataq; numina troye
Tum phebo & triuie solido de marmore templa
Instituam festosq; dies de nomine phebi
Tu quoq; magna manent regnis penetralia nr̄is
Huc ego namq; tuas sortes archanaq; fata
Dicta mee genti ponam. lectosq; sacro
Alma uiros. soliis tantum ne carmina manda
Ne turbata uolent rapidis ludibria uentis
Ipsa canas oro. finem dedit ore loquendi
At phebi mandum patiens in manibus in antro
Bachatur uates. magnum si pectore possit
Excusisse deum. tanto magis ille fatigat
Ostrabidum fera corda domans fingitq; premendo
Hostia iamq; domus patuere ingentia centum
Sponsa sua. uatisq; ferunt responsa per auras

O tandem magnis pelagi de functe periculis
 Sed terre grauiora manent in regna laurini
 Dardamidae uenient mitte hanc de pectore anam
 Sed non aduenisse uolent bella horrida bella
 Et tybrum multo spumantem sanguine cerno
 Non symois tibi nec xantus. nec dorica castra
 Defuerunt alius lauo iam parthuis achiles
 Hattus & ipse dea nec teucris addita uiuo
 H usq; abent. cum tu supplex in rebus egens
 Quas gentes ytalum quas non oraueris urtes.
 Causa mali tanti coniunx. iterum hospita teucris
 Externiq; iterum thalami
 Tu ne cede malis. sed contra audentior esto
 Quam tua te fortuna sinet. uia prima salutis
 Quod minime reris graui pandetur ab urte
 Talibus exadito dictis cinea sibilla
 Horrendas camit ambages antroq; remugit
 Obscuris uera inuoluens. ea frena furenti
 Concutit & stimulos. sub pectore uertit apollo
 Ut primum cessi furor & rapida ora quierunt
 Incipit eneeas heros non ulla laborum
 O uirgo noua mi faties inopina ue surgit
 Omnia petepti. atq; animo mecum ante peregi
 Unum oro. quando hic inferni ianua regis
 Dicitur & tenebrosa patius aduente refuso
 Ite ad conspectum cari genitoris & ora
 Contingat doceas iter & sacra hostia pandas
 Illum ego per flammis & mille sequentia
 Eripui his humeris medioq; ex hoste recepi
 Ille meum comitatus iter maria omnia mecum
 Atq; omnes pelagiq; minas. celiq; ferebat
 Inualidus uires ultra sortemq; senecte
 Quum ut te supplex peterem & tua lumina adirem
 Idem orans mandata dabat. natiq; patrisq;

Alma precor miserere potes. nanq. omnia nocte
Hec quicq. luas echate prestat auernis
Si potuit manis accessere coniugis orpheus
Tertia fretus cithara fidibusq. canoris
Si fratrem polux alterna morte redemit
Itq. reditq. uiam totiens quid thesa magnum
Quid memorem aladen & migenus aoue sumo
Talius orabat dictis. arasq. tenebat
Cum sic orsa loqui uates. fate sanguine diuum
Tros anchisiade facilis descensus auerni
Hostes atq. dies patet atri iama ditis
Sed reuocare gradum superasq. euadere ad auras
Hec opus hic labor est pauca quos equus amauit
Iupiter atq. ardens enexit ad ethera uirtus
Dulgeniti potuere tenent media omnia filue
Coreytusq. sinu labens circumuenit atro
Quod si tantus amor menti est. si tanta cupido
Bis stigios uiuare lacus bis nigra uidere
Tartara & in sano uiuat indulgere labori
Accipe que peragenda prius. latet arbore opaca
Aureus & folius & lento uimine ramus
In omni inferne dictus sacer hunc regit omnis
Lucus & obscuris claudunt conualibus umbre
Sed non ante datur telluris opera subire
Auricomos q. quis decerpserit arbore fetus
Hec sibi pulchra suum ferri proserpina munus
Instituit. primo auulso non defiat alter
Aureus & simili frondesat uirga metallo
Ergo alte uestigia oculis & rite repertum
Carpe manu. namq. ipse uolens faciliq. sequetur
Sed te fata uocant. aliter non uiribus ullis
Uincere nec duro poteris conuellere ferro
Preterea iacet exanimatum tibi corpus. amict
Heu nescis. totamq. incesat funere classim

Dum consulta petis nostraq; in lumine pendes
 Sedibus hunc refer ante suis & conde sepulcro
 Dne migraſ peuides ea prima piacula ſunto
 Sic demum lucos ſtigios regna in uia uiuis
 Aſpices dixit preſſoq; obmutuit ore
 Eneas meſto defixus lumina uultu
 Egreſſitur Linquens antrum æcoſq; uoluit
 Euentus animo ſecum. cui fidus achates
 I t comes & paribus curis ueſtigia figit
 Multa inter ſe ſe uano ſermone ferebant
 Quem ſecum exanimum uates quod corpus humandum
 Diceret atq; illi miſſemum in littore ſecco
 Ut uenire uident indigna morte preſumptum
 Miſſemum eolidem quo nec preſtantior alter
 Ere ære uiros. maremq; accendere cantu
 Hectoris hic magni fuerat comes. hec tora arcum
 Et lituo pugnas inſignis obibat & aſta
 Poſtq; uita uictor ſpoliauit achiles
 Dardamo enee ſe ſe fortiſſimos heros
 Ad dideat ſecum non inferiora ſecutus
 Sed tum forte cava. dum perſonat equora concha
 Demens & cantu uocat incertamina. diuos
 Emulus exceptum triton ſi credere dignum eſt
 Inter ſaxa uirum ſpumola immerſerat unda
 Ego omnes magno arcum clamore fremebant
 Perque pius gneas. tum uiſſa ſibille
 Haud mora feſtinant ſientes. aramq; ſepulchri
 Congerere arboribus celoq; educere certant
 I tunc antiquam ſiluiam ſtabula alta ferarum
 Percumbunt picee. ſonat iſta ſecuribus illex
 Faxineq; trabes cinere & fixile robur
 Scinditur. ac uoluunt ingentes montibus ornos
 Hec non enee opera inter talia primus
 Hortatur ſenos. paribuſq; accingitur armis

Atq; hec ipse suo tristi cum corde uoluit
 Aspectans siluam in mensam. & sic forte precatur
 Sic nunc se nobis ille aureus arbore ramus
 Ostendat nemore in tanto. quando omnia uere
 Heu nimium de te uates missene loquuta est
 Uix ea fatus erat. gemine cum forte columbe
 Ipsa sub ora uiri celo uenere uolantes
 Et uiridi sedere solo. tum maximus heros
 Maternas agnoscat aues. letosq; precatur
 Este duces o si qua uia est. cursumq; per auras
 Dirigite in lucos ubi pinguem diues opacat
 Ramus humum tuq; odubius ne defice rebus
 Diua pares. sic affatus uestigia pressit
 Obseruans que signa ferant quo tendere pergant
 Passantes ille tantum prodire uolando
 Quantum acie possent oculi seruare sequentum
 Inde ubi uenere ad fauces graue olentis auerim
 Tollunt se celeres liquidumq; per aera lapse
 Sedibus optatis gemina super arbore sidunt
 Discolor unde auri per ramos antea refulxit
 Quale solent siluis brumali frigore iustum
 Fronde uirere noua quod non semina arbor
 Et croceo fetu teretes arcundare truncos
 Talis erat spesies auri frondentis opaca
 Illice. sic leui crepitabant bractea uento
 Conapit geneas ex templo audasq; refringit
 Cunctatam & uatis portat sub tecta sibile
 Nec minus interea missenum in litore teneri
 Flebant & cineri ingiatio suprema ferebant
 Principio pinguem tedis & robore seclo
 Ingentem struxere puam cum frondibus atris
 Intexunt latera & ferialis ante cupressos
 Constituunt decorantq; super fulgentibus armis
 Pars calidos latice & aera undantia flammis

Expediunt corpusq. lauant frigentis & ungunt
 Fit gemitus tum membra thoro defleta reponunt
 Purpureasq. super uestes uelamina nota
 Coniungunt pars ingenti subiete feretro
 Tulle ministerium & subiectam more parentum
 A uersi temere facem congesta cremantur
 T huta dona dapes. fuso crateris oliuo
 Postq. collapsi cineres. & flamma quiescit
 Reliquias uino & bibulam lauere fauillam
 Ossaq. lecta cado textit corbinea aeno
 Idem ter socios pura circumtulit unda
 Spargens rore leui. & ramo felix oliuæ
 Lustiauitq. uiros dixitq. nouissima uerba
 At pius enee ingenti mole sepulchrum
 Imponit suaq. arma uiro remumq. tubamq.
 Monte subaeno qui nunc misseus ab illo
 Diatur. externumq. tenet pro secula nomen
 His actis propere exequitur precepta sibile
 Spelunca alta fuit uastoq. in manus hiatus
 Scrupea tuta lacu nigro nemorumq. tenebris
 Quam super haud uille poterant impugne uolantes
 Tendere iter penitus talis se se halitus atris
 Fauibus effundens supera ad conuexa ferebat
 Unde locum graui dixerunt nomine auernum
 Quatuor hic primum nigrantis terga iuuenkos
 Constituit. frontiq. in mergit uina sacerdos
 Et summas carpens media inter cornua setas
 Ignibus imponit sacris libamina prima
 Vix uacans hecatem æloq. heretq. potentem
 Supponunt alii cultros tepidumq. cruorem
 Suscipiunt pateris ipse atri uelleris agnam
 Ence ferit. sterilemq. tibi proserpina uaccam
 Tum stigio regi nocturnas induat aras

Et solida imponit taurorum viscera flammis
Pingue superq. oleum fundens ardentibus extis
Ecce autem primi sub lumina solis & ortus
Sub pedibus mugire solum & iuga cepta moueri
Siluarum. uisq. canes ululare per umbram
Aduentante dei. procul o procul este proham
Conclamat uates totoq. absistite luctu
Tuq. inuade uiam. uaginaq. eripe ferrum
Hunc animis opus enea nunc pectore firmo
Tantum affata furens antro se inmisit aperto
Ille ducem haud timidus uadentem passibus equat
Dum quibus imperium est animarum umbraeq. silentes
Et chaos & phlegeton loca nocte tacentia late
Sit mihi fas audita loqui sit numine uestro
Pandere res alta terra & caligineertas
Ibant obscuri sola sub nocte per umbras
Perq. domos ditis uacuas & mania regna
Quale per incertam lunam sub luce maligna
Est iter in siluis. ubi celum condidit umbra
Iuppiter & rebus nox abstulit atra colorem
Oestibulum ante ipsum primisq. in fauibus orti
Luctus & ultrices posuere cubilia cure
Pallantesq. habitant morbi. tristisq. senectus
Et metus & male suada fames ac turpis egestas
Terribiles uisu forme. letumq. laborq.
Tum consanguineus leti sopor & mala mentis
Gaudia mortiferumq. aduerso in lumine bellum
Ferteq. heumenidum thalami & discordia demes
Viperum cinem uittis innexa cruentis
In medio ramos annosq. brachia pandit
Vlmus opaca ingens quam sedem somnia uulgo
Vana tenere ferunt foliisq. sub omnibus herent
Multaq. preterea uariatum monstra ferarum
Centauri foribus stabulant. sylleq. bisformes

Centum geminus bryareus ac telua lerue
 Horrendum stridens flammisq. armata chimera
 Gorgones arpieq. & forma tricorporis umbre
 Conspit hic subita trepidus formidine ferrum
 Cneas stric tanq. aciem uementibus offert
 Et in dactyla comes tenues sine corpore uitas
 Ad moneat uolitare caua sub imagine forme
 Immuat & frustra ferro diuerberet umbras
 Hinc uia tartarei quæ fert acherontis ad undas
 Turbidus hic ceno uastaq. uoragine gurgis
 Cstuat atq. omnem corcyti eructat arenam
 Portitor has horrendus aquas & flumina seruat
 Terribili squalore charon cui plurima mento
 Canices inculta iacet. stant lumina flamme
 Sordidus ex humeris nodo dependet amictus
 Impse ratem conto subigit uelisque ministrat
 Et ferruginea subuectat corpora cimba
 Iam senior. sed cruda deo uiridisq. senectus
 Huc omnis turba ad ripas effusa ruelat
 Matres atq. iuri defunctaq. corpora uita
 Magnanimum heroum pueri innupteq. puella
 Impositiq. rogis iuuenes ante ora parentum
 Quam multa in siluis autumn frigore primo
 Lapsa cadunt folia. aut ad terram gurgite ab alto
 Quam multe glomerantur aues frigidus annus
 Transpontum fugat & terris immittit apricas
 Stabant orantes primi transmittere cursum
 Tendebantq. manus ripe ulterioris amore
 Hauita sed tristis nunc hos. nunc accipit illos
 Atq. alios longe summos arct. arena
 Cneas miratus enim. motusq. tumultum
 Dic ait ouirgo quid uult concursus ad anmem
 Quidue petunt anime uel quo distrimine ripas
 Hec linquunt ille remis uada liuida uerrunt

Olli sic breuiter fata est longeva sacerdos
Anchisa gnate deum certissima proles
Chorcyti stagna alta uides stagnamq. paludem
Dij cuius uirare timent & fallere numen
Hec omnis quam cernis inops inhumatq. turba est
Portitor ille charon. huius uelut unda sepulta
Hec ripas datur horrendas & rauca fluentia
Transportare prius q. sedibus ossa quierunt
Centum errant annos uolitantq. hec littora citi
Tum demum admissi stagna exoptata reuifunt
Constitit anchisa satus & uestigia pressit
Multa putans. sortemq. animo miseratus inquam.
Cernit ibi mestos & mortis honore carentes.
Lencaspi & litue ductorem classis orontem.
Quos simul atrox uentosa per equora uectos
Obruit auster aqua inuoluans. nauemq. uirosq.
Ecce gubernator se se palimirus agebat.
O ui lybico nuper cursu dum sydera seruat
Excideat pupi medus effusus in undis.
Hunc ubi uix multa mestum cognouit umbra.
Sic prior alloquitur. quis te palimure deorum
Cripuit nobis. medusq. sub equore merfit.
Dic age. namq. mihi fallax haud ante repertus
Hec uno responso animum delusit apollo.
Qui fore te ponto incolumen. finesq. anebat
Venturum ausonios. en hęc promissa fides est
Ille autem neq. te plexi cortina sefellit.
Dux anchisiade. nec me deus equore merfit.
Namq. gubernaculum multa ui forte reuulsum
Cui datus herbam custos cursusq. regebam
Precipitans taxi mecum. maria aspera uiro
Hon uilium pro me tantam cepisse timorem.
Quam tua uespoliata armis excussa magistro
Deficeret tantis nauis surgentibus undis.

Tris nothas hibernas immensa^q per equora noctes.
 U exit me uolentis aqua uix lumine quarto
 P rospexi italiam summa sublimis ab unda
 P aulatim ad nabam terre iam tuta tenebam
 H igens crudelis madida cum ueste grauatum
 P rensentem q^{ue} uncis manibus capita aspera motus
 F erro inuasisset predamq^{ue} ignaria putasset.
 H unc me fluctus habet. uersantq^{ue} in littore uenti
 Q uod te proceli iocundum lumen & auas
 P ergemitem oro. per spes surgentis iuli
 C ripe me his in uicte malis. aut tu mihi terram
 I nice. nanq^{ue} potes portusq^{ue} require uelinos.
 A ut tua siqua uia est: siquam tibi diua creatrix
 O stendit. neq^{ue} emm credo sine numine diuum
 F lumina tanta patas. stigiamq^{ue} in nare patudem
 D a dextram misero & tecum me tolle per undas
 S edibus & saltem placidis in morte quiescam
 T alia fatus erat cepit cum talia uates:
 U nde hoc o palinure tibi tam dura cupido
 T u stigas in humatus aquas amneq^{ue} seuerum
 H eremidum aspites. ripam ne in uisus ibis
 D esine fata deum flecti sperare precando.
 S ed cape deam memor duri solatia casus:
 H am tua finitimi longe lateq^{ue} per uices
 P rodigiis acti celestibus ossa piabunt
 E t statuent tumultum & tumulto solēma mittent
 E terminq^{ue} locus palinuri nomen habebit
 H is dictis curre emote. pulsusq^{ue} parumper
 C orde dolor. tristi. gaudet cognomine terre
 E rgo iter inceptum peragunt fluuiosq^{ue} propinquat
 H auita quos iam inde ut stigia perspexit abunda
 P er tactum nemus ire pedemq^{ue} aduertere ripe
 S ic prior aggreditur dictis. atq^{ue} increpat ultro.
 Q uisquis es armatus qui nostra ad flumina tendis

Fareage. quid uemas iam istinc & comprime gressu.
Umbiarum hic locus est somni noctisq. sopore.
Corpora uina nephas stigma uectare carina.
Nec uero aladem me sum letatus euntem
Accepisse lacu: nec thesa pyrrhousq.
Dul quamq. geniti. atq. mulier uiribus essent.
Tartareum ille manu custodem in uincta petunt
Ipsius a folio regis traxitq. timentem.
Hi dominam ditis thalamo deducere adorti.
O ue contra breuiter fata est amphrisia uates
Hulle hic insidie tales absiste moueri
Hec uim tela ferunt. licet ingens iam tor antro
Cernum latrans exangues terreat umbras
Casta licet patriu seruet proserpina lumen
Troyus enea pietate insignis & armis
Ad genitorem una heredi descendit ad umbras
Sic nulla mouet tante pietatis ymago
Et ramum hunc aperit ramum qui ueste latebat
Agnoscas tumida ex ira tum corda residunt
Nec plura his ille admirans uenerabile domum
Fatalis uiuge longo post tempore uisum
Ceruleam aduertit puppim ripeq. propinquat
Inde alias ammas que per uiga longa sedebant
Deturbat laxatq. foros simul accipit alueo
Ingentem eneam genuit sub pondere cyinba
Subtilis & multam accepit rimosa paludem
Tandem transfluum in columis uatemq. utriq.
Informilimo glaucaq. exponit in ulna
Cerberus hic ingens latratu regnat in fauca
Personat aduerso recumbans inmanis in antro
Cui uates horrere uidens iam colla colubris
Melle soporata. & medicatis frugibus ossam
Obicit ille fame rabida. tria guttura pandens
Corripit obiectam atq. in mania terga resoluit

Fusus humi totoq. ingens extenditur antro
 Occupat enee aditum custode sepulto
 Et uaditq. celer ripam iremeabilis unde
 Continuo audite uoces. uagitus & ingens
 Infantumq. anime flentes in lumine primo
 Quos dulcis uirg. exortus & ab utero raptos
 Abstulit atta dies & funere mersit acerbo
 Hos iuxta falso dammati crimine mortis
 Hec uero hec sine sorte date sine iudice sedes
 Quiritor minos. urnam mouer ille silentium
 Consiliumq. uocat. uitasq. & crimina discit
 Proxima deinde tenent mesti loca qui sibi letum
 Infantes peperere manu lucemq. petossi
 Proicere animas quas uellent ethere in alto
 Hinc & pauperiem & duros perferre labores
 Fata obstant. tristiq. palus in amabilis unda
 Alligat & noues stix interfusa cohercet
 Hec precul hinc partem fusi monstrantur in omne
 Lugentes campi sic illos nomine dicunt
 Hic quos durus amor crudeli tale peredit
 Secreti celant calles & morte arcum
 Siliua tegit aut. non ipsa in morte relinquunt
 Hic phedram precrumq. locus mestamq. eriphilem
 Cnidus nati monstrantem uulnera cernit
 Eubaduemq. capanei & phasiphen. his laodona
 Et comes & iuuenis quondam nunc femina ceneus
 Rursum & inueterem fato reuoluta figuram
 Inter quas phenissa recens auulnere dido
 Erabat silua in magna qua troius heros
 Ut primum iuxta stetit agnouitq. per umbram
 Obscuram qualem primo pars surgere mense
 Aut uidet aut uidisse putat per nubia lunam.
 Dimisit lacrimas dulcique affatus amore est.
 Infelix dido uerus mihi nuntius ergo

Uenerat extinctam ferroq. extrema secutam.
Flinens heu tibi causa fui per sydera uirgo
Per superos & siqua fides tellure sub yma est
Inuitus regina tuo de litore cessi
Sed me uisita deum que nunc has tre per umbras
Per loca senta situi cogunt noctemq. profundam
Imperius egere suis nec credere quippi
Hunc tantum tibi me descessu ferre dolorem.
Siste gradum teq. aspectu ne subtrahere nostro.
Quem fugis extremum fato quod alloquor hoc est
Talibus enas ardentem & torua tuentem
Lentabat dictis animum lacrimasq. cecbat.
Illa solo fixos oculos aduersa tenebat.
Hec magis incepto uultum sermone mouetur
Quam si dura silex aut steter marpesia cautes.
Tandem corripuit se se atq. inimica refugit
In nemus umbriferum. coniunx ubi pristinus illi
Respondet curis equatq. fideus amorem
Hec minus enas casu percussus iniquo
Prosequitur lacrimans longe & miseratur eunte
Inde datum molitur iter. iamq. arua tenebant
Ultima que bello clau secreta frequentant.
Hic illi occur thideus. hic inclitus armis
Parthenopeus. & adiastru pallentis ymago
Hic multum fletu ad superos belloq. cadua
Cladande quos ille omnis longo ordine cernens.
Ingemuit glaucumq. medontaq. tersilochumq.
Tres arthenonidas. cereriq. sacrum polibetem.
Idcumq. etiam curius etiam arma tenentem.
Cunctant animum dextra leuaq. frequentes
Nec uidisse semel satis est uiuat usq. morari
Et confere gradum & uenie nisi discere causas.
At danaum proceres agamenon noieq. phalanges
Ut uidere uirum fulgentiaq. arma per umbras

Ingenti repidare metu pars uertere terga
Ceu quondam petiere rates: pars tollere uocem
Exiguam inceptus clamor frustratur hiantis.
Atq; hic priamidem lamatum corpore toto
Deypheum uidit lacrum crudeliter ora.
Ora manusq; ambas populataq; tempora raptis
A uiribus. & trincas in honesto uulnere nares.
Uix adeo agnouit pauitantem & dira regentem
Supplicia. & notis compellat uocibus ultro.
Deyphebe armipotens genus alto sanguine tenebrum
Quam tam crudelis optauit sumere pennas.
Cui tantum de te licuit: mihi fama suprema
Nocte tulit fessum uasta te æde pelagum
Prociubuisse super confuse stragis ærium.
Tum ego met tumulum tecteo in luctu inanem
Constitui. & magna nauis iter uoce uocaui.
Homen & arma locum seruant. te amice nequiu
Conspicere. & patria decedens ponere terra.
Atq; hec priamides nihil o tibi amice relictum est.
Omnia deiphebo soluisti. & finis umbris.
Set me fata mea & scelus exitiale læne
His misere malis: illa hec monumenta reliquit
Hancq; ut supremam falsa inter gaudia noctem
Egerimus nosti. & nimium meminisse necesse è
Cum fatalis equus saltu super ardua uenit
Per ergama. & armatum peditem grauis attulit aluo
Illa chorum simulans leuantes orgia circum
Ducebat phrygiar. flammam media ipa tenebat
Ingentem & summa danaos ex arce uocabat.
Tum me confectum curis somnoq; grauatum
Infelix habuit thalamus. pressitq; iacentem
Dulas & alta quies placideq; similima morti.
Egregia interea coniunx arma omnia tectis
Cmouet. & fidum capiti subduxerat ensen

I ntra tecta uocat menelaum & limina pandit
 S alicet id magnum sperans fore munus amanti
 E t famam extinguere ueterum sic posse malorum
 Q uod uid moror? irumpunt thalamo comes additur una
 H ortator scelerum colides diu talia graus
 I nstaurate pio si penas ore reposco
 S ed te qui uuum casus age fare uicissim
 A ttulerint? pelagi ne uenis erroribus actus
 A n monui diuum aut que te fortuna saugat
 U t tristis sine sole domos loca turbida adires
 H ac uice sermonum roseis aurora quadrigis
 I am medium ethereo cursu traiecerat axem
 E t fors omne datum traherent per talia tempus
 S ed comes admonuit breuiterq; affata sibilla estor
 H ox mit enea nos flendo duamur horas
 H ic locus est partis ubi se uia findit in ambas
 D extra que ditus magni sub moenia tendit
 H ac iter elisium nobis at leuia malorum
 E xerget penas & ad impia tartara mittit
 D ecyphobus contra ne seu magna sacerdos
 D iscedam expleto numerum reddatq; tenebris
 I deus .i. nrm melioribus utere fatus
 R espiatq; eneus subito et sub ruppe sinistra
 M enia lata uidet triplici circumdata muro
 Q ue rapidus flammis ambit torrentibus amnis
 T artareus flegeton torquetq; sonantia saxa
 P orta aduersa ingens solidoq; adamante columne
 U is ut nulla uirum non ipsi exsaudere ferro
 C elicole ualeant stat ferrea turris ad auas
 T hesiphoneq; sedens palla succanta cruenta
 U estibulum ex somnis seruat noctesq; diesq;
 H inc exaudiri gemitus & seu sonare
 U erbera tum stridor ferri tracteq; katene
 C onstat eneus strepitumq; ex territis hausit

Que ..

114

Que scelerum facies ouingo efare. quibus ue
 rgentur penis. quis tantus planor ad auris.
 Tum uates sic orsa loqui dux inclite teneum
 Huius fas casto sceleratum in sistere limen
 Sed me cum lucas licate preseat auernis
 Ipsa deum penas docuit. per q. omnia duxit
 Quosius hec radamantus habet durissima regna.
 Castigatq. auditq. dolos. subigitq. fateri
 Que quisq. ad superos furto letatus inani
 Distulit inferam commissa puaula mortem.
 Continuo sentis ultrix accincta flagello
 TeliPHONE quatit insultans toruosq. sinistra
 Intentans angues uocat agmina seua sororum
 Tum demum horrisono stridentes cardine sacre
 Panduntur porte æternæ custodia qualis
 Vestibulo sedeat facies que lumina seruet
 Quinquaginta atris in manibus hpatibus ydia
 Scruor intus habet sedem cum tartarus ipse
 Bis patet in preceps. tantum tenditq. sub umbras.
 Quantum ad ethereum celi suspectus olumpum.
 Hic genus antiquum terre titania pubes.
 Fulmine delecti fundo uoluntur in ymmo.
 Hic & alchadas geminos inmania uidi
 Corpora qui manibus magnum rescindere celum
 Aggressi. superisq. iouem detrudere regnis
 Vidi & crudeles dantem salmonæa penas
 Dum flammæ iouis & tonitrus imitatur olympi
 Quattuor hic inuectus equis & lampade quassans
 Per grauium populos medietq. per elidis urbem
 Ibat ouans diuiniq. sibi poscebat honorem
 Demens qui nymbs & non imitabile fulmen
 Ere & cornipedum cursu simulabat equerum
 At pater omnipotens densa inter nubila telum
 Contorsit. non ille facies nec fumea tedis

Lumina. precipitemq. in mani turbine adegit
Hec non & thuyon terte omni parentis alium
Cernere erat per tota nouem cui uigera corpus
Ponrigitur. rostroq. in manis uultur adunco
In mortale iecur tundens fecundaq. penis
Viscera rimaturq. epulis habitatq. sub alto
Pectore. nec fibris requies datur ulla renatus
Quid memorem laphitas ixiona perithoumq.
Quos super atra silex iam iam lapsura cadenti
Imminet ad similis. lucent gemalibus altis
Aurea fulbra thoris. epuleq. ante ora parate
Regifico luxu. furiarum maxima uixta
Accubat. & manibus prohibet contingere mensas.
Exurgitq. facem attolens atq. intonat ore
Hic quibus in uisi fratres dum uita manebat
Pulsatus ue parens. & fraus in nexa clienti
Aut quid diuitis soli incubuere reptis.
Hec partem posuere suus. que maxima turba est
Quiq. ob adulterium celi. quiq. arma secuti
Impia. nec uenti dñorum fallere dextas
Inclusi penam expectant. ne quere doceri
Quam penam. aut que forma uiros fortuna ue misit.
Saxum ingens uoluunt alii. radijsq. rotarum
Districti pendent. sedet eternumq. sedebit
Infelix theseus phlegasq. miserimus omnis
Ad monet & magna testatur uoce per umbras.
Disce uultuam moniti & non temnere diuos
Vendidit hic auro primam dominumq. potentem
Imposuit. fixit leges pretio atq. refixit.
Hic thalamum in uasit nate uetitosq. hymeneos
Ausi omnes in mane nephas auroq. poti
Hon mihi si lingue centum sint oraq. centum
Ferre uox omnis scelerum comprehendere formas
Omnia penarum percurrere nomina possum

Hec ubi dicta dedit plebi longeva sacerdos.
 Sed iam age carpe uiam. & susceptum p'fice munus
 Acceleremus aut. cidopum educta caminis
 Memoria conspicio. atq. aduerso fornice portas.
 Hec ubi nos precepta uident deponere dona
 Dixiat. & pariter gressi per opaca uiarum
 Corripiunt medium spatium foribusq. propinquat
 Occupat gneas aditum corpusq. recenti
 Spargitaqua. ramumq. aduerso in limine figit
 His demum exactis perfecto munere diue.
 Deuenere locos letos et amena uireta
 Fortunatorum nemorum sedesq. beatas.
 L'agior hic campos. ether & lumine uestit
 Purpureo solemq. suum sua sydera norunt.
 Pars ingamineis exercent membra palestris
 Contendunt ludo & fulua luctantur harena.
 Pars pedibus plaudunt choreas & carmina ducunt
 Hec non treidius longa cum ueste sacerdos
 Obloquitur numeris septem discrimina uocum.
 Iamq. eadem digitis iam pectine pulsat eburmo.
 Hic genus antiquum theuici pulcherrima proles
 Magnanimi herces nati melioribus annis
 Iusq. alaracisq. & troie dardanus auctor.
 Arma procul curruq. uirum miratur inanes.
 Stant terra defixe haste. passimq. soluti
 Per campos pascuntur equi que grata currum
 Armorum q. fuit uiuus que cura nitentes
 Pascere equos eadem sequitur tellure repostos.
 Conspiciat. ecce alios dextera lenaq. per herbam
 Vescantes letumq. choro p'ana canentes
 Inter odoratum lauri nemus. unde superne
 Plurimus eridani per siluam uoluitur amnis.
 Hic manus ob primam pugnando uulnera pati.
 Quiq. sacerdotes casti dum uita manebat

Quisq. pū uates & plebo digna locuti.
 Inuentas aut qui uitam excoluere per artes.
 Quisq. sui memores alios fecere merendo
 Omnibus his nūci anguntur tempora uita.
 Quos arcumfufos sic est affata sybilla.
 Muscum ante omnes medium nam plurima curba
 Hunc habet atq. humeris extantem suspirat altis.
 Diate felices anime tuq. optime uates
 Quo regio anchisem quis habet locus illius ergo
 Unimus & magnos heribi tranauimus amnis
 Atq. huic responsum pauas ita redidit heros.
 Huius certa domus. lucus habitamus opas
 Riparumq. theros & prata uirentia riuus
 Incolimus. set uos si fert ita corde uoluntas
 Hæc superate iugum & facili iam tramite sistam.
 Dixit. & ante tulit gressus camposq. nitentes
 Desuper ostentat de hinc summa cacumina lingunt.
 At pater anchises penitus conualle uirenti
 Inclusas animas superumq. ad lumen ituras
 Illustrabat studio recolens omnemq. suorum
 Forte recensibat numerum carosq. nepotes
 Fataq. fortunasq. uirum moresq. manusq.
 Icq. ubi tendentem aduersum per gramina uidit
 Te neam. atq. palmas utraq. tetendit
 Effususq. genis lacrimæ & uox exadit ore.
 Emisti tandem. tuq. expectata parenti
 Uiat iter durum pietas. datur ora tuæ
 Hæc tua. & notas audire & reddere uoces.
 Sic equidem ducebam animo. itaq. futurum
 Tempora dinumerans nec me mea cura sefellit.
 Quas ego te terras & quanta per equora uectum
 Accipio. quantis iactatum nate periculis.
 Quam metui nequid lybie tibi regna nocerent.
 Ille autem tua me genitor tua tristis ymago

Saepe ius accurrens hec limina tendere adiecit.
 Sicut fatis tyreno classes. da iungere dextram
 Da genitor teq. amplexu ne subitale nostro.
 Sic memorans largo fletu simul oia rigabat
 Ter conatus ibi collo dare brachia circum
 Ter frustra comprehensa manus effugit ymago
 Par leuibus uentis uoluciq. sumillima somno
 Interea uidet eneas inualle reducta
 Seclusum nemus et uirgulta sonantia siluis
 Lethumq. domos plaadas qui prenatat amnem
 Hunc circum innumere gentes populiq. uolabant
 Ac uelut in priatis ubi apes estate serena
 Floribus infidunt uariis. & candida circum
 Illa funduntur strepit omnis murmure campus.
 Horrescit uisu subito causasq. requirit
 Inscius eneas. quis sint ea flumina porro
 Qui ue uiri tanto complerint agmine ripas.
 Tum pater anchises. animę quibus altera fato
 Corpora debentur. lethæi ad fluminis undam
 Securos lathices & longa obliuia portant.
 Has equidem memorare tibi atq. ostendē coram
 Iam pridem hanc prolem cupio enumerare meorum
 Quis magis italia mecum letere reperta.
 O pater an. ne aliquas ad celi hinc ire putandum est
 Sublimis aias. iterumq. ad tarda reuerti
 Corpora. que lucas miseris tam diu cupido.
 Dicam equidem nec te suspensum nate tenebo
 Suspicat anchises atq. ordine singula pandit.
 Principio celum ac terras camposq. linquentes
 Lucentemq. globum lune tytaniaq. astra
 Spiritus intus alit. totamq. infusa per artus
 Mens agit atq. molem & magno se corpore miscet.
 Inde hominum pecudumq. genus uiteq. uolantum
 Et que marmoreo fert monstra sub equore pontus.

Igneus est ollis uigor & ælestis origo
S eminibus quantum non noxia corpora tardant
T erreniq. hebetant artus moribundaq. membra.
H inc metuant cupiuntq. dolent gaudentq. nec auras
D espiciunt. clausæ tenebris & carcere ceco.
Q uin & supremo cum lumine uita reliquit
N on tamen omne malum meris nec funditis omnes
C orporeæ excedunt pestes. penitusq. nocesse est
M ulta diu concreta modis in olescere mris.
E igo exercentur penis ueterumq. malorum
S upplicia expendunt. aliæ penduntur inanes
S uspenſe ad uentos aliis subgurgite uasto
I nfectum eluitur scelus aut exuritur igni.
Q uisq. suos patimur manis exinde per amplum
M ittimur elisum & pauca leta arua tenemus
D onec longa dies perfecto temporis orbe
C oncretæ exemit labem purumq. reliquit
E thereum sensum atq. aure simplici ignem.
H as omnes ubi mille rotam uoluere perannes.
L etheum ad fluuium deus eucat agmine magno.
S aluat in memores supra & connexa reuſant
R uſus & incipiant in corpora uelle reuerti
D ixerat anchises. natumq. unaq. ſybillam
C onuentus trahit in medios turbamq. ſonantem.
C r tumulum capit. unde omnis longo ordine poſſet
A d uerſos legere & uenientum diſcere uultus
H unc age dardaniæ prolem que deinde ſequatur
G lora qui maneat italia de gente nepotes
I lluſtus aîas nrinq. in nomen ituras
E xpediam dictis & te tua fata docebo.
I lle uidet puer iuuenis qui nittur haſta.
P roxima ſorte tenet lucis loca. primus ad auras
E thereas italo commixtus ſanguine ſurget
S iluius albanum nomen tua poſtuma proles.

Quem tibi longevo serum laetitia coniunx
 E duet filius regem regumq. parentem
 Unde genus longa nostrum dominabitur alba
 Proximus ille procas troiane gloria gentis
 Et capis & numitor. & qui te nomine reddet
 Siluius enneas pariter pietate uel armis
 Gregius si unq. regnandam accepit albam.
 Qui uiuere quantas ostendant aspice uires
 Atq. umbiata gerunt ciuili tempora quercu.
 Hi tibi nomen tuum & gabios urbemq. fidenam
 Et collatinas imponent montibus arces.
 Pometios. castrumq. inui holamq. coramq.
 Hec tum nomina erunt nec sunt sine noie terre
 Qui n. & auo comitem se se maiori addet
 Romulus arfaria quem sanguis illa mater
 E duet. uidet ut gemine stant uertice criste.
 Et pater ipse suo superum iam signat honore.
 En huius nate auspicis illa inclita roma
 Imperium terris animos equabit olimpo
 Septemq. una sibi muro circumdabit arces
 Felix prole uirum. qualis berecynthia mater
 Inuehitur curru phrygiae turrita per urbes
 Leta deum partu. centum complexa nepotes
 Huc gemmas nunc flete acies. hanc aspice gentem.
 Omnis celicolas. omnes supera alta tenentes
 Huc gemmas nunc flete acies. hanc aspice gentem.
 Romanosq. tuos. hic cesar & omnis iuli
 Progenes magnum celi uentura sub axem.
 Hic uir. hic est tibi quem promissa sepius audis
 Augustus cesar diuum genus aurea condet
 Secula qui rursus latio regnata per arua
 Saturno quondam super garamantes & yndos
 Profert imperium iacet extra sydera tellus.
 Extra anni solusq. uas ubi celifer athlas

Laxem humero torquet stellis ardentibus aptum
Huius in aduentu iam nunc & caspia regna
Responsis horrent diuum & meothica tellus
Et septem gemini turbant tepida hostia nulli
Hec uero alades tantum telluris obulit
Fœxerit herpedem ætuam licet aut erimanthi
Pacant nemora & lernam tremefecerit arcu.
Hec qui pampineis uictor uiga flectit harenis
Liber agens cello nise de uertice tygres
Et dubitamus adhuc uirtutem extendere factis.
Aut metus ausoma prohibet consistere terra
Quis procul ille autem ramis insignis elue
Sæcia ferens. nosco crimis. meanaq. menta
Regis romani primam qui legibus urbem
Fundabit aribus patris & paupere terra
Nullus in imperium magnum. cui deinde subibit
Ossa qui rumpet patrie residensq. mouebit
Tullus in arma uiros & iam desueta triumphis
Agmina. quem iuxta sequitur iactantior ancus
Hunc quoq. iam nimium gaudens popularibus ausis.
Uix & tarquinius reges animamq. superbam
Uitoris bruti fascesq. uidere receptos.
Consulis imperium hic primus scenaq. secures
Accipiet. natoq. pater noua bella mouentes
Ad penam pulchra pro libertate uocabit
Infelix. ut amq. ferent ea fata minores
Uincat amor patrie laudumq. in mensa cupido
Quin dictos drusosq. procul seuumq. securi
Aspicit torquatum & referentem signa camillum
Ille autem paribus quas fulgere cernis in armis
Concordes anime nunc et dum nocte premuntur
Heu quantum inter se bellum si lumina uite
Attingerint. quantas aces stragemq. aebunt
Aggenibus socer alpinis atq. arte meneti

Descendens. gener aduersis instructus eois.
 He pueri ne tanta animis assuescite bella
 He patrie ualidas in uiscera uertite uires.
 Tuq. prior tu parte genus qui duas olimpo.
 Proice tela manu. sanguis meus;
 Ille triumphata captiua ad alta corintho
 Victoraget currus cesis insignis achillis.
 Erruet ule argo sagamenoniaq. micenas.
 Ipsi sumq. eadem genus armipotens achilli.
 Uulmus auos troie. templa & temerata minerie
 Quis te magne cato tacitum. aut te cosse relinquat
 Quis gracchi genus aut geminos duo fulmina belli
 Scipiadis. cladem libie paruq. potentem
 Fabricium uel te sulco serane ferentem.
 Quo festum raptas fabi. tu maximus ille es.
 Unus qui nobis cunctando restitues rem.
 Exaudient alij spirantia mollius era.
 Credo equidem uiuos ducent de marmore uultus.
 Orabunt causas melius aliq. meatus
 Descubent radio & surgentia sydera discent.
 Tu regere imperio populos romane memento
 Hec tibi erunt artes. pacq. imponere morem
 Parcere subiectis & debellare superbos.
 Sic pater anchises. atq. hec mirantibus addit.
 Aspice ut insignis spoliis marcellus optimis
 Ingreditur uictorq. uiros supereminet omnis
 Hic rem romanam magno turbante tumultu.
 Siste. eques sternet penos gallumq. rebellem.
 Tertiaq. arma patri suspendet capta quirino.
 Atq. hic eneis una nanq. ue uidebat
 Gregum forma iuuenem & fulgentibus armis
 Sed fons leta parum & deiecto lumina uultu.
 Quis pater ille uirum qui sic comitatur euntem.
 Filius. an ne aliquis magna de stirpe nepotum.

Quod strepitus cura comitum q̄tum instat i ip̄o ē.
S et nox atra caput tristi arconuolat umbra.
Tunc pater anchises lacrimis ingressus abortus
O nate ingentem luctum ne quere tuorum.
O stendent terris hunc tantum fata nec ultra.
Esse sinent. nimium uobis romana propago
Usa potens super. propria hec si dona fuissent
Quantos ille uirum magnam maioris ad urbem
Campus ageraget gemitus. uelque tyberine uidebis
Fruera cum tumulum preter labere recentem.
Hec pueryliaca quisq̄ de gente launos
In tantum spe tollet alios nec romula quondam
Ulo se tantum tellus iactabit alumno.
Heu pietas heu prisca fides inuictaq̄ bello
Dextera non illi se quisq̄ unpune tulisset
O buius armato seu cum pedes iret in hostem.
Seu spumantis equi foderet calcatribus armos.
Heu miserande puer si qua fata aspera rumpas
Tu marcellus eris manibus date lilia plenis.
Purpureos spargam flores animamq̄ nepotis
Hic saltem accumulem donis ex fungar uani.
Munere. sic tota passim regione uagantur
Aeris in campis latis atq̄ omnia lustrant
Que postq̄ anchises natum per singula duxit
Incenditq̄ animum fame uenientis amore.
Ex in bella uiro memorat que deinde gerenda.
Laurentesq̄ docet populos urbemq̄ latinam.
Et quo quemq̄ modo fugiatq̄ feriatq̄ laborem;
Sunt gemine sompni porte quarum altera fertur
Cornea qua ueris facilis datur exitus umbris
Altera cadenti perfecta nitēs elephanto.
Sed falsa ad celum mittunt in somnia manes.
His ibi tunc natum anchises unaq̄ sybillam
Persequitur dictis portaq̄ emittit eburna

Ille uiam secat ad naues sotosq. reuulsi.
 Tunc se ad caete recto fert littore portum
 Ancora de prora iacitur. stant littore pupes;

Septimus eneam reddit fatalibus aruis
 Id quoq. caietam sepellit. tunc deinde pfectus
 Laurentumq. uenit uerbis cognouit iuli
 Fatalem teram. mensis en uescimur inquit.
 Centum oratores pacem ueniamq. petentes
 Ad regem mittunt. leti tum forte latinum
 Qui cum pace etiam nate coniubia pactus
 Hæc forte allec to iunonis dissipat ira.
 Concurrunt dictis quamuis pia fata repugnent.
 Belli causa fuit uiolatus uulnere certus
 Tum gentes socæ arma parant. firmit arma iuuētus.

TUOQUE littonibus
 nostris eneia nutrix
 Eternam moriens famam
 caeta dedisti
 Et nunc seruat honos sedem
 tuus ossaq. nomen

Hesperia in magna siqua est ea gloria signat.
 At pius exequiul eneas rite solutus
 Aggere composito uimuli. postq. alta quierunt
 Quora. tendit iter uelis portumq. reliquit.
 Aspirant aure in noctem nec candida cursus
 Luna negat. splendet tremulo sub lumine pontus.
 Proxima citæe raduntur littora terre
 Dives in accessos ubi solis folia lucos
 Assiduo resonat cantu tectisq. superbis
 Nit odoratam nocturna in lumina cedrum.
 Aiguito temues percutrens pectine telas
 Hinc exaudiri gemitus. iteq. leonam

Vela recusantum & sera sub nocte redentum.
S etigenq; sues. atq; inpresibus urfi.
S euire. ac forme magnorum ululare lutorum.
Q uos hominum ex facie dea seu potentibus herbis
I nduerat arce in uultus ac terga ferarum.
Q uam ne monstra pii paterentur talia troes
D elau in portus neu litora dira subirent
H eptunus uentis impleuit uela secundis.
A tq; fugam dedit & preter uada feruida uexit.
I amq; rubescebat radijs mare & ethere ab alto
A uitora in roseis fulgebat lintea. bigis.
C um uenta posuere. omnisq; repente resedit
F^r latus. & in lento luctantur marmore tonse.
A tq; hic enee ingentem ex equore luam
P rospiciat. hunc inter fluuiis tyberinis ameno
U oruabus rapidis & multa flauis harena.
I n mare prorumpit. uarie arcumq; supraq;
A ssuete ripis uolucres & fluminis alueo
E thera mulcebant cantu lutoq; uolabant
F^r lectere iter sociis terreq; aduenerere proras
I mparat. & letus fluuiis succedit opaco.
H unc age qui reges orato. que tempora uetum
Q uis latio antiquo fuerit status. aduena classem
C um primum ausonijs exercitus appulit oris
E xpediam & prime reuocabo exordia pugne.
T u uatem tu diua mone. dicam horrida bella.
D icam aces. ac totsq; animis in funera reges
T irrenamq; manum. totamq; sub arma coac tam
H espian maior rerum mihi nascitur ordo
M auis opus moueo. rex ania latinus et urbes
I am senior longa plaadas in pace regebat.
H unc fauno & nymphe genitum laurente manta
A ccepimus. fauno pius pater. isq; parentem
T e saturne refert. tu sanguinis ultimus auctor

Filius huic fata diuum prolesq. uirilis
 H ulla fuit. primaq. oriens erepta iuuenta est
 S ola domum & tantas seruabat filia sedes
 I am matura uiro. iam plenis nubibus annis.
 M ulti illam magno elatio totaq. petebant
 A usonia. petit ante alios pulcherrimus omnis
 T urnus auis atauisq. potens. quem regia coniunx
 A d iungi generum iuro propebat amore.
 S ed uariis portenta deum terroribus obstant.
 I aurus erat tecti medio in penetralibus altis
 S acta comam. multoq. metu seruata peramos.
 Q uam pater in uentam primas cum conderet arces
 I pse ferebatur phœbo sacasse latinus
 I aurentisq. ab ea nomen posuisse colomis
 H uuis apes summum dense mirabile dictu
 S tridore ingenti liquidum transetheta uecte
 O bsedere apicem & pedibus per mutua nexis
 C examen subitum ramo fiondente pendit.
 C ontinuo uates externum cerminis inquit
 A duentare uirum & partes petere agmen easdem
 P artibus ex iisdem & summa dominanter arce
 P reterea castis adolet dum altaria redis
 E t iuxta genitorem astat lauina uirgo
 C isa nefas longis comprehendere crinibus ignem
 A tq. omnem ornatum flamma crepitante cremari.
 R egales accensa comas. accensa coronam
 I nsignem gemmis tum fumida lumine fuluo
 I molui ac totis uulcanum spargere tectis.
 H œ uero horrendum ac uisu mirabile ferri.
 H amq. fore illustrem fama fatiq. canebant
 I psam. sêt populo magnum portendere bellum.
 A t rex sollicitus monstris oracula faum
 F atidia gemtoris adit. lucosq. sub alta
 C onfuit albunea. nemorum que maxima sacro

Fontes sonat. seu uamq. exalat opaca mephium
H in ytalie gentes omnisq. enotria tellus
I ndubus responsa petunt. huc dona sacerdos
C um tulit & cesarum ouum sub nocte silenti
P ellibus in cubuit stratis somnosq. petiuit.
M ulta modis simulacra uidet uolitantia miris.
E t uanas audit uoces fruiturq. deorum
C olloquio atq. ymis acheronta affatur auermis.
H ic & tum pater ipse petes responsa latinus
C entum lamgeras maculabat rite bidentes.
A tq. harum tergo effultus stratisq. iacebat
U elleribus subita exalto uox reddita luto est.
H e pete connubius natam sotiare latinis
O mea progemes thalamis neu crede peratis.
C ertum uement generi qui sanguine mrm
N omen mastra ferant. quorumq. astirpe nepotes
O mma sub pedibus qua sol utrumq. recurrens
A spiat oceanum uerumq. regiq. uidebunt.
H ec responsa patris fauni monitusq. silenti
H oc te datos non ipse suo premit ore latinus.
S et circum late uolutans iam fama per urbes
A usonias tulerat. cum laumedontia putes
G ramineo rippe religauit ab aggere classem.
C neas primiq. duces & pulchri uilus
C orpora sub ramis deponunt arboris alte.
I nstituantq. dapas et adorea liba per herbas
S ubiciunt epulis. sic iupiter ipse monebat
C tereale solum pomis agrestibus augent.
C onsumptis hic forte alijs ut uertere morsus
C xiguam in cererem penuria adegit edendi
E t uiolare manu malisq. audacibus orbem
F atalis crustis patulis nec parcere quadris
H eus etiam mensas consumimus inquit uilus.
H ec plura aludens. ea uox audita laborum.

Prima tulit finem. primamq; loquentis ab ore
 Enpiuit p̄r ac stupefactus numine pressit.
 Continuo. salue fatis mibi debita tellus.
 Uel ait ofidi troje saluete penates.
 Hic domus hic patria est. genitor mibi talia nanq;
 Nunc repeto anchises fatorum archana reliquit
 Cum te nate fames ignota ad littora uectum
 Accisis coget dapibus. consumere mensas.
 Tum sperate domos defessus ibiq; memento
 Prima locare manu molinq; aggere tecta.
 Hec erat illa fames. hec nos suprema manebat
 Exilis positura modum.
 Quare agite. & primo leti cum lumine solis
 Que loca que ue hateant homines. ubi mema gentis
 Uegit gemus. & a portu diuersa petamus
 Nunc pateras libate ioui preabusq; uocate
 Anchisem genitorem & uina reponite mensis.
 Sic deinde effatus frondentia tempora ramo
 Implicat & geniumq; loci. primaq; decorum
 Tellurem. nimphasq; & ad huc ignota precatur
 Fulmina. tum noctem noctisq; orientia signa
 Idemq; iouem. phrygamq; ex ordine matrem
 Inuocat. & duplices celo heretq; parentes.
 Hic pater omnipotens ter celo clarius ab alto
 Intonuit. radiusq; ardentem lucas & auro
 Ipse manu quotiens ostendit ab ethere nubem
 Deditur hic subito troiana per agmina rumor
 Aduenisse diem quo debita mema condant.
 Certatim instaurant epulas. atq; omine magno
 Catheras leti statuunt. & uina coronant;
 Postea cum prima lustrabat lampade terras
 Orta dies. urbem & fines & littora gentis
 Diuersi explorant hec fontis stagna munia.
 Hunc tibrim fluuium hic fortes habitare latinos

Tum satis anchisa delectos ordine ab omni
 Centum oratores augusta ad membra regis
 Ire iubet. ramis uellatos palladis omnes
 Dona q. ferre uiro pacemq. exposcere teucris.
 Haud mora festinant uisli rapidisq. feruntur
 Passibus. ipse humili designat membra fossa.
 Moliturq. locum primas q. in littore sedes
 Castorum in morem pinnis atq. aggere angit.
 Iamq. iter emensi turres ac tecta latinos
 Ardua cernebant iuuenes murosq. subibant
 Ante urbem pueri & primeuo flore iuuentus
 Carentur equis domitantq. in puluere currus
 Aut acris tendunt acris. aut lenta lacertis
 Spicula cum torquent cursuq. ictuq. lacessunt.
 Cum preuectus equo longevi regis ad aures
 Nuntius ingentes ignota in ueste reportat
 Aduenisse uiros. ille intra tecta uocari
 Imperat. & solio mediis confedit auico.
 Tectum augustum ingens centum sublime columpnis
 Urbe fuit summa laurentis regia pia
 Horrendum siluis & religione parentum.
 Hinc sceptrum accipere. & primos attollere fasces.
 Regibus omen erat. hoc illis curia templum
 Hic sacris sedes epulis. hic atiete celsa
 Perpetuis soliti patres confidere mensis.
 Quin etiam ueterum effigies ex ordine auorum
 Antiqua cecidit italusq. paterq. sabinus
 Qui fater curiam seruans sub ymagine falcem
 Saturnusq. senes iamq. bifrontis ymago
 Vestibulo astant. alij q. ab origine reges
 Martia qui ob patriam pugnando uulnera passi
 Multaq. preterea sacris in postibus arma
 Captiui pendunt cunctis curueq. secures
 Et criste capitum & portarum ingentia claustra.

.. Spiculaq. ..

Spiculaq. clipeiq. crepta q. rostra carinis.
 Ipse quirinali lutuo paruaq. sedebat
 S ucanus traba. leuiq. ancile gerbat
 P ias equum domitor quem capta cupidine coniunx
 A urca percussim uirga uersum ueneius
 Fecit auem arte sparsitq. coloribus alas
 T ali inter templo diuum patria q. latinus
 S ede sedens teucros ad sese in tecta uocauit
 A tq. he ingressis placido prior edidit ore.
 D iate dardamidae neq. enim nescimus et urbem
 E t genus auditiq. aduertitis equore cursum.
 Q uid petitis. que causa rates. aut cuius egentes
 L itus adausomum tot per uada cerula uexit.
 S uue errore uic seu tempestatibus acti
 Q ualia multa mari naute patiuntur in alto.
 F lumina intrastis ripas portusq. sedetis.
 H e fugite hospitium. neue ignorete latinos.
 S aturum gentem haud uinclo nec legibus equam
 S ponte sua uetensq. dei se more tenentem.
 A tq. equidem memini. fama est obscurior annus
 A urincos ita ferre senes. his ortus ut agris
 D ardamis ydeas phrygie penetrauit ad urbes
 T reiamq. sanum que nunc samothracia fertur.
 H inc illum corinthe tithena abscede profectum
 A urca nunc solio stellantis regia celi
 A caput & munerum diuorum altaribus auget
 D ixeat. & dicta ylionens sic uoce secutus
 R ex genus egregium phaum nec fluctibus actos
 A tra subgit hyemps uestris succedere terris.
 H ec sediis regione uic litus ue fefellit.
 C onsilio hanc omnes ammisq. uolentibus urbem
 A ffermur pulsi regnis que maxima quondam
 E xtremo ueniens sol aspiciabat olympo.
 A bioe principum generis ioue dardania putes

Gaudet auo rex ipse iouis de gente suprema
Troius eneeas tua nos ad limina missit ;
Quanta per ydeos seuus effusa micenis
Tempestas terit campos . quibus actus uterq;
E urope atq; asie satis concurrerit orbis .
A udiut & si quem tellus extrema refuso
Sub mouet cecemo & si quem extenta plagarum
Quatuor in medio dirimit plaga solis iniqui
Diluuio ex illo tot uasta perequora uecti
D uis sedem exiguum patris litusq; rogamus
I nnotum & cunctis undamq; auramq; patenti
Non erimus regno in decores nec uestia feretur
Fama leuis tanti ue abolefcer gratia facti
Nec troiam ausonios gremio excepisse pigebit .
Fata per enee uiro dextramq; potentem
S uie fide seu quis bello est expertus & armis
Multi nos populi multe ne temne q; ultro
P referamus mambus uitas . ac uerba precantium .
S petiere sibi & uoluere adiungere gentes .
S et nos fata deum uestras exquirere teras
I mperiis egere suis hinc dardanius ortus
H uc repetit uisq; ingentibus urget apollo
T irrenum ad tybrim & fontis uada sacra nimia ;
D at tibi pretera fortune parua prioris
M unera reliquias troia ex ardente receptas .
Hec pater anchises auro libabat ad auras .
Hec priami gestamen erat cum iura uocatis
More daret populus sceptrumq; sacroq; thyras
I liadumq; labor uestes .
T alibus ilionei dictis defixa latinus
O bmuti tenet ora . soloq; immobilis heret
I ntentos uoluens oculos . nec purpura regem
P icta mouet . nec sceptrum mouent priameia tantum
Q uam tum in connubio nate thalamoq; moratur

Etueteris fauni uoluit sub pectore sortem
 Hunc illum fatis externa absede profectum
 P orienti generum. paribusq. in regna uocari
 A uspitius. huic progeniem uirtute futuram
 C gregiam. & totum que iuribus occipet orbem.
 Tandem letus ait. diu nostra incepta secundent
 Auguriumq. suum. dabitur troiane quid optas
 Munera nec sperno. nec uobis rege latino
 Diuitis uer agri troie ue opulenta de erit.
 Ipse modo eneus nostri sit tanta cupido est
 Si iungi hospitio properat. sotiufq. uocari.
 Adueniat. uultus neue exhorrescat amicos.
 Pars mihi pax erit dextram tetigisse tyranni.
 Uos contra regi mea nunc mandata referte
 Est mihi nata uiro gentis quam iungere nostre
 Non patrio ex adito sortes non plurima celo
 Monstra sinunt. generos externis affore aboris
 Haec latio restare canunt. qui sanguine nostrum
 Homen inastia ferant. hunc illum poscere fata.
 Et reor & siquid ueri mens augurat opto
 Hec effatus equos numero pater eligit omni.
 Stabant tercentum nitidi in praeseptibus altis.
 Omnibus ex templo teueris iubet ordine duci.
 Instratos ostro alipedes. pictisq. tapetis
 Aurea pectoribus demissa monilia pendent.
 Teeti auro. fuluum mandunt sub dentibus aurum.
 Absenti gree currum geminosq. uigales.
 Semine ab ethereo spirantes in aribus ignem.
 Illorum degente patri quos dedala circe
 Supposita de matre nothos furata creauit.
 Talibus eneade domus dictisq. latin
 Sublimes in equis redeunt pacemq. reportant.
 Ecce autem machis se se referebat ab argis
 S ena iouis coniunx antasq. inuecta tenebat

Et letum encam classemq. exethere longe
Dardaniam siculo prospexit ab usq. pachimmo.
Moliri iam tecta uidet. iam fidere terre.
Deseruisse rates stetit ac fixa dolore.
Tunc quasans caput hec effundit pectore dicta.
Heu strepen in uisam & fatis contraria nostris
Fata frigus. nunc sigetis occumbere campis.
Hum capti potuere capi. nunc incensa cremauit
Troia uiros. medias aces mediosq. per ignes
Inuenere uiam. & credo mea numina tandem
Fessa iacent. odiis haud ex saturata quieu.
Quin etiam patria excussos infesta per undas
Aula sequi & profugis toto me opponere ponto.
Absumpte in teuctros uiues celiq. marisq.
Quid syrtis aut sylla mihi quid uasta caribdis
Profiut. optato conduntur tybridis alueo
Securi pelagi atq. mei. mars perdere gentem
Immanem laphium ualuit concessit in iras
Ipse deum antiquam gemitur calidona dyane.
Quod scelus aut laphius tantum aut calidone merente.
At ego magna totius coniunx nil linquere in ausum
Que potui infelix. que met in omnia uerti.
Incor abenea. quid si mea numina non sunt
Magna satis dubitem haud equidem implorare qd' usq' e.
Flectere si nequeo superos acheronta mouebo.
Hondabitur regis esto prohibere latinis
Atq. in mota manet fatis laumia coniunx.
Attrahere atq. moras tantis licet addere rebus
At licet amtorum populos excindere regum.
Hac gener atq. sacre cocant mercede suorum
Sanguine titiano & rutulo dotabere uirgo.
Et belona manet te pronuba. nec face tantum
Cusseis pregnans ignes enixa uigalis.
Quin idem ueneri partas suus et paris alter

Funesteq. iterum recidua in pergama tede.
 Hec ubi dicta dedit terras horrenda petiuit
 Luctificam alecto duram abscede sororum
 Infernisq. aet tenebris. cui trista bella
 Ireq. insidieq. & crimina noxia cordi.
 Odit & ipse pater pluton. odere sorores
 Tartaree monstrum. tot sese uerit mora.
 Tam seue faties. tot pullulat atra colubris.
 Quam uino his acuit uerbis ac talia fatir.
 Hunc mihi da proprium uirgo sati nocte laborem.
 Hanc optam. ne noster honos in fracta ue cadat.
 Fama lato neu connubis ambire latinum
 Cecade possint. ytalos ne obsidere fines
 Tu potes unanimes armare in prelia fratres.
 Atq. odiis uersare domos. tu uertera rectis
 Funerisq. inferre faces. tibi nomina mille.
 Mille nocendi artes. secundum concute pectus.
 Dissicet compositam pacem sere crimina belli.
 Arma uelit. poscatq. simul rapiatq. inuentus.
 Ex ingorgones alecto infecta uenenis.
 Pirnapio latum & laurentis recta tyranni
 Celsa petit. tatumq. obsedit limen amate.
 Quam super aduentu teucum turniq. hymeneus
 Femine ardentem aureq. ireq. coquebant.
 Huic dea ceruleis unum de crinibus anguem
 Coniat inq. sinum precordia ad intima subdit.
 Quo fimbunda domum monstro permisceat omne.
 Ille inter uestes. & leuia pectora lapsus
 Coluit tactu nullo fallitq. furentem
 O ipream inspirans animam. fit tortile collo
 Aurum ingens coluber. fit longe tenia uite
 Innectitq. comas. et membris lubricis erit.
 Ac dum prima lues udo sub lapsa ueneno
 Pertentat sensusq. atq. ossibus implicat ignem.

Nec dum animus toto perceperit pectore flammam.
Molius & solito matrum de more locuta est
Multa super nata lacrimans phrygiusq; hymeneis.
Exilibus ne datur duenda lacrima teuctis
O gemtor: nec te miseret nateq; tuq;
Nec matris miseret: quam primo aquilone reliquet
Perfidus alta petens abducta uirgine predo.
At non sic phrygius penetrat lacedemona pastor.
Icedamq; helenam troianas uexit ad urbes.
Quid tua sancta fides quid cura antiqua tuorum?
Et consanguineo totiens data dextera turno.
Si genenex terna petitur de gente latins
Idq; sedet faumq; premunt te uisita parentis
Omnem equidem sceptris terram que libera mis
Bisidet externam reor & sic dicere diuos.
Et turno si prima domus repetatur origo.
Inachus acrisusq; patres medieq; miscene)
His ubi nequiq; dictis experta latinum.
Contrastare uidet penitusq; in uiscera lapsum
Serpentis furiale malum totamq; pererrat.
Tum uero infelix in gentibus excita monstis
Inmensam sine more fuit lymphata perurtem
Cen quondam torto uolitans sub uerbere turbo
Quem pueri magno in gyro uacua atria circum
Intenti ludo exercent. Ille actus habena
Curuiatis fertur spatius. stupet inscia turba
Impulsaq; manus mirata uolubile buxum
Dant animos plage non cursu segnior ulla
Per medias urbes agitur populosq; feroces
Quin etiam in siluas simulato numine bachi
Maus adorta nefas maioremq; orsa furorem
Euolat & natam frondosis montibus abdit.
Quo thalamum eripiat theuctis thedasq; morentur
Heu hec bache fremens solum te uirgine dignum

Vociferans & enim molles tibi summere tyrsos
 Te lustrare choros. sacrum tibi pascere crinen.
 Fama uolat furisq. accensas pectore matres
 Idem omnis simul ardor ait. noua querere tecta.
 Deseruere domos uenti dant colla comasq.
 Ast alie tremulis ululatibus. ethera complent
 Pampineasq. gerunt incincte pellibus hastas
 Ipsa inter medias flagrantem feruida pynum
 Sustinet. ac nate turniq. canit hymeneos
 Sanguineam torquens aciem. toruumq. repente
 Clamat io matres audite ubiq. latine
 Si qua pjs ammis manet infelicitis amate
 Gratia. si uiris materni cura remordet.
 Soluite crimales uittas. capite orgia mecum.
 Talem inter siluas inter deserta ferarum.
 Reginam alecto stimulus agit undiq. bachi
 Postq. uisa satis primos accuisse furtores
 Consilium omnemq. domum uertisse latin
 Protinus hinc fufas tristis dea tollitur. alis
 Audias rutuli ad muros. quam dicatur urbem
 Acrisioneis damne fundasse colonis
 Precipiti delata notho. locus ardea quondam
 Dictus auis. & nunc magnum manet ardea nom.
 Set fortuna fuit tectis hic turnus in altis
 Iam mediam nigra carpebat nocte quietem.
 Alecto toruam faciem & furialia membra
 Exiit inuultus se se transformat amiles
 Et frontem obscenam rugis arat. induit altos
 Cum uitta crines. tum ramum innecit oliue.
 Fit calibe uionis amicus templiq. sacerdos
 Et iuuente ante oculos his se cum uocabus offert.
 Turne tot in cassum fusos patier labores
 Et tua dardanis transcribi septa colonis.
 Rex tibi coniugium & quesitas sanguine dotes.

Thneget externusq. in regnum queritur heres.
I nunc ingratus offert te irrisu periculis
T irrenas tu sterne acies. rege pace latinos.
H ec adeo tibi me placida cum nocte iacres
I psa palam fari omnipotens saturnia iussit
Q uare age & armari pulen fortisq. moueri
L etus in arma para. & phrigios qui flumine pulero
C onfedere duces. pictasq. exire carinas
C elestum uis magna uilet. rex ipse latinus
N i date coniugium & dicto parere fatetur.
S ennat & tandem turnum experiatu marmis.
H ic iuuenis uatem irridens sic orsa uiastum
O re refert. classes in uectas tybridas undam
N on ut rere meas effugit. nuntius aures
H e tantos mihi finge metus. nec regia uino
I mmemor est nostri.
S ed te uicta situ ueniq. effeta senectus
O mater curis ne quicq. exerceat. et arma
R egum inter falsa uatem formidine ludit
C ura tibi diuum effugies & templa tueri.
B ella uiri pacemq. gerent quis bella gerenda.
T allibus allecto diebus exarsit in uas.
A t iuueni orantis subitus tremor occubat artus
D irigere oculi tot citius sibilat ydri
T antaq. se fames aperit. tum flamma torquens
L umina. amictantem & querentem dicere plura
R eppulit. & geminos erexit crinibus angues
O cteraq. insomuit. rabidoq. hec addidit ore.
E n ego uicta situ quam ueri effeta senectus
A rma inter regum falsa formidine ludit
R espice ad hec. ad sum diuarum absede sororum.
B ella manu letumq. gero.
S ic effata facem iuueni coniecit & atto
L umine spumantes fixit sub pectore tedas

Illi ingens somnum rapit pavor. ossa q. & artus
 Perfudit toto prae ruptus corpore sudor.
 Arma amens fremit. arma thoro testisq. requirit
 Scintilla amor ferri. & scelera infama belli
 Iam super magno ueluti tum flamma sonore.
 Unga surgitur costis undantis aeni.
 Exultantq. exta latentes. sunt intus aequiem
 Fœdum atq. alte spumens exuberat amnis.
 Hec iam se capit unda uolat uapor atq. ad auras.
 Ergo iter ad regem polluta pace latinum
 Indiat primis iuuenum. & uilet arma parari.
 Tutari ytaliam. defendere finibus hostem.
 Satis amobus teucisq. uenue latinisq.
 Hec ubi dicta dedit. diuosq. in uota uocauit.
 Certatum se se rutuli exortantur in arma.
 Hinc decus egregium forme mouet atq. iuuenit
 Hinc atq. reges. hunc clavis dextera fatis.
 Dum turmus rutulos animis audacibus implet.
 Allecto in teucos stans se conat atq. alis.
 Arre noua spectata locum. quo litore pulcher
 Insidius cursusq. feras agitabat iulus.
 Hic subitam canibus rabiem cocithia uirgo
 Obicit & noto nares contingit odore
 O teruum ardentem agerent. que prima laborum
 Causa fuit. belloq. animos accendit agrestes
 Ceruus erat forma praestantia & cornibus ingens
 Tirride pueri que matris ab utero raptum
 Nutribant tyrusq. pater cui regia parent
 Armenta. & late custodia credita campi.
 Assuetum imperis soror omni silua cura
 Mollibus intexens ornabat cornua fertis.
 Pectebatq. ferum pueroq. infante lauabat.
 Ille manum patiens mensq. assuetus herili
 Erat filius. rursus ad limina nota

Ipse domum sera. q̄ uis se nocte ferebat.
Hunc procul errantem rabide uenantis iuli
Commouere canes. fluuius cum forte secundo
Deflueret. ripaq. estus uiridante leuaret.
Ipse & exime laudis succensus amore.
Ascanius curuo direxit spicula cornu.
Hec dextre erranti deus affuit. actaq. multo
Perq. uterum somitu perq. ylia uenit harundo.
Saucius at quadrupes nota uita tecta refugit.
Successitq. gemens stabuli questuq. aruentus
Atq. imploranti simul is tectum omne repleuit.
Siluia prima soror palms percussa lacertos
Auxilium uocat. & duos conclamat agrestes.
Olli pestis. n. tactus latet aspera siluis
Improvisi adsunt. hic torre armatus obusto.
Stipitis hic grauidi nodis. quod cuiq. repertum ē
Rimanti telum ita facit. uocat agmina turnus
Quadrifidam quercum cuneis ut forte coactis
Fundebar rapta spumans in mane securi.
At seua e speculis tempus dea nocte nocendi.
Ardua tecta petit & stabuli & de culmine summo
Pastorale canit signum. cornuq. recuruo
Tartaream intendit uocem qua protinus omne
Contremuit nemus. & silue in somnere profunde.
Audiit & tenne longe lacus audit & arnis
Sulphurea nivalbus aqua. fontesq. uelim
Strepide matres pressere adpectora natos.
Tum uero ad uocem celeres. qua buccina signum
Dra dedit. raptis concurrunt undiq. tellus
Indomiti agricolae. nec non & troiana pubes
Ascanio auxilium castis effundit apertis.
Duxere acies non iam certamine agresti
Stipitibus clavis agitur sudibus ne premissis
Set ferro ancipiti decernunt. atq. late

Horrescat striclus seges ensibus etiaq. fulgent
 Sole laessita & lucen sub lumine iactant.
 Fluctus uti primo cepit cum albescere uento.
 Paulatim se se tollit mare. & altius undas
 Erigit. inde imo consurgit ad ethera fundo.
 Hic iuuenis primam ante adem stridente sagitta.
 Hatorum tirti fuerat qui maximus almon
 Sertitur. hesit enim sub gutture uulnus & unde
 Uacis iter tenuemq. inclusit sanguine uitam.
 Corpora multa uirum circa semorq. galeis
 Dum pax medium se offert. iustissimus uir
 Qui fuit ausonius q. olim dictissimus aris
 Quinq. greges illi halantium. quina redibant
 Armenta. & terram centum uertebat aratris
 Atq. ea per campos equo dum Marte geruntur
 Promissi dea facta potens ubi sanguine bellum
 Imbuuit. & prime comisit funera pugne
 Deserit hesperiam. & celi conuexa per auras
 Iunonem uictrix affatur uoce superba.
 Cui perfecta tibi bello discordia tristi.
 Dic in amicitiam coeant & federa iungant.
 Quando quidem ausonio resparsi sanguine teucros
 Hoc etiam his addam tua si mihi certa uoluntas
 Finitimas in bella feram rumoribus urbis.
 Accendamq. animos insani martis amore
 Undiq. ut auxilio ueniant. spergam arma per agros
 Tunc contra uino terrorum & fraudis abunde est.
 Sicut belli cause. pugnarum communis armis
 Que sors prima dedit. sanguis nouus ibuit arma
 Talia coniugia & tales celebrent hymeneos
 Gregum ueneris genus & rex ipse latinus
 Te super ethereas errare licentius auras
 Haud pater ipse uelit summi regnator olympi.
 Cede locus. ego siqua fortuna laborum est

Ipsa regam. talis. dederat saturnia uoces.
Illa autem attoluit stridentis anguibus alas.
Cœtyq. petit sedem supera ardua linquens.
Est locus italie medio sub montibus altis
Hobilis & fama multis memoratus in oris
Amfanchi ualles. densis hunc fradibus atrum
Urget utrinq. latus nemoris medioq. fragoris
Dat sonitum saxi. & toto uertice torrens.
Hic specus horrendum & seu spiracula ditis
Monstrantur. ruptoq. ingens adherente uorago
Pestiferas aperit fauces. quis condita erinis
Inuisis numen terras celumq. leuabat
Hec minus interea extremam saturnia bello
Imponit regina manum. ruit omnis in urtem
Pastorum ex acies numerus. cœsosq. reportant
Almonem puerum fedatiq. ora galesi.
Implorantq. deos obtestanturq. latinum.
Turnus adest. medioq. in crimine cœdis & ignis
Tenorem ingeminat. teucros integra uocari.
Stirpen ad misceri phrygian. se limine pelli
Tum quorum attomite bacho per nemora auiamat
Insultant thiasis neq. enim leue nomen amate
Undiq. collecti cœunt martemq. fatigant.
Licet infandum cuncti contra omnia bellum
Contra fata deum peruerso numine poscant.
Certatim regis arconstant tecta latini.
Ille uelut pelagi rupes in mora resistit
Ur pelagi rupes magno uemente fragore
Que se se multis circumstantibus undis
Mole tenet scopuli nequicq. ut spumea circum.
Saxa fremunt. lateriq. uisa refunditur alga
Cœrum ubi nulla datur cœcum exuperare potestas
Multa deos aurasq. pater testatur inanis
Frangimur heu satis inquit ferimurq. procella

Ipsi has sacrilego pendetis sanguine penas
 O miseri. te turpe ne phas te triste manebit
 Supplicium. uotisq. deos uenerabere seris.
 Nam mihi parta quies. omnisq. in limine portus
 Fruere felia spoliis. nec plura locutus
 Sepsit se tectis rerumq. reliquit habenas;
 Moserat hesperio in latro quem protinus urbes
 Albane coluere sacrum. nunc maxima rerum
 Roma colit cum prima nouent in piglia Marte
 Sue getis inferre manu. lacrimabile bellum
 Hircansue arabisue parant. se tende ad indos
 A uorantq. sequi parthosq. repositere signa.
 Sunt gemine belli porte sic nomine dicunt
 Religione sacre & seu formidine martis.
 Centumerei claudunt uerbes eternaq. ferri
 Robora nec custos absistit lumine ianus
 Has ubi certa sedet patribus sententia pugne
 Ipse quinnali trabea cinctusq. gabino
 Insignis reseat stridentia limina consul
 Ipse uocat pugnas sequitur cum cetera putes
 Creaq. assensu conspuant cornua rauco
 Hæ & tum encadis indicere bella latinus
 More iubebatur tristis recludere portas.
 Astinuit tactu pater. auersusq. refugit
 Fæda ministeria & ætis se condidit umbris
 Tum regina deum celo delapsa morantis
 Impulit ipsam manu portas & cardine uerso
 Belli ferratos rupit saturna postis.
 Ardet in exata ausoma atq. in mobilis ante
 Pars pedes ire parat campis. pars arduus altis
 Puluerulentus equus fuit omnes arma requirunt
 Pet leues clipeos & spicula lucida tergent
 Armina pingui subiguntq. in cote secures.
 Signaq. ferre iuuat somitisq. audire tubarum.

Quinque adeo magne positis in caudibus urbes
Tela nouant atina pontes tiburque superbum
Ardea crustumerique & turrigere autene
Tegmina tuta cauant capitum. flectuntque salignas
Vmbonum crates alii toracas aenos
Aut leuis ocreas lento ducunt argento
Vomeris huc & falces honos huc omnis aratri
Cessit amor. recoquunt patrios fornacibus enses.
Cassica iamque sonant. ut bello tessera signum.
Hic galeam tectis trepidus rapit. ille frementes
Ad iuga cogit equos clipeumque auroque trilicem
Loricam induitur fidoque acingitur ense;
Pandite nunc elicona decantusque mouete.
Qui bello exciti reges quique queneque secute
Complerint campos aces. quibus ytala iacta tu
Floruerit terra alma uiris quibus arserit armis
Et meministis enim diue & memorare potestis
Ad nos uix tenuis fame perlabitur aura.
Primus inuit bellum tirrenis asper ab oris
Contemptor diuum merentius agmina que armat.
Filius huius iuxta lausus quo pulchrior alter
Non fuit excepto laurentis corpore turmi
Lausus equum domitor. debellatorque ferarum
Vicit algellina nequique ex urbe secutos
Mille uiros dignus patris qui letior esset
Imperis. & cui pater haud merentius esset.
Post hos insignem palma pergramina curram
Vidtoresque obstitat equos satis hercule pulcro
Pulchra auentinus clipeoque in signe paternum
Centum angues anctamque genit serpentibus idam
Collis auentini filia quem rhea sacerdos
Furtiuum partu sub luminis edidit auras
Mixa deo mulier postquam laurentia uictor
Genone extincto thyrantiis attigit aua.

T urhenq; boues in flumine lauit hybras.
 P ulla manu. sceuosq; gerunt in bella dolones.
 E t tereti pugnant mucrone uerq; sabello.
 I pse pedes tegimen torquens in mane leonis
 T erribili inpexum seta cum dentibus albis
 I ndutus capiti sic regia tecta subulat
 H omidus herculeo q; humeros inxus amicis
 T u gemini fratres tyburta mema linquunt
 F ratris tiburti dictam cognomine gentem
 C atillusq; acerq; choras arguua iuuentus.
 E t primam ante aciem densa inter tela feruntur.
 C en duo nubigene cum uertice montis ab alto
 D escendunt centauri. homolon nothiq; niualē
 L inquentes cursu rapido. dat euntibus ingens
 S ilua locum. & magno cedunt uirgulta fragore.
 H ec prenestine fundator defuit urbis
 U ulcano genitum pectora intē agrestia regem
 I nuentumq; focis omnis quem credidit etas
 C eculus. hunc legio late comitatur agrestis.
 Q uiq; altum preneste uiri. quiq; aia gabine
 I unonis gelidumq; amentem & rosida riuus
 H ernia saxa colunt. quos diues anagnia pascit
 O uos amasene pater. non illis omnibus arma
 H on clipei curtus ue sonant pars maxima glandes
 L uentus palumbi spargit. pars spicula gestat
 B ina manu fuluq; lupi de pelle galeros
 T egmen habent capiti uestigia nuda sinistra
 I nstituere pedis crudus tegitaltera pero.
 A t mesapus equum domitor neptunia proles.
 O uem neq; fas igni auq; nec sternere ferro
 I am pridem refides popules desuec'taq; bello
 A gmina in arma uocat subuo ferruq; retractat.
 H i fescennas acies equosq; saluos
 H i soractus habent arces flauimq; arua.

Et cum mi cum montelacum. lucosq. capenos.
 Ibant equati numero regemq. canebant
 Cui quondam nives liquida intus nubila agni.
 Cum se se epastu referunt & longa canoros
 Dant pro colla modos. sonat amnis & Asia longe
 Pulsat palus.
 Nec quisq. erratas ades ex agmine tanto
 Miseri putet. aeriam set gurgite ab alto
 Urgeri uolucrum raucarum ad litora nulem
 Cecce sabinorum prisco de sanguine magnum
 Agmen agens clausus. magniq. ipse agminis istar
 Claudia nunc aquo diffunditur & tribus & gens
 Per latum postq. in partem est data roma sabinis
 Una ingens anuturna cohors. priscaq. quirites
 Creti manus omnis. oliuifereq. muturce
 Qui nomen tum urbem qui rosea rura uelint
 Qui terrae horrentis rupes. montemq. seuerum
 Caspernamq. colunt forulosq. & flumen humelle
 Qui tyberim fabarumq. bibunt. quos frigida misit
 Hursia & ortine. classes populiq. latini.
 Quosq. secans in faustum interluitq. alia nomen
 Quam multi in libico uoluuntur littore fluctus
 Seuius ubi orion hyternis conditur undis.
 Uel cum sole nouo dense torrentur ariste.
 Aut hermi campo aut lue flauentibus aruis
 Suta sonant pulsuq. pedum tremit conterrita tellus.
 Hinc agamenonius troiam nomimis hostis
 Currui iungit alesius equos. turnoq. feroces
 Mille rapit populos. uertunt felicia bacho
 Masica qui rastus. & quos de collibus altis
 A urunci misere pantes. sidianaq. uixta
 E quora quiq. cales linquunt amnisq. uadosi
 Aeola uulturni pariterq. sacriculus asper.
 Ostorumq. manus teretes sunt acclides illis

~Tela ..

Tella. sed hec lento mos est aptare flagello.
 Leuaf cetra tegit. falcati cominus enses
 Hec tui carminibus nostris indictus abibis
 Obale. quem generasse telon. schetride nymphe
 Fertur. celeboum capans cum regna teneret
 Iam senior. patris sed non & filius aruis
 Contentus late iam tum ditione tenebat
 Sarrastris populos. & que rigat equora sarnus
 Quisq. rufias. batulumq. tenent. atq. arua celene
 Et quos malifere despectant menia telle
 Teuonico ritu soliti torquere cateas.
 Tegmina quis capitum raptus de subere cortex.
 Erateq. micant pelte. micat creus ensis.
 Et te montose misere in prelia uerse
 O fens insignem fama & felicius armis
 Horrida preapue cui gens assuetaq. multo
 Onatu nemorum & duris equicola glebis
 Armati terram exercent. semperq. recentes
 Conuectare uiuat predas & uiuere rapto
 Quum & marrubia uenit de gente sacerdos
 Fronde super galeam & felia comptus olua
 Archippi regis missu fortissimus umbro.
 O ipseo generi & grauius spuantibus idris
 Spargere qui somnos cantuq. manuq. solebat.
 Millebatq. iras. & morsus arte leuabat.
 Set non dardanide mediani cuspidis ictum
 Cualuit. neq. enim uiuere in uulnera cantus
 Somniferi. & marsis quesite montibus herbe.
 Te nemus angite uitrea te fucinus unda
 Te liqui fleuere lacus.
 Ibat & ipoliti proles pulcherima bello
 Urbis insignem quem mater ancia misit
 Eductum egerie lucas hymetia arcum
 Littora pinguis ubi & placabilis ara dyane.

Namq. ferunt famam ipolitum postq. arte noice
Occident primas expident sanguine penas
Turbatis distractus equis ad sydera rursus
Citherea & supras celi uenisse subauras
Pconijs reuocatum herbis & amore dyane.
Tum pater omnipotens aliquem indigatus ab ubris
Mortalem inferis ad lumina surgere iute
Ipse repertorem medicine talis & artis
Fulmine plebigemam stigas detrusit i undas.
At triuia ipolitum secretis alma recondit
Sedibus & nimphæ egeie nemoriq. relegat
Solus ubi in siluis italis ignobilis euium
Exigeret. uersq. ubi nomine urbius esset
Unde etiam templo triuie lucsq. sacatis
Cornipedes arcentur equi. qui luctore currum
Cruiuenem monstris pauidi effudere marinis.
Filius ardentis haud seruis equore campi
Certecebat equos. curruq. in bella ruebat.
Ipse inter primos prestanti corpore turnus.
Ortitur arma tenens & toto uertice supra est
Cui triplia crinita uiba. galea alta chymeram
Sustinet ethneos efflantem fauibus ignes
Tam magis illa fremens & tristibus effera flammis
Quam magis effuso crudescunt sanguine pugne.
At leuem clipeum sublatis cornibus yo
Auro insignibat iam setis obsita iambos
Argumentum ingens. & custos uirginis argus
Clataq. amnem fundens pater ynaeis urna
Insequitur nymbus pedum clipeataq. totis
Agmina densentur campis arguq. putes
Aurunceq. manus rutuli uetresq. sicani
Et sacra neaades & picti scuta labia
Oui saltus tylerine tuos sacrumq. mimias
Latus arant. rutilosq. exerent uomere colles

Circeumq. uigum. quif uipiter anxurus aruus
 P relidet & uiridi gaudens feronia luco
 O ua fatire iacet atq. palus gelidusq. punas
 Q uerit iter ualles atq. in mare conditur ufens
 H of super aduenit uolſca de gente camilla
 A gmen agens equitum & florentus ere cateruas
 Bellatrix. non ulla colo calatis ue minetue
 F emineas affucta manus. ſet prelia uirgo
 D ura pati curſuq. pedum preuerrere uentos
 I lla uel in tacte ſegetis per ſumma uolaret
 S ramina nec teneas curſu. leſiſſet ariſtas.
 U el mare per medium fluctu ſuſpenſa tumentu
 F erret iter. celeris nec tingeret equore plantas
 I llam omnis tectis agrisq. effuſa uiuentis
 T urbaq. miratur matrum & proſpectat cuntem
 A ttonitis inbianſ animis ut regius oſtro
 U ellet honos leues humeros ut ſibula crinen
 A uro internectat lytiam ut gerat ipſa pharetram
 C t paſtoralem prefixa cuſpide myrtum;

OReperat octauo bellum quos mittit ihoſtes
 D at belli ſignum laurenti turnuſ ab arte
 M ittitur & magni uenoluſ diomedis ad urbe
 Q ui petat auxilium & doceat que cauſa petendi
 E neas diuum monitu adit archada regem.
 E uandrum archadie proſugum noua regna petere
 A caput auxilium. huic natum & ſotia agmina iungit
 E uander palas fatiſ comes wat iniquis
 I amq. habilis bello & maternis letis iarmis
 F ata q. fortunaſq. ducum caſuſq. ſuorum
 S ortitus clipeo diuina intentuſ in arte

T B E L L I

S I G N I L L

Laurenti turnus ab aree
Extulit. & rauco
strepuerunt cornua cantu
Ut q. acris concussit equos.
utq. impulit arma

E t templo turbati animi. & simul omne tumultu
C oniuat tepido latium. scuitq. iuuentus
C ffera ductores priui melampus & uferus
C ontempstorq. diuum merentius undiq. cogunt
A uxilia. & latos uastant cultoribus agros.
M ititur & magni uenulus diomedis ab urtem
Q ui perat auxilium. & latio consistere teucros
A diuentum eneam class. uictosq. penates
I nferre & satis regem se discere possi
C doceat. multasq. uiro se aduungere gentes
D ardani & late latio in cithesce nomen
Q uid stentat his ceptis. quem si fortuna sequat
C uentum pugne cupiat manifestius ipsi
Q uo turno regi. aut regi apparere latino.
T alia per latium. quic laumedontius heros
C uncta uidens. magno curarum fluctuat estu.
A tq. animo nunc hunc celerem. nunc diuidit illuc.
I mpartisq. rapit uarias perq. omnia uersat.
S icut aque tremulum labris ubi lumen aenis
S ole repercussum. aut radiantis ymagine lune
O mnia per uolitat late loca. iamq. sub auras
C rigitur. summiq. ferit laquaria tecti.
H ox erat. & teras anima fessa per omnis
A lituum pavidumq. gemis. sopor alter hebat.
C um pater in ripa gelidiq. sub etheris axe
C neas. tristi turbatus pectora bello

132
Prostrabit. seramq. dedit per membra quietem.
 Huic deus ipse loci fluuiō tyberini nomen.
 Populeas inter senior se attolere fiondes
 Odis. cum tenuis glauco uelabat amictu.
 Carbasus & crinis umbrosa tegebat harundo.
 Tunc sic affan & curas his demere dictus.
 O sate gente deum. troianam ex hostibus urbem.
 O ui reuehis nobis eternaq. perigama setuas.
 Xpc̄e tunc solo laurenti aruisq. latinis
 Hic tibi certa domus. certi ne absiste penates
 Hec tibi terrere muns. tymor omnis & iræ
 Concessere deum profugis noua menia tencris
 Iamq. tibi ne uana putes hec fingere somnum
 Littoreis ingens inuenta sub illiabus sus
 Tringita caputū fetus emixa iacebit
 Alba solo recubans. albi circum utera nati.
 Hic locus urbis erit. requies ea certa laborum est
 Exquo terdens urbem redeuntibus annis
 Ascanius clau condet cognominis albam
 Haud incerta cano nunc qua ratione quod instat
 Expedias uictor paulatim aduerte docto
 Archades his honis genus appallante profectum
 O ui regem euandrum comites qui signa secuti
 Elegere locum & posuere in montibus urbem
 Pallantis proauū de nomine pallanthrum
 Hic bellum assidue ducant cum gente latina.
 Hos castris ad hite sotios. & federa uinge
 Ipse ego te ripis & recto flumine ducam.
 Aduersum remis superes subuectus ut amnem
 Surge age nate dea primisq. cadentibus astris
 Iunoni fer rite preces uasq. minasq.
 Supplicibus superis uotis. mihi uictor honorem
 Per solues. ego sum pleno quem flumine cernis
 Stringentem rippas. & pingua culta secantem

Ceruleus tybris celo gratissimus amnis.
Hic mihi magna domus celsis caput urbibus exit.
Dixit. deinde, lacu flumine se condidit alto
Yma petens. nox eneam somnusq. reliquit.
Surgit & etherei spectans orientia solis
Lumina rite camis undam de flumine palmis
Sustulit ac talis effundit adethera uoces.
Himphæ laurentes nymphæ genus annibus unæ
Tuq. o tybri tu o genitor cum flumine sancto.
Accipite eneam & tandem arcete periclis.
Quo te cumq. lacus miserantem incomeda nræ
Fronte tenet. quicunq. solo pulcherrimus exis.
Semper honore meo semper celebrare domis
Corniger hesperidum fluuius regnator aquarum.
Adis otandem & propius tua numma firines.
Sic memorat geminasq. legit de classe biremis
Remigioq. aptat socios simul instruit armis.
Ecce autem subitum atq. oculis mirabile monstrum
Candida per siluam cum fetu concolo albo
Procubuit. uiridq. in littore conspiciatur sus
Quam pius eneam tibi enim tibi maxima iuno
Mactat sacra ferens. & cum grege fisti ad aram.
Tibis ea fluuium q̃ longa est nocte tumentem
Lenit. & taeta refluens ita substitit unda
Mitis ut in morem stagni placidq. paludis
Sterneret equor aquis. remo ut luctamen abeet
Ergo iter inceptum celerant timore secundo
Labitur uncta uadis abies. mirantur & unde.
Miratur nemus insuetum fulgentia longe
Scuta uirum fluuiio pictasq. in nare carinas
Olli remigio noctemq. diemq. fatigant
Et longes superant flexus uarijsq. teguntur
Arboribus uindisq. secant placido equore siluas.
Sol medium celi conscenderat igneus orbem

Cum muros arcemq. procul ac rara domorum
 Tecta uident. que nunc romana potentia celo
 Equauit. tum res inopes euander habebat.
 Ocius aduertunt priores urbiq. propinquant.
 Forte die solemnem illo rex archas honorem
 Amphitruoniae magno diuisq. ferebat
 Ante urtem in luco pallas huius filius una
 Una omnes iuuenum primi pauperq. senatus
 Thura dabant. tepidusq. cruor fumabat ad auras.
 Ut celsas uidere ratis. atq. intus opacum
 Allabi nemus & tactis inuicem remis
 Terrentur uisu subito. cunctiq. relictis
 Consurgunt mensis. audax quos rumpere pallas
 Sacta uetat raptq. uolat telo obuius ipse
 Et procul et timulo. iuuenes que causa subegit
 Ignotas tentare uias. quo tenditis inquit.
 Qui genus. unde domo. pacem ne huc fertis an arma.
 Tum pater enee pupi sic fatur ab alta
 Patereq. manu ramum pretendit oliue.
 Treuigenas ac tela uidet inimica latins
 O uos illi bello profugos egere superbo.
 Euandrum petimus ferte hec & dicite lectos
 Dardanie uenisse utrosq. tota arma rogantes.
 Obstupuit tanto percussus nomine pallas.
 Egredere o quicunq. es aut coramq. parentem
 Alloquere ac nostris succede penatibus hospes.
 Excepitq. manu dextamq. amplexus inhesit.
 Progressi subeunt luco fluviumq. relinquunt.
 Tum regem enee dictus afatur amicus
 Optime granigenum cui me fortuna precari
 Et uita comptos uoluit pretendere ramos
 Non equidem extimui danaum qui ductor & archas
 Quodq. a stirpe fores geminis conuinctus attidis.
 Sed mea me uirtus. & sancta otacula diuum

Cognatūq. patres tua terris dedita fama
Coniungere tibi. & satis egere uolentem.
Dardanius vltace primus pater urbis & auctor.
Electra ut gray prohibent athlantide aetius
Aduehant teucros electam maximus athlas
Edidit ethereos humerosq. sustinet orbis
Obis mercurius pater est quem candida maia
Cullem gelido conceptum ueruce fudit.
Cretam mayam auditis si quicq. credimus athlas
Idem athlas generat æli qui sidera tolit.
Sic genus amborum scindit de sanguine ab uno
His fretus. non legatos neq. prima per artem
Tentamenta tui pepigi. memet ipse meumq.
Obiecta caput & supplex ad limina ueni.
Sens eademq. te crudeli dauna bello
Insequitur nos si pellant. nihil affore credunt
Quin omnem hesperiam penitus sua sub iuga mittant
Et mare quod supra teneant quodq. alius infra
Acceperatq. fidem. sunt nobis forma bello
Pectora sunt animi & rebus spectata iuuentus.
Dixerat enas. ille os oculosq. loquentis
Iam dudum & totum lustrabat lumine corpus
Tunc sic pauca refert. ut te fortissime teucrum
Accipio agnoscoq. libens & uerba parentis
Et uocem anebise magni. uultumq. recordor.
Nam memini hesione uisentem regna sororis
Laumedontiadem priamum salamina petente
Protinus archadie gelidos inuisere fines.
Tunc mihi prima genas uestita flore iuuenta
Mutabarq. duces teucros. mirabar & ipsum
Laumedontiadem. sed cunctis altius ibat
Anebises mihi mens iuuenili ardebat amore
Compellare uirum. & dextre coniungere dextram.
Accesti & cupidus phœni sub menia. duxi

137
Ille mihi insignem pharetram. lityasq. sagittas
 Discedens clamidemq. auro dedit intertextam.
 Frenaq. bina meus que nunc habet aurea pallas.
 Ergo & quam petitis iuncta est mihi federe dextra.
 Et lux cum primum teris se castina reddet
 Auxilio letos dimittam opibusq. iuuabo.
 Interea sacra hec quando huc uenistis amica
 Anna que differe nefas celebrate fauentes
 H obiscum & iam nunc sotorum assuescite mensis.
 Hec ubi dicta. dapes iubet & sublata reponi
 Pacula. gramineoq. uiros locat ipse sedili.
 Preapuumq. thoro & uilloso pelle leonis
 Accipit eneam. solioq. inuitat acerno
 Tum lecti iuuenes certatim areq. sacerdos
 Oscera rosta ferunt taurorum onerantq. canistris
 Dona laborate cereris bachumq. ministrant.
 Oscatur eneam simul & troiana iuuentus
 Perpetui tergo bouis. & iustalibus extis.
 Postq. exempta fames & amor compressus edendi.
 Rex euandrus ait non hec sollemnia nobis
 Has ex more dapes. hanc tanti numinis aram
 Quana superstio ueterum ue ignara deorum
 Imposuit. seuis hospes troiane periclis
 Scruati facimus. meritosq. nouamus honores
 Iam primum saxi suspensam hanc aspice rupem.
 Disiecte procul ut moles. desertaq. montis.
 Stat domus. & scopuli ingentem traxere ruinam.
 Hic spelunca fuit uasto summo recessu
 Semihominis cachi faes quam dira tenebat
 Solis inaccessam radius. semperq. recenti
 Cede tepebat humus. fontibusq. ad fixa superbis.
 Ora utrum tristi pendebant pallida tabo.
 Huic monstro uulcanus erat pater. alijs atros
 Ore uomens ignis magna se mole ferebat.

Itulit & nobis aliquando optantibus etas
Auxilium. aduentumq. dei. nam maximus ultor
Tergemini nec genone spoliisq. superbus
Alcides aderat. taurosq. hac uictor agebat
Ingentis uallemq. boues amnemq. tenebant.
At furis cachi mens effera nequid in ausum
Aut inemptatum sceleris ue doli ue fuisset.
Quatuor astabulis prestanti corpore tauros
Auertit. totidem forma superante uiuencas.
Atq. hos ne qua forent pedibus uestigia rectis
Cauda in speluncam tractos uersisq. iuatum
Iuditus raptos saxo occultabat opaco.
Querentem nulla ad speluncam signa ferebant
Interea cum iam stabulis saturata moueret
Amphytrionades armenta abutumq. pararet.
Discesu mugire boues. atq. omne querelis
Impleri nemus. & colles clamore relinqui.
Reddidit una bouum uocem. uastoq. sub antro
Mugit & cachi spem custodita se fellit.
Hic uero Alcide furis exarserat atro
Flele dolor. rapitq. arma manu nodisq. grauati
Robur & aerei cursu petit ardua montis.
Tum primum nostri cacum uidere timentem.
Turbatumq. oculis. fugit illic atrox euro.
Speluncamq. petit. pedibus timor addidit alas.
Cum se inclusit ruptisq. in mane catenis
Deiecit saxum ferro quod & arte paterna
Pendeat. fultosq. emuniit obice postes.
Ecce furens animis aderat tyrinthus. omnem
Accessum lustras huc ora ferebat & illuc
Dentibus infrendens. ter totum feruidus ua-
lustrat auentim montem. ter saxea tentat
Lumina ne quicq. ter fessus uale resedit.
Stabat acuta silex. precelsis undiq. saxis.

Spelunce dorso insurgens altissima iu su.
 Durum nudis domus opportuna uolucrum.
 Hanc ut prona iugo leuam in cumberat adamniem.
 Dester in aduersum nitens concussit. & imis
 A uulsum soluit radiabus. inde repente
 Impulit. impulsu quo maximus intonat ether.
 Dissultant rippe. refluitq. exterritus annis.
 Ast specus & cachi detecta apparuit ingens
 Regia & umbrose penitus ut terra deiscens
 Infernas reseret sedes & regna recludat
 Pallida diis in uisa. superq. in mane baratium
 Cernatur. trepidentq. in nullo lumine manes
 Ergo insperata de prehensum in luce repente
 Inclusumq. cauo saxo atq. insueta rudentem
 Desuper alades telis premit. omniaq. arma
 Aducat. & ianis & uastis molaribus insat.
 Ille autem. nec enim fuga iam super ulla periclit.
 Faucibus ingentem fumum mirabile dictu
 Euomit. inuoluitq. domum caligine ceca.
 Prospicuum eripiens oculis glomeratq. sub antro
 Fumiferam noctem commixtus igne tenebris.
 Non tulit alades animis. seq. ipse per ignem
 Procapiti iecit saltu. qua plurimus undam
 Fumus agit. nebulaq. ingens specus extuat atra
 Hic cacum in tenebris incendia uana uolente
 Compit in nodum complexus & angit in hennis
 Cilos oculos & suam sanguine guttur.
 Panditur extemplo foribus domus atra reuulsis
 Abstracteque boues. abuinateq. rapine
 Celo ostenduntur. pedibusq. informe cadauer
 Protrahitur. nequeunt expleri corda tuendo
 Terribus oculos uultum uulosaq. setis
 Pectora semiferi atq. extinctos faucibus ignes.
 Ex illo celebratur honos letiq. minores

S eruaueſe die. primus potius auctor
 Et domus herculei custos pinaria facti
 Hanc aram ludo ſtatuit que maxima ſemper.
 D ietetur nobis & erit que maxima ſemper.
 O uate agite iuuenes tantarum in munere laudum
 C ingite fronde comas. & pecula pergitte dextis
 C omminemq. uocate deum & date uina uolentes.
 D ixeſat. herculea bicolor cum populus umbra
 O clauitq. comas folijsq. in nexa pependit.
 E t ſacer impleuit dextram ſapibus & omnes
 I mmenſam leti libant. diuoſq. precantur.
 D euexo interea propior ſit ueſſet olimpo.
 I amq. ſacerdotes primuſq. potius iuibant
 P ellibus in morem aucti flammaſq. ferebant
 I nſtaurant epulaſ. & menſe grata ſecunde
 D ona ferunt cumulantq. oneratis lanibus aras.
 T um ſatij adcantus incenſa altaria circum
 P opuleiſq. ad ſunt cuncti tempora ramis.
 H ic iuuenum chorus ille ſenum. qui carmine laudes
 H erculeas & facta ferunt ut prima nouere
 M onſtra manu geminoſq. premens eliferit anguis.
 O r bello egregias idem diſicerit artes.
 T roiamq. & aliamq. ut duro mille labores
 R ege ſub euſteſto ſatis iunonis inique
 P ertulerit tu nubigenas inuicta bimembres
 H uicunq. pholumq. manu tu creſcia mactas
 P redigia. & ualuſtum nemea ſub rupe leonem
 T e ſtigi tremuere lacus. te ianitor orti
 O ſſa ſuper recubans antro ſe meſa cuncto.
 H ec te ille ſacies. non tenuit ipſe typhus
 A iduiſarma tenens. non te rationis egentem
 Lerneus turba caputum arcumſtetit anguis.
 S alue uera iouis proles. decus addite diuis
 E t noſ. & ma dexter adi pede ſacia ſecundo

Talia carminibus celebrant. super omnia cachi
 Spluncam adiciunt. spiritantemq. ignibus ipm.
 Consonat omne nemus strepiti. collectq. resultant;
 Cx in se cuncti diuinis rebus ad urbem
 Perfectis referunt. ibat rex obsitus euo.
 Et comitem eneam iuxta natumq. tenebat
 Ingrediens. uarioq. uiam sermone leuabat
 Mnatur. facileq. caulos fert omnia circum
 Enas. capitumq. locis. & singula letus
 Exquiritq. auditq. uirum monumenta priorum.
 Tum rex euandrus romane conditor aras
 Hec memora indigene pbaui nimpheq. tenebant
 Gensq. uirum trimas & duro robore nata;
 Quis neq. mos neq. cultus erat. nec iungere tauros
 Aut componere opes norant. aut parere parto.
 Sed iam atq. asper uictu uenatus alebat.
 Primus ab ethereo uenit saturnus olimpo
 Arma iouis fugiens. & regnis exul ademptis.
 Is genus indecile ac dispersum montibus altis
 Composuit. legesq. dedit. latumq. uocari
 Maluit. his quoniam latuisset tutus in horis
 Atracq. ut penitent illo sub rege fuere
 Scula. sic placida populos in pace regebat.
 Deterior. donec paulatim ac decolor etas
 Et belli rabies & amor successit habendi.
 Tum manus ausoniæ & gentes uenere sicane
 Sepius. & nonen posuit saturnia tellus.
 Tum reges asper q. in mani corpore tybris
 A quo post yrali fluum cognomine tibrim
 Diximus. amisit uerum uetus albula nomen.
 Mc pulsum patria. pelagiq. extrema sequentem
 Fortuna omnipotens & ineluctabile factum
 His posuere locis. matrisq. egere tremenda
 Carmentis nymphe monita. & deus auctor apollo

Uix ea die la de hinc progressus monstrat & uiam
Et carmentalem romano nomine portam.
Quam memorant nympha priscae carmentis honore
Vatis fundite. cecinit que prima futuros
Eneadas magnos & nobile pallanteum.
Hinc lucum ingentem quem romulus acer asyllum
Retulit. & gelida monstrat sub rup. lupercal.
Parasio dictum pavidos terrebat agrestis
Hec non & sacri monstrat nemus argilei.
Testaturq. locum & letum docet hospitis argi
Hinc ad arpeiam sedem & capitolia ducit
Aurea nunc olim siluestribus horrida dumis
Iam tum religio pavidos terrebat agrestis
Dira loca iam tum siluam saxumq. tremebant
Hec nemus huc inquit frondoso uertice colem.
Quis deus incertum est. habitat deus archades ipm
Credunt se uidisse iouem cum sepe migrantem
Egida concuteret dextra nymboſq. operet.
Hec duo preterea disiectis oppida munit
Reliquias. ueterumq. uidices monumenta uiroz.
Hanc ianuf pater hanc saturnus condidit arcem.
I amiculum. huic illi fuerat satirna nomen
Talibus inter se dictis. ad tecta subibant
Pauperis enandra. passimq. armenta uidebant.
Romanoq. foro & lautis mugire carinis.
Ut uentum d. sedes hec inquit limina uictor
Alades subiit. hec illum regia cepit
Aude hospes contempnere opes. & te quoq. dgm
Finge deo rebusq. ueni non asper egemis.
Dixit. & angusti subter fastigia tecti
Ingentem eneam duxit stratisq. locauit
Effultum folis & pelle lybistidis urse.
Mox ruit. & fuis tellurem amplexatur alis.
At uenus. haud animo nequicq. exterrita mater

Laurantumq; minis & duro mora tumultu.
 Vulcanum alloquitur thalamoque hec coniugis aureo
 Incipit & dictis diuinum aspiat amorem
 Dum bello argolici uastabant pergama reges.
 Debua. casurasq; inimicis ignibus arces
 Non ullum auxilium miseris non arma rogau
 Artis opis uetue nec te carissime coniunx
 Incasum ue tuos uolui exerceere labores.
 Quamuis & priami deberem plurima natis
 Et durum enee fleuissem sepe laborem.
 Hunc iouis imperiis rutulorum constitit oris
 Ergo eadem supplex uenio & sancti m̄ numen
 Arma rogo genitrix nato. te filia nen
 Te potuit lacrimis titonia flectere coniunx.
 Aspicite qui coeant populi que mema clausis
 Ferrum actuant portis in me excidiumq; meorum.
 Dixerat. & niueis hinc atq; hinc diua lacertis
 Cinctatam amplexu molli fouet. ille repente
 Accipit solitam flammam. notusq; medullas
 Intauit calor. & latefacta per ossa cucurrit
 Non secus atq; olim micans percurrit lumine nimbos.
 Sensit leta dolis & forme conscia coniunx.
 Tum pater eterno fatitur deuictus amore.
 Quid causas petis ex alto. fiducia cessit
 Quo tibi diua mei. similis sicura fuisset.
 Tu quoq; fas nobis te uos armare fuisset
 Hec pater omnipotens troyan. nec fata uetabant
 Sate decenq; alios priamum super esse perannos
 Et nunc si bellare patas. atq; hec ubi mens est.
 Quicquid in arte mea possum promittere cure
 Quod fieri ferro liquido ue potest ut electro.
 Quantum ignes ammeq; ualent. ab siste precando
 Viribus in dubitare tuis. ea uerba locutus
 Optatos dedit amplexus. placidumq; petiuit

C onuigis infusus gremio per m̄bra soporem .
 I nde ubi prima quies medio iam noctis abacte
 C urniculo . expulerat somnum cum femina primum
 C ui tolerare colo uitam tenuiq; minerva
 I mpositum ancrem . & sopitos suscitāt ignes .
 H ætem addens operi . famulaq; ad lumina longo
 E xercet penso . castum ut seruare cubile
 C onuigis & possit paruos educe natos .
 Haud secus ignipotens nec tempore segnior illo
 Mollibus cstratis opera ad fabrilia surgit ;
 I nsula sicaniū iuxta latus eoliamq;
 C rigitur liparen fumantibus ardua faxis
 Q uam subter specis . & cyclopiū exca ciminis
 A ntra ethnea sonant ualidiq; in cūdis ietus
 A udiunt referunt gemitum . striduntq; cauernis
 S tricture calybum . & fornacibus ignis hancellat
 V ulcam domus . & uulcani nomina . tellus
 H æ tū ignipotens celo descendit ab alto .
 F ærrum exercebant uasto cyclopes in manto
 B rontesq; steropeq; . & nudus membra peragmon
 H is informatum manibus iam parte polita
 F ulmen erat . toto genitor que plurima celo
 D eciat interias . pars imperfecta manebat .
 T ris imbris torti radios . tris nubis aquose
 A ddiderant . rutuli tris ignis & altis haustri .
 F ulgores nunc terrificos sonitumq; metumq;
 M iscebant operi flammisq; sequacibus iras .
 P arte alia marti currumq; rotasq; uolucres .
 I nstabant . quibus exatāt urbes .
 E gidiāq; horrifera turbate palladis arma . 1
 C eratim squammis serpentum autōq; polibant
 C onexosq; anguis . ipsamq; in pectore diue
 G orgona desecto . uertentem lumina collo .
 T ollite cuncta inquit . ceptosq; auferte labores

- Ethnei .

Ethnei cyclops & huc aduertite mentem.
 Arma acri facienda uiro. nunc uiribus usus
 Hunc manibus rapidis. omni nunc arte magistra.
 Precipitate moras. nec plura effatus. at illi
 Ocius incubere omnes. pariterq; laborem
 Sortiti. fluit & riuus auiq; metallum
 Vulnificus q; calib; uasta fornace liquesat.
 Ingentem clipeum informant. unum omnia contra
 Tela latronum septenosq; orbibus ortes
 Impediunt. aliis uentosis follibus auias
 Accipiunt. redduntq;. alii stridentia tingunt
 Et alia. gemit impositus inuidibus antrum.
 Illi inter se se nil' ut brachia tollunt
 In numerum. uersantq; tenaci forape massam.
 Hec pater colis properat dum leuius horis.
 Euandium ex humili tecto lux suscitatur alma.
 Et matutini uolucrum sub ailmine cantus.
 Consurgit senior. tunicaq; inducitur artus
 Cit tyrrhena pedum arcundat uincta plantis
 Tum lateri atq; humeris tegeum subligat ensen.
 Demissa ab leua panthere terga retorquens
 Hec non & gemini custodes lumine ab alto
 Precedunt. gressumq; canes comitantur herilem.
 Hospitis enee sedem & secreta petebat
 Sermonum memor & promissi muneris heros.
 Hec minus eneeas se matutinus agebat.
 Filius huic pallias. illi comes ibat achates
 Congiessi iungunt dexteras. mediisq; residunt
 Cubibus & liato tandem sermone fruuntur.
 Rex prior hec.
 Maxime teucronum ductor quo sospite nunq;
 Ref quidem noxe uictas aut regna fatebor
 Nobis ad belli auxilium pro nomine tanto
 Exigue uires. hinc tusco claudimur amui

Hinc rutulus premit & muros circūsonat armis.
Sed ubi ego ingentis populos opulentaq; regnis
Iungere castra paro. quam fors inopina salutem
O stentat. satis huc te poscentibus affers.
Haud procul hinc saxo in colitur fundata uetusto
Urbs agylline sedes. ubi lydia quondam
Gens bello preclara iugis consedit etruas.
Hanc multos florentem annos rex deinde superbo
Imperio & sceus tenuit merentius armis.
Quod memorem infandas cedes. qui facta tyranni
Effera. diu capiti ipsius generiq; reseruent.
Mortua quin etiam iungebat corpora uiuis.
Componens manibusq; manus. atq; oribus ora
Tamenti genus. & sanie taboq; fluentis
Complexu in misero longa sic morte necabat.
At fessi tandem ciues infanda furentem
Armati circumstant ipsamq; domumq;
Obtruncant sotos ignemq; ad fastigia iactant
Ille intercedes rutulorum elapsus in agros
Confugere. & turni defendi & hospitum armis
Ergo omnis furus surexit etruia iustus
Regem ad supplitium presenti Marte reposcunt.
Hic ego te enea ductorem milibus adam.
Toto namq; fremunt condense in litore pupes.
Signa q; fere iulenti retinent longeus aruspex.
Fata canens omenie delecta iuuentus
Flos ueterum uirtusq; uirum. quos iustus in hostem
Fert dolor. & merita accendit merentius ira.
Nulli fas yfalo tantam subiungere gentem.
Eternos optate duces. tum etrusca resedit
Hec ades campo monitis exterrita diuum.
Ipse oratores ad me regniq; coronam
Cum sceptris misit. mandatq; insignia tiron.
Succedam castris tyrrhenaq; regna capeffam.

Sed mihi tarda gelu sedis q. effec'ta senectus
 I nuidet imperium. fereq. ad fortia vires.
 Natum exortaret. ni mixtus matre sabella
 Hinc partem patris traheret. tu cuius & armis
 Et generi fata indulgent. quem numina poscunt.
 Ingredere o teucrum atq. ualium fortissime ductor.
 Hunc tibi preterea spes & solacia nostri
 Pallanta ad iungam. sub te tollere magistro
 Militiam. & graue maris opus. tua cernere facta.
 Assuescat. primis & te miretur ab armis.
 Archadas huic equites biscentium. robora pubis
 Lecta dabo. totidemq. suo tibi nomine pallas;
 Ux ea fatus erat. defixiq. ora tenebant
 Cneas anchisiades & fidus achates.
 Multaq. diua suo tristi cum corde putabant.
 Nil signum cælo cytherea dedisset aperto.
 Namq. in prouiso uibratus ad ethere fulgor
 Cum sonitu uenit & ruere omnia uisa repente.
 Tirrenusq. tute mugire per ethera clangor
 Suspiciunt iterum atq. iterum fragor intonat ingens
 Arma inter nuben celi in regione serena
 Per sudum rutilare uident. & pulsa sonare.
 Obstupuerunt animis alii. sed troyus heros
 Agnouit sonitum & diue promissa parentis
 Tunc memorat ne uero hospes ne quere profecto
 Quam casum portenda ferant. ego poscor olympo
 Hæc signum cecinit missuram diua creatrix
 Si bellum ingrueret ul'naria q. arma per ausas
 Laturam auxilio.
 Heu quante misens cedes laurentibus instant
 Quas penas mihi turne dabis. q. multa sub undas
 Scuta uirum galeasq. & fortia corpora uolues
 Tibi pater. poscant acies & federa rumpat.
 Hec ubi dicta dedit solio se tollit ab alto

Et primum herculeis sopitas ignibus aras
Excitat. externumq. larem. paruosq. penates
Letus adit. mactant lectas de more bidentis
Cuandrus pariter. pariter troyana iuuentus
Post hinc ad naues graditur. sonosq. reuulsi.
Quorum de numero qui sese in bella sequantur
Prestantes uirtute legit. pars cetera prona
Fertur aqua segnisq. secundo defluit amni
Nuntia uentura ascanio rerumq. patrisq.
Dantur equi teucis tyrrhena petentibus arua
Ducunt exortem enee. quem filia leonis
Pellis obit totum prefulgens unguibus aureis.
Fama uolat parua subito uulgata per urbem
O cuius ut equites tyrrhni ad limina regis.
Ota meum duplicant matres. propiusq. ferido
Ite timor & maior martis iam apparet ymago.
Tum pater cuandrus dextram complexus euntis
Hæret. in expletum lacrimans. ac talia fatur.
O mihi pretos Referat si iupiter annos.
Qualis etiam cum primam aciem pre nescite sub ipsa
Stauit. scutorumq. incendi uictor æruos.
Et regem hac herilum dextra sub tartara misi
Hascienti cui tres animas ferona mater
Horrendum dictu dederat. terna arma mouenda
Ter leto sternendus erat. cui tunc tamen omnis
Abstulit hæc aias dextra. & totidem exiit armis.
Non ego nunc dulci amplexu diuellere usq.
Nate tuo neq. finitimo merentius usq.
Huic capiti insultas tot ferro seuâ dedisset.
Fœneratam multis uiduasset ciuibz urbem
At uos o superi diuum tu maxime rector
Iupiter. archadii queso miseresce regis.
Et patrias audite uoces si numina uestra
Incolumen passanta mihi si fata reseruant

S uisurus cum uino & uenturus in unum.
 U itam oro. patiar quem uis durare laborem.
 S in aliquem infandum casum fortuna minaris
 H unc o nunc liceat crudelem abrumperé uitam.
 D um aure ambigue dum spes incerta futuri.
 D um te care puer mea sola & seia uoluptas
 C omplexu teneo. grauior ne nuntius aures
 Uulneret. Ite genitor digressu dicta supremo
 F undebat. famuli collapsum intecta ferebant.
 I amq. adeo exierat portus equitatus apertis
 C neas inter primos & fidus achites.
 I nde alii troie proceres ipse agmine pallas
 I n medio. clamide & pictis conspectus in armis.
 Q ualis ubi occam perfusus lucafer unda
 Q uem uenus ante alios astorum diligit ignis
 C extulit os sacrum celo tenebrasq. resoluit.
 S tant pauide in muris matres oculisq. secantur
 P uluerem nubem. & fulgentes ere ceteruas.
 O lli per dumos qua proxima meta uiarum
 A rmati tendunt ut clamor & agmine facto
 Q uadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.
 E st ingens lucus gelidum prope ceretis amnem
 R eligione patrum late sacer. undiq. colles
 I nclusere caui. & nigra nemus abiete cingunt.
 E st ingens lucus gelidum prope ceretis amnem
 R eligione patrum late sacer. undiq. colles
 I nclusere caui. & nigra nemus abiete cingunt.
 S iluano fama est ueteres sacasse pelasgos
 A ruorum pecorisq. deo lucumq. diemq.
 Q ui primi fines aliquando habuere latinos.
 H aud procul hinc tarcho & tyrrhem tuta tenebant
 C astra locis. celsoq. omnis de colle uideri
 I am poterat legio & latis tendebat in aruis
 H uc parer eneas & bello lecta iuuentus

Succedunt fessiq. & equos & corpora curant.
At uenit etheros inter dea candida nimbos
Donat ferens aderat. natumq. in ualle reducta
Vt procul egelido secretum fulmine uidit.
Talibus affata est dictis. se q. obtulit ultro
Con perfecta mei promissa coniugis arte
Munera. ne mox aut laurentes nate superbos
Aut aciem dubites in prelia poscere turnum.
Dixit & amplexus nati aethera petiuit.
Arma subaduersa posuit radiantia querui.
Ille dec. donis & tanto letus honore
Copleti nequid atq. oculos per singula uoluit.
Maturq. interq. manus & brachia uersat
Terribilem cistis galeam flammisq. uomentem
Fratiferumq. enseni. loricaq. ex ere rigentem
Sanguineam. ingentem. qualis cum cerula nubes
Solis in ardescit radius. longeque. refulget.
Tum leues auras. electo auroque. recto
Hastamq. & clipeum non enarrabile textum.
Illic res italae romanorumque triumphos
Haud uatum ignarus uentumque. inscius cui
Fecerat ignipotens. illic genus omne futuri
Stirpis abascamo. pugnataque. in ordine bella
Fecerat & uiridi fetam mauortis in anthro
Procubuisse lupam geminos huic utera arcum
Ludere pendentes pueros. & lambere matrem
Impavidos. illam tereti cervice reflexam
Mulcere alternos. & corpora lambere lingua.
Hec procul hinc romam & raptas sine more sabinas
Addiderat. subitoque. nouum consurgere bellum
Romulidis taceoque. semi armibusque. seueri
Post idem inter se posito certamine reges
Armati iouis ante aram patrasque. tenentes
Stabant & aesa iungebant federa porca.

Haud procul inde cite metum indiuersa quadrige
 Distulerant. aut tu dictis albane maneres
 Raptabatq. iuri mendaas uiscera tullus
 Per filiam & sparsi torabant sanguine uepres.
 Nec non tarquinium electum porsena iubebat
 Accipere. ingentiq. urbem obsidione premebat.
 Eneade inferri pro libertate ruebat.
 Illum indignanti similem simulq. minanti
 Aspiciens. pontem auderetq. uellere coeles.
 Et fluvium uinculis innaret coela ruptis
 In summo custos carpeie manlius aras
 Stabat pro templo. & capitolia celsa tenebat
 Romuleoq. recens horrebat regia culmo.
 Atq. hic auratis uolitans argenteus anser
 Porticibus gallos in limine adesse canebat.
 Galli per dumos aderant arcemq. tenebant
 Defensi tenebris. & dono noctis opae.
 Aurea cesaries ollis. atq. aurea uestis
 Ungatis lucent sagulis. tunc latea colla
 Auro in nec tument. duo quisq. alpina coruscant
 Gessa manu scutis protecti corpora longis.
 Hic exultantis salios. nudosq. lupercos
 Lanigerosq. apices & lapsa analia celo
 Exciderat. caste ducebant sacra per urbem.
 Plentis matres in mollibus hinc procul addit
 Tartareas etiam sedes. alta hostia ditis.
 Et scelenum penas. & te catelina minaci
 Pendentem scopulo. furiarumq. ora trementem
 Secretosq. pios huc dantem iura catonem.
 Hec inter tumidi late maris ibat ymago
 Aurea sed fluctu spumabant cerula cano.
 Et circum argento clari delphines in orbem
 Equora uerberant caudis estumq. secabant.
 In medio classes eratas. accia bella

Cernere erat. totumq. instructo Marte uideres
Feruere leucaten. anteq. effulgere fluctus
Hinc augustus agens italos in prelia cesar
Cum patribus populoq. penatibus & magnis diis.
Stans celsa in pupi. geminas cui tria flammis
Leta uolunt. patriumq. aperitur uertice sydus.
Parte alia uentis & diis aggripa secundis
Arduus agmen agens. cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.
Hinc ope barbarica uariisq. antonius armis
Victor ab europa populis & litore rubro
Egyptum uiresq. orientis. & ultima secum
Bactra uenit sequiturq. nephas egyptia coniunx
Vna omnes ruit ac totum spumare reductis
Conuulsam remis rostrisq. stridentibus equor
Alta petunt. pelago credas in mare reuulsas
Veladas. & montes concurrere montibus altos.
Tanta mole uiri turritis pupibus instant.
Stupea flamma manu telisq. uolatile ferrum
Spargitur. arma noua neptunia cede rubescunt
Regina in medus patris uocat agmina sisto
Hec dum etiam geminos atergo respiciat angues.
Omni genumq. deum monstra. & latratoranubis.
Contra neptunum & uenerem contraq. minervam
Tela tenent seuit medio in certamine maiores
Cecidit ferro. tristisq. ex ethere dux
Et scissa gaudens uadit discordia palla
Quam con sanguineo sequitur bellona flagello
Actus hec cernens arcum intendebat apollo
De super omnis eo terrore egyptus & indi
Omnis arabs omnes uertebant terga sabei
Ipsa uidebatur uentis regina uocatis
Vlla dare. & laxos iam iamq. in mittere fines.
Illam intus cedes pallentem morte futura

Fecerat impotens undis & iapige ferri
 Contra autem magno merentem corpore nylum
 Pandentemq; sinus. & tota ueste uocantem
 Ceruleum ingremium latebrosa q; flumina uictos.
 At cesar triplid inuectus romana triumpho
 Menia diis italus uotum in mortale sacabat
 Maxima tercentum totam delubra per urbem.
 Lætia ludisq; uic plausuq; firmebant.
 Omnibus intempletis matrum choris. omnibus are
 Ante aras terram celsi strauere iuuenti
 Ipse sedens nuceo candentis limine pheb
 Dona recognoscat populorum aptatq; superbis
 Postibus. incedunt uicte longo ordine gentes
 Quam uarie linguis habitu tam uestis & armis
 Hic numadum genus & disancos mulacer afros
 Hinc lelegas carrasq; sagittiferosq; gelonos
 Exierat. eufiates ibat iam molior undis
 Extemisq; hominum morini. rhenusq; bicornis.
 Indomitq; dactæ. & pontem dignatus araxes
 Talia per clipeum ulcam. dona parentis
 Miratur. rerumq; ignarus ymagine gaudet
 Attolens humero famamq; & fata nepotum

Nonus haret pugnas. nec adest dux ipse tumultu.
 Atq; ea diuersa penitus dum parte geruntur
 Iunonis monitu turnus festinat in hostem
 Teucorum naues rutulis iaculantibus ignem
 Impbarum inspetiem diuino numine uersat
 Enali & nisi ceptis fuit exitus impar.
 Pugnatu castia eneade uallumq; timentur.
 Audacem romulum dat leto pulcher uulsi.
 Fit uia ui. turnus bitiam & pandaron altum
 Dicit. ex totis uictor dat fimera castris
 Iamq; fatigatus recipit se in castra suorum.

T. Q. V. E. E. A.

diuersa penitus dū parte gerūt
Vnim de celo misit saturnia
uino

Audacem ad turrium .
lucotum forte parentis

Pulchrum turris sacra uale sedebat
Ad quem sic roseo thaumantias ore locuta est.
Turne quod optanti diuum promittere nemo
Auderet. nolenda dies & attulit ultio:
Enas urbe & sociis & classe relicta
Sceptra palantini sedemq. petiuit euandri.
Nec satis extremas corithi penetrauit ad urbes
Lidorumq. manum collectos armat agrestes.
Quid dubitas. nunc tempus equor nunc posce cur?
Rumpere moras omnes & turbata & arripe castra
Dixit. & in celum paribusq. se sustulit alis.
Ingentemq. fuga secuit sub nubibus arcum
Agnouit uiuenis. duplicesq. ad sidera palmas
Sustulit. ac tali fugientem est uoce secutus.
Vnde celsi celi. quis te mihi nubibus actam
Detulit interas. unde hec tam clara repente est
Tempestas. medium iudeo discendere celum
Pallentesq. polo stellas sequar omnia tanta
Quisquis in arma uocas. & sic affatus ad undam
Processit. summoq. hausit de gurgite lymphas
Multa deos orans. honeravit ethera uocis
Iamq. omnis campis exercitus uba apertis.
Diues equum diues pictas uestis & auri
Metapoli primas aces. postrema coherent
Turride uiuenis. medio est dux agmine turnus
Cum septem surgens sedatis ammbus altus
Per tacitum gangens. aut pingui flumine nilus.
Cum refluat campis & iam se condidit alueo.

Hic subitam nigro glomerari puluere nitentem
 Prospiciunt teueri. ac tenebras insurgere campis.
 Primus ab aduersa conclamat mole chaichus
 Quis globus o ciues caligine uoluitur atra.
 Ferte citi ferrum date tela & scandite muros.
 Hostis adest cya. ingenti clamore per omnis
 Condunt se teuci portas & menia complent
 Namq. ita discedens preceperat optimus armis
 Eneas. si qua in terra fortuna fuisset.
 Heu struere auderent aciem. ne credere campo.
 Castra. modo & tutos seruarent aggere muros.
 Ergo & si conferre manum pudor uaq. mostiat
 Obiciunt portas tamen. & precepta facessunt.
 Armatiq. cauis expectant tumibus hostem
 Turnus ut ante uolans tardum precesserat agmen.
 Viginti lectis equitum comitatus. & urbi
 Improuisus adest. maculis quem traclus albis
 Portat equus. cristaq. galea murea rubra
 Et quis erit mecum. iuuenes qui primus i hoste
 En ait. & iaculum torquens emittit in auras.
 Principium pugne. & campo se se arduus infert.
 Clamore exapiunt socii. fremituq. secuntur
 Hortsono teucrum mirantur in hercia corda
 Non equo dare se campo non obuia ferre
 Arma uiros. sed castra fauere buc. turbidus. atq. illuc
 Lustat equo muros. aditumq. per auia querit.
 Ac ueluti pleno lupus insidiatus ouili
 Cum fremit ad caulas. uentos perpressus & ymbres.
 Nocte super media. tuti sub matribus agni
 Balatum exercent. ille asper. & improbus ira.
 Sicut in absentes collecta faugat edendi
 Ex longo rabies. & sicce sanguine fauces.
 Haud aliter rutulo muros & castra tuenti
 Ignescunt ire. duris dolor ossibus ardet.

Qua tentet ratione aditus. & qua uia clausos
Excitat tenebris uallo. atq; effundat in equor.
Classē q; lateri castrorum adiuncta latebat
Aggeribus septam circum. & fluuiatibus undis
Inuadit. totosq; incendia posat ouantes.
Atq; manum primum flagranti feruidus implet
Tunc uero incambunt urget praesentia turris
Atq; omnis facibus pubescit angitur atris.
Diripuerit focos piceum fert fumida lumen
Teda. & comixtam uulcanus ad astra fuillam
Quis deus o muse tam seua incendia teueris
Auerit. tantos ratibus quis depulit ignes.
Dicite. prisca fides facto. sed fama per hemis
Tullo pater quo primum phugia formabat in yda
Cneae classē. & pelagi petere alta parabat
Ipsa deum fertur genetrix berecynthia magnum
Uocibus his affata iouem. da nate petenti
Quod tua cara parens domito te posat olympo
Pinea mihi filia est multos delecta per annos
Lucis in arce fuit. summa quo sacra ferebant
Higanti picea. trabibusq; obscurus aceruis
Hae ego dardanio iuueni cum classis egeret
Leta dedi. sed nunc sollicitam timor anxius angit
Solue metu atq; hoc praebus sine posse petentem
Ne cursu quassate ullo nec turbine uenti
Vincantur. prosit nostris in montibus ortas.
Filius hinc contra torquet qui sydera mundi.
O genitrix quo fata uocas. aut quid petis istis.
Mortali ne manu fac te in mortale carine
Eas habent. certaq; incerta pericula lustrer
Eneae. aut tanta deo permissa potestas.
I mo ubi defuncte. finem portusq; tenebunt
Aulosios olim. quocumq; euaserit undis.
Dardaniumq; duce laetentia aduexerit arua

Mortalem eripiam formam. magniq. uidebo
 Equorisse deas. qualis nereia dete
 Et galathea. sequant spumantem pectore pontum
 Dixerat. idq. ratum. stigij per flumina fratris.
 Perpice torrentes. atraq. uoragine ripas
 Amittit. & totum nutu tremefecit olympum.
 Ergo adite promissa dies. & tempora parte
 Debita compleant. cum turni iniuria matrem
 Admonuit. ratibus sacris depellere tedas.
 Hic primum noua lux oculis refulxit. & ingens
 Cuius ab eura celum transcurrere nimbis
 Idei q. doni. tunc uox horrenda per umbras
 Exadit & nouum rutilonumq. agmina complet
 Ne trepidate meas theuci defendere naues
 Neue armate manus. maria ante exueretur turno
 Quam sacras elabitur pupis. nos este solute.
 Ite dec pelagi genitrix uideat & sua queq.
 Continuo pupes abriumpunt iuncula ripis
 Delphinumq. modo. demersis equora rostris
 Impetunt. hinc uirginis mirabile monstrum
 Reduntur totidem facies. pontoque feruntur
 Quot prius erate steterant ad litora prore.
 Obstupere animis rutili. conterritus ipse est
 Turbatus masipus equis. cotatur & ammis
 Rauca sonans. reuocatq. pedem tytermus ab alto.
 At non audaci turno fiducia cessit
 Ultro animos tollit. dictis atq. incipat ultro
 Troianos hec monstra petunt. his rupitur ipse
 Auxilium solutum eripuit. non tela. neq. ignes
 Expectant rutili. ergo maria inania teucris
 Nec spes ulla fuge. rerum pars altera adempta est
 Terra autem in manibus nostris. tot milia gentis
 Arma ferunt italie. nil me fatalia terrent
 Si qua phryges prece iactant responsa deorum

Sat satis ueneriq; datum est tetigere arua
Fertilis ausonie tices. sunt & mea contra
Fata mihi. ferro sceleratam exandere gentem
Coniuge preta. nec soles tangit atridas
Iste dolor. solisq; licet capere arma micenis
Set perisse semel satis est. peccasse fuisset
Ante satis. penitusq; non genus omne perosum
Femineum. quibus hoc mediū fiducia ualli
Fossareq; more. leti discrimina parua
Dant animos. at non uiderunt menia troye
Neptuni falcata manu considerare in ignes
Sed nos dilecti ferro quis scinde uallum
Apparat. & mecum inuadit trepidantia castra.
Non armis mihi uulcant. non mille carinis
Est opus inteueros addant se protinus omnes
Etrua socios. latebras & inertia furta
Palladii celsis summe custodibus aras
Ne timeant. neq; equi ceca condemur maluo
Luce palam certum est igni arcondare muros
Haud sibi cum danais rem faxo & pulce pelasgo
Esse putant. decimum quos distulit hector ianni
Nunc adeo melior qm pars acta diei
Set super est. leti dum gestis corpora rebus
Procurate uiri. & pugnam sperate parari.
Interea uigilum exaibis obsidere partes
Curadatur mesapo. & menia angere flammis
Bis septem nutili muros qui milite seruent
Delecti. as illos centeni quenq; secantur
Purpurei cristis iuuenes. auroq; corusti
Discunt. uariantq; uices. fusi q; per herbam
Indulgent uino & uertunt crateras aenos
Collucent ignes. noctem custodia duat
In somnem ludo.
Hec super euallo prospectant tices & armis

Ita tenent. nec non trepidi formidine portas
 Explorant. pontes & propugnacula iungunt
 Tela gerunt. instant meneſteus acerq. fereſchus
 Quos pater eneaſ. ſiquando aduerſa uocarent
 Rectores iuuentum & rerum dedit eſſe magiſtros
 Omnis per muros legio ſortita periculum
 Exhibat. exercetq. uices. quod cuiq. tuendum eſt.
 Niſus erat porte ciſtoſ. acerimus armis
 Hyratides. comitem enee quoniam miſerat ida
 Venatrix. iaculo celerem. leuibusq. ſagittis
 Et iuxta comes eurialus. quo pulchrior alter
 Non fuit encadum. trojana neq. induit arma
 Ora puer prima ſignans inſonſa iuuenta
 Huic amor unus erat pariterq. in bella ruebant
 Tunc quoq. comuni portam ſtatione tenebant.
 Niſus ait. diſ ne hunc ardorem mentibus addunt
 E unale. an ſua cuiq. deus ſit dira cupido.
 Aut pugnam. aut aliquid iam dudum in ade mag^m
 Menſagitat mihi. nec plaada contenta quiete eſt
 Cernis que rotulos habeat ſid utra rerum
 Lumina rara micant. ſomno uinoq. ſepulti.
 Et cubuere. ſilent late loca perape porto
 O. ui dubitem. & que nunc animo ſententia ſurgat
 Cneam acci omnes populusq. patreſq.
 Expoſcunt. mittitq. uiros. qui certa reportent.
 Obſtupuit magno laudum percuiſus amore
 Curialus. ſimul hiſ ardentem. eſſatur amicum
 Mene igitur ſocium. ſummis adiungere rebus
 Niſe ſigis. ſolum tentanda pericula mittam.
 Non ita me genitor belluſaſſuetuſ opbelteſ
 Argoliarum terrorem. inter troyeq. labores
 Sublatum erudit. nec tecum talia geſſi.
 Magnanimum eneam. & fata extrema ſecutiſ.
 Eſt hic eſt animuſ luſci contemptor & iſtum

Qui uita bene credat emi quo tendis honorem.
 Hic sum ad hec. equidem de te nil tale uerebar.
 Hec fas. non. ita me referat tibi magnus ouantem
 Iupiter. aut quicumq. oculis hec aspiciat equis.
 Set si quis. que multa uidet discrimine tali
 Si quis in aduersum rapiat casus ue deus ue
 Te super esse uelim. tua uita dignor etas
 Sit qui me raptum pugna pretio ue. redemptum
 Mandet humo. solita hand siqua id fortuna uetabit
 Absenti ferat inferias. decoretq. sepulcro.
 Heu manus misere tanti sim causa doloris.
 Que te sola puer multis ematibus ausa
 Persequitur. magni membra non curat accesse.
 Ille autem. causas ne quicq. nec his manes
 Hec mea iam mutata loco sententia cedit
 Accelere misit. uigiles simul exatit. uti
 Succedunt. seruantq. uices. statione relicta
 Ipse comes uiso graditur. regemq. requirunt.
 Cetera per terras orans animalia somno
 Laxabant citas. & corda oblita latorum
 Ductores teucrum. primi. delecta uiuentis
 Consilium summis regni de rebus habebant.
 Quid facerent. quis ue enee iam munitus esset.
 Stant longis annexi hastis. & scuta tenentes.
 Castrorum in campis medio. tunc nusus & una
 Eurialus. confestim alacres admittere orant
 Rem magnam pretium more fore. primus yulius
 Accipitrepidos. ac nissum dicere uulsi.
 Et cum sic iratides. audite omentibus equis
 Eneade. neue hec nostis spectentur abannis.
 Que ferimus. rutuli somno uinoq. sepulti
 Precubere. laeum insidius conspeximus ipsi.
 Qui patet in binio porte. que proxima ponto est
 Interrupti ignes. atq. ad syderat fumus

„Ergitur“

E rigitur. si fortuna promittitis un
 Q uectum eneam. & menia pallante.
 Mox hic cū spoliis. ingenti cede peracta
 A ffore cernetis. nec nos uia fallit cunctes
 U idimus obscuris primam sub uallibus urbem
 U enati assiduo. & totum cognouimus amnem
 Hic armis grauis. atq. animis maturus aletes;
 D ii patrum quorum semper sub numine troia est.
 Non tamen omnino teucros delere paraus.
 C um tales animos iuuenum. & tam certa tulistus
 P ectora. sic memorans humeros dextraq. tenebat.
 A mborum & uultum lacrimis atq. ora rigabat.
 Q ue uerbis que digna uiri pro laudibus uitis
 P remia posse reat solui. pulcherrima primum
 D ii memoresq. dabunt nostri tunc cetera reddet
 A c tutum pulc encas. atq. integer eui
 A scanius. menti tanti non in memor atiq.
 I mo ego. uos cui sola sauis genitore reducto
 E xapiet ascanius. per magnos nise penates
 A ssanaq. laudem larem. & caue penetralia ueste
 O btestor. quecunq. mibi fortuna fidesq. est
 I n uestris pono gremiis reuocare parentem.
 R eddite conspectum. nihil illo tiste recepto
 B una dabo argento perfecta atq. aspera signis.
 P ocula de uita genitor que cepit arisba
 E t tripodas geminos auri duo magna talenta.
 C rateram antiquum quem dat sydoma dido.
 S i uero italia capere sceptrisq. potiri
 C ontigerit uictori. & prede ducere sortem.
 U idulus quo turnus equo. quibus ibat in armis
 A ureus. ipm illum clipeum cristasq. rutilantes
 E xopiam sorti. iam nunc tua premia nise
 I nterea his sex genitor lentissima matrum
 C orpora captiuosq. dedit. suaq. omnibus arma

In super his campi. quos rex habet ipse latinus.
Te uero mea quem spatium prouibus etas
Insequitur uenerande puer. iam pectore toto
Accipio. & comitem casus complector in omnis
Nulla meis sine te quæretur gloria rebus
Sed pacem. seu bella geram. tibi maxima rerum
Urbemque fidus. contra quem talia fatiur
Et ualens. me nulla dies tam fortibus ausis
Dissimilem arguerit. tantum fortuna secunda
Aut aduersa cadat. sed te super omnia dona
Cum oro. genitrix. priami de gente uetusta
Est mihi. quam miseram tenuit non illa tellus
Mecum excedentem. non mentis regis acie
Hanc ego nunc ignatam huius quodcumque periculi
Inque salutatam linquo. nox ex tua testis
Dextera quod nequeam lacrimas perferre parentis
At tu oro solare inopem. & succurre relicte
Hanc sine me spem ferri tui. audentior uto
In casus omnes. per cussa mente dedere
Dardanide lacrimas. ante omnes pulcher uultus
Atque animum patrie struxit pietatis imago.
Tunc sic affatur.
Spordeo digna tuis ingentibus omnia ceptis
Namque erit ista mihi genitrix. nomenque creuse
Solum defuerit. nec partum gaudia talem
Parua manet. casus factum quicumque sequetur.
Per caput hoc uiro. per quod pater ante solebat
Que tibi polliceor reduci. rebusque secundis.
Hæc eadem matrisque tue. generique manebunt.
Sic ait. & lacrimans humero simul exiit enses
Aratum. mira quem fecerat ante lichaon
Conosius. atque habilem uagina aptaret eburna
Dat niso menseus pellem. horrentisq. leonis
Exuias. galeam fidus permittat aletes

Protinus armati incedunt. quos omnes euntes
 Primorum manus ad portas iuuenumq. senumq.
 Prosequitur uotis. nec non & pulcher iulus
 Ante omnes annos. animumq. gerens atq. uilem
 Multa patris mandata dabat portantia. sed ante
 Omnia dierpuit. & nubibus irita donat.
 Egredi superant fossas. noctisq. per umbram
 Castra inimica petunt. multis ante futuri
 Cunctos passim somno uinoq. per herbam
 Corpora fusa uident. arrectos lictore curtus
 Inter lora rotasq. uiros. simul arma iacere
 Una simul. prior arthiades sic ore locutus.
 Amale. audendum dextra. nunc ipsa uocat res.
 Haec ut est. tu nequa manus se attolle nobis
 A tergo possit custodi. & consule longe
 Hec ego uasta dato. & lato te limite ducam.
 Sic memorat. uocemq. premit. simul ense superbum
 Ranentem agreditur. qui forte iacetibus altis
 Extructus. toto per flabat corpore somnum
 Rex idem. & regi urno gratissimus augur
 Sed non augurio. potuit depellere pestem
 Tris iuxta famulos. temere inter tella iacentes
 Armigeros remi premit. autigamq. sub ipsis
 Nactus equis. ferroq. secat pendentia colla
 Tunc caput ipsi aufert domino. truciq. reliquit
 Sanguine singultantem. acto tepe facta cruore
 Terra. thorumq. madent. nec non lemyruq. laumq.
 Et iuuenem saranum. illa qui plurima. nocte
 Luserat. insignis facie. multoq. iacebat
 Membra deo uictus. felix si protinus illum
 Quasset nocti. ludum. in lucemq. tulisset
 Impastus cum plena leo per ouilia turham.
 Sandet enim uelsana fames. manditq. trahitq.
 Molle pecus. mutumq. metum. fremit ore clemento

Nec minor curiali cedes. incensus & ipse
Per furit. ac multam in medio sine nomine plebe
Fadumq. herbosumq. subit. rhetumq. abatumq.
Ignaros rhetum uigilantem & cuncta uidentem.
Sed magnum metuens se post cratera tegebat.
Pectore in aduerso totum cui cominus ens
Condedit assurgenti & multa morte recepit
Purpuream uomit ille animam. & cum sanguine mixta
Cuius refert moriens. hic furto feruidus instat.
Iamq. ad messapi sotios tendebat. ibi ignem
Deffidere extremum. & religatos rite uidebat
Capere gramen equos. breuiter cum talia misus
Sensit enim nimia cede atq. cupidine ferri
Abstistamus aut. nam lux inimica propinquat
Penatur exaustum satis est. uia facta per hostes.
Multa uirum solido argento perfecta relinquunt
Armaq. craterasq. simul pulcosq. tapas
Et uarialis faleras rammetis. & aurea bullis
Cingula tiburni remulo ditissimus olim
Que mittit dona hospitio cum uingere absens
Cedit. ille suo moriens dat habere nepoti.
Hec rapit. atq. humeris nequicq. fortibus aptat
Tunc galleam messapi abilem cristisq. decoram
Induit excedunt castris & tuta capeunt.
Interea premissi equites ex urbe latina
Ceta dum legio campis instructa moratur
Ibant. & turno regi responsa ferebant.
Tercentum. scutati omnes uolente magistro
Iamq. propinquabant castris murosq. subibant
Cum precul hos leuo flectentes limite cernunt
Et galia curialium sub lustris noctis in umbra
Prodidit in memorem radiisq. aduersa refulsit
Haud temere est uisum conclamat ab agmine uolens
Sate uiri que causa uie. qui estis in armis

O uo ue tenſis iter. nihil illi tendere contra
 S et celerare fugam inſiluaſ. & fidere nocti.
 O bſcuro equites ſe ſe addiuortia nota
 H inc atq. hinc. omnemq. aditum cuſtode tenebant
 S ilua fuit. late dumis. atq. ilice nigra
 H orrida quam denſi complebant undiq. ſentes
 R ara per occultos lucebat ſemita calles.
 E unalum tenebre ramorum honeroſaq. preda
 I mpediunt. fallitq. timor regione uiarum.
 N iſuſ abit. iamq. imprudens eualeat hoſtes
 A tq. locos. qui poſt alix de nomine dicti
 A lbam. tunc rex ſtabula alta latinuſ habebat
 V t ſteat & fruſtra abſentem reſpexit amicum
 C uniale. infelix qua te regione relinqui.
 Q ua ue ſequar. rurſus perplexum iter omne reuoluſ
 F allacſ ſilue ſimul & ueſtigia retto.
 O bſeruata legit dumisq. ſilentibus erat.
 A udit equos. audit ſtrepitus. & ſigna ſequentum
 H ec longum in medio tempus conelamat adaures
 P etuenit. ac uidet curialum quem iam manus ois.
 F raudē leci. & noctis ſubito turbante tumultu
 O ppreſſum rapit. & conantem plurima fruſtra
 O uid fatiat. qua ui uiuenem. quibus audeat armis
 E nſere. an ſe ſe medios moriturus in hoſtes
 I nferat. & pulcrum properet per uulnere morte.
 O auſ adducto torquens haſtile lacerto
 S uſpicans altam lunam. & ſic uoce precatur
 T u dea tu preſens. noſtro ſuccurre labori
 A ſtorum decus & nemorum latonia cuſtos
 S i quatuſq. pro me pater hyrtatus ariſ
 D ona tulit ſi qua ipſe meis uenatibus auxi
 S uſpendi ue cholo. aut ſacta ad faſtigia fixi
 H unc ſine me turbare globum & rege tela perantat
 D ixeat. & toto commixtus corpore ferrum

Coniat. hasta uolans noctis diuertat umbras.
Et uenit aduersi intergum fulmonis. ibiq;
Frangitur. ac sasso transit precordia ligno
Voluitur ille uomens caudum de pectore flumen
Frigidus. & longis singultibus uya pulsar.
Diuersi circumspectant. hoc acrior idem
Ecce aliud summa tellum librabat ab aure
Dum trepidant. ut hasta tergo per tempus utriq;
Stridens traectoq; hesit tepet facta cerebro;
Sceuit atrox uolens. nec telli conspuat usquam
Auctorem. nec quo se ardens immittere possit
Tutamen interea calido mihi sanguine penas
Per solutes amborum inquit. simul ense recluso
Ibat incurialum. tum uo exterritus ammis
Conclamat misus nec se celare tenebris
Amplius. aut tantum poterit perferre laborem
Me me. adsum qui feci. in me conuertite ferrum
O rutuli. mea fraus omnis mibi iste. natus est
Nec potuit. celum hoc. & conscia sydera testor.
Tantum infelicem nimium dilexit amicam.
Talia dicta dabat. sed utribus ensis adactus
Transdidigit costas & candida pectora rupit.
Voluit curialus leto. pulcrosq; per artus
Iteuor inq; humeros. ceruix collapsa recombis
Purpureus ueluti cum flos succus aratro
Languescat moriens. lasso ue papauera collo
Demisere caput. pluuia cum forte grauantur
At misus ruit in medios. solumq; per omnes
Voluentem petit. in solo uolente moratur
Quem circum glomerati hostes. hinc comminus atq; hic
Pro turbant. non secus instat. ac rotat enses
Fulmineum. donec rutuli clamantis in ore
Condidit aduerso. & moriens anima abstulit hosti.
Tunc frater exanimus se se proiecit amicam

149

Confusus. plaadaq. ibi. domum morte quieuit.
 Fortunati ambo. siquid mea carmina possunt
 Nulla dies unq. memon uos eximet euo
 Cum domus enee capitolii in mobile saxum
 Accolet impiumq. pater romanus habebit
 Victores preda rutuli spoliisq. potiti
 Volentem ex animum flentes in castra ferebant.
 Nec minor in castris luctus. rānete reperto
 Exanguis. & primis una tot cede peremptis
 Scitiano minaq. ingens concursus ad ipsa
 Corpora. seminecesq. uiros tepidaq. recentem
 Cede locum. ex plenos spumanti sanguine riuos
 Agnoscunt spolia inter se galeamq. nitentem
 Mefapi. & falcatas multo sudore receptas.
 Et iam prima nouo spargebat lumina terras
 T. ytoni croceum. Linquens auroa cubile.
 Iam sole infuso. iam rebus luce reiectis
 Turnus in arma uiros armis circundatus ipse
 Suscitatur. errataq. acies in prelia cogit
 Quisq. suas. uariis uacuant rumoribus iras
 Quin ipsa aereis uisu mirabile in hastis
 Prefigunt capita. & magno clamore secuntur
 Euriali & nisi.
 Eneade duri murorum in parte sinistra
 Opposuerunt aciem. nam dextra angitur armis
 Ingentesq. tenent fossas. & turribus altis
 Stant mesti. simul ora uirum prefixa uidebant
 Nota nimis miseris. atroxq. fluentia tato.
 Interea pauidam nolitant pennata per urbem
 Nuntia fama nunt. matrisq. allabatur aures
 Euriali. ac subitus misere calor ossa reliquit.
 Excussi manibus radū reuolutaq. pensa
 Euolat infelix. & femineo ululatu
 Scissa comam muros amens atq. agmina cursu

Prima petit. non ulla uirum. non ulla pericli
Telorumq; memor. celum de hinc questibus implet.
Hunc te aurale aspicio. tu ne ulla senecte
Sera mee requies. potuisti linquere solam
Crudelis. nec te sub tanta pericula missum
Affari extremum misere data copia matris est
Heu terra ignota. canibus data preda latinis
Alitibusq; iacet. nec tua funera mater
Perduxi. pressi ue oculos. aut uulnera laui
Oeste regens tibi quam nocet festina diesq;
Ogebam. tella curas solabar amiles
Quo sequar. aut que nunc artus auulsaq; membra
Et fumus lacrum tellus habet. hoc mihi de te
Nate refer. hoc sum terra manq; secuta
Fugite me siqua est pietas. in me omnia tella
Conate orituli. me primam ab sumite ferro.
Aut tu magne pater diuum miserere. tuq;
Inuisum hoc detruide capud. sub tartara tello;
Quando aliter nequeo crudelem abrumpe uitam
Hoc fletu concussi animi. mestusq; per omnes
Et gemitus. torpent infaeste ad prelia uires.
Illam incendentes luctus ideus & actor
Lionei moniti. & multum lacrimantis uili
Corripuunt interq; manus. sub tecta reponunt.
At tuba terribilem sonitum praeul ere canoro
Incepit. sequiturq; clamor. celumq; remugit.
Accelerant acta pariter testudine uolsti
Et fossas implere parant. ac uellere uallum
Querit pars aditum. & scalis ascendere muros
Qua rata est acies. interluatq; corona
Nam tam spissa uiris. telorum effundere contra
Omne genus teuci. ac diuis detruidere contis.
Assueti longo muros defendere bello.
Saxa quoq; infesto uoluebant pondere siqua

150
Possent te tam aciem perumpere.
 Fere libe subter densa.
 Nec tam sufficiunt. nam quo globus imminet ingens
 Inmanem teueri molem uoluuntq; ruuntq;
 Que strauit rutulus. late armorumq; resoluit
 Tegmina. nec auant ceco contendere Marte
 Amplius audaces nituli. sed pellere uallo
 Mussibus certant.
 Parte alia horrendus uisu quassabat etruscam
 Pinum & fumiferos infert merentius ignes.
 At mesapus equum dormitor neptunia proles
 Resandit uallum. & scalas in menia poscit.
 Vos o calipe precor aspice euentu.
 Quas ibi tum ferro. stages que funera turnus
 E diderit. quemquisq; uirum demiserat horreo.
 Et mecum ingentes horas euoluite belli.
 Et meministis enim diue. & memorare potestis.
 Turnis erat uasto suspectu & montibus altis
 Oportuna loco. sumis quam uiribus omnes
 Expugnare itali. summaq; euertere opum ui
 Certabant. troes contra defendere saxis
 Perq; cauas densi tela intorquere fenestras.
 Princeps ardentem comeci lampada turuis.
 Et flammam affixit lateri. que plurima uenit
 Corripuit tabulas. & postibus hesit ad hesis.
 Urbani trepidare intus. frustra q; malorum
 Velle fugam. dum se glomerant. retroq; residunt
 In partem que poste caret. tunc pondere turris
 Prociuit subito & celum tonat omne fragore
 Semineces ad terram. in mani mole secuta
 Confixiq; suis telis. & pectora dunt
 Transfossi ligno ueniunt uix unus elenor
 Et huius elapsi. quorum primeuus elenor
 Meonio regi quem serua lycania furtim

Sustulerat. uentusq. ad tropam miserat aruis
 E nse leuis nudo parmaq. inglorius alba
 I sq. ubi se turni media inter milia uidit
 Hinc acies atq. hinc acies astare latinas.
 Et fera que densa uenantum septa corona
 Contra tela furit. se se q. haud nescia morti
 I nict. & saltu supra uenabula fertur.
 Haud aliter uiuentis medios moriturus in hostes
 I nruit. & qua tella uidet densissima tendit.
 At pedibus longe melior lycus. inter & hostes
 I nter & arma fuga muros tenet. altaq. certat
 P renderet tecta manu. secumq. attingere dextram
 Q uem turnus pariter cursu teloq. secutus
 I ncepat his uictor. nostras ue euadere dement
 S perasti te posse manus. simul arripit ipm
 P endentem. & magna muri cum parte reuellit
 Q ualis ubi aut leporem. aut cadenti corpore cignu
 Sustulit. alta petens pedibus iouis armiger unas
 Q uesitum aut matris multus balatibus agnum.
 Marcus astabulis rapuit lupus. undiq. clamor
 Tollitur. inuadunt & fossas aggere complent.
 Ardentes tectas alii ad fastigia uehant.
 I lioneus saxo. atq. ingentis fragmine montis
 Lucetum porte subruentem ignesq. ferentem
 E machiona liger. cormeum sternuntur asilas.
 Hic iaculo bonus. longe hic fallente sagitta.
 Orugium ceneus. uictorem cenea turnus
 Turnus ithim. domumq. dyoxipumq. promulq.
 Et sagarim. & summis stantem pro turribus idam
 Priuernum campis. hunc primo leuis hasta temule
 Stinxerat. ille manum proiecto tegmine dement
 Ad uulnus tulit. tergo alis elapsa sagitta
 Et leuo affixa est lateri. manus abditaq. intus
 S piramenta anime letali uulnere rupit

Stabat in egregius arcens filius armis
 Picus adu clamidem. & ferrugine clarus hybera.
 Insignis facie. genitor quem miserat arcens
 Eductum matris luto temetibus circum
 Fulmina. pinguis ubi & pluvialis ara palat.
 Tridentem fundam postis merentius. nris
 Ipse ter adducta circum caput egit habena
 Et media aduersi liquefacto tempora plumbo
 Diffidit. ac multa portectum extendit harena
 Tunc primum bello celerem intendisse sagittam
 Dicitur. ante feras solitus terrere fugaces
 Acanthus. fortemq. manu fuisse numanum
 Cui remulo cognomen erat. turniq. minorem
 Germanam nuper thalamo sociatus habebat
 Ipsam ante aciem digna atq. indigna relatu
 Miserans tumidusq. nouo precordia regno
 Habebat. & ingentem se se clamore ferebat.
 Non pudet obsidionem iterum ualloq. teneri
 Bis capta phryges. & morti pretendere matros.
 En qui nostra sibi bello connubia poscunt.
 Quis deus italiam que uos clementia adegit.
 Non hic ardes. nec fandi fictor ulixes.
 Duxit astutis genis. natos ad flumina primum
 Diferimus. seuq. gelu duramur & undis
 Venati in uigilant pueri siluasq. fangant.
 Flectere ludus equos. & spualia tendere cornu.
 At patient operum paruaq. adsueta iuuentus
 Aut raptis terram domat. aut quatit opida bello.
 Omne eum ferro teritur. uersaq. iuuentum
 Terga fangamus hasta nec tarda senectus
 Debilitat uires animi. minuitq. uigorem.
 Caniam galea primum. semperq. recentes
 Compertare uiuat predas. & uiuere rapto.
 Vobis picta cincto & fulgenti. murice uestis.

Desidie corde uiuat indulgere coreis.
 Et tunice manicas & habent redimicula mire.
 O cere phrygie. neq. enim phryges ite per alta
 Dindana. ubi assuetis biforem dat tibia cantum
 Timpina uos. buxusq. uocat berecynthia matris
 Idec. sinite arma uiris. & cedite ferro.
 Talia uacantem dictis. ac diu canentem
 Non tulit ascanius. neruq. obuersus equo
 Contendit telum. diuersaq. brachia ducent
 Constitit ante iouem supplex. per uota precatus
 Iupiter omnipotens. audacibus annue ceptis
 Ipse tibi ad tua templa feram solempnia dona
 Et statuiam ante aras aurata fronte iuuenam
 Candentem. pariterq. caput cum matre ferentem
 Iam cornu petat. & pedibus qui spargat harenam.
 Auduit. & celi genitor de parte serena
 Innotuit leuium. sonat una satifer arcus
 Et fugit horrendum studeus ad ducta sagitta
 Perq. caput romuli uenit & caua tempora ferro
 Transfixit uerbis uirtutem & lude superbus.
 Bis capti phryges hec rutulis responsa remittunt
 Hoc tantum ascanius. teuci clamore sequantur.
 Letitiaq. fremunt animosq. ad sidera tollunt;
 Ethena tum forte plaga crinitus apollo.
 Desuper ausoniae aeth. urtemq. uidebat
 Huc sedens atq. his uectorem affatur uuluum
 O noua uirtute puer sic itur ad aetha
 D'us genite geniture deos. iure omnia tella
 Sente sub assana fato uentura resident
 Hec troia te capit. simul hec effatus ab alto
 Ethere se mittit. spumantes di mouet auas.
 Ascanium q. petit. forma tunc uertitur horis
 Antiquum in butem. hic dardanio anchise
 Aranger ante fuit. fidusq. ad limina custos.

Tunc comitem ascanio pater addulit. ibat apollo
 Omnia longeuo similis. uocemq. coloremq.
 Et cines albos & seua sonoribus arma.
 Atq. his ardentem dictis affatur uuluum
 Sit satis enide telis impune numanum
 O ppetisse tuis. primam hac tibi magnus apollo.
 Mortales medio aspectus sermone reliquit.
 Et procul intenum ex oculis euauit auram.
 Agnouere deum proceres diuinaq. tela
 Dardanide. pharetramq. fuga sensere sonantem.
 S amidium pugne dictis ac numine plebi
 Ascanium prohibent. ipsi incertamine rursus
 Succedunt. ammasq. in apta pericula mittunt.
 Et clamor totus tunc propugnacula muris.
 Intendunt acres arcus. armaq. torquent
 S termitur omne solum telis. tunc scuta caueq.
 Dant sonitum fluctu galee. pugna aspera surgit.
 Quantus ab occasu uemens pluuiatibus edis
 Cerberat imber humum. quam multa grandie nymphi
 Innada precipitant. cum iupiter horridus austris
 Torquet aquosam hyemem. & celo caua nubila rupit.
 Pandarus. & bieras ideo alcanore creti
 Quos iouis eduxit luto siluestris iera
 Etibus ab patris iuuenes & montibus equos
 Portam que ducis impeto commissa recludunt
 Freti armis. ultroq. inuitant menibus hostem.
 Ipsi intus dextra ac leua pro turribus astant
 Armati ferro & cristis capita alta coruscis
 Quales aene liquentia flumina circum
 S uie padi ripis. atthesim seu propter amenum
 Consurgunt genime quercus. intonsaq. celo
 Atollunt capita & sublimi uertice nutant
 Irrumpunt aditus rutuli ut inde patentes
 Continuo quer & pulcher equiculus armis

E precepit animi tibarum maiortum hemon.
Agminibus totis. aut uersi terga dedere
Aut ipso porte posuere in limine uitam
Et cum magis increscant animis discordibus ire
Et iam collecti troes glomerantur eodem
Et conferre magnum & precurrere longius audent.
Ductori turno diuersa in parte furenti
Turbantiq. uiros perfertur. nuntius hostem
Feruere cede noua. & portas prebere patentem.
Desert inceptum atq. in mani conatus ira
Bardamiam nunt ad portam. fratresq. superbos
Et primum antbaten.
Thebana de matre notbu sarpedonis alti
Comecto stermit iaculo. uolat ytala corus
Aerea per tenerum stomachq. infixa sub altum
Pectus abit. reddit specul. ut uulnibus undam
Spumantem. & fixo ferrum in pulmone tepelat
Tunc meropem. atq. erimantha. manu stermit asidu
Tunc bidam ardentem oculis. atq. frementem.
Non iaculo. neq. enim iaculo uitam ille dedisset
Set magnam stridentem contorta falanca uenit.
Fulminis acta modo quam nec duo tauri terga
Nec duplica squama lorica fidelis & auro
Sustinuit. conlapsa ruunt in mania membra
Dat telus gemitum & clipeum se intonat ingens
Qualis in eboto batavum litore quondam
Saxa pila cadit. magnus quam molibus ante
Constituta ponto iaciunt sic illa ruina
Prona trahit. penitusq. uadis in lisa recombuit
Miscet se maria. & nigre attollunt harene
Tunc somitu proclita alta tremunt. duruq. cubile
In autumne iouis imperius imposta typho
Hic mars omnipotens animum uiresq. latinus
Addit. & stimulos acres. sub pectore uertit

Inmisit q. fugam teucris. atq. timorem
 Undiq. conueniunt. qm data copia pugne
 Bellatorq. animo deus inadit.
 Pandarus ut fuso germanum corpore cecinit
 Et quo sit fortuna loco. qui casus agat res
 Periam ui multa conuerso cardine torquet
 O bmixus latus humeris. multosq. suorum
 Membus exclusus duro in certamine linguat
 Astatos secum inclusit. recipitq. tuentes
 O mnes qui nulum in medio nō agmine regem
 Uident. in rumpentem. ultioq. incluserit urbi
 In manem ueluti pecora inter inbetia tigrim
 Continuo. noua lux oculis effulsit. & arma
 Horrendum sonuere. tremunt in uertice cistes.
 Sanguine. clipeoq. micantia fulmina mittunt
 Agnoscunt fatem in uisam. atq. in mania mbra
 Turbati subito eneide. tunc pandarus ingens
 Emicat. & mortis fraternae feruidus ira
 Estatum. non hoc dotaies regia amate
 Nec murus cohibet patriis media ardea turrim.
 Castra inimica uidet nulla hinc exte potestas
 Olli subridens. sedato pectore turnus.
 Incepe si qua animo uirtus & consere dextera
 Hic & tam inuentum priamo natiui achillem
 Dixerat. ille rudem nodis & cortice crudo
 Intorquent sumis admixus uiribus hastam.
 Excepere aure. uirum saturnia iuno
 Detorsit ueniens porteque. infigitur hasta.
 At non hoc telum mea quod in dextera uersat
 Effugies. neq. is telis nec uulneris auctor
 Sic ait & sublatus alte confurcit & ensem
 Et mediam ferro gemina inter tempora frontem
 Diuidit. imputesq. in manem uulnere malas.
 Fit sonus. ingenti concussa est pondere tellus

C. olapsof artuf. atq. arma cruenta cerebro
 S. termit humi moriens. atq. ulli partibus equis
 H. ue caput atq. uttuc humero ex utroq. pependit
 D. iffugiunt uerfi trepida formidine trces.
 E. t si continuo uictorem ea cura subiffet
 R. umpere claustra manu. sociosq. imittē portus
 C. itimusille dies bello gentiq. fuiffet.
 S. et furor ardentem cediffq. in sana cupido
 C. git in aduersos.
 P. rinapio phalarin & fucalo poplite gigem
 C. xapit. hinc raptas fugientibus ingerit hastas
 I. ntegrum in uno uires ammumq. ministrat
 A. ddit halam comitem. & confixa fegē pina.
 I. gnaros deinde in muris. matremq. cientes.
 A. leandrum aliumq. nemonaq. pritaneumq.
 L. ingra. tandem contra. sociosq. uocantem
 C. ibiant iaculo connixus. ab aggere dextram
 O. ccupat. hinc uno delectum cominus icu
 C. um galea longe iacuit caput. inde ferar
 C. astorem amicum antiquum quo non felicior alter
 C. igere tela manu ferrumq. armare ueneno
 E. t elicum eolidem. & amicum cretrea musis.
 C. rethea musarum comitem cui carmina semper
 E. t cytharee cordi numeroq. intendere neruis
 S. emper equos. atq. uirum pugnasq. canebat.
 T. andem ductores audita cede suorum
 C. onueniunt teucti. menesteus acerq. sergestus
 P. allantesq. uident. hostemq. receptum.
 E. t menesteus quo deinde fugam quo tenditis inquit.
 Q. uos alios muros. quem iam ultra menia habetis.
 C. nus homo & uestris & ciues undiq. septus
 A. ggeribus. tantis strages impugne per urbem
 E. diderit. iuuenum primos. tot miserit orcho.
 H. on infelias patrie ueterumq. decorum

.. Et magni ..

Et magni enee signis miseretq; pudetq;
 Talibus accentum firmantur. & agmine denso
 Consistunt. turnus paulatim excedere pugna
 Et fluvium petere ac parte qua tingitur unda.
 Acrius hœ teucti clamore incumbere magno.
 Et glomerare manum cœu seuum turba leonem
 Cœu telis premit intensis. atterritus ille
 Asper acerba tuens retro redit & neq; terga
 Ita dare aut uirtus patitur. nec tendere contra
 Ille quidem hoc cupiens potis est per tela uirosq;
 Haud aliter retro dubius uestigia turnus
 Improperata refert. & mens ex estuat ira.
 Quam etiam his i medios uti ut ferat hostis
 Bis confusa fuga per muros agmina uerrat.
 Set manus e castis prope cohit omnis in unum
 Hœ contra uires audet saturnia iuno
 Sufficere aeram cello nam rupit yrum
 Dimisit germane. haud mollia uisa ferentem
 Hi turnus cedit teuctorum menibus altis.
 Ergo nec clipeo iuuenis subsistere tantum.
 Hœ dextra ualet. in uestis sic undiq; telis
 Obruit. strepiunt assiduo qua tempora arcum
 Timuit galea. & saxis solida era fatiscunt
 Discissq; capiti come. nec sufficit umbo
 Ictibus ingemnant hastis & troel & ipse
 Fulmineus menestheus. tunc toto corpore sudor
 Liquitur. & piceum. nec respirare potestas.
 Flumen agit. fessos quatit anelatis artus.
 Tunc demum præcepit salui se se omnibus armis
 Influvium dedit. ille suo cum gurgite flauo
 Accipit uementem. ac molibus extulit undis
 Et letum lotijs abluta cœde remisit.

Occidit eneeas decimo mecentius ira
 Conclium diuus hominum de rebus habetur.
 Interea rutuli portis autum omnibus instant.
 Aduenit eneeas multis cum milibus heros
 Paruocat & totis in pugnam uiribus itur
 Interrimit palanta potens in prelia turnus.
 Cedunturq. duces. cadit & sine nomine uulgus.
 Subtrahitur pugna uinomis numme turnus.
 Eneeas perstat mecenti cede piata.
 Et lausum in uicta perimit per uulnere dextra.
 Mox ultor nati mecentius occidit ipse.

AND ITUR Interea
 domus omnipotentis olympi
 Concliumq. diuum uocat
 patet atq. hominum rex
 Siderem in sedem terras unde
 arduus omnes

Castraq. dardanum aspectat. populosq. latinos.
 Considunt rectis bi patentibus incipit ipse.
 Clivole magni. que nam sententia uobis
 Uersa retro. tantumq. animis certatis iniquis
 Abnueram bello italiam concurrete teucris.
 Que contra uetitum discordia. quis metus aut hos
 Aut hos arma sequi. ferrumq. lacessere suaser.
 Aduemet iustum pugne ne accessite tempus
 Cum fera carthago romanis artibus olim
 Excitum magnum atq. alpes iunxitq. apertas.
 Tunc certare odus. tunc res rapuisse licebit.
 Nunc finite. & placidum leti componite fedus.
 Iupiter hec paucis. aut non uenus aurea contra
 Paucis refert.
 O pater o hominum diuumq. eterna potestas
 Namq. aliud quid sit. quod iam ipsonare queamus.

Cernis ut insultent rutuli. turnusq. feratur
 Per medios insignis equus tumidisq. secundo
 Marte ruat. non clausa tegunt. iam menia teneto
 Quam intra portas atq. ipse prelia insistent
 Aggeribus murorum. & inundant sanguine fosse
 Enas ignarus abest. nunq. ue leuan
 Obsidione fines. muris uerum muniret hostis
 Nascens troye. nec non exercitus alter.
 Atq. iterum in theucos etholis surgit ab arpis
 Teudes equidem credo mea uulnera testant
 Et tua progemes mortalia demoror arma.
 Si sine pace tua atq. inuito numine troes
 I taliam petiere. luant peccata. neq. illos
 I uueris auxilio. sin tot responsa secuti
 Quae super manesq. dabant. circa nunc tua quisq.
 Flectere iussa potest. aut circa noua adde fati.
 Quid repetam ex haustas oryano in litore classes.
 Quid tempestatum regem. uentosq. furentes.
 Et olim exatos. aut actam
 Hunc etiam manes. hoc in temptata manebant
 Soror rerum mouet. & superis in missa repente
 Allecto. medias ytalum. laccata per urbes.
 Hic super impio moueor. sperauimus ista
 Dum fortuna fuit. uincant quo uincere martis
 Si nulla est regio teucis. quam det tua coniunx
 Dura. per uerse genitor fumantia troye
 Exadia obtestor. liceat dimittē ab armis
 I ncolumen ascanium. liceat fratresq. nepotem
 Enas fame ignotis iacetur in undis.
 Et quancunq. uiam dederit fortuna sequatur
 Hunc tegere & dire ualeam subducere pugne
 Est amathus. est celsa mihi paphosq. cythera
 I dalie domus. positus inglorius armis.
 Enget hic euum. magna dictione iubeto

Carthago premat ausoniam. nil urbibus inde
Obstabit turis. quid petem euadere belli
I. mit. & argolicos medium fugisse per ignes
Totq. manis. uasq. exausta pericula terre
Dum latum tenaci. refectumq. pergama querunt
Non sauius anceps patrie insedisse supremos
Atq. solum quo troia fuit. xantum & limeonta
Redde oro miseris. iterumq. reuoluere casus
Dapater ilacos tenacis. tunc regia uino
Acta furore graui. quid me alta silentia cogit
Rumpere. & obductum uerbis uulgaris dolorem.
Eneam an hominum quisq. diuumq. subigit.
Bella sequi. aut hostem regi se inferre latino.
I. aliam petit satis auctoribus. esto
Casandre impulsus furus. num linquere castra
Hortati sumus. aut comittere uentis
Num puero summa belli. num credere muros.
Irrenamq. fidem aut gentis agitare quietas.
Quis deus in fraudem. que dura potentia ira
Cigit. ubi hic uino demissa ue nubibus yris
Indignum est ytalos. troiam circumdare flammis
Rascentem. & patria turrim consistere terra.
Cui pilinus auus. cui diua uenilia mater
Quid facie troianos aut uim ferre latinis
Arua aliena iugo premere. atq. euertere predas
Pacem orare manu. prefigere pupibus arma.
Quid sacros legere & gremis abducere pactas
Tu potes eneam manibus subducere grauium
Proq. uire nebulam & uentos obtendere ianes
Et potes intotidem classes euertere nymphas
Hos aliquid tutulos contra uiuisse nephandi
Eneassignatus. abest ignarus & absit.
Fuit paphos. id aliumq. tibi. sunt alta cythera
Quid grauidam tellus urbem. & corda aspera temptas.

Nos ne tibi fluxas phrygie res uertere fundo
 Conamur. nos ante miseros quis troas achuis
 O biat. que causa fuit. consurgere in arma
 E uropamq. asyam. que federa soluere furto
 Me duce dardanius spartam expugnauit adulter
 A u ego tela dedi. foui ue cupidine bella
 Tunc decuit metuisse tuus. nunc sera querelis
 Haud iustus asurgis. & irrita uirgia iactas
 Talibus orabat uino. cunctiq. fremebant
 Celicole assensu uario. ceu flammina prima
 Cum deprehensa fremunt siluis. & ceca uolitant
 Murmura. uenturos nautis prouidentia uentos
 Tunc pater omnipotens rerum cui summa potestas
 Infit. eo dicente deum domus alta filebat
 Et tremefacta solo tellus. silet arduus ether
 Tunc gephiu posuere. pigrit placida equora pontus
 A capite ergo animis atq. hec mea figite dicta
 Quando equidem ausonios coniungi federe teneris
 Aut liatum e nec ira capit discordia finem
 Que cuiq. est fortuna hodie. quam quisq. secat spe
 Tros rutulus ne fuit. multo discrimine leto.
 Seu fatis italum castra obsidione tenentur
 Siue errore malo troie. monitisq. finitris
 Nec rutulos soluo. sua cuiq. exorsa labore
 Fortunamq. ferent. rex iupiter omnibus idem
 Fata uiam inuenient stigli per flumina fiatis
 Prospice torrentes atq. uoragine ripas
 Amittit. & totum nutu gemefecit olympum
 Hic finis fandi. & solo tunc iupiter aureo
 Surgit celicole medium quem ad lumina ducit
 Interea rutuli portis citum omnibus instant
 Sternere cede uiros. & mema cingere flammis
 At legio eneadum uallo obfessa tenetur
 Nec spes ulla fuge. miseri stant turtibus ans

Nec quicq̃ & rara muros cinxere corona
A suis umbrasides illic. aeniſq; timoctes
Aſtaciaq; duo. & ſenior cum caſtore tibris
P rima aaeſ. hoſ germani ſarpedoniſ ambo
C t clauſ. etheſmon lycia comitantur abalta
Fert ingens toto commixtuſ corpore ſaxum
Haud in partem exigua montiſ. ierneſiuſ amon
Hec diao genitore minor. nec fratre meneſteo
H i iaculiſ. illi certant defendere ſaxis
M oluſq; ignem. nēuq; aptare ſagitaſ.
I pſe inter medioſ. ueneriſ uſuſſima cura
Dardaniuſ. caput ecce puer detectuſ honeſtum
Q ualiſ gema micat. ſuluum quod diuidit aurum.
A ut collo decuſ. aut capiti uel quale petattem
I ncluſum buxo. aut oritia theſebento
L uet ebur. ſuſoſ ceruix cui lactea cerniſ
A caput. & molli ſubnectit arcuſuſ auro.
T e quoq; magnanime uiderunt ſi mare gentiſ
Uulnera dirigere. & calamoſ armare ueneno
M enia generoſe domo ubi pinguiſ culta
C exercent uiri. patoluſq; irrigat auro
A ſſuit & meneſteuſ. quem priſtina turmi
A ggere murorum ſublimen gloria tollit
C t apuſ. huiſ nomen campanie dicitur urbi
I lli inter ſe ſe diu certamina belli
C ontulerant. media eneal ſicta nocte ſecabat
H anq; ut ab euandro caſtriſ ingreſſuſ & ruſeiſ
R egem adit. & regi memorat nomenq; genuſq;
Q uid ue petat. quid ue ipſe ferat merentium arma
Q uel ſibi conſiliet. uiolentiſq; pectora turmi
E docet. humaniſ que ſit fiducia rebus
A d mouet in miſcetq; preceſ aut ſit mora tarchon
I ungut opel. ſeduluſq; ſerit. & cum litera fatiſ
C laſſem conſcendit. uſſit genſ lydia diuum

Externo commissa dua. eneia pupis
 Prima tenet rostro phrygios subiuncta leones.
 Imminet ida super. profugis gratissima teucris.
 Hic magnus sedet eneias. secumq. uoluitat
 Euentus belli uarios. pallasq. sinistro
 Affixus lateri. iam querit sidera. opae
 Nectis iter. iamq. passus terraq. manq.
 Pandite nunc cluona dee. cantusq. mouete.
 Que manus intera tulas committitur oris
 Enee an armetq. rates. pelago q. uehatur.
 Massicus erata princeps secat equora tigni
 Sub quo mille manus iuuenum qui menia clusi
 Quisq. urbem liquere cosas. quis tella sagitte
 Ceteriq. leues humeris. & letifer arcus.
 Una torius abas huius totum insignibus armis
 Agmen. & aurato fulgebat appoline puppis.
 Selenos illi dederat peloma mater
 Expertos belli iuuenes. ast illa trecentos
 Insula. in exhaustis calibum generosa metallis.
 Tertius ille hominum diuumq. interpret asilas
 Cui peadium sibire. celi cui sidera parent.
 Et lingre uolucrum & presagi fulminis ignes.
 Mille rapit densos aue. atq. horrendus astus.
 Hos parere iubent alpheia ab origine pise.
 Urbis etrusca solo. sequitur pulcherimus auster.
 Auster equo fidens & uersicolonus armis.
 Trecentum adiciunt mens omnibus una sequendi
 Quicquid domo. qui sunt munus in armis.
 Et pyrgi ueteres in tempesteq. grauisce.
 Non ego te ligurum ductor fortissime bello
 Transierim cinere. & pauas comitate cupano
 Cuius olorine surgunt de uertice penne
 Crimen amor uestrum. formeq. insigne paterne.
 Namq. fere luctu cygnum plectonit amati

Populeas inter frondes umbramq. sororum
Dimittat. & mestum musa solatur amorem.
Canentem molli pluma duxisse senectam
Inquentem terras. & sidera uoce sequentem
Filius equalis comitatus classe ceteras
Ingentem remis centauri per monet. ille
Instat aque. saxumq. undis in mare minatur
Arduus. & longa sulcus at maria alta carina.
Ille & iam patris agmen aet agnus ab horis.
Fratricem mantos & rursus filius annis
Quia uiros matrisq. dedit tibi mantua nomen.
Mantua diues auus. set non genus omnibus unum.
Gens illi triplex. populi sub gente quaterni
Ipsa capit populi. tuisco de sanguine uires
Huc quoq. quingentos in se merentius armat
Quos patre. tenaco uelatus arundine glauca.
Mentius infesta ducebat in equora priui.
It grauis aulestes. centenaq. arbore fluctu
Verberat assurgens spumant uada marmore uerso.
Hunc uehit inmani stitton & cerula concha
Exterius freta cui laterum tenuis ispida nanti
Frons hominem praefert. in pristini desinit alui
Spumea semifero sub pectore murmurat unda
Tot leni praeter. terdenis manibus ibant
Subsidio troie. & campos salis ere secabant.
Iamq. dies celo concesserat. almaq. cunctis
Necti uago phete medium pulsabat olympum
Cunctas. neq. enim membris dat cura quietem
Ipsa sedens clauumq. regit uelutq. ministrat.
Atq. illi medio in spatio chorus ecce suar
Occurrit comitum. nymphae quas alma cybelle
Humen habere maris. nymphasq. enauibus esse
Iusserat. inuabant pariter fluctusq. secabant
Quot prius etate steterant ad litora prore

Ignoscent longe regem. lustrantq. choreis.
 Quarumque sandi doctissima comedæa
 Pone sequens. dextra pupin tenet. ipsaq. dorso
 Eminent. ac leua tactis sub remigat undis
 Tunc sic ignarum alloquitur. iugulas ne deum gens.
 Enea iugula & uelis in mitte rudentes.
 Hos sumus idee. sacro de uertice pinus.
 Nunc pelagi nympha. classis tua. per fidus ut nos
 Precipites ferro tutulus flammaq. premebat.
 Rumpimus inuite tua uincula. te q. per equor
 Querimus. hanc genitrix facem miserata refecit.
 Et dedit esse deas. cuiusq. agitare sub undis.
 At puer ascanius muro fossisq. tenetur
 Tela inter media. atq. horrentes Marte Latinos
 Iam loca iussa tenent. forti per mirtus etrusco
 Arbas eques. medias illis opponere turmas
 Nec castris iungant certa est sententia turno.
 Surge age & aurora socios ueniente uocari
 Pinus in arma iube. & clipeum cape quem dedit ipse
 Inuictum ignipotens. atq. horas ambit auro.
 Crastina lux mea si non uicta dicta putaris
 Ingentes rutile spectabit cedes acruos.
 Dixerat. & dextra discedens impulit alter
 Haud ignaro modi pupum. fugit illa per undas
 Orior & iaculo. & uentos equante sagitta.
 Inde alie celerant cursus. stupet inscius ipse
 Tros anchisiades. animos tamen omne tollit.
 Tunc breuiter supera aspectans. uexa precatur
 Alma parens idea deum cui clidima cordi
 Turrigereq. urbes. biuigiq. ad frena leones.
 Tu mihi pugne precepta turrite propinques
 Augurium phrygius q. ad sis pede diua secundo.
 Tantum effatus. & interea reuoluta ruebat
 Matura iam luce dies. noctemq. fugarat.

Prinapio totius edicit. signa sequatur
 Atq. animos aptent armis. pugne parent se
 Iamq. in conspectu teucros habet & sua castra
 S tant celsa in pupi. clipeum cum deinde sinistra
 Extulit ardentem. clamorem ad sidera tollunt
 Dardamidae emunt. spes addita suscitatur
 Tela manu iaciunt. quales sub nubibus atris
 S termone dant signa grues. atq. ethera turmant
 Cum sonitu. fugiuntq. notos clamore secundo.
 At rutulo regi. duabusq. ea mira uideri
 Ausomus. donec uersas ad littora pupes
 Respiciunt. totumq. allabi clastibus equor
 A rdet aper capiti. cristisq. auertice flamma
 Funditur. & uastos umbo uouit aureus ignes
 H on secus ac liquida si quando nocte comete.
 S anguineis lugubre rubent. aut syrius ardor
 I lle siti immortisq. ferens. mortalibus egris
 N asatur. & leuo contristat limine celum.
 Haud tamen audax turno fiducia cessit.
 L ittora praeperere. & uementes pellere terre.
 U lito animos tollit. dictis atq. incepat ultro.
 Q uod uotum optastis adest. p. fringere dextram.
 I n manibus mars ipse uiris. nunc coniugis esto
 Q uisq. siue. tectiq. memor. nunc magna referto
 F acta patrum laudes. ultro accuramus ad undam
 D um trepidi. gressiq. labant. uestigia prima
 Audentes fortuna uiuat.
 Hec ait. & secum uersat quos ducere contra
 U el quibus obsessos possit congregare muros
 I ntrae eneas totos de pupibus atris
 P ontibus exponit multi seruare recursus
 L anguentis pelagi & breuib. se crede saltu
 P er remos alij. speculatus littora tardos
 Q ua uada non sperat. nec fracta remurmurat unda.

Sed mare in offensum crescenti adlabitur estu.
 Aduertit subito proas sociosq. precatur.
 Nunc electa manus ualidis incumbere remis
 Tollite. ferte rates. inimicam sindite rostris.
 Hanc tertam. sulcantiq. sibi premat ipsa carina.
 Frangere nec tali pupis statione recuso.
 Acrepta tellure semel. que talia postq.
 Estatus tarchon sotii consurgere tonsis.
 Spumantesq. rates aruis inferre latinis
 Dona rostra tenent sicut. & sedere canine.
 Omnes innocue. si non pupis tua tarchon
 Namq. in flucta uadis. dorso dum pendet iniquo
 Anceps. sustentata diu fluctusq. fatigat
 Soluitur. atq. uiros mediis exponit in undis.
 Frangmina remorum quos & fluitantia transt
 Impediunt retrahat pedes sil unda. relabens
 Hecurnum segnis retinet mora. si rap acer
 Totam aciem in teucros & contra in littore sistit
 Signa canunt. primus turmas in uasit agrestes
 Ensis omni pugne. strauit latinisq.
 Occiso therone. uirum qui maximus ultro
 Eneam petit. huic gladio petq. arca scuta
 Per tunicam squalentem auro latus haurit apertu.
 Indelicant fent. ex sextu iam nire per hempta.
 Et tibi plebe sacrum. casus euadere ferri
 Quod licuit paruo. nec thesea durum
 Immanem gram sternentes agmina claua
 Diecit leto. nihil illos herculis arma
 Nec ualide iuuere manus. genitorq. melampus
 Alade comes. usq. graues dum teria labores
 Prebuit. ecce pharo uoces dum iactat in heres
 Intorquens iaculum clamanti sistit in ore
 Tu quoq. flauentem prima lamigere malas
 Dum sequens diuum infelix noua gaudia adon

Dardania. stratus deserta securus amorum
Qui iuuenum tibi semper erant. miserande iaceres.
Hi fratum stipata cohors foret obuia. phora
P regem. septem numero. septenaq. tela
Coniungunt. partim galea clipeoq. resultant
Irrita. deflecte partim stringentia corpus
Alma uenit. & fidum eneas affatur achaten.
Surgere tela mihi. non uilum dextera frustra
Torserit in nitulos steteramq. in corpore granum
Illiad campis. tunc magnam corripit astam
Et iacet. uia uolans clipei insuererat ora
Meonis. & thoracha simulcum pectore rumpit
Hinc frater subit alcanor. fratumq. ruentem
Sustentat dextra traiecto missa lacerto
Protinus hasta fugit. seruatq. cruenta tenorem.
Dextraq. ex humero nervus moribunda pependit
Tunc munitor iaculo terris de corpore rapto
Eneam petuit. sed non effingere contra
Est liatum magniq. femur perstinxit achate.
Hinc curibus fidens primeuo corpore lausus
Aduenit. & rigida dyropem ferit eminus hasta
Submentum grauius pressa. pariterq. loquentis
Vocem. animamq. rapit. traiecto gutture. at ille
Fronte fent terram. & cassum uomit ore cruorem
Tus quoq. crebros boree degente suprema.
Et tris quos idas pater. patria usmara mittit.
Pec uarios sternit casus accurrit halesus.
Arunceq. manus. subit & neptunia proles
Insignis mesapus equis. epellere tendunt
Nunc his. nunc illi. certatur lumine in ipso
Aulonis. magno discordes ethere uenti
Regia ceu tollunt. animis & uiribus equis.
Non ipsi inter se non nubila. non mare cedunt.
Anceps pugna diu. stant obnoxia omnia contra

Haud aliter troyane aces. acesq. latine
 Concurrunt. horret pede pes densusq. uiro uir.
 At patte cecilia quia saxa rotantia late
 Intulerat torrens. arbutaq. diruta ripis.
 Archades insuetos aces inferre pedestris.
 Et uidit pallas. latro dare terga sequaci
 Aspera quis natura loci dimittere quando
 Suasit equos. unum quod rebus restat egenum
 Hunc prece. nunc dictis uirtutem accendis. amaris
 Quo fugitis socii. per uos & sortia facta.
 Per diuas euandri nomen. de uictaq. bella
 Semperq. meam. patrie q. nunc subit emula laudi.
 Fidite ne pedibus. ferro rumpenda per hostes
 Est uia. qua. globus ille uir densissimus urget
 Hac uos. & pallas ducem patria alta reposcat.
 Nilmina nulla premunt. mortali urgemur ab hoste
 Mortales. totidem nobis anime q. manusq.
 Ecce manus magno claudit nos obice pontus.
 De est iam terra fuge. pelagus troyam ne petemus
 Hec ait. & mediis densos per rumpit in hostes.
 O buius huius primum fortis adductus iniquis
 Fit lagus. hunc uellit magno dum pondere saxu
 Intorto figit telo. discrimina costis
 Per medium qua spina dedit. hastam q. recepat
 Ossibus herentem. quem non super occupat ension.
 Ille quidem hec sperans. nam pallas ante mentem
 Dum fuit in cautum crudeli Marte sodalis
 Cecidit. atq. ensen tumido pulmone recondit.
 Hinc stemum petit. & rethi de gente uetusta
 Anchemolum. thalamumq. ausum incestare nouice.
 Os etiam gemini rutulis cecidistis in armis
 Daua laride tiberq. simillima proles.
 Indiscerta suis. gratiusq. parentibus error
 At nunc dura dedit nobis decimine pallas

Nam tibi tymbre caput euandrius abstulit ensis
Et decussa suum lande dextera querit.
Semianimesq. micant digiti ferrumq. retractant.
Archadas accensos monitu & preclara tuentes
Facta uiri. mixtusq. dolor & pudor animati hostis.
Tum pallas biuigis fugientem rethea preter
Trahit. hoc spatium tantumq. more fuit ylo
Ylo nanq. procul uallidam dirrexerat hastam
Quam mediis rheus intercipit omne teutia
Te fugiens. fratremsq. tyrem curruq. uolutus.
Cedit semianimis rutulorum calibus arma.
Ac uelut optato uentis estate cohortis.
Dispersa mittit filius incendia pastor
Correptis subito mediis. extenditur una
Horrida per latos acies uulcania campos.
Ille sedens uictor flammis despectat euantes
Non aliter sotium cōbit omnis uirtus inunum
Teq. uiuat pallas. sed bellis acer alesus
Tendit in aduersos. seq. in sua colligit arma
Hic maculat ladona pherataq. de modo cumq.
Stimmonio dextram fulgenti deripit ense
Elata uigulo. saxo ferit hora thoantis.
Ossaq. dispargit cerebro permixta
Fata canens filius genitor celarat halesim
Ut senior leto canentia lumina solum.
Iniecere manum parce. telisq. saciarum
Euandri. quem sic pallas petit. ante precatu
Fortunam. atq. uiam dum perpectus alesi
Da nunc tibi pater ferro quod missile libro
Hec arma exuuiaq. uiri. tua quereus habebit.
Audit illa deus. dum texit imanoa halesus.
Archadio infelix telo dat pectus in herme.
At non cede uiri tanta per tenita lausus
Pars ingens belli sunt agmina. primus abantem

O ppositum interimit pugne. nodumq. moramq.
 S ternitur archadie proles. sternuntur etrusci.
 E t uosam grais inperdita corpora teuci.
 A gmina concurrunt. diuibus & uiribus equis.
 E xtermini adessent ades. nec turba moueri
 T ela manusq. finit. hic palas instat & iuget.
 H inc contra lausus nec multum discrepat etas.
 C gregu forma. sed quis fortuna negat
 ! n patram additum. ipsos concurre passus
 H aud tamen interse magni regnator olimpi
 M ox illos sua fata manent. maiore sub hoste
 I nterea soror alma. monet succurrere lauso
 T urnum qui uoluit curru medium secat agmen.
 U t uidit totios. tempus est desistere pugne
 S olus ego in palanta feror. soli mihi pallas
 D ebetur. cuperem ipse parens spectator adesset
 H ec ait. & totu cesserunt equore iusso.
 A t rutulum abscessu uiuenis. tum uisla superba
 M iatur. stupet inurno. corpusq. per ingens
 L umina uoluit. obitq. tuu procul omnia uisu
 T alibus & dictis ut contra dicta tyranni.
 H aud spoliis ego iam raptis laudator opinis.
 A ut leto insigni. sorti pater equus utiq. est.
 T olle minas. fati medium procedit in equor
 F rigidus archadibus cor in precordia sanguis
 D esiliuit turnus biuigis. pedes aparat ire
 C omminus. utq. leo specula cum uidit ab alta.
 S tare. procul campis meditantem prelia taurum
 A duolat. haud alia est turni uementis imago.
 H unc ubi contiguum misse fore credidit haste
 I re prior pallas. siqua fors adiuuet ausum
 U iribus ipanibus magnamq. ita ad ethera fatiur.
 P et patris hospitium. & mensas quas aduena adisti
 T e precor alade. ceptis ingentibus adsis.

Cernant semineci in me rapere arma cruenta.
 Uictoremq. fecant morientia lumina turmi
 Auduit alades uiuenem magnumq. sub imo
 Corde premit gemitum. lacrimasq. effudit ianef.
 Tunc genitor natum dictus affatur amias.
 Stat sua cuiq. dies. breue & irreparabile tempus
 Est uite omnibus. & famam extendere factis.
 Hec uirtutis opus. troie sub menibus altis
 Tot nati cecidere deum. quin occidit una
 Sarpedon. mea progenies. etiam sua turnum
 Fata iocant. metasq. dati peruenit ad eui.
 Sic ait. atq. oculos rutulorum reiat aruis.
 At pallas magnis emittit uinibus hastam.
 Uaginaq. caua fulgentem deripit ensen.
 Illa uolans. humeri surguntq. tegmina summa
 Incidit. atq. uiam clipei molita per oras.
 Tandem & iam magno strinxit de corpore turmi.
 Hic turnus ferro prefixit robur acuto
 Impallanta diu. librans iacit. atq. ita fatuit.
 Aspice munus magne sit nostrum penetrabile telum.
 Dixit. ac clipeum tot ferri terga tot ens.
 Cum pellis totiens obeat circumdata tauri.
 Uibranti cuspis medium transuerberat ictu.
 Loriceq. moras & pectus perforat ingens.
 Ille rapit calidum frustra de uulnere tellum.
 Una eademq. uia sanguis animusq. secuntur.
 Corruit in uulnus sonitum super arma dedere.
 Et terram hostilem monens petit ore cruento.
 Quem turnus super assistens.
 Archades hec inquit memores mea dicta referre
 Euandro. qualem meruit pallanta remitto
 Quisquis honos tumuli. quicquid solamen humane
 Largior. haud ulli stabunt eneia paruo
 Hospita. & leuio pressit pede talia fatus.

.. Examinen ..

Exanimen. rapient in mania pondera balthei
 Impressumq. ne fas. una sub nocte iugali
 Celsa manus iuuenum forte thalamiq. cuncti.
 Que donus ciuitides multo celauerat auro.
 Quo nunc turris ouat. spolio. gaudetq. potitus.
 Necsa mens hominum fati. solusq. future.
 Et seruare modum rebus sublata secundis.
 Turno tempus erit. magno cum operauerit emptum
 Intactum pallantum esse. & cum spolia ista demq.
 Oderit at solii multo gemitu lacrimisq.
 Impositum scuro referunt pallanta frequentes.
 O dolor atq. decus magnum redire parenti
 Hæc te prima dies bello hec cadem auferit.
 Cum tamen ingenuis iutulorum linguas aceruos.
 Hæc iam fama mali tanti sed ætior auctor
 Ad uolat enee. tenui discrimine leti.
 Esse suos & esse tempus uersis succurrere te ueris.
 Proxima queq. metit gaudio. latumq. pagmen
 Ardens. limitem agit ferro. te turne superbum
 Cede noua querens. pallas eumder in ipis
 Omnia sunt oculis. mense. quas ad uena primas
 Tunc adiit. dextreque. date. sulmone creatos
 Quatuor hic iuuenes. totidem quos educat ufeus
 Uuentes rapit inferas. quos immolet umbris.
 Captiuoque regi. perfundat sanguine flammis.
 Inde mago procul inferiam contenderat hastam.
 Ille astu subit. at tremebunda superuolat hasta
 Et genua amplectens. effatur talia supplex.
 Per patrios manes. & spes surgens uili
 Te precor hanc animam serues gnatoque patrique
 Est domus alta. uacent penitus defessa talenta
 Celati argenti. sunt auri pondera facti.
 Infecitq. mihi. non hic uictoria teuerum.
 Vertitur. aut anima. una dabit discrimina tanta.

Dixerat. enee contra cui talia reddit.
A. igenti atq. auri memorasque multa talenta
S. natis partem tuis. belli omentia turnus
S. uisulit ista prior. iam tum pallente preempto
Hic patris anchise manes. hoc sentit yulius.
S. ic fatus. galeam tenet leua. atq. reflexa
C. eruce orantus. capullo tenes abdidit ensem.
Hec procul e monides. phebi triuicq. sacerdos.
I. nsula cui sacra redimibat tempora uita
T. otus collucens ueste. atq. insignibus armis
Q. uem congressus agit campo. lapsumq. superstant
I. nmolat. ingentiq. umbra tegit. arma serestus
L. ecta refert. humeris. tibi rex gradine trophæum.
I. nstaurat aces uulcani stirpe creatus
C. eculus. & ueniens marsorum montibus umbro.
D. ardanides contra furit. anxius ense sinistra
E. t totum clipei ferro deiecerat orbem.
D. ixerat ille aliquid magnum. uimq. affore uerbo
C. rediderat. celoq. animum fortasse ferebat
C. anitiemq. sibi. & longos promiserat annos.
T. arquitus exultans contra fulgentibus armis.
S. ilucole fauno dirope quem nympa creatat.
O. buius ardenti se se obtulit. ille reducta
L. onca. clipei. ingens honus impedit. hasta
T. uic caput orantus. nequicq. & multa parantus
D. uere. deturbat terre triuicumq. repentem
P. rouoluent. super hec inimico pectore fatir
I. stinc nunc metuende iaces. non tu optia mater
C. ondet humi. patrio ue honorabit membra sepulcro
A. litibus linquere sens. aut gurgite mersum
U. nda refert. picesq. in pastu uulnera lambent.
P. rotinus antheum & litiam prima agmina turni
P. ersequitur. fortemq. numam fuluumq. canente
M. agnammo uolente satum. ditissimus agri

Oue fuit ausonidum: & tacitis regnavit amicis.
 Egeon qualis centum cui brachia dicunt.
 Centenasq; manus quinquaginta oribus ignem.
 Pectoribusq; arsisse iouis conflumina contra
 Tot paribus streperet clipeis: tot stringeret enses.
 Sic toto enas: desaut in equore uictor
 Ut semel intempnit mucto quin ecce mimphri
 Quadriges in equos aduersa pectora tendit
 Atq; illi longe gradientemq; dira frementem
 Ut uidere metu uersi: retroq; ruentes
 Effunduntq; ducem: rapiuntq; ad littora curtus
 Interea biuigis infert inter se lucagus albis
 In mediis: fraterq; liger: set super hateris
 Flectit equos: stricturnq; rotat acer lucagus ensem.
 Haud tulit enas tanto feruore furentis
 Irruit aduersaq; ingens apparuit hasta
 Cui liger.
 Non diomedis equos nec currum cernis achillis
 Aut phrygie campos: nunc belli finis & eui
 Hic dabuntur terris: uelane talia late
 Dicta uolant ligeri: sed non & trouis lictos
 Dicta parat contra: iaculum nam torquet in hoste.
 Lucanus ut pronus pendens in uerbera telo
 Admonuit biuigos: proiecto dum pede leno
 Apprat se pugne: subit oras hasta per unas
 Fulgentis clipei: tum leuissimum perforat inguem.
 Excussus curru moribundus uoluitur aruis.
 Quem puls enas dictis affatur amaris.
 Lucage nulla tuos curtus fuga segnis equorum
 Prodedit: aut uane uertere & hostibus umbre.
 Ipse rotis saluens iuga deseris: hec ita fatus
 Arripuit biuigos: frater tendebat in hermes
 Infelix palmas: curru delapsus eodem
 Per te per qui talem te genuere parentes

Vix troiane sine hanc animam & misere precantis
Puribus ornati eneas. haud talia dudum
Picta dabas. morere. & frater ne desere fratrem
Talia per campos edebat funera uictor
Tum latebras anime pectus mucrone reclusit.
Dardanius. torrentis aque uel turbinis atri
More furens. tandem crumpunt & castra reliquunt
Ascanius puer. & ne quicq. obsessa iuuentus
Iunonem interea compellat iupiter ultro
O germana mihi. atq. eadem gratissima coniunx
Et rebare uenus nec te sententia falit.
Troiana sustentat opes. non uiuida bello
Dentia uultus animusq. ferox. patiensq. pericli.
Cum uino summissa. quid opulche trime iunx
Solliatas egram. & tua trista dicta timentem.
Si mihi que quondam fuerat. quaq. eē deēbat
Cum amore foret. non hec namq. negares
O impotens. quin pugne subducere turnum
Et dauno possem incolumen seruare parenti.
Nunc pereat. truciq. pio diu de sanguine penas
Ille tamen nostra deducat origine nomen
Pollunusq. illi quartus pater. & tua targa
Sper manu. multis oneravit lumina donis
Cum rex etherei breuiter sic fatus olimpi
Si mora presentis leti tempusq. aduco
O ratur iuueni meq. ita ponere sentis
Tolle fuga turnum. atq. instantibus eripe fatis.
Haec tenus indulgisse uacat. sin altior istis
Sub pedibus uenia ulla later. totumq. mouen
Mutari ue putas bellum. spes pacis inanēs.
Et uino illa erimans. quid si que uoce grauari
Mente dares. atq. hec turno rata uita maneret
Nunc manet insonem grauis excitus aut ego ueni
Cum ana feror. quod ut potius formidine falsa

Ludar. & in melius tua qui potes orsa reflectas.
 Hec ubi dicta dedit. celo se protinus alto
 Misit. agens hyemen. nymbo succinta perant
 Vliacamq. adem. & laurentia castra petiuit
 Tunc dea nube caua. tenuem sine uiribus umbram
 In facie enee uisui mirabile monstrum
 Dardanius ornatus telis. clipeumq. uitasq.
 Diuini assimulat capitis. dat inania uerba
 Dat sine mente sonum. gressus effigit euntis
 Morte obita qualis fama est uolitare figuras
 Autque sopitos deludunt somnia sensus.
 At primas. leta ante acies exultat imago
 Imitaq. uirum telis. & uoce lacessit
 Instat cui turnus. stridentem heminus hastam
 Coniact. illa dato uertit uestigia tergo.
 Tum uero eneam aduersum ut cedere turnus
 Credidit atq. animo spem turbidus ausit inanem
 Quo fugis enea. thalamos ne desere peractos
 Hac dabitur dextra tellus quesita per undas.
 Talia uociferans sequitur stractumq. coniscat
 Mucronem. nec ferre uidet sua gaudia uentos.
 Forte ratis celsi coniuncta cupidine saxi
 Expositis stabat scalis & ponte parato.
 Qua rex elusinus aduectus. osimul oris
 Huc sese trepida enee fugientis imago
 Coniact in latebras. nec turnus segnior instat.
 Exsuperatq. moras & pontes trasilit altos.
 Oix proia attigerat. rupit saturnia funem
 Auulsamq. rapit. reuoluta per equora nauem.
 Illum autem enea abscentem in prelia poscit.
 Obuia multa uirum dimittit corpora morti
 Tum leuis haud ultra latebras iam quent imago.
 Set sublime uolans nubi se immiscuit atre.
 Cum turnum in medio interea fert equore turbo

Respiciat ignarus rerum. ingratusq. salutis
Et duplices cum uoce manus ad sidera tendit.
Omnipotens genitor. tanto me crimine dignam
Dixisti. & tales euoluisti expendere penas.
Quo feror. unde abij. qui me fuga quem ne reducet.
Laurentis ne iterum muros aut castra uidebo.
Quod manus ille uirum. qui me mea q. arma secuti
Quosq. nephas omnis. infanda in morte reliqui.
Et nunc pallantis uideo gemitum q. cadentem
Accipio quid ago. aut que iam satis una deiscet
Terra mihi. uos optatus miscere sate uenti
Inrupes in saxa uolens uos tur nus adoro
Ferte ratem seuusq. uadis in mittite syrtil
Queq. me tituli. ne consca fama sequatur
Hec memorans. animo nunc huc. nunc fluctuat illuc
An se se mucrone optatum dedecus amens
Induat. & ctudum per costas exagat. ensen.
Fluctibus an iaceat mediis. & littora nando
Curua petat. teucumq. iterum se redat in arma.
Ter conatus utraq. uiam. ter maxima iuno
Continuit. iuuenemq. animi miserata repressit.
Labitur alta secans. estu fluctu q. secundo
Et patris antiquam daum defertur ad urbem.
At iouis interea montis merentius ardens
Successit pugne. teucrosq. intuasit ouantes
Concurrunt tyrrhene aces. atq. omnibus uni
Uni odiusq. uiro telis frequentibus instant.
Ille uelut rupes uastumq. prodit in equor
Obuia uentorum furis ex postaq. ponto.
Cum cinclam atq. minas perferit celisq. marisq.
Ipsa immota manet. prolem dilucaonis herbum
Sternit. humi. cum quo latagum palinūq. figate
Ser latagum saxo atq. ingenti fragmine montis
Occupatos faciemq. aduersam poplite patrum

Succiso uolui segnem. sunt armaq. lauso
 Donat habere humeris. & uertice figete cristas
 Nec non euantem phrygiumq. pardusq. minantem
 Ac uelut ille canum morsu de montibus altis
 Aethusa per. multos uersuluf quem punifer amos
 Defendit. multosq. palus laurentia silua
 Pastus harundinea. postq. inter retia uentum e
 Sub sistit. infremuitq. ferox & inhorruit amos
 Nec cuiq. trasa propius ue accedere uirtus
 Sed iaculis tursq. proci clamoribus instant
 Aut alter. iuste quibus est merentius ire.
 Non ulli est animus stricto concurrere ferro.
 Missilibus longe & uasto clamore lacessunt.
 Ille autem in pavidus partes amictatur in omnes
 Dentibus infrendens. & tergo decuit hastas.
 Uenerat antiquus corithi de finibus archon
 Grauis homo infectos linquens pro fugus hymeneos
 Hunc ubi miscentem longe media agmina uidit
 Purpureum pennis & pacte coniugis ostro.
 Impactus stabula alta leo ceu sepe peragrans.
 Gaudet enim uesana famel si forte fugacem
 Conspectu capiam. aut surgentem in cornua ceruum
 Gaudet byans in mane. comasq. erexit & heret.
 Uisceribus frater accumbans. lauit improba cerui
 Ora cruor.
 Sic ruit in densos aliter merentius hostis
 Sternitur infelix archon & calabus atam
 Tundit humum expirans infraq. tela cruentat.
 Atq. fugientem baud est dignatus orodem
 Sternere. nec iacta cerum dare cuspide uulnus.
 Obuius aduerso occurrit. seq. uito uir
 Contulit. baud furto melior. sed fortibus armis.
 Tunc frater abiectum posito pede inclinatus & hasta
 Pars belli baud temenda. uiris uacet altus orodes.

Conclamant totū. letum peana secuta.
 Ille autem aspirans. non me quicūq. es in ulto
 Victor. ne longum letare. te quocq. fata
 Prospectant paria. atq. eadem mox arua tenebis
 At qui subridens mixta merentiū ira
 Non morere. ast de me diuū pater atq. hominū rex
 Cident. hec dicens defixit corpore telum.
 Olli dura quies oculos & fereus urget
 Sonnus in eternum clauduntur lumina noctem.
 Cedius alchatonum obtuncat facator hydassem.
 Panthenuūq. rapo & predurū uiribus orsen
 Melapūs. chronūq. licamonūq. ericatem
 Illum infrenis equi lapsū tellure iacentem
 Hunc peditem pedes. & liuis proccesserat argis
 Quem tū aut ex pect ualeris uirtutis auite
 Deiecit. athronū saluus. saluūq. ne alces
 Insignis iaculo. & longe fallente sagitta.
 Iam grauis equabat luctus & mutua maioris
 Funera. cedebant pariter. pariterq. ruebant
 Cictores. uictiq. neq. his fuga nota neq. uis.
 Dū iouis intectis uam miseruntur inanem
 Amborum & tantos mortalibus esse labores.
 Hinc uenit. hinc contra spectat saturna uino.
 Pallida thesiphone media inter milia seuit.
 At uero ingentem merentiū quatens hastam
 Turbidus ingreditur campo. quam magnus orion
 Cum pedes incendit. mediū per maxima uerei
 Stagna uiam scandens. humero se emmet undas.
 Aut summis referens anōsam montibus orion
 Ingrediturq. solo & caput inter nubila condit.
 Talis se uastis infert merentiū armis.
 Hinc contra eneas speculatus imagine longo
 Obuius ire parat. manet in p̄statū ille
 Hostem magnanimum opus. & mole sua stat.

166
 Atq. oculis spatium emerſus quantum ſatis eſt haſte.
 Dextra mihi deus & telum quod miſſile libro
 Hunc ad ſit. uoueo. predoniſ corpore raptis
 Indutum ſpoliſ ipſum te laude trophæum
 & nec dixit. ſtridentemq. eminui haſtam
 Icat. at illa uolans clipeo eſt. cauſa proculq.
 Egregium antorem lauiſ inter & illa figit.
 Herculiſ antorem comitem. qui miſſuſ ab argiſ
 Heſerat euandro atq. italia conſederat urbe.
 S termitur infelix alieno uulnere celumq.
 Aſpiat. & dulciſ monenſ reminuſatur argoſ.
 Tum piuſ eneaſ haſtam iact. illa per ortem
 Cano cire triptia per linea terga. tribuſq.
 Tranſiit intexam tauriſ opuſ. unaq. ſedit
 I nguriuine. ſeduiſ aut pertulit. oculiſ enſem
 Eneaſ uiſo tyriſ ſanguine letuſ
 Eripit aſemore. & trepidanti feruiduſ iſtat
 I ngemuit cari grauiter genitoriſ amore
 Et uidit lauiſuſ. lacimeq. per ora uolute.
 Hic mortuſ dure caſum. tuaq. optima facta
 Nec quidem. nec te uiueniſ memorande ſilebo.
 Si qua fidem tanto eſt operi laura uetuiſtaſ
 I lle pedem referenſ. & in utiliſ inq. ligatiſ
 Cedebat. clipeoq. inimicuſ haſtile trahibat.
 P roſpuit iuueniſ. ſe ſeq. in miſcuit armiſ
 I amq. aſſurgentuſ dextre plagamq. ſcientiſ
 E nec ſubit inuictonem. ipſum morando
 Suſtinuit ſoniſ magno clamore ſecuntur
 Dum genitor natuſ palma protectuſ abiit.
 T elaq. coniciunt. per turbantq. eminuiſ hoſtem
 Miſſilibuſ ſunt eneaſ. tectuſq. tenet ſe
 Ac uelut effuſa ſi quando grandine nymbi
 P reapiant. omniſ campuſ diffugit arator
 Omniſ & agricola. & tuta latet arte uiator

Iut amnis ripis. aut altis ornice saxi
 Dum pluit internis. ut possint sole reducto
 Exercere diem. sic obrutus undiq. telis
 Eneas. nube belli. dum detinet omnis
 Sustinet. & lausum inceptat. lausq. miratur
 Quo morituro nris. maioraq. uiribus aude.
 Fallit te incautum pietas tua. nec minus ule
 Exultat clement. seu uinq. altius ire
 Dardanio surgunt ductori. extremoq. lauso
 Parce fila legunt. ualidum nanq. exigit ensem
 Per medium eneam iuuenem. totumq. recondit
 Transit & parmam mucro. leuia arma minas
 Et tunicam. molli mater quam uenerat auro.
 Impleuitq. sinum sanguis. tum uita peraurat
 Concessit mesta ad manes. corpusq. reliquit.
 At uo ut uultum uidit morientis. & ora
 Ora modis anchisiades pallentia misit
 Ingenuit miserans. grauius dextramq. tetendit
 Et mentem patrie subuit pietatis ymago.
 Quid tibi nunc miserande puer pro laudibus istis
 Quid pius enea tanta dabit yndole dignum
 Arma quibus letatus habere tua. teq. peremptum
 Manibus. & aneri siqua est ea cura remitto
 Hec tamen infelix miseram solabere mortem.
 Enee magni dextra cadis. inceptat ultro
 Cunctantes socios & tera subleuat ipm.
 Sanguine turpantem optos de morte capillos.
 Interea genitor tyberini ad fluminis undam
 Uulnera siccat. lymphis corpusq. leuabat.
 Arboris accliuus trunco procul erea ramis
 Dependet galea. & prato grauia arma quiescant
 Sicut leti arcum iuuenes ipse oper anelans
 Colla fouet. fusus prope in pectore barbam
 Multa super lauso rogat. multosq. remittit

Qui reuocent mestiq; ferant mandata parentis
 At lausum totū exanimen super arma ferebant
 Flentes & ingentem atq; ingenti uulnere uictum.
 Agnouit longe gemitum presaga mali mens
 Canicem multo deformat puluere. & ambas
 Ad celum tendit palmas. & corpore in heret
 Tanta ne me tenuit uiuendi nate uoluptas
 Ut pro me hostili pateret succedere dextre
 Quem genui tua ne hec genitor per uulnera feruor
 Morte tua uiuens. heu nunc misero mihi demum
 Cxiliū infelix nunc alte uulnus adactum est.
 Idem ego nate tuū maculaui crimine nomen
 Pulsus ob inuidiam folio scriptisq; paternis
 Debueram patere pennas odiūq; meorum
 Omnis per mortem animam fontem ipse dedissem
 Nunc uiuo. neq; adhuc homines lucemq; relinquo
 Sed inquam. simul hec dicens surrexit in egrum
 Se femur. & quamq; uis alto uulnere tardet
 Haud detectus. equum dua uulter. hec decus illi
 Hoc solamen erat. bellus hic uictor abibat.
 Omnibus alloquitur merentem & talibus insit
 Rebe diu. res si qua diu mortalibus ulla est
 Uiximus. aut hodie uictor. spolia illa cruenta
 Et caput enee feret. lausq; dolorum
 Uictor eris mecum. aut aperit si ulla mea uis
 Occumbens pauper. neq; enim fortissime cedo
 Iussa aliena pati. & dominos dignabere te uictor
 Dixit. & exceptus tergo consueta locauit
 Membra. manusq; ambas iaculis onerauit acutis
 Et caput fulgens cristasq; ututus equina
 Sic cursum in medios rapidus dedit estuat ingens
 Ono in corde pudor mixtoq; infania lucta
 Et furis agitata amor. & conscia uirtus
 Atq; hic eneam magna tunc uoce uocauit

Ignouit cum enee letusq; precatur
Sic pater ille deum faciat. sic altus apollo
Incipit conferre manum.
Tantum effatus & infecta subit obuius hasta
Ille autem quid me erepto seuiissime nato
Terres. hec uia sola fuit qua perdere possis
Nec mortem horremus nec diuum parcimus ulli
Desine nam uenio mortuus & hoc tibi porto
Dona prius dedit. telumq; retorsit in hostem
Inde aliud. frater atq; aliud. figitq; uolatq;
Ingenti giro. sed sustinet aureis umbo
Ter circum astantem. leuos equitauit mores.
Tela manu iacens. tunc secum totus heros
In manem erato circum fert tegmine siluam
Inde ubi tot transisse moras. tot spicula tedet
Uellere. & argetur pugna congressus iniqua.
Multa mouens animo iam tandem erumpit & inter
Bellatoris equi caua tempora coniat hastam
Tollit se arrectus quadrupes. & caladus aurat
Uerberat. effusumq; equitem super ipse secutus
Implicat. eiecitq; in cumbit ceranufarmos.
Clamore incedunt celum troesq; latini.
Aduolat enee. uaginaq; eripit ensen
Et super hoc ubi nunc merentiur acer & illa
Effera uis animi. contra tirrenus utauit
Suspiciens hausit celum. mentemq; recepit
Hostis amare quid increpitas. mortemq; minaris.
Nullum incede nephas. nec sic ad prelia ueni
Hec tunc mens hec pepigit. mihi federa lausuf
Unum per siqua est uictis ueniam hostibus oro
Corpus humo patiare tegi. scio acerba meorum
Circumstare odia hunc oro defende furorem.
Et me consortem nati concede sepulcro.
Hec loquitur. uiguloq; haud inscius accipit ensen

Wandantemq; animam defunditq; in arma cruorem

VNdecimo uicta est non equo Marte Camilla,
Constituit Marti spolioru ex hoste trophæum;
Exanimumq; patri natum pallanta remittit.
Iurasepulture tribuit. tempusq; latinis.
Euander primos affectus edit in urbe
Corpora cesa iurum passim. digesta cremantur
Legati referunt diomedem arma negasse.
Dances & turnus leges equante latino
Concurrunt dictis. eneas imminet urbi.
Pugnatur. uiuant troes cadit ipsa camilla.
Dcinde duces castris donec cessere minantur

MEANWILL
INTEREA. SVR
GENS. aurora reliquid.

Eneas quamq; & totius dare tempus humandis
Pecipiunt cure turbataq; funera mens est.
Votaq; primo uictor soluebat eoo.
Ingentem gulercum decalif undiq; ramis
Constituit tumulo fulgentiaq; induit arma.
Merenti duas exuuas. tibi magne trophæum
Belli potens. aptat rorantes sanguine cristas.
Tellaq; trunca uin. & bis sex toraca petiuit.
Perfossamq; locas. clipeumq; ex ere sinistre
Subligat. atq; ensen collo suspendit eburnum
Tum totios. namq; omnis eum stipata regebat
Turba duam. sic incipiens oratur ouantes
Maxima res effata uiri timor omnis ab esto.
Qd' fuisse. hec sunt spolia erde rege superbo

Primis manibus meis merentius hic est.
Nunc iter ad regem nobis murosque Latinos.
Arma parate animis. & spe presumite bellum
Nequa mora ignaros. ut primum uellere signa
Annuerint superi. pubemque educere castris
Impediat. segnesque metu sententia tardet.
Interea socios in humataque corpora terre
Mandemus. qui solus honos adextera sub imo est.
Ire ait. egregias animas que sanguine nobis
Hanc priam pepere suo. decorare supremis
Muneribus. mestamque euandri primus ad urbem
Mitatur pallas. quem non uirtutis egentem
Abstulit atra dies. & funere meruit acerbo
Sic ait. illacrimans. recepitque ad limina gressum
Corpus exanimi positum pallantis aceres
Seruabat senior qui parnasio euandro
Armiger ante fuit. sed non felicibus eque
Tum comes auspiciis curio datus ibat a lurno
Circum omnis famulumque manus. troianaque turba
Et mestum illiades crinem de more soluit.
Ut uero foribus enee se se obtulit altis
Ingentem gemitum tonsis ad sidera tollunt
Pectoribus. mestoque in mugit regia luctu.
Ipse caput niuei fultum pallantis & ora
Uit uidit. leuoque patens in pectore uulnus
Cuspideis ausonie. lacrimis ita fatitur abortis.
Tene inquit miserande puer. cum leta ueniret
Inuidit fortuna mihi. ne regna uideres
Nostra. nec ad sedes uictor uebere paternas
Non hec euandro de te promissa parenti
Discedens dederam. cum me complexus euntem
Mitteret in magnum imperium. metuensque moneret
Acresse uiros. cum ducta prelia gente.
Et nunc ule gentem spe multum captus inani

Fors & uota facit. tumulatq; altana donis
 Nos iuuenem exanimum. & nil iam celestibus ullis
 Debetem uano mesto committatur honore.
 Infelix nati funus crudele uidebis
 Huius nostri reditus. exoptatiq; triumphis.
 Nec mea magna fides. at non euandre pudendis
 Uulneribus pulsum aspicias. nec sospite durum
 Optabis nato funus pater. hei mihi quantum
 Ausonia. & quantum tu perdis iule.
 Nec ubi defleuit. tolli miserabile corpus
 Imperat. & toto lectos ex agmine mittit
 Mille uiros. qui suppreum committentur honorem
 Interfintq; patris lacrimis. solata luctus
 Exigua ingentis. misero set debita pati.
 Haud segnes alii crates. & molle feretrum
 Arbutis texunt uirgis & uimine quercu
 Extructosq; thoros obtentu frondis in umbrat
 Hic iuuenem agresti. sublimem stramine ponunt
 Qualem uirgineo demissum pollice florem
 Seu mollis uiole. seu languentis iacinti.
 Cui neq; fulgor adhuc. nec dum sua forma recessit
 Non iam mater alit telus. uiresq; ministrat
 Tum geminas uestes auroq; ostroq; rigentis
 Extulit eneas. quas ulli leta laborum
 Ipsa suis quondam de manibus sidonia dido
 Fecerat. & tenui telas discreuerat ostro
 Harum unam iuueni supremum mestus honorem
 Induit. arsinasq; comas ob nubet amictu.
 Multaq; preterea laurentis premia pugne
 Aggerat. & longo predam uibet ordine dua.
 Addit equos. & tella quibus spoliauerat hostem
 Coniuxerat & post terga manus quos mitteret umbris
 Inferias celo persuros sanguine flammis.
 Indutosq; uibet truncos hostilibus armis

Ipsos ferre duces. inimicaq. nomina figi.
 Ducitur infelix cunctis confectus acerbis.
 Pectora nunc fedans pugnis. nunc unguibus ora
 Sternitur. & toto proiectus corpore terre
 Ducunt & rutulo perfusus sanguine curtus.
 Post bellator equus. positus insignibus ethon.
 Et lacrimans. guttisq. humectat grandibus ora
 Hastam alij. galeamq. ferunt. nam cetera turmus
 Victor habet. tum mixta falans. teuciq. secuntur
 Postq. omnis longe comitum precesserat ordo
 Substitit enee. gemitusq. hec abdidit alto
 Hos alias hinc ad lacrimas eadem horrida belli
 Fata uocant. salue eternum mihi maxime palla
 Eternumq. uale. nec plura effatus & altos
 Tendebat muros. gressumq. in castra ferebat
 Et amq. oratores aderant ex urbe latina
 Uelati ramis oleae. ueniamq. rogantes.
 Corpora per campos ferro que fusa iacebant
 Redderet. ac tumulto sineeret succedere terre.
 Nullum cum uictis certamen erat & ethere cassis
 Parceret hospitibus quondam sacrisq. uocatis
 Quos bonus enee aut aspernenda precantes
 Prosequitur ueniam & uerbis h. insup. addit
 Quae nam uos tanto fortuna indigna latini
 Implicuit bello. qui nos fugatis amicos.
 Pacem ne ex animis & martis sorte peremptis
 Oratis equidem & cum uiuis concedere uellem
 Hec ueni nisi fata locum sedemq. dedisset.
 Hec bellum cum gente gero. rex nostra reliquit
 Hospita. & tum potius se credidit armis.
 Equius huic turnum fuerat se ponere morti
 Si bellum finire manu. si pelle teucos
 Apparet. his decauit mecum concurrere tellus
 Uixisset. cui uitam deus an sua dextra dedisset.

.. Nunc ..

Nunc ire. & miseris supponite ciuibus ignem.
 Dixerat enas. ille obstipuit salutes
 Conuersiq; oculos inter se atq; ora tenebant
 Tum senior semperq; odiis & crimine drances
 Insensus iuueni turno sic ore uicissim
 Orsa refert. o fama ingens ingentior armis
 Vir troiane. quibus te celo laudibus equem.
 Iustitie ne prius mirer. belli ue laborum
 Nos uero hec patriam grati deferemus ad urbem.
 Et te si qua uiam dederit fortuna latino
 Iungemus regi. queat sibi federa turnus
 Quin & fatalis mironum attollere moles
 Saxaq; subuectis humeris troiana iuuabit
 Dixerat hec. unoq; omnes eadem ore fremebant
 Bil senos pepigere dies. & pacis sequestra
 Per siluas truci mixtiq; impune latini
 Crauere iugis. ferro sonat icta bipenni
 Fraxinus euertunt actas ad sidera pinus
 Robora nec cuneis. & olentem findere cidrum
 Nec plaustris cessant uocare gementibus ornos.
 Et iam fama uolans tanti preiuntia luctus
 Euandrum euandri domos. & menia replet
 Que modo uictore latro pallanta ferebat.
 Archades ad portas mittere. & de more uetusto
 Funereas rapuere faces. lucet uia longo
 Ordine flammaram. & late discrimina agros
 Contra turba phrygium ueniens plangenti iungit.
 Agmina. que postq; matres succedere tectis
 Uiderunt mestam: incendunt clamoribus urbem.
 At non euandrum potius est uis ulla tenere.
 Set uenit in medios. feretro pallante reposto
 Procubuit super atq; heret. lacrimansq; gemenq;
 Et uia uix tandem uox laxata dolore est.
 Non hec opallas dederas promissa parenti.

Caucius ut seuo uelles te credere marti.
Haud ignatus etiam quantum noua gloria iarmis
Et predulce decus primo certamine possit
Primitiue uiuenis miserere. bellique propinqui
Dura erudimenta. & nulli exaudita deorum
Vota. precisque mee. tuque o sanctissima coniunx
Felix morte tua. neque in hoc seruata dolorem.
Contra ego uiuendo uicti mea fata superstes.
Restarem ut genitor troium totia arma secutum
Obtruerent rutuli telis. animam ipse dedissem.
Atque hec pompa domum me non pallanta refferet
Non uos arguerim te ueri. ne federe nec quas
Iunximus hospitio dexteras. fors ista senectute
Debita erat nostre quid si in matuta manebat
Mors natum. cecis uulserum. milibus ante
Ducentem in latum te ueros cecidisse uiuabit
Quin ego non alio digner. te funere pallas
Quam pius eneias. quam magni phryges & quae
Tyrchenique. duces turenum exercitus omnis
Magna trophaea ferant. quas dat tua dextera leto
Tu quoque nunc stares in manus truncus in armis.
Esset par etas. & idem. si robur ab annis
Turne. sed infelix te ueros. quid demorror armis.
Vadite. & memores regi mandata referte.
Quid uitam metor inuisam pallante pempto
Dextra tua causa est. turnum de natoque prius
Quam debere uidet. meritis uacat hic tibi solus
Fortuneque locus. non uite gaudia quero
Nec fas. sed nato manes ferre subimos.
A utra interea miseris mortalibus animam
Extulerat lucem. referens epaque labores.
Iam pater eneias. in curuo in litore tarchon
Constituere praes. huc corpora quisque suorum
More tulere patrum. subiectisque ignibus atris

Conditur in tenebris altum caligine celum.
 Terrarum accensos cuncti fulgentibus armis
 Decurrere rogos. ter mestum funeris ignem.
 Lustrare in equos. ululatusq. ore dedere
 Spargitur & telus lacrimis. sparguntur & arma.
 In caelo clamorq. uirum. clangorq. tubarum.
 Hic alii spolia occisis derepta latinis
 Coniciunt igni galeas ensesq. decores
 Feruuntq. feruentesc. rotas pars munera nota
 Ipsorum clipeos. & non felicia tela.
 Multa bouum arca mactantur corpora morti.
 Stigerosq. sues. raptasq. ex omnibus agnis
 Inflamant uigulant pecudes. tum litore toto
 Ardentes spectant socios. semiuistaq. seruant
 Buxta. ne auelli possunt. nos humida donec
 Inuertit celum. stellis ardentibus aptum
 Hec minus & miseri diuersa in parte latinis
 Innumeras strinxere puas. & corpora partim
 Multa iura terre infodiunt. aucta q. partim
 Intumesc. tollunt in agros. ubiq. remittunt
 Cetera confusq. ingentem cedis acervum
 Nec numero nec honore cremant. tunc undiq. nassi.
 Certe tunc crebris collucet ignibus agri.
 Tertia lux gelidam caelo dimouerat umbram.
 Merentes altum cinerem. confusa ruebant
 Ossa foas. trepidosq. onerabant aggere terre.
 Iam uero in tectis praediuitis urbe latinis
 Procapuussuagor. & longe pars maxima luctus.
 Hic matres misereq. nutus. hic casta sororum
 Pectora merentum. pueriq. parentibus orbi
 Datum execrant bellum. tumq. hymeneos.
 Ipsam armis ipsamq. uident decernere ferro.
 Quis regnum italie. & primum sibi poscat honores.
 Ingrauat hec sceuus diuices. solumq. uocari

Testatur. solum posci incertamina tunum.
Multa simul contra uariis sententia dictis
Pro turno, & magnum regine nomen obumbrat.
Multa uirum meritis sustentat fama trophæis.
Nos inter motus. medio in fragante tumultu
Ecce super mesti magna diomedis ab urbe
Legati responsa fere. nihil omnibus actum
Tantum impensis operum. nihil dona ne aurum
Nec magnas uoluisse preces. alia arma latinis
Querenda. aut pacem troiano ab rege petenda
Deficit ingenti luctu rex ipse latinus
Fatalem eneam manifesto numine ferri
Admonet ira deum. tumuliq; ante ora recentis.
Ergo concilium magnum. primosq; suorum
Imperio ac tota inter lumina cogit
Olli conuenere. fluunt ad regia plenis
Tecta uis sedet in mediis. & maximus euo
Et primus scriptis aut leta fronte latinus.
Atq; hic legatos ac thola ex urbe remissos
Que referant fari iubet. & responsa reposat
Ordine cuncta suo. tunc facta silentia linguis.
Et uenulus dicto parens. ita fateri insit
Uidimus caues diomedem. arguamq; castra.
Atq; inter emersi. casus superauimus omnes.
Contigimusq; manum. qua conadit ira tellus.
Ille urbem agrippam patrie cognomine gentis
Victor gargani condebat iugis agris
Postq; introgressi & coram data copia fandi.
Munera preferimus nomen patriamq; docemus.
Qui bellum intulerint. que causa atraxerit arpos.
Auditis ille hec plaado sic redidit ore.
O fortunate gentes saturnia regna
Antiqui antonij. que uos fortuna quietos
Sollicitat. suadetq; lacessere bella.

Quicumq; uiuos ferro uiolauius agros.
 Mitto. eaq; muris bellando ex hausta sub altis
 Quos symois premit ille uiuos. infanda per orbem
 Supplicia. & scelerum penas expendimus omnes
 Vel priamo misera manu. sat triste minerve
 Sidus & euboice cautes. ultorq; caphareus.
 Militia ex illa diuersum ad litus adacti.
 At trides prothex menelaus ad usq; columpnas
 Exulat. ethneos uidit cyclopa ulixes
 Regna neoptolomi referam. uersosq; penates
 Idomeni. libico ne habitentis luctore lectos.
 Ipse mieneus magnorum ductor achium
 Coniugis infande prima inter limina dextra
 Oppetit. deuicta asia subsedit adulter.
 Inuidisse deos patrijs & reditus aris
 Coniugium optatum. & pulchram calidona uiderem.
 Hunc & iam horribili uisu portenta secuntur
 Et socii amissi petere ethera pennis.
 Fulminibusq; uagantur aues. heu dira meorum
 Supplicia. & scopulos lacrimosis uocibus implent
 Hec adeo ex illo mihi speranda fuerunt.
 Tempore. cum ferro celestia corpora dement
 Apetij & ueneris uiolaui uulnere dextram
 Ne uero ne me ad tales impellite pugnas
 Hec mihi cum teucris ullum post eruta bellum est
 Pergama. nec ueterum memini letor ut malorum
 Munera que patrius ad me portas eis ab oris
 Certare ad eneam stetimur tela aspera contra
 Contulimusq; manus expertum credite quantus
 Inclipeum assurgat. quo turbine torqueat hastam.
 Si duo preterea tales idea tulisset.
 Terra uiros ultro in achaias uenisset ad urbes
 Dardanus. & uersis lugeret greua fati
 Quicquid apud dure cessatum memia troie

Hec tonis eneeq. manu. uictoria grauium
Hic sit. & indecimum uestigia retulit animum.
Ambo animis. ambo insignes prestantibus armis
Hic pietate prior. cocant in federa dextre.
Qua datur. ast armis concurrant arma cauete.
Et responsa simul que sine rex optime regis
Audisti. & que magno sit sententia bello.
Vix ea legari uariisq. per ora cucurrit
Ausonidum turbata fremor. ceu saxa morantur
Cum rapidos amnes sit clauso gurgite murmur.
Vix eneeq. fremunt ripe accipitantibus undis.
Ut primum placati animi & trepida ora quierunt
Presatus diuos solio rex infit ab alto
Ante equidem summa de re statuisse latini
Et uelem. & melius fuerat. non tempore tali
Cogere consilium cum muros obsidet hostis
Bellum inportunum. ciues cum gente deorum
Inuictisq. uiris gerimus. quos nulla fangant
Prelia. nec uicti possunt abistere ferro.
Sperem siquam ad satul. etholum huius in armis
Ponite. spem super quisq. sed angusta uideris
Cetera qua rerum iaceant perculsa ruina
Ante oculos. interq. manus sutoria uestias.
Nec quemq. incuso. potuit que plurima uirtus
Esse fuit. toto certatum est corpore regni.
Nunc adeo que sit dubie sententia menti
Expeditam. & paucis animos adhibere docebo.
Est tanti ager tisco. mibi proximus anni.
Longus in occasum. fines super usq. sicanos
Arundi tutuliq. ferunt. & uomere duro.
Exercent collect. atq. horum asperima pascunt
Hec omnis regio & celsi plaga puica montis
Cedat amicitie teuctorum & federis equal
Dicamus leges. sacrosq. in regna uocemus

Confidant. si tantus amor & membra condant.
 Si in alios fines aliam ue capessere gentem
 Est animus. possuntq. solo discedere nostro.
 Bis eneas itale texamus robore naues
 Scui plures complere ualent. iacet omnis ad unda
 Materies. ipsi numerumq. modum arimis
 Preceperant. nosera manus. naualia demus
 Preterea que dicta ferant & federa firment
 Centum oratores priami de gente latinos
 Ire placet. pacisq. manum pretendere ramos
 Munera portantes. aurique. helorisq. talenta.
 Et sellam regni traxamq. insignia nostri.
 Consulite in mediam & rebus succurte fessis.
 Tunc grances idem insensuf. quem gloria turmi
 Obluc in iudicia stimulisq. agitabat amoris.
 Largus opum. & lingua melior sed frigida bello
 Dextera. consiliis habitus non futulus auctor
 Seditione potens. genus huic materna supbum
 Nobilitas dabat. incertum de parte ferebat
 Surgit & his onerat dictis. atq. aggregat iras.
 Rem nulli obscura. nre nec uocis egentem
 Consulit obone rex. cuncti se scire faterentur
 Quid fortuna petat populi. sed dicere nullant.
 Det libertatem sancti flatusq. remittat.
 Cuius ob auspitiu in faustum. moresq. sinistros.
 Dicam equidem. licet arma mihi morteque minetur
 Lumina tot cecidisse ducum totamq. uidemus
 Consedisse urbem luctu. dum troia temptat
 Caela fuge fidens. & celum terreat armis
 Cum etiam donis istis. que plurima mitti
 Dardaniis ducique. uibes. unum optime regum
 Adicias. nec te unius uiolentia uincat
 Quin natam egregio genere dignisq. hymeneis
 Des pater. & pacem hanc eterno federe iungas.

Quod si tantus habet mentes & pectora terror
Ipsum obstemur. ueniamque oremus ab ipso.
Cedat uis proprium regi patrieq. remittat
Quid miseris totiens in aperta pericula dies
Proiecit latius caput horum & causa malorum
Nulla solus bello. pacem te exposcamus omnes
Turne. simul pacis solum in uiolabile pignus
Primus ego in uisum quem tu tibi fingis & esse
Nil maior. eni supplex uenio. miserere tuorum
Pone ammos. & pulsus abi. fac funera fusi
Uidimus ingentes desolauimus agros.
At si fama mouet. si tantum pectore robur
Conapit. aut si adeo dotalis regia cordi est
Aude. atque aduersum fidens fer pectus in hostem.
Saliat ut tunc contingat regia coniunx.
Nos amine uiles in humata infleatq. turba
Sternamur campis. & iam tu non tibi uis est.
Si patris quod matris habes. illum aspice contra
Qui uocat.
Talibus exarsit dictis uiolentia turmi
Datur gemitum. rumpitque has ymo pectore uoces.
Larga quidem semper diuices tibi copia fandi est.
Tum cum bello manus poscunt. patribusque uocatis
Primus ades. sed non replenda est curia uerbis
Quae tuto tibi magna uolant. dum detinet hostem
Aggerte murorum. ne inuidant sanguine fosse
Proinde tona eloquio. solitum meque timoris
Aegre tum diuices. quando tot strages acruos
Tutorum tua dextra dedit. passimque trophaeis
Insignis agros. possit quid inuida. uirtus
Experire licet. nec longe saliet hostes
Querendi uobis. circumstant undique muros.
Imus in aduersos. quid cessas. antibi maiors
Uentosa in lingua. pedibus fugaibus istis

S emper erit.
 Pulsus ego band quisquam merito fedissime pulsus
 A igne. itaco timidum qui cecidere tibi
 Sanguine & euandru totam cum stirpe uidebit
 Prociuisse domum. atq. erutos archades armis.
 Haud ita me experti bigas. & pandarus ingens
 Et quos mille die uictor sub tartara misi
 Inclusus muros. hostiūq. aggere septus.
 Nulla salus bello. capiti cane talia dement
 Dardanio. rebus q. tuus. proinde omnia magno
 Hec cessa turbare metu. atq. extollere uires
 Gentes his uicte. contra premere arma latini
 Hunc & mirmidonum proceres phrygia arma tremescunt
 Hunc & titides & larseus achilles
 Armis & adriacas retro fugit ausidus undas
 O el cum se pauidum contra mea. uirgia fingit
 Atque scelus. & formidine crimen acerbatur
 Huncq. animam talem dextra hac assiste moueri
 Amittes. habuit teum. & sit pectore in isto.
 Hunc ad te & tua mane pater consulta reuertor
 Si nullam nostis ultra spem ponis in armis
 Si tam deserti sumus. & semel agmine uerso
 Funditus occidimus. neq. habet fortuna regressum
 O remus pacem. & dextas tendamus inermes.
 Quamquam est solute quicq. uirtutis adesset
 Ille mihi ante alios fortunatusq. labori
 Egregiusq. animi. qui neq. tale uideret
 Prociuit moriens. & humum semel ore momordit.
 Sine opes nobis. & ad huc intacta uiuentis.
 Auxilioq. urbes itale populi supersunt.
 Sin & troianis cum multa gloria uenit
 Sanguine. sunt illis sua funera. parq. per omnis
 Tempestas. aut indecores in lumine primo
 Desiamus. aut ante tubam. tremor occupat artus

III ulta dies uariq. labor mutabilis eui
 Retulit in melius. multos alterna reuiscens
 Lusit & in solio rursus fortuna locauit.
 Non erit auxilio nobis etholus. & arpi.
 At mesapus erit. felixq. tholunus. & quos
 Tot populi misere duces. ne parua sequatur
 Gloria delectos latio. & laurentibus agris.
 Est & uulscorum egregia de gente camilla.
 Agmen agens equitum. & florentes ceteruas.
 Quod si me solum teuci in certamina poscunt
 Idq. placet. tantumq. bonis communibus esto.
 Non adeo has exosa manus uictoria fugit.
 Ut tanta quicq. pro spe temptare recusem.
 Ibo animis contra. uel magnum preste achillem.
 Facta q. uulcani manibus. parua induat arma
 Ille licet. uobis animam sacroq. latino
 Turnus ego haud ulli ueterum uirtute sedes
 Denoui. solum eneeas uocat. & uocet oro
 Hec dantes potius siue hec ira decorum
 Morte luat. siue est uirtus. & gloria tollat.
 Illi hec inter se dubius de rebus agebant
 Certantes. castia eneeas aciemq. monebat.
 Huius ingenti per regia tecta tumultu
 Cecidit. magnusq. urbem terroribus implet
 Instructos acie tyberino. a flumine teucros
 Tyrenamq. manum. totis descendere campis.
 Exemplo turbati animi. concussa q. uulgi
 Pectora. & arrepte stimulis haud mollibus ire.
 Atma manu trepidi poscunt. fremit arma iuuentus
 Flent mesti misantq. patres. tum undiq. clamor
 Disensu uatio magnus se tollit in auras.
 Haud secus. atq. alte in luto cum forte ceterue
 Consedere animi piscoso ne amne paduse
 Dant sonitum raua per stagna loquacia agni.

Vmo aut oclues arrepto tempore turnus
 C. oque consilium & pacem laudate sedentes
 Illi armis intacta ruunt. non plura locutus
 Corripuit sese. & rectis citus extulit altis.
 Tu uelut se armari uulscorum edice manipulis.
 Duc ait & rutulos equites mesapus in armis
 Et cum fratre coras. latus diffundite campis.
 Pars aditus uerbis fremunt tentesq. capessant.
 Cetera qua uulso mecum manus inferat arma.
 I licet in muros tota discutitur urbe.
 C. enaliumq. ipse pater & magna incepta launus
 Deserit. ac tristi turbatus tempore differt.
 Multaq. se incusat. qui non acceperit ultro
 Dardanium eneam generumq. ascuere urbi
 Profodiunt alij portas. aut saxa fudeſq.
 Subuectant. bello dat signum taucia cruentum
 Buena. in muros uaria auxere corona
 Matrone. pueriq. uocat labor ultimis omnes.
 Nec non ad templum. summasq. ad palladis arces
 Subuebitur magna matrum regina ceterua.
 Dona ferens. iuxtaq. comes laurina uirgo
 Frange manu telum pbrigi pydonis & ipsum
 Pro num sterne solo. portusq. effunde sub altis
 Congitur ipse furens certatim in prelia turmis.
 I amq. adeo tutulum thoracha inductus aenis
 Horrebat famus. furasq. incluserit auto.
 Tempora nudus adhuc lateriq. accinxerat ensem
 Fulgebatq. alta decurrens aureis arce.
 Exultatq. animus & spe iam precepit hoste
 Qualis ubi abruptis fugit presepia uinculis.
 Tandem libet equis. in campo potitus aperto
 Aut ille impatus armenta. tendit equarum.
 Aut ad fuetus aque perfundi flumine noto
 Emicat arrectisq. fremit ceruicibus alte

Luxurians luduntq. iube per colla parmos
 O buia cui uulscorum acie comitante camilla
 O curit portisq. ab equo regina sub ipis
 Desiluit. q̄ tota cohors imitata relictis
 Ad terram defluxit equis. tunc talia fatir.
 Turne sui merito siquam est fiducia forti
 Audeo. encadum promitto occurrere turne
 Solaq. tironos equites ire obuia contra.
 Me siue prima manu tentare pericula belli
 Tu pedes ad muros subliste. & membra serua.
 Turnus adhuc oculos horrenda in uirgine fixus
 O decus italie uirgo quas dicere grates
 Quas sue referre parem. sed nunc est omnia qm̄
 Iste animus supra. mecum parture laborem
 Encas ut fama est fidem missiq. reportant
 Explorantes. equitum lenia improbus arma.
 Remisit. quaterent campos. ipse ardua montis
 Perdeserta uiga propeians adueniat ad artem.
 Furta pato belli connexo intramite silue
 Ut bunas armato obsiona milite fauces.
 Tu turthemum equitem collatis erripe signis.
 Tecum acer masapus erit. turmeq. latine.
 Tiburtiq. manus duas. & tu concipe curam
 Sic ait. & paribus mesapum in prelia ductis
 Hortatur. sociosq. duces. & pergit in hostem.
 Est curuo anfractu uallis accommoda fraudi
 Armorumq. dolis. quam densis frondibus atrum
 Uiget utrumq. latus. tenuis quo semita ducit
 Angusteq. fere fauces aditumq. maligni
 Hanc super inspeculis. fumeq. in uertice montis
 Planities ignota uacet tutiq. recessus
 Secu dextra leuiq. uelis occurrere pugne
 Siue instare uigis & grandia uoluere saxa
 Hic iuuenis nota fertur regione marum

Arripuit locum. & siluis insedit iniquis.
 Uelocem interea superis in sedibus opim.
 U nam ex uirgibus sonis. sacraque caterua
 Compelabat. & has tristis latonia uoces
 Ore dabat. graditur ad bellum crudele camilla
 O uirgo. & nostris nequicque angitur armis
 Cara mihi ante alias. neque enim nouus iste dyane
 Uenit amor. subitaque animum dulcedine mouet.
 Pulsus ob in uiciam regno uiresque superbas
 Priuerno antiquam matabat cum excederet urbe
 Infantem fugiens media inter prelia belli
 Sustulit exilio comitem. matrisque uocauit
 Homine casmille. mutata parte camillam.
 Ipse sinu post se portans. longa uirga petebat
 Solorum nemorum. tela undique seua premebant.
 Et circumfuso uolabant milite uolsci
 Ecce fuge medio. summis amasenus habundans
 Spumabat ripis. tantus se nubibus imber
 Ruperat ille in mare paras in fanis amore
 Tardatur. caroque honeri timet omnia secum
 Uersata subito iuxta hec sententia sedit
 Telum in mane manu ualida quod forte gerebat
 Bellator. solidum nodis. & robore cæto.
 Huic natam. libero & siluestri subire clausam
 Implicat. atque habilem medie circumligat aste
 Quam ingenti librans. dextra ita ad ethera fatit.
 Alma tibi hanc nemorum cultrix latonia uirgo.
 Ipse pater famulam uoueo. tua prima per auras
 Tela tenens supplex hostem fugit accipe testor
 Diua tuam. que nunc dubius committitur auris.
 Dixit. & ab ducto contortum hastile lacerto
 In mittit. somnere unde. rapidum super amnem
 Infelix fugit in iaculo stridente camilla.
 At metabi magna proprius iam urgente caterua

Dat se fluuio. atq. hastam cum uirgine uictor
Gramineo donū tritue de cespite uellit
Non illum tectis ulle non menibus urbes
Accepere. neq. ipse manus feritate dedisset.
Pastorum & solis exegit montibus euum.
Hic natam indumis. interq. horrentia lustra.
Armentalis eque mammis. & lacte ferino
Hutribat. tenens in mulgens utera labris.
Uitq. pedum primis infans uestigia plantis
Institerat. iaculo palmas honorauit acuto.
Spiculaq. ex humero paruo suspendit. & arcum.
Pro cinctu auro. pro longe tegmine palle.
Trigidis ex uulue per dorsum uertice pendent.
Tela manu iam tum teneta puenia torfit
Et fundam terreti arcum caput egit habena
Strimoniāq. gruem. aut album detecit olorem.
Multe frustra tyrene per oppida matres
Optauere nulum. sola contenta dyana.
Et tuum telorum. et uirginitatis amorem
Intemerata colit. uellem correpta fuisset
Multa tali. conata lacessere reuocof
Cata mihi. mitumq. foret nunc una meorum
Utrum age quando quidem fatis urgetur acerbis
Labere nympba polo. finesq. inuise latinof.
Tristis ubi in fausto comittitur omne pugna.
Hec cape. & ultricem pharetra de prome sagittam.
Hac quicunq. sacrum uiolant uulnere corpus.
Tros. italusq. mihi pariter det sanguine pennas.
Post ego nube caua miserande corpus & arma
Inspoliata feram. tumulto patrieq. reponam.
Dixit. at illa leues celo de lapsa per auras
Insonuit nigro circumdata turbine corpus
At manus interea muris troiana propinquat.
Et trusaq. duces. equitumq. exercitus omnis

Composita numero inturmas fremunt equore toto
 Insultans sonipes & pressis spumat habenis.
 Huc obuersus & huc. tum late ferens hastis
 Horret ager. campiq. armis sublimibus ardent.
 Hec non mesapus contra celeresq. latini
 Et cum fratre coras. & uirginis ala camille
 Aduersi campo apparent. hastamq. reductis
 Protendunt longe dextas. & spicula iuuant
 Aduentusq. uirum fremitusq. ardesat equorum
 Iamq. intra iactum teli. progressus uterq.
 Subsisterant. subito eripiunt clamore furentes
 Exortantur equos. fidunt simul undiq. tela
 Crebra missu ritu celumq. obtexitur umbra.
 Continuo aduersus tyrenus. & acer accontes.
 Conmixta occurrunt hastis. primiq. ruinam
 Dant sonitu ingenti per fractaq. quadrupedantum
 Pectora. pectoribus rumpunt excussus accontes
 Fulminis in morem. aut tormento ponderis acti
 Precipit longe. & uitam dispergit in auras.
 Exemplo turbate atres. uersiq. latini
 Reiciunt parmas & equos ad menia uertunt.
 Troes agunt. princeps turmas inducit a filas.
 Iamq. propinquabant portis. rursusq. latini
 Clamorem tollunt. & molia loia reflectunt.
 Hi fugiunt penitusq. datis referuntur habenis
 Quales ubi alterno procumbens giugite pontus
 Nunc ruit ad terram. scopulos super iacet undam
 Spumeus. extremamq. sinu perfundit harenam.
 Nunc rapidis retro. atq. estu reuoluta resorbens
 Saxa fugit. litas uado labente relinquit
 Bis tusa ritulos egere ad menia uersos
 Bis reiecti armis respectant terga tegentes.
 Tertia. sed postq. congressi in prelia totas
 Implicuere inter se aces. legitq. uirum uir

Tum uero & gemitus morientium & sanguis i alto
 Armaque corporaque per mixta cede uirorum.
 Semianimes uoluuntur equi pugna aspera surgit.
 Orsi locis remuli quando ipm orebat adire
 Astam intorsit equo. ferrumque sub aure reliquit.
 Quo sompes ictu sunt arduus altaque iactat
 Vulneris impatiens arrecto pectore cura
 Voluitur ille exaesus humi. catullus iolum
 Ingentemque animis ingentem corpore & armis
 Deiecit. & ermenium nudo cui uertice fulua
 Cesaries. nudique humerique nunc uulnera terrent
 Tantus in arma patet. latos hinc hasta per armos
 Acta tremuit. duplicatque uirum transfixa dolore
 Funditur aterque. ubi auor. dant funera ferro
 Certantes pulcramque petunt per uulnera mortem.
 At medias inter cedes exultat amagon
 Unum exerta latus pugne pharetrata camilla.
 Et nunc lenta manu spargens hastilia densat.
 Nunc ualidam dextra rupit indefensa bipennem.
 Aureus ex humero sonat arcus & arma dyane.
 Illa etiam si quando intergum pulsa recessit
 Spicula conuerso fulgentia dirigit arcu.
 At arcum lete comites. laniatque uirgo
 Huiusque et erratam quatens tapra securim.
 Italides. quas ipsa decus sibi dia camilla
 Elegit. pacisque bonas. belli. ministras.
Quales trebiac cum flamina termo doentis.
 Pulsant. & pictis tellantur amagones armis.
 Sen circum ipolitem. seu cum se marca curru
 Pantasilea refert. magno ululante tumultu.
 Feminea exultant lunatis agmina peltis.
 Quem telo primum. quem postremum. aspa uirgo
 Deiciat. aut quot humi morientia corpora fundis.
 Eumenium. primum dictio patre. cuius apertum

..Aduersi..

Aduersi longa transuerberat abiete pectus.
 Sanguinis ille uomens. riuos. cadit atq. cumentum
 Mandit humum. moriensq. suo se uulnere uersat.
 Et cum lyrim pagasumq. super. quorum alter habet
 Sufoso reuolutus equo. dum colligit alter
 Dum subit. ac dextram latentem tendit in herme
 Precipites. pariterq. ruunt. his adit amastium
 Ypotadem. sequiturq. incrimbens eminus hasta
 Theraq. arpalicamq. & demophonta coniumq.
 Uterq. emisa manu contorsit spicula uirgo.
 Tot phrygiu cadere uiui. procul horritus armis
 Ignotis. & equo uenatoria pyge fertur
 Cui pellis latos humeros crepta iuueno
 Pugnatori operit caput ingens onis hyatus
 Et male texere lupi cum dentibus albis
 Agrestisq. manus armat sparus ipse cateruis
 Uertitur in medus. & tota uertice supra est
 Hinc illa exceptum. neq. enim labor agmine uerso
 Traiat. & super hoc inimico pectore satur
 Solus te tyrrene feras agitare putasti.
 Aduenit qui uestra dies mulieribus armis
 Verba redargueret. nomen tamen haud leue patum
 Mambus hoc refert. telo cecidisse camille.
 Per totius orsilocum & butem. duo maxima tenacum
 Corpora. s. butem aduersum cuspide fixit.
 Loriam galeamq. inter qua colla sedentis
 Lucent. & leuo dependet parma lacerto
 Orsilocum fugiens magnumq. agitata per orbem.
 Eludit. giro interior sequiturq. sequentem
 Tum ualidam per q. ossa uiro per q. arma secum
 Altor insurgens. oranti & multa precanti
 Congemnat. uulnus caudo rigat ora cerebro.
 Inadit huic subitoq. aspectu territus hesit
 Et bipenni colle bellator filius ami.

Haud ligurum extremus dum fallere fata sinebant.
I sq. ubi se nullo iam cursu euadere pugne
P osse. neq. instante regina auertere cernit
C onsilio uersare dolos ingressus & asta
I napit hec quid tam egregium si femina forti
F iditequo. dimitte fugam. & te cominus equo
M ecum crede solo. pugneq. accinge pedestri.
I am nosces uentosa ferat cui gloria laudem.
D ixit. at ulla furens atq. accensa dolore.
T radidit equum comiti. paribusq. resisti in armis
C nse pedes nudo. pura interita parua.
A t iuuenis uasse dolo ratus aduolat ipse
H aud mox conuersisq. fuga aufertur habentis.
Q uadrupedemq. am fertato calce fatigat
U ane ligus frustra. animis elate superbis.
H ec quicq. prius tentasti lubricus artes.
H ec fraus te in columen fallaci perferet auro.
H ec fatir uirgo. & pernicibus ignea plantis
T orsit equum cursu. frenisq. aduersa phrensis
C ongreditur. penasq. ex inimico sanguine sumit.
Q uam facile accipitur saxo sacer ales ab alto.
C onsequitur penmis sublimen in nube columbam.
C omprehensamq. tenet. pedibusq. euiscerat unas
T umq. auor & uulsee labuntur ab ethere penne.
A t non hec nullis hominum sator atq. deorum
O bseruans oculis summo sedet altus olimpo.
T yrrenum genitor tarchonem in prelia sena
S usatat & stimulis. haud mollibus suscitatur iras.
E rgo inter cedes cedentiaq. agmina tarchon
F ertur equo. uarijsq. instigat uocibus alas.
H omine quemq. uocans. reficitq. in prelia pullos.
Q uis metus onung. dolitari osemper inertes
T yrreni. que tanta animis ignauia uenit.
F emina fallantes agit. atq. agmina uerrat.

Quo fere. quid ue gentis tela irrita dextris
 At non inuenerem segnes. nocturna q. bella.
 Aut ubi curua choros indixit tibia bachi.
 Expectate dapas. & plene pocula mense.
 Hic amor hoc studium. dum sacra sedus aruspel
 Hinaet. ac lucos uocat hostia pinguis in altos.
 Hec effatus. equum in medios moriturus & ipe
 Conatat. & uenulo se aduersum turbidus infert.
 Direptumq. ab equo dextra complectitur hostem.
 Sremum ante suum multa ui concitus auferit.
 Tollitur in celum clamor cunctiq. latini
 Convertere oculos. uolat igneus equore tarchon.
 Atma utrumq. ferens. tum summa ipsius hasta
 De frangit ferrum. & partes rimatur apertas.
 Qua uulnif letale ferat. contra ille repugnans.
 Sustinet auigulo dextram & uim uiribus ex.
 Utq. uolans alte raptum cum filia diaconem
 Fecit aquila. implicuitq. pedes atq. ungibus elis
 Santius. at serpens sinuosa uolumina uersat.
 Arrectisq. horret squamis & sibilat ore
 Ardus insurgens. illa haud minus uiget ab uno
 Luctantem rostris. simul ethera uerberatalis.
 Haud aliter predam tyburtum ex agmine tarchon.
 Porat ouans. duas exemplum euentuq. secuti
 Meonide incutunt. tu satis debitus armis
 Uocem iaculo & multa prior ante camillam
 Circuit. & que sit fortuna facillima temptat
 Quase amq. furens medio tulit agmine uirgo
 Hac artius subit. & tantus uestigia lustrat
 Qua uictrix redit illi pedemq. ex hoste reportat
 Hac iuuenis furtim celeres de torquet habenas.
 Hos additus iamq. hos additus omnemq. pererrat
 Undiq. circumitum. & cetam quatit improbus hastam.
 Forte sacer cybele doreus olimq. sacerdos

In signis longe phrygijs fulgebat in armis
 Spumantemq; agitabat equum. quē pellis aemul
 Implumam scamis auro conferta tegebat.
 Ipse peregrina ferrugine clarus & ostio.
 Spicula torquebat lias cortina cornu.
 Aureus ex humeris erat arcus. & aurea uari
 Cassida. tunc croceam clamidemq; sinusq; crepantis
 Carbascos fuluo in nodum collegerat auro.
 Pictus acu. tunica. & barbata tegmina cruce.
 Hunc uirgo siue ubi templis praefigeret arma
 Troja. captiuo siue ut se ferret in auro
 Venatrix. unum ex omni certamine pugne
 Ceca sequebatur. totumq; incensa per agmen.
 Femineo prede & spoliis ardebat amore.
 Telum ex insidiis cunctis tandem tempore capto.
 Comiat. & superos armis sic uoce precatur.
 Summe deum scilicet custos soractis apollo
 Quem primis colimus. cui puerus ardor aceruo
 Pasatur. & medium freni pietate per ignem
 Cultores multa preminis uestigia prima.
 Da pater hec nostris aboleri dedecus armis
 Omnipotens. non exuias pulsare trophæum
 Uirginis. aut spolia ulla pto. mihi cetera laude
 Facta ferant hec dua meo dum uulnera pestis
 Pulsa cadat. patrias remeabo inglorius urbes
 Audiat. & uoti prebuis. succedere partem
 Mente dedit. partem uolucres disperfit in auras.
 Serneret ubi subita turbata morte camillam
 Amittit oranti. reducem ubi priā alta uideret
 Non dedit. inq; nothos uocem uertere procelle.
 Ergo ubi missa manu sonitum dedit hasta pallas.
 Convertere animos aethra. oculosq; tulerunt
 Cuncti ad reginam uolsci. nihil ipsa neq; arre
 Nec somitus memor. aut uementis ab ethere teli

Hasta sub exertam donec per lata papillam
 H estit. uirginemq; alte bibit acta cruorem.
 C oncurrunt trepide comites dominamq; nientem
 S uscipiunt. fugit ante omnes externitus atonis
 I etia. innoq; metu. nec iam amplius haste
 C redere. nec telus occurrere iugis audet.
 A c uelut ille prius quam tela inimica sequantur
 C ontinno in montes se se cuius abdidit altos
 O casso pastore lupus. magnaq; iuuenio.
 C onsauf audas facti. caudamq; remulcent
 S ubiecit pauitantem utero. filiaq; perit.
 H aud secus ex oculis se turbidus abstrulit armis
 C ontentusq; fuga medius se immiscuit armis.
 I lla manu moriens celum trahit. ossa sed inter
 P errens ad costas alto stat uulnere mucto.
 L abitur exanguis. labuntur frigida leto
 L umina. purpureus quondam color omnia reliquit
 T unc sic expians acca exequalibus unam.
 A lloquitur. fida ante alias que sola camille.
 Q ua compartiri curas. atq; hec ita fatuit.
 H actenus occa soror potui nunc uulnus acerbum
 C onfiat. & tenebris nigrescant omnia circum
 E ffige. & hec turno manda nouissima perfer.
 S uccedat pugne trojanosq; arceat urbe
 I amq; uale. simul his dictis linquebat habenas.
 A d terram non sponte fluens. tum frigida toto
 P aulatum ex se uoluit corpore. lentaq; colla.
 E t captum leto posuit caput. arma relinquens
 O ita q; cum gemitu fugit indignata sub umbras.
 T um uero in mensus surgens ferit aurea clamor.
 S ydera. delecta crudescat pugna camilla
 I ncitant densi. simul omnis copia teuctum.
 T irrhemiq; duces. euandrusq; archades ale.
 A t triue custos iam dudum montibus opis

Ita sedet summus. spectatq. interrita pugnas.
U t q. procul medio iuuenum in clamore fluentu
P rospexit tristi mulcatam corde camillam.
I ngemuitq. deditq. has ymmo pectore uacens.
H ec numium uirgo numium crudele tulisti
S upplitiū. te uacuos conata lacessere bello
H ec deserte ubi indimus coluisse dianam
P rofuit. aut nostras humero gestasse sagittas.
H ec tamen indecorem tua te regina relinquit
C extrema iam in morte. neq. hec sine numine letum
P ergentes exit. aut famam patieris in ultam
H am quicunq. tuum uiolauit uisitare corpus.
Morte luat merita fuit ingens monte sub alto
R egis decerni terreno ex agmine bustum
A ntiqui laurentis. opacq. illic tectam
H ic dea se primum rapido pulcherrima uisu
S istit. & ardentem tumulo speculatus ab alto
U t uidit fulgentem armis ac uana timentem
C ut inquit diuersus abis. huc dirige gressum.
H uc periture ueni. capias ubi digna camille
P remia. tu ne etiam telus moriere dyane
D icit. & auata uolucem. treissa sagittam
D epromit pharetra cornuq. insensa tetendit.
E t cluxit longe. donec curuata coirent
I nter se capita. & manibus iam tangeret equis
L eua aciem ferri. dextro neq. papillam.
E x templo teli stridorem. aurasq. sonantes
A udit una aurnus. hesitq. in corpore ferrum
I llum expuantem sotu atq. extrema gementem
O bliti ignoto camporum in puluere linquet.
O pis ad etherium permis aufertur olympum.
P rima fugit domina amissa leuis ala camille.
T urbati fugiunt tituli. fugit acer atinas
D isiectiq. duces. desolatiq. manipuli

Tuta petunt. & equis aduersi ad membra tendunt
 Hec quisq; instantes teucros letumq; ferentes
 Sustentare ualet. telis aut sistere contra
 Set laxos referunt humeris languentibus arcus
 Quadripedumq; putrem cursu caput ungula campum.
 Voluitur ad muros caligine turbidus atra
 Puluis. & emuris percussae pectora matres
 Femineum clamorem ad caeli sidera tollunt
 Qui cursu portas primi ut impere patentes.
 Hos inimica super mixto premit agmine turba.
 Hec miseram effugiunt mortem sed lumine in ipso.
 Membris in patris atq; inter tuta domorum.
 Confixa expiant animas. pars cludere portas
 Hec solus aperire uiam. nec membris audent.
 Accipere orantes. oriturq; miserrima cedes
 Desidentum armis aditus inq; arma cecidentum
 Exclusi ante oculos lacrimantiumq; ora parentum.
 Pars in precipites fossas urgente camilla
 Voluitur. in missis pars ceca & conata frenis
 A uetat in portas. & dato obicit postes.
 Ipse de muris summo certamine matres
 Constat amor uerus patris ut uidere camillam
 Tella manu trepide iaciunt. ac robore duro
 Stipitibus ferrum sudibus inmittunt abustis
 Precipites. prime q; mori pro membris ardent
 Interea turrim insilius seuissimus implet
 Huius. & iuueni ingentem fert aca tumultu
 Delectas uolscorum aces. cecidisse camillam.
 Inguere infensos hostes. & Marte secundo
 Omnia corripuisse. metum iam ad membra fecti.
 Ille furens. & seua iouis sic nomina poscunt.
 Desent obsessos colles iuga aspera relinquunt
 Ex cunctis exierat. campumq; tenebat.
 Cum pater enee saltus ingressus apertus

Exsuperatq. iugum. siluasq. enadit opacas
 Sic ambo ad muros rapidi totoq. feruntur
 Agmine. nec longis inter se passibus absunt.
 Ac simul eneas fumantes puluere campos
 Prospectit longe. laetitiaq. agmina uidit
 Et seuum eneam agnouit turnus in armis
 Aduentuq. pedum. flatusq. audiuit equorum
 Continuo q. meant pugnas. & prelia tentat.
 Hi roseus fessos iam gurgite phebulo ybero
 Tingat equos. noctemq. die labente reducat.
 Confidunt castris ante urbem & menia uallant.

Dodecimo turnus diuinis cecidit armis.
 Turnus iam fractis aduerso Marte latinis
 Semet in arma parat pacem cupiente latino
 Fœdus percutitur passuus omnia uictus
 Hec turri intus soror confondit. & ambo.
 Impugnam populos agit ementita cameten
 Enas uoluit tardatur membra sagitta
 Anxia pro nato seruauit circa parentis
 Urbis capitur. uitam laqueo sibi finit amata.
 Enas turrim campo congressus utrinq.
 Contransula aë. uita. spoliavit & armis.

W R N V S.

V T. I N F R A

C T O. Aduerso
Marte latinis

Defecisse uidet. sua nunc promissa reposa.
 Se signari oculis. ultro implicabilis ardet
 Atollitq. animos. penorum qualis in armis
 Sautius ille graui uenantum uulnere pectus

Tum demum mouet arma leo gaudetq. comantes
 Excutens ceruice thores. fixumq. latronis
 In pauidus frangit telum. firmis ore carento
 Haud secus accenso gliscat uiolentia turno.
 Tunc sic affatur regem. atq. ita turbidus infit.
 Nulla mora in turno. nihil est q. dicta retractent
 Ignauis eneade. neq. pigere recusent.
 Congredior. fer sacra pater. & conape sedus
 Haud hac dardanium dextra sub tartara mittam
 Desertoem asie sedeant spectentq. latini.
 Et solus ferro crimen comune refellam.
 Aut habear uictos. nec cedat latuina coniunx
 Olli sedato respondit corde Latinus.
 O prestans animi iuuenis. quantum tu ipse feroci
 Viritate ex superas tantum me impensius equum
 Consulere. atq. omnis metuentem expendere casus
 Sunt regina patris dauni. sunt opida capta.
 Multa manu. nec non aurumq. amsq. latino e.
 Sunt alie in nupte latio. & laurentibus agris.
 Nec genus in decore. sine me haud hec mollia fati
 Sublati aperire dolis. simul hec animo hauri
 Me natam nulli ueterum scire procorum
 Fas erat. idq. omnes. diuq. hominesq. canebant
 Uictus amore tui. cognato sanguine uictus.
 Coniugis & meste lacrimis uincla omnia rupt.
 Promissam eruii. generoq. arma impia supsi.
 Ex illo qui me casus. que turne sequantur
 Bella uidet. quantos patiare labores
 Bis magna uicti pugna uirurbe tenemur
 Spes italas. recalent nostra tyberina fluenta.
 Sanguine ad huc. campiq. ingentes ossibus altent
 Quo feror toties. que mente insania mutat.
 Si turno extincto sotios accare paratus
 Cur non in columi potius certamine tollo

Quid consanguinei rutuli. quid cetera dicat
Italia ad mortem si te fors dicta resister.
Prodidit nam natam. & connubia nostra petentem
Respiceret bello uarias. misere parentis
Longeuum quem nunc mestum patria ardea longe
Diuidit. haud quamquam dictis uiolenta turmi
Flectitur. exsuperat magis crescitque medendo.
Ut primum fari potuit sic incipit ore
Quampro me curam geris. hanc precor optime pme
Deponas. letumque sinas pro laude pacisci.
Et nos tela patet ferrumque. haud debile dextra.
Spargimus. & nostro sequitur de uulnere sanguis.
Longe illi. dea mater erit. quae nule cana
Feminea tegat. & uanis se occultat umbris.
At regina noua pugne conterrita sorte.
Flebat & ardentem generum mortura tenebat
Turne. per has ego te lacrimas per amate siquis
Tangit bonos animum. spes tu nunc una senectae.
Tu requies misere decus imperiumque latini
Te penes in te omnis domus. inclinata recombuit.
U numcro. desiste manum comittere tueris.
Qui tuncque manent. isto certamine casus.
Et me turne manent. simul hec in uisa relinquam
Lumina. nec generum eneam captiua uidebo
Accipit. uocem lacrimis lacrima matris
Flagrantem percussa genas. cui plurimus ignem
Subiecit rubor & labefacta per ora cecurrit.
Indudum sanguineo ueluti uiolauerit ostro
Si quis ebur uel mixta rubent. uel lilia multa
Albosa rosa tales uirgo dabat ore calores.
Illum turbat amor. fugitque in uirgine uultus.
Ardet in arma magis. paucisque affatur amatam.
Hequeso non me lacrimis ne ue omine tanto
Persequere uiduxi certatam matris euntem.

Mater. neq. enim turno modo libeta mortis
 Huntius hec id modo phrygio mea dicta tyranno
 Haud placidam refert. cum primum crastina celo
 Pumiceis inuicta rotis aurora rubebit
 Non tenebras agat inrutulos tenebrum arma quiescat
 Et rutulum. nostro dirimamus sanguine bellum
 Ille queratur conuinx laurina campo
 Hec ubi dicta dedit. rapidisq. interiecta recessit
 Posat equos. gaudetq. timens. ante ora fremetes
 Plurimo quos ipsa decus dedit oruthia
 Et candore nives. ante ut curibus auris
 Circumstant prope aurige. manibusq. laeessunt
 Pectora plausa canis. & colla comantia petunt
 Ipse de hinc autem spallantem alboq. oricalco
 Circumdat loricae humeris. simul habendo aptat
 Ensemq. clipeumq. & rubre cornua criste
 Fecerat. & stigiam candentem tinxerat undam
 Exijtq. medius ingenti admixta columne
 Edibus adstabat. ualidam incorripit hastam
 Actonstanti spolum. quassatq. tementem
 Vociferans. nunc. omniq. frustrata uocatus
 Hasta meos. nunc tempus adest. te maximus ador
 Te turmi nunc dextra gerit. da sternere corpus
 Loricaq. manu ualidam lacerare reuulsam
 Semuiri phrygis. & fedare in puluere crines
 Vibratos. calido ferro. mira. madentes
 His agitur furis. totoq. ardens ab hore.
 Santille absistunt. oculis micat acibus ignis
 Mugitus ueluti cum prima in prelia taurus
 Terrificos aet. aut misci in cornua. tentat
 At bonis admixtus trunco. uentisq. laeessit
 Ictibus. aut sparsa ad pugnam proludit harena.
 Hec minus interea maternis sceuis in armis
 Cneas acuit matrem. & se suscitatur ua.

Oblato gaudens componi federe bellum.
 Tui se tios mestiq. meti solatur iulu.
 Fata docens. regiq. iubet responsa latino
 Cetera refert viros. & pacis dicere leges.
 Periret uix summos spargebat lumina montes
 Orta dies. cum primum alto se gurgite tollunt
 Solus equi. lucemq. elatis natibus efflant.
 Campum ad certamen magne sub menibus urbis
 Dimensi tutuluq. uiri teuctiq. parabant.
 Immediq. fecos & diuis communibus aras
 Gramineas. alij fontem q. ignemq. ferebant.
 Clati lino. & uerbera tempora uincti
 Procedit legio ausonidum. pilataq. peltis
 Agmina se fundunt portus. hinc trouis omnis.
 Tyrrenusq. iuit. uariis exercitus armis
 Haud secus instructi ferro. q. si aspera maris
 Pugna uocet. nec non mediis in milibus ipsi
 Ductores auro. uolitant ostioq. decori.
 Ergemul assatia. & mnesteus & fortis assuas.
 Et melapulus equum domitor neptunia proles.
 Utq. dato signo spacia infra quisq. recessit.
 De figit telluri hastas & scuta reclinant.
 Tunc studio effuse matres & uulgius merme.
 Inualidq. senes. turres & tecta domorum
 Obfedere. alij portus sublimibus astant.
 Aut uino ex summo qui nunc albanus habetur
 Tunc neq. nomen erat. neq. honos aut gloria moti
 Prospiciens tumulo campum. aspectat & ambas
 Laurentum troumq. aues urbemq. latin.
 Cuncto templo turni sic est affata sororem
 Diua dea stagnis q. fluminibusq. sororis
 Presidet hunc illi rex etheris altus honorem
 Iupiter. erepta pro uirginitate sacrauit
 Huiusmodi decus fluuiorum. animo gratissima nro

S te cunctis. unam quecumq. latinis
 Magnanimi iouis in gratum ascendere cubile
 Per tulerim celiq. libens in parte locarim.
 Disertum. ne me incuset uirgna dolorem.
 Qua uisus fortuna est pati. patreque sinebant
 Cedere res latio. tutum & tua menia texi
 Hunc uiuinem in partibus uideo concurrere fati.
 Periclitumq. dies & uis inimica propinquant.
 Non pugnam aspicere hanc oculis non fedeta possum
 Tu pro germano siquid presentius audes
 Pexge. decet. forsam miseros meliora sequantur.
 Ux ca. cum lacrimas oculis uirgna profudit
 Terq. quaterq. manu pectus percussit honestum.
 Non lacrimis hoc tempus aut saturnia uino.
 A cœlera & fratrem siquid modus eripe morti.
 Aut tu bella cie. conceptumq. exarte fedus.
 Auctor ego gaudens sic exortata reliquit
 Incertam & trista turbatam uulnere mentis.
 Interea reges uehuntur. ingenti mole latinus
 Quadrupago uebitur curru. cui timpera curam
 Aurati bisex. radii fugentia argunt
 Solis aui specimen. biuigis & turmus in albis
 Bina manu lato crispans hastilia ferro.
 Hinc pater enee romane stupor origo.
 Sidereo flagrans clipeo & celestibus armis.
 Certe iusta ascanium magne preest altera ratione.
 Procedunt castris. puraque in ueste sacerdos
 Steteris fetum suus. intonsamq. bidentem
 Attulit. admonuitq. pecus flagrantibus aris.
 Illi adsurgentem. conuersi lumina solem.
 Dant fruges manibus salfas. & tempora ferro
 Summa notant pectus. patrisq. altaria libant.
 Tunc pius enee strecto sic ense precatur.
 Esto nunc sol testis. & hec mihi terra precanti.

Quam propter tantos potui perfere labores.
Et pater omnipotens & tu saturna coniunx
Iam melior iam diua precor tuq. inclite maiors.
Cuncta tuo qui tella pater sub numine torques.
Fontesq. fluuiosq. uoco queq. etheris alti
Religio. & quę ceruleo sunt numina ponto.
Conuenit euandri uictos discedere aduertem
Cedet iulius agris. nec post arma ulla retelles
Cneade referent. ferro ue hec regna laessent.
Si nostrum auerit uobis uictoria matrem.
Ut potius reor. & potius diu numine firmem.
Non ego. nec teucris italos parere iubeto
Hec mihi regna peto. patibus se legibus ambe
In uicte gentes eterna infedera mittant.
Sic acca deosq. dabo. socer arma latinus habeto.
Imperium solemne socer. mihi menia teucris.
Constituent. urbiq. dabit laurina nomen.
Sic prior eneeas sequitur. sic inde latinus
Suspiciens celum. tenditq. ad sydera dextram
Hec eadem enea. terram mare sydera uiro
Latoneq. genus duplex. ianumq. bifrontem.
Uinq. deum infernam. & diui sacra dictis.
Audiat hec genitor. qui federa fulmine sanat
Tango acas medios ignes. & numina testor
Nulla dies pacem hanc italus. nec federa rumpent.
Quo res canq. cadent. ne me uis ulla uolentem
Auertet. non si tellurem effundat in undas
Diluvio miscens. celumq. in tartara soluat.
Utiq. sceptrum hec. dextra sceptrum nam forte gerebat
Hincq. fronde leui fundet uirgulta. nec umbras
Cum semel in filius imo de stirpe reatum
Matre caret. posuitq. comas & brachia ferro.
Olim arbor. nunc artificial manus ere decoro
Inclusit. patibusq. dedit gestare latinus

Talibus inter se firmabant federa dictis
 C onspectu in medio procerum. tunc rite sacratas
 I nflamas ingulant pecudes. & viscera uiuis
 C ripiunt. cumulantq. honoratis laticibus aras
 A t uero rutulis impar ea pugna uideri.
 I am dudum & uario misceri pectora motu
 T um magis. ut propius cernunt non uiribus equis.
 A diuuat inæssi taato progressus ad aram
 S uppliciter uenerans demisso lumine turnus.
 P ubentesq. gene. & iuuenili in corpore pator.
 Q uem simul ac iuturna soror crebescere uidit
 S ermonem. etiam uulgi uariare latentia corda
 I n medias aces. formam assimulata carmenti
 C ui genus a proauis ingens. clareq. paterne
 N omen erat uirtutis. & ipse acerrimus armis.
 I n medias dat aces sese. haud nescia rerum.
 R umoresq. sentit uarios. ac talia fatur.
 N on pudet orituli pro cunctis talibus unam
 O biectare animam. numero ne an uiribus equi
 N on sumus. en omnes & troes & archades hi sunt.
 F atalesq. manus infensa et turia turno
 U ix hostem alterni si congregiamur habemus.
 I lte equidem ad superos quorum se indeuouet aris
 S uccedet. fama uiuisq. per ora feretur
 N os patria amissa dominis parcere superbis
 C ogemur. qui nunc lentis confidimus armis.
 T alibus incensa est iuuenum sententia dictis
 I am magis atq. magis serpitq. per agmina murmur
 I psi lauentes mutati ipiq. latini.
 Q ui sibi iam requiem pugne. rebusq. salutem
 S perabant. nunc arma uolunt. fedusq. precantur
 I nfectum. & turri sortem miserantur iniquam.
 H is aliud maius iuturna adiungit & alto
 D at signum celo. quo non presens ullum

Turbauit mentes italas. monstroq. fefellit
 Hamq. uolans rubra fuluus iouis ales ab ether
 Littoral agitabat aues. turbamq. sonantem
 Agminis aligeri. subito cum lapsus ad undas
 Cygnum excellentem pedibus rapit improbus unas
 A rixere animos itali. cuncteq. uolucres
 Conuertunt clamore fugam. mirabile uisu
 Etheraq. obscurant pennis. hostemq. per auras
 Facta nube premant. donec ui uictus et ipso
 Pondere defeat. predamq. ex unguibus ales
 Proleat flumio. penitusq. in nubila fugit.
 Tunc uero augurium rituli clamore salutant
 Expediuntq. manus. primusq. tolinius augur
 Hoc erat. hoc uotis inquit. quod sepe petiui
 Accipio. agnoscoq. deos. me me duce ferrum
 Corripite o miseri. quos improbus aduenia bello
 Territat. in ualidas ut aues & littora uestra
 Uel populat. peret ille fugam. penitusq. profundo
 Uela dabit. uos unanimi densate cateruas
 Et regem uobis pugna defendite raptum.
 Dixerat. & aduersos telum contorsit in hostes
 Procurrent. semitum dat stridula corinis. & auras
 Certa secat. simul hec. simul ingens clamor & oes
 Turbati cunei. calefactaq. corda tumultu
 Hasta uolans ut forte nouem pulcherima frum
 Corpora constiterant contra. quos fida crearat.
 Una tot archadio coniunx tyrrena gilippo
 Horum unum ad medium teritur. qua sutulis aluo
 Balteus. & laterum iuncturas fibula mordet.
 Gregium forma iuuenem & fulgentibus armis
 Transadigit costas. fuluaq. effundit harena
 At fratres aiosa phalanx. accensa q. luctu
 Pars gladios stringunt. mambus pars missile fert.
 Corripiunt. & ruunt quos agmina contra.

.. praecurrunt ..

Procurrunt. laurum hinc densi rursus iundant
 Troes. agilling. & pictis archades armis.
 Sic omnes amor unus habet decernere ferro
 Denpuere aras. ut toto turbida celo
 Tempestas telorum. ac fereus ingruit imber.
 Craterasq. fecosq. ferunt. fugit ipse latinus
 Pulsatos referens infecto federe diuos
 Infruant alii currus. aut corpora saltu
 Subitiunt in equos. & strictus ensibus adsunt.
 Melapulus regem regisq. inigne gerentem
 Tivrenum aulestem audius confondere fedus
 Aduerso proterret equo. ruit ille recedens
 Et miser oppositus. atetgo in uoluitur aris
 In caput. inq. humeros. ac feruidus aduolat hasta
 Melapulus. te loq. orantem multa turbati.
 Desuper altus equo grauiter ferit. atq. ita fatiur.
 Hoc habet hec melior magnis data uictima duas
 Concurrunt itali. spoliantq. calenta membra
 O buius ambustum torrem corneus ab ara
 Corripit. & uenienti ebyso plagamq. ferenti
 Occupat os flammis. illi ingens herba reluxit
 Hitoremq. ambusta dedit. super ipse secutus
 Cesanem leua turbati corripit hostis.
 Impressosq. genu nitens. terre amplificat ipm.
 Sic rigido latus ense ferit.
 Pastorem primaq. aae per tela ruentem.
 Ense sequens nudo supereminet. ille secari
 Aduersi frontem mediam metumq. reducta
 Desieat. & sparso late rigat arma cruore
 Olli dura quies oculos & ferreus inget
 Sompnus. in eternam clauduntur lumina noctem
 At pius encas dextram tendebat in hermen.
 Nudato capite. atq. suos clamore uocabat
 Quo ruit. que ue. ista repens discordia fugit.

Ergo cohibete iras. ictum iam fedus. & omnes
Composite leges. mihi uis concurrere soli.
Me finite atq. auferte metus. ego federa faxo
Firma manu. turnū debent hec iam mihi sacra
Has inter uoces. media inter talia uerba.
Ecce uiro stridens alias elapsa sagitta est.
O uis tantam rutulis laudem. casus ue deus ue
Attulit. pressa est insignis gloria facti.
Hec sese enee uitauit uulnere quisq.
Turnus ut eneam cedentem ex agmine uidit.
Turbatosq. duces. subita spe feruidius ardet
Poscit equos. atq. arma simul. saltuq. superbus
Emicat incursum. et manibus molitur habenas
Multa uirum uolitant dat fortia corpora leto
Semineces uoluit multos. aut agmina curru
Proterit. aut raptas fugientibus ingerit hastas.
Qualis apud gelidi cum flamina. conatus hebeti
Sanguineus maior. clipeo increpat. atq. furentes
Bella mouens in mittit equos. illi equore aperto
Ante nothos. gephyrumq. uolant. gemit ultima pulsa
Traca pedum. circumq. acre formidinis ora
Ireg. insidieq. dei comitatus aguntur
Talis equos alacer media inter prelia turnus
Fumantes sudore quatit. miserabile cecis
Hostibus insultans. surgit rapida ungula rores
Sanguineos. mixtaq. cruor calcatur harena
Iamq. nec thelemumq. dedit. thanarumq. poluq.
Hunc congressus & hunc. illum eminus ambo
Imbrasidas. glaucum. atq. laden. quos imbrasus ipe
Nutteriat litā. paubusq. ornauiat armis
Uel conferte manum. uel equo peruertere uentos
Parce alia media eumedes in prelia fertur
Aniqui proles bello preclara delonis
Nomine auum referens. animo mambusq. patentem

Qui quondam castra ut danaum spectator adiret
 Ausus pelide pretium sibi poscere curus.
 Illum tithides alio pro talibus misit
 Affeat pretio. neq. equis aspirat achillis.
 Hunc procul ut campo turnus prospexit aperto
 Ante leui iaculo longum per mane secutus
 Sedit equos bigis & curru de uertit. atq.
 Semianimi lapsosq. superuenit. & pede collo
 Impiesso. dextra mucronem in torquet. et alto
 Fulgentem tingit iaculo. atq. insuper addit
 Enagros. & q. bello troiano petisti
 Hesperiam metue iacens hec prema qui me
 Ferro aui tentare ferrum. sic menia condunt
 Hunc comitem basibitem coniecta cuspidem mittit
 Chorem. & sabarumq. datetq. ter filochumq.
 Et sternacis equi. lapsum ceruice timentem
 Ac uelud edonii boree cum spiritus alto
 Insonat egeo sequitur ad litora fluctus
 Qua uenti maibueret. fugam dant nubila celo.
 Sicuturno quancunq. uiam fecat. agmina cedunt.
 Conuersesq. ruunt aues. fert impetus ipsum
 Eoertam aduerso cursu quatit aia uolantem.
 Nontulit instantem phlegus. animisq. frementem.
 Obiecit se se ad curtum. et spumantia frenis
 Ora aratorum dextra detorsit equorum.
 Dum trahitur. penditq. iugis. hunc lata reiectum
 Lancea consequitur. rumpitq. infixam bilicem.
 Lorica. et summum degustat uulnere corpus.
 Ille tamen clipeo obiecto conuersus in hostem.
 Ibat. & auxilium ducto mucrone petebat.
 Cum rota precipitem. & pro cursu conatus axis
 Impulit. effunditq. solo. turmisq. secutus.
 Iam inter galeam summi torac et horac.
 Abstulit ense caput. truncumq. relinquit harena.

I rque adum campis uictor dat funera turmus
I n terra eneam minesteus. & fidus achates
A scaniusq. comes castris statuere cruentum
A lternos longa nitentem cuspide gressus
S cuit. & intacta. luctantur arundine tellum
E ripe. auxilioq. uiam que proxima posat
C nse secant lato uulnus. telliq. latebras
R esandant penitus. se se in bella remittant.
I amq. aderant phxbo ante alios delectus iapis
I asides. acci quondam cui captus amore
I pse suas artes sua munera. letus apollo
A ugiurium chironamq. dabat celeresq. sagittas
I lle ut depositi proferret fata parentis
S are potestates herbarum usumq. medendi
M aluit. & multas agitare inglorius artes
S tabat acerba fremens ingentem nixus in hastam
C neas. magno iuuenum & metenas iuli
C onarsu lacrimisq. in mobit. ille ictorto
P conium in morem senior succinctus amictu
Multa manu medica. phxbiq. potentibus herbis
Hec quicquam trepidam. nequicq. spicula dextra
S olliatat. pensatq. tenax forpice ferrum.
N ulla uia fortuna regit. nihil auctor apollo
S ubuenit. & seuus campis magis ac magis horror
C rescit. propiusq. malum est. iam puluere celum
S tare uiderent. subeunt equites & spicula castris
D ensa cadunt medys. it tristis in ethera clamor
B ellantum iuuenum. & duro sub Marte cadentum
H ic uenus indigno nati. conuulsa dolore
D ietanum genitrix crethea carpit ab ida.
P uteribus caulem foliis. & flore comantem
P urpureo. non ulla feris in cognita capitis
S emina. cum tergo uolucrel. hesere sagitte
H ec uenus obscuro satiem circundata nymbo

Detulit. hoc fufum labris fplendentibus annem
 Infiat. occulte medicans fpargitq. falubres
 Ambrosie fucos. & odonifetam panaceam
 F'ouit ea uulnus. lymphæ longeuſ. yapix
 Ignorans ſubitoq. omnis de corpore fugit
 Quippe dolor. omnis ſtetit imo in uulnere ſanguis
 Iamq. ſecura manum nullo cogente ſagitta
 Cecidit. atq. noue redire inpriftina iures
 Arma etiã propterea uiro. quid ſtatis yapix
 Conclamat. primuſq. animos accendit in hoſtem
 Non hæc humanis opibus. non arte magiſtra
 Proueniunt neq. te enea mea dextera ſanat
 Maior agit deus. atq. opta ad maiora remittit
 Ille audiuſ pugnæ. ſuras incluserat auro.
 Hinc atq. hinc oditq. moras. haſtamq. coruſcat
 Poſtq. habit læteri clipeus. loricaq. tægo eſt.
 A ſcanium fuſis arcomplectitur armis.
 Summaq. per galeam delibans oſcula fatur
 Diſce puer uirtutem ex me uetumq. laborem
 Fortunam exaliſ nunc te mea dextera bello
 Deſenſum dabit. & magna inter præmia ducet
 Tu ſaato mox cum matura adoleuerit etas.
 Siſ memor. & te animo repetentem exempla tuorum
 Et pater eneaſ. & auunculuſ exaret htor.
 Hæc ubi dicta dedit. portuſ ſe ſe extulit ingentiſ
 Telum in mane manu quatienſ. ſimul agmine denſo
 Antheſq. inneſteuſq. ruunt. omniſq. relictis
 Turba fluit caſtris. tum ceco puluere capuſ
 Miſcet. pulſuq. pedum ſternit exorta telluſ
 Uidit ab aduerſo uenientelſ aggere tumuſ.
 Uidere auſonu geliduſq. per vrima cucurrit
 Oſſa tremor. prima ante omneſ uirgna latinol
 Auduit agnouitq. ſonum & tremefacta. refugit.

Ille uolat. campumq. atrum rapit agmen aperto.
 Quale ut ad terras abrupto sydere nimbis
 I t mare per medium. miseris heu prescia longe
 Horrescunt corda agricolis. dabit uie ruinas
 Arboribus. stragemq. satis. ruct omnia late.
 Ante uolant. sonitumq. ferunt ad littora uenti.
 Talis — — in aduersos ductor rethens hostes
 Agmen agit. densis cuneis se quisq. coactis
 Agglomerant. fixit ense grauem tybreus osyrum
 Archum mnestheus. epulonem obtinuat achates
 Uentemq. gyal cadit ipse columpnus augur.
 Primus in aduersos telum qui torsetat hostes.
 Tollitur in celum clamor uersiq. uicissim
 Puluerulenta fuga rutuli dant tela per agros
 Ipse neq. aduersos dignetur sternere mortis.
 Hec pede congresso equo. nec tella ferentes
 Insequitur. solum incertamina possunt
 Hec concussa metu. mentem uicturna uirago.
 Arugam turm media. inter loca metisam
 Excutit. & longe lapsim temone reliquit
 Ipsa subit. manibusq. undantes flectit habenas
 Cuncta gerens. uocemq. & corpus & arma metusa
 Nigra uelut magnas dmi cum diuitis etes
 Peruolat. & permissa alta atria lustrat inundo.
 Parabula parua legens. midisq. loquaabus etas.
 C t nunc portibus uacuis. nunc humida circum
 Stagna sonant. simul medios uirgna. per hostes
 Fertur equis. rapido q. uolans ambit ora curru.
 Iamq. hic germanum. iamq. hic ostendit ouantem.
 Hunc conferte manum patitur. uolat auiâ longe
 Haud minus eneas. tortos legit obuius ortes
 Uefugatq. uirum & disiecta per agmina magna
 Uoce uocat. quotiens oculos comecit in hostem
 Alpidumq. fugam curru tentabat equorum

L duersos totiens cursas uertuna retorfit
 Huius quid agat. uano ne quicquam fluctuat aestu
 Diuersaeque uocant animum in contraria aures.
 Huius melapulus. uti leua duo forte gerebat
 Lenta leuissimam cursu prefixa hastula ferro
 Horum unum incerto contorquens dirigit ictu.
 Substitit eneas. & se collegit in arma
 Ploie subsidens. apicem in inata summum
 Hastam tulit. summasque excussit uertice cristas
 Tunc uero assurgunt ire. insidiusque subactis
 Diuersos ubi sensit eques. cursumque referri.
 Multa iouem & leui testatur federis aris.
 Iam tandem inuadit medios. & Marte sedo
 Terribilis se uam nullo discrimine cedere
 Suscitatur. uatumque omnes effudit habenas.
 Quis mihi nunc tot acerba deus. quis carmine cedet
 Diuersas. obitumque. duam. quos equore toto
 Inque uicem nunc turmas agit. nunc troius heros
 Expediat. tanto placuit conuultere motu
 Iupiter eterna. & in pace futura.
 Cneas rutulum sacro nunc ea prima ruentes
 Pugna loco statuit reuocet. haud multa moratus
 Excepit in latul & quae fata celerima cridum
 Transadigit costas. & cates pectoris ensem
 Turnus equo deiecit. amicum fremque dyorem
 Congressusque pedes hunc adueniente cuspide longa
 Hunc mucrone ferit. curruque abscissa duorum
 Suspendit apicem. & totantia sanguine portat.
 Ille thalon thaurumque. nec. forteque. cetheum
 Tunc uno congressu. & mestum mittit
 Nomen ethionum matrisque. genisque. peudie.
 Hic fratres lias missos. & apollinis agris
 Et iuuenem herosum ne quicquam bella menetem.
 Archada. pisco se circum cui flumina letue

Aris fuerat. pauperq. domus nec uota potentum
 Munera. conductaq. pater & tellure secebat
 Ac uelut in missi diuersis partibus ignes
 Arrentem in siluam. & uigula sonantia lauro
 Aut ubi de cursu rapido de montibus altis
 Dat sonitum. spumosi amnes & in equora currunt.
 Quisq. suum populatur iter. non segnius ambo
 Enas turnusq. nuunt. per prelia nunc nunc
 Fluctuat ira. intus. rumpuntur nescia uinci
 Pectora. nunc totis ulnera uiribus itur
 Muranum hic ataus & auorum antiqua sonantem
 Nomina. per regesq. actum genus omne latinof.
 Precipitem scopulo atq. ingentis turbine saxi
 Excantit effunditq. solo. hunc lora & iuga subter
 Pro uoluere rote. crebro super ungula pulsu
 In nata nec domum nemorum proculcat equorum.
 Ille ridenti villo animisq. in mane trementi
 Occurrit telumq. aurata ad tempora torquent
 Olli per galeam fixo stetit asta cerebro.
 Dextera nec tria te grauium fortissime cretheu
 Cripuit turno. nec dū texere cuspem.
 Cneia uemente sui. dedit obuia ferro
 Pectora. nec misero clipea mora profuit eris.
 Te quoq. laudentes uiderunt cole campi
 Obpetere. & late terram consternere tergo.
 O cadis arguue que non potuere phalanges
 Sterneat. nec priami regnerum curesor achillis
 Hic tibi mortis erant metes. domus alta subyda
 Innefi domus alta. solo laudente sepulcrum.
 Tore adeo conuerse acies. omnesq. latini.
 Omnes dardamide. inuesteuf acerq. secestus
 Et mesapus equum domitor. & fortis asilas.
 Tuscorumq. phalanx euandriq. archades ale.
 Prose quisq. uiri summa intuntur opum ui.

Nec mora. nec requies uasto certamine tendunt.
 Hic mentem enee genitrix pulcherrima milit
 Iret ut ad muros. ubiq. aduertet agmen
 O aus & subita turbaret clade latinos
 Ille ut uestigans diuersa. per agmina turrim.
 Huc atq. huc auces aram tulit. aspiciat urbem
 Iminem belli tanti. atq. impune quietam.
 Continuo pugne accendat maioris ymago.
 Mnesta. sergestumq. uocat. fortemq. sciestum
 Ductores. tumultumq. caput. quo cetera teuant
 Occurrit legio. nec scita aut pericula densi
 Deponunt. medius cello stans. aggere fatur.
 Heq. meis esto dictis mora. iupiter hac stat
 Heu quis ob inaptum subitum mihi segno ita
 Utem hodie causam belli regna ipsa latini
 Mi frenum accipere. & uicti parere fatentur.
 Curiam. & equa solo fumantia culmina ponam
 Sed expectem libat dum prelia turno
 Hostia pati nirsus uelit occutere uictus.
 Hæ caput oues. hec belli summa nefandi.
 Ferte facies prope. febusq. reposcite flammis
 Dixerat. atq. animis pariter certantibus omnes
 Dant cuneum. densaq. ad muros mole feruntur
 Sale in prouiso subitusq. apparuit ignis.
 Discurrunt alii ad portas. primosq. tuadant
 Fectum alii torquent. & umbrant ethera telis
 Ipe inter primos dextram sub menia tendit
 Cneas. magnaq. incusat uoce latinum
 Testaturq. deos. iterum se ad prelia cogi.
 His iam italos hostes hec altera federa tumpi
 Exortur trepidos iter discordia ciues
 Urbem alii reserare iubent & pandere portas.
 Dardamidus. ipmq. trahunt in menia regem.
 Atma ferunt alii. & pergunt defendere muros

Inclusos ut cum latebroso in pumice pastor
Oestigauit apes. fumoq. impleuit amaro
Ille metus trepide rerum per cetera castra
Discurrunt. magnisq. acciunt rumoribus uas.
Voluitur a ter odor tectis. tunc murmure ceco
Intus saxa sonant. uacuas ut fumus ad auras.
Accidit hec fessis & iam fortuna latinis.
Que totam luctu concussit funditur intem
Regina ut tectis uementem prospiciat hostem.
Incendi uiuos. ignes ad tecta uolare
Nusq. aces rutilas. nulla agmina turmi.
Infelix pugne iuuenem incertamine credit
Extinctum. & subito mentem turbata dolore
Secausam clamat crimenq. caputq. malorum
Multaq. per mixtum demens effata furorem
Purpureos moritura manu discindit amictus
Et nodum informis leti turbe uectit ab alta.
Quam cladem postq. misere accepere latine.
Filia prima manu flauos lauina crines
Et roseas lamata genas. tunc cetera circum
Turba ruit. resonant late clangoribus edes
Hinc totam infelix uulgatur fama per urbem
Demittunt mentes. & scisa ueste latinus.
Coniugis attonitus satis. urbisq. ruina
Candem in mondo perfusam puluere turpan.
Multa se inculans. qui non accepit ante
Dardanium eneam generumq. adfluere ultro
Interea extremo bellator in equore taurus
Palantes sequitur paucos. iam segnior. atq.
Iam minus atq. minus successus letus equorum
Attulit hunc illi cecis terroribus aura.
Commixtum clamorem. arrectis impulit aures
Confuse sonus urbis & in letabile uulnus
Hei mihi quid tanto turbantur membra luctu

Qui sue nixit tantus diuersa clamor ab urbe .
 Sic ait abductis & amens subsistit habenis .
 Atq; huic infatigam soror ut conuersa metusa
 Atinge. attumq; & equos & lora regebat
 Talibus occurrit dictis. hac turne sequamur
 Troi uigenas. qua prima uiam uictoria pandit
 S unt alii qui tecta manu defendere possunt
 Ingruit eneeas italus. & prelia instet
 Et nos seua manu mittamus funera teucis
 Nec numero inferior pugne. nec honore recedens .
 Turnus adhuc .

O soror. & dudum agnouit. cum prima per artem
 Fœdera turbasti. teq; in bella dedisti .
 Et nunc ne quicq; me fallit dea. set quis olimpo
 Demissam tantos uoluit referre labores .
 An fratrius miseri letum ut crudele uideres .
 Nam quid ago. aut que iam spondet fortuna salute .
 Uidi caulos ante ipse meos me uoce uocantem .
 Murranum. quo non frater est mihi carior alter .
 Oppetere ingentem atq; ingenti uulnere uictum
 O cecidit infelix ne nostrum dedecus usq; .
 Aspiceret teuci potuerunt corpore & armis
 Excindi ne domos. id rebus defuit unum
 Per patiar. dextra nec dancas dicta refellam
 T erga dolo. & turnum fugientem terra uidebit .
 Usq; adeo ne mori miserum est. uos omni manes
 Este boni. quoniam superis aduersa uoluntas
 Sancta ad nos anima. atq; istius inscia culpe .
 Descendam. magnorum haud unq; indignus auoz .
 Uix ea fatus erat. medius uolat ecce per hostes
 Uectus equo spumantem sagas. aduersa sagitta
 S aucius oxa. cuitq; implorans nomine turni
 Turne inte suprema salus. miserere tuorum
 Fulminat eneeas armis sumasq; minatur

Diecturum italum arcus exadio q. daturum.
 Iamq. facies ad tecta uolant inter oia latinus.
 Ad oculos referre. nullat rex ipse latinus
 Quos generos uocat. aut que se ad sedera flectat
 Preterea regina tibi fidissima dextra
 Occidit ipsa sua. lucemq. exterrita fugit
 Soli pro portus mesapus & acer atinas.
 Sustinent aciem arcum utrimq. phalanges
 Stant dense. strictusq. seges mucronibus horrente.
 Fretta. tum curtu deserto ingramine uersas.
 Obstupuit uana confusus imagine rerum
 Turmus. & obtutu taeto stetit. extuat ingens
 Imo in corde pudor. mixtoq. infamia luctu.
 Ac furis agitatul amor & conscia uirtus
 Ot primum discessit umbre. & lux e reddita menti.
 Adentes oculorum orbis ad menia torst.
 Turbidus. atq. totis magnam respexit aduertem
 Cecce autem flammis inter tabulata uolutus
 Ad telum undabat uertex. turrinq. tenebar
 Turrim compactis turbibus. quam eduxerat ipse
 Subdideratq. totas. pontesq. instruerat altos.
 Iam iam fata soror superant. absiste morari.
 Quo deus & quo dura uocat fortuna sequamur
 Stat conferte manum enee. stat quicquid acerbis
 Morre pati. neq. me indecorem germana uidebis.
 Amplius. hunc oro. sine me furete ante finorem
 Dixit. & ecurru saltum dedit oculis atuis
 Perq. hostes per tela uiuit. mestamq. sororem
 Dixit. ac rapido mediaq. agmina rumpit.
 Ac ueluti montis saxum de uertice supra e
 Cum ruit auulsu uento. seu turbidus imber
 Proliuit. aut amnis solum sub lapsa uelustas.
 Fretur in abruptum magno mons improbus actu
 Exultatq. solo filuas armenta uiuosq.

Inuoluent secum defiecta per agmina turnus
 Sic urbis ruit ad muros. ubi plurima fuso
 Sanguine terra madet. studuntq. hastilibus aure
 Significatq. manu. & magno simul incipit ore.
 Parcite iam rituli. & uos tela inhibete latini.
 Quicunq. est fortuna. mea est me uerius unum.
 Pro uobis sedus luxu & decernere ferro
 Discessere omnes medii. spatiumq. dedere.
 At pater enee auditio nomine turni
 Deserit & muros & summas deserit arces.
 Procapitatq. moras omnes. opera omnia rumpit.
 Lenta exultans horrendum intonat armis.
 Quintus atq. bonus. aut quintus armis. aut ipse coruscas
 Cernit ilicibus. quantus gaudetq. murali
 Cernit. se attollens pater apenninus ad auras
 Iam uero & rituli certatim & troes & omnes
 Convertere caulos itali. quicq. alta tenebant
 Mena. quicq. ymos pulsabat auete muros
 Armaq. disposuere humeris. stupet ipse latinus
 Ingentes genitos diuersis partibus orbis.
 Inter se cohibere uiros. & de tenere ferro
 Atq. illi ut uacuo potuerunt equore campi.
 Pro citu rapido coniectis eminus armis.
 Inuadunt matrem clipeis. atq. hinc sonoro
 Dat gemitum tellus. tunc crebros ensibus ictus
 Congeminant. fors & uirtus miscetur in unum
 Ac uelut ingenti filia summine taburno
 Cum duo conuersis inimica prelia tanti
 Frontibus incurunt pauidi cessere magistri
 Stat pectus omne metu mutum. immissant iuuenes
 Quis pectori impeter & quam quem tota armenta sequit.
 Illi inter sese multa ut uulnera miscant
 Cornuaq. obnixi insigunt. & sanguine largo
 Colla armosq. luant. gemitu nemus omne remugit

Non aliter troes eneeas. & daunus heros
 C encurrunt clipeis. ingens fragor ethera complet.
 I upiter ipse duas equato estamine lances
 S ustinet. & fata imponit diuersa duorum
 Q uem neget labor. & quem neget pondere letum.
 E micat hic impune putans. & corpore toto
 A lte sublatum confugit turnus in enssem
 E t ferit. exclamant troes turpidiq. larini
 A nec teq. amborum aces. & perfidus ensis
 F rangitur. in medioq. ardentem deserit ictu.
 H i fuga subsidio subeat. fugit odor euro.
 U t capulum ignotum dextramq. aspexit in hermen.
 F ama est precipitem. cum prima prelia uictos
 C oncedebat equos. patre mucrone relicto
 D um trepidat ferrum aurige rapuisse metusa
 I dq. dum dum terga dabant pallentia teucti
 S uffectat. postq. arma dei ad uulcania uentum e
 Mortalis mucro glacies oeu futilis ictu.
 D usiliuit fulua resplendent siagmina harena.
 E rgo amenens diuersa fuga petit equora turnus.
 E t nunc huc inde huc incertos implicat ortes
 U ndiq. enim densa teucti inclusere corona.
 A tq. hinc uasta palus hinc ardua membra cingunt
 H ec minus eneeas quamq. tardante sagitta
 I terdum genua impediunt cursumq. recusant
 I nsequitur trepidiq. pedem pede feruidus urget.
 I nclusum ueluti si quando in flumine nactus
 C eruum aut punice sceptrum formidine perne
 C enator cursu canis & latratibus instat.
 I lle autem infidus & nra tentus alta
 M ale fugit refugitq. uas. at uiuidus umiter
 H eret huius iam q. tenet similisq. tenenti
 I ncepit malis morsuq. clusus inani est
 T um uero exortitur clamor ripeq. lacusq.

Respondant curæ & celum tonat omne fragore.
 Ille simul fugiens rutulos simul increpat omnes.
 Homine quæq; uocans notumq; efflagitat ensẽ.
 Eneas mortem contra presensq; minatur
 Exitum. si quisquam adeas terretq; tremens
 Excussurum urbem minitans & sauius instat.
 Quinq; ortes explent cursu totidemq; retexunt
 Huc illuc neq; enim leuia aut ludicra petuntur
 Prema sed turni de uita & sanguine certant.
 Ferte sacer fauno foleis oleaster amaris
 Hic steterat nautis olim uenerabile lignum.
 Seruati ex undis ubi figere dona solebant
 Laurenti diuo & uotas suspendere uestes.
 Sed stupem tenari nullo discrimine sacrum
 Sustulerant puto ut possent concurrere campo.
 Hic hasta enee stabat. huc impetus illam
 Detulerat fixam & lenta radice tenebat.
 Incubuit uoluitq; manu conuellerẽ ferrum
 Dardanides. telosq; sequi quem prendere cursu
 Non poterat. cum uero amens formidine turnus
 Fæne precor miserere inquit. tuq; optima ferrum
 Terra tenue colui uestros si semper honores.
 Quos contra eneade bello fecere prophanos.
 Dixit. opemq; dei non cassa in uota uocauit.
 Namq; diu luctans lentosq; instirpe moratus
 Uribus haud ullis ualuit discludere morsus.
 Reberis enee dum nititur acer & instat
 Rursus in aurige satiem mutata metisti
 Percurrit. fratriq; ensẽ dea danica reddit.
 Quod uenusaudax nymphe indignata licet
 Accehit. telumq; alta ab radice reuellit.
 Olli sublimẽs armis animisq; resecti
 Hic gladio fidens hic acer & arduus hasta
 Assistunt contra certamina matris anbeli.

Iunonem interea rex omnipotentis olympi
 Alloquitur filia pugnās de nube tuentem
 Quid iam finis erit coniunx: quid demq; restat
 Indigentem encam sas ipā & sate fateris
 Deberi celo satisq; ad sidera tolli.
 Quid struis: aut qua spe gelidis in nubibus heros
 Mortalin decuit uolati uulnere diuum.
 Autensem quid enim sine te uictuina ualeret.
 Creptum reddi turno. & uiri crescere uictis.
 Desine iam tandem. precibusq; inflecte nris.
 Hec te tantus edat taetam dolor. & mihi cure
 Sepe tuo dulci tristes ex ore recurrant
 Ventum ad supremum est. terris agitare uel undis
 Troianos potuisti. infandum accende bellum.
 Deformare domum & luctu misere hmenecof.
 Uterius tentare ueto sic iupiter orsus.
 Sic dea submisso contra saturnia uultu.
 Ista quidem. quia nota mihi tua magne uoluntas
 Iupiter & turnum & terras in uitam reliqui.
 Hec tu me aetna solam nunc sede uideris
 Digni indigna pati. sed flammis aetna sub ipsa
 Sataem aetna. trahere inq; inimica i perla teucros.
 Inturnam misero futor succurrere fratri
 S nati. & pro uita maiora audere probavi.
 Non ut tela tu non ut contenderet arcum
 Ad uero stigy caput in placabile fontis
 Una superstigio superis q; reddita diuis.
 Et nunc cedo quidem pugnāsq; exosa relinquo.
 Illud te nulla fari q; lege tenetur.
 Pro latro obtestor pro maiestate tuorum.
 Cum iam con nubis pacem felicius esto
 Component. ai iam leges & federa iungent.
 Hec uetas indigenas nomen mutare latinos.
 Heu troas fieri iubeas teucrosq; uocari

.Aut.

I ut uocem mutare uiros aut uertere uestes.
 Sit latium sint albam per secula reges
 Sit romana potens yta uirtute propago
 Cecidit cecideritq. sinas cum nomine troya.
 Illi subridens hominu rerumq. rector.
 C f germana iouis saturniq. altera proles.
 I tarum tantos uoluit sub pectore fluctus
 U erum age & inceptum frustra sub mitte furorem
 D o quod tuis & me uictusq. uolensq. remitto
 S ermonem ausoni patrum moresq. tenebunt
 U tq. est nomen erit commixti corpore tantum
 S ubsidens tenaci morem ritusq. sacrorum
 A diaam. fauamq. omnes uno ore lannes
 H inc genus ausonio mixtum quid sanguine surget
 I supra homines supra ne deos pietate uidebis
 E t gens ulla tuos eque celebrabit honores
 I mmit his uino & mentem letata retorfit.
 I nterea excedit celo nulemq. reliquit
 H is actis aliud genitor secum ipse uoluit
 I nturnamq. parat fratris dimittere ab arinis.
 D i cantur gemine postes cognomine dure.
 Q uas & tartaream nox intempesta megeram
 U no eodemq. tulit partu paribusq. reuinxit
 S erpentum spuis uentosasq. addidit alas.
 H e iouis ad solum seuq. in lumine regis
 A pparent. aciuntq. metum mortalibus egis.
 S i quando letum horrificum mortosq. dei rex
 M olitur. meritas aut bello terreat urbes.
 H aum unam celerem demisit ab ethere summo
 I upiter. inq. omen in turne occidere uisit.
 I lla uolat celerq. ad terram turbine fertur.
 H on secus ac neruo per nubem impulsa sagitta
 A tmatam seu parthuis quam felle ueneni
 P arthuis siue adon telum in medicabile torfit.

Strident & celeris in coginta transibat umbras.
Talis se fata nocte tulit terrasq. petiuit.
Postq. acies uidet iliacas atq. agmina turm
Alitis in parue subitam colecta sagittam
Que condam inbustis aut culmimbzq. desertis
Nocte sedens serum canit inportuna p umbras
Hanc uersa in fauem turmse pestis ad ora
Fertq. refertq. sonans clipeumq. reuerberat alis
Olli membra nouus soluit formidine torpor
At recte q. horrore come. & uox fauibus hesit
At procul ut dux studorem agnouit & alas.
Infelix crines candit uiturna solutos
Onguibus ora sorer fedas & pectora pugnis.
Quid nunc te tua turne potest germana uiuare.
Aut quid iam dure superat mihi mihi qua tibi luce
Arte morer. talin possum me opponere monstro
Iam iamq. linquo acies ne me terrete timentem
Obscene uolucres. alarum uerbera nosco.
Letalemq. sonum nec fallunt uisla superba
Magnanimi iouis. hec pro uirginitate reponit.
Quo uitam dedit eterna. cur mortis adempta e.
Conditio. possem tantos finire labores.
Nunc certe & misero fratri comes ire per umbras
Iam mortalis ego. haud quicq. m dulce meorum
Te sine frater erit. oque satis una de hiscat
Terra mihi manesq. deam dimittat ad ymos
Tantum effata caput glauco contextit amictu.
Multa gemen & se fluuio dea condidit alto
Cneas instat contra telumq. corruscat
Ingens arboreum & seuo sic pectore fatir.
Que nunc deinde mora est aut quid ia time retractas.
Non cursu seuis certandum est cominus armis
Verte omnis te te infaties & contrabe quicquid
Sue animis siue arte uales. opta ardua pennis

Istra sequi clausumq. caua te condere terra
 I lle caput quassans non me tua feruida terrent
 D icta ferox dū me terrent & iupiter hostis.
 H ec plura effatus saxum arconspicit ingens
 S axum antiquum ingens campo quo forte iacebat
 L unes agro positus litem ut discernet annis.
 U ix illud leti bis sex cervice subirent
 Q ualia nunc hominum producat corpora tellus.
 I lle manu raptam trepida torquebat in hostem
 A ltior insurgens & cursu conatus heros
 S ed neq. currentem se nec cognoscat euntem
 G emma labant. gelidus concreuit frigore sanguis.
 T um lapis ipse uiri uacuum per inane uolutus
 H ec spatium euasit totum neq. pertulit ictum.
 A c uehit in somnis oculos ubi languida premit
 N octe quies nequiq. audos extendere cursus.
 U elle uidemur. & in medijs conatibus egri
 S uadimus non lingua ualet non corpore nocte
 S ufficiunt uires. nec uox aut uerba sequuntur
 S ic turno quacumq. uiam uirtute petiuit
 S uccessum dea dura negat. tum pectore sensus
 U ertuntur uarij. rutilosq. aspectat & urbem
 C unctatur q. metui telumq. instate tremescit.
 H ec quo se eripiat nec qua ui tendat in hostem
 H ec curtus usq. uidet aurigamq. sororem.
 C unctanti telum eneas fatale corruscat
 S ortitus fortunam oculis & corpore toto
 C iminus intorquet. mutali conata nunq.
 T ormento sic saxa fiemunt: nec fulmine tanti.
 D issultant crepitus uolat atui turbinis instar
 E xitium durum hasta ferens orasq. recludit
 L once & clipei extremos septemplias ortes.
 E t medium stridens transit femur inadit ictus
 I ngens ad terram duplicato poplite tuum

tuum occidit

*Comparatio
uulsi
de semine*

Confurgunt gemitu rutili totusq; remugit
Mons arcium. & uicem late nemora alta remittunt
Ille humilis supplexq; oculos dextramq; precantem
Protendens; equidem merui nec depacor inquit.
O tere sorte tua. miserere si qua parentis
Tangere cura potest oro. fuit & tibi talis
Anchises genitor; clauum miserere senectæ.
Et me seu corpus spoliatum lumine manus
Redde meis uiaſti & uictum tendere palmas
Auloni uidere tua est lauma coniunx.
O iterum ne tende odiuſ. ſter acer in armis
Cneas uolens oculos dextramq; repreſſit.
Et iam iamq; magis cunctantem flectere ſermo
Cepit. infelix humero cum apparuit alto
Balthuſ. & notis fulſerunt angula bullæ
Pallantis pueri. uictum quem uulnere turmuſ
ſtrauerat. atq; humeris inimicæ inſigne gerebat.
Ille oculis poſtq; ſeu monumenta doloruſ
Cruuiuſq; hauſit. furuſ accenſuſ & ira
Terribiliſ. tu ne hinc ſpoliſ indure meoſ
Cripiare mibi. pallas hoc uulnere paulaſ
I molar. & penam ex ſcelerato ſanguine ſumit.
Hæc dicens ferrum aduerſo ſub pectore condit
Fœtuuſ. aſt illi ſoluantur frigore membra.
O ita q; cum gemitu fugit indignata ſub umbruſ.

Exphat liber uirgilii eucidos cololi
Quam Deo gratias. Amen

Ergo ne supremis potuit uox improba uerbis
 Tam durum mandare nephas. ergo ibit iugis
 Magnaq. deculoqui mouetur causa maronis.
 Haec scelus indignum. soluetur littera diuis.
 Et poterunt spectare oculi. nec parceret honori
 Flamma suo. ductumq. operi seruabit amorem.
 Pulcher apollo ueta. muse prohibete latine.
 Liber & alma ceres succunte uester in armis
 Miles erat. uester docilis per arua colonis.
 Ham docuit quid uer ageret. quid cogetet estas.
 Quid pater autumnus. quid bruma nouissima ferret
 Arbusta formauit. sociauit iuibus ulmos
 Curauit pecudes apibus sua castra dcauit.
 Hec dedit ut perant. ipm si dicere fas est.
 Sed legum est seruanda fides. suprema uoluntas
 Quod mandat fieriq. uult parere necesse.
 Frangatur potius legum ueneranda potestas
 Quot congestos noctesq. diesq. labores
 Hauserit una dies supremaq. uerba parentis
 Amittant uigilasse suum si forte superbum
 Creauitq. in morte piget. Si lingua locuta est
 Nescio quid titubante animo non sponte sed altus
 Expugnata malis odio langoris iniqui.
 Si mens ceca fuit iterum sentire ruinas
 Troia suas iterum cogetur reddere uices.
 Ardebit misere post uulneta uulnus. elise.
 Tam sacrum soluetur opus. tot bella tot enses
 Inaneres dabit hora nocens & perfidus error.
 Huc piendes dare flumina cuncta sorores
 Expirent ignis uiuat Mares dictus ubiq.
 Ingratusq. sui studiorum q. in uidus orbi
 Et factus post facta nocens. quod iusserat ille
 Sic uetuisse meum Sacer est post tempora uite
 Immo sit eternum tota resonante camera

Carmen. & in populo diu sub nomine nomen
Laudetur. uigeat. placeat. relegatur. ametur.

Epitaphion auugilio sibi met fecit.

In primario encidit.

Ille ego qui quondam graui modulatus auena
Carmen. & egressus siluis uicina coegi
Et q̄ uisauido parentaria colono
Quatum opus agricolis at nunc horrentia matris

Verma uirumq. cano et c.

Daniel
Majg.
Fischerhof.

1602.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Handschr.
63

